RNI No. APTEL/2003/12253

భావవీణ

కళలు, సాహిత్య సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये
UGC
University Grants Commission
UGC Care List Group - 1
Journal Sl. No 34 under
Arts and Humanities
Category

BHAVA VEENA

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

Vol : 19 Issue No. 2 (2) Monthly February (2) 2022 ISSN No. : 2456-4702 Rs. : 15/-

తిక్కవరపు పరిభ రామిరెడ్డి

మాతెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ - మాకన్న తల్లికి మంగళారతులు

BHAVA VEENA (భావ వీణ)

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

(కళలు - సాహిత్య-సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక)

Editor : Kolla Sri Krishnarao
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com

7989781963,
9490847482.
Rohini Towers,
2/11 Brodipet,
GUNTUR-2.

Vol. 19 - Issue. 2 (2) - February 2022 - ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253 - Rs. : 15/-

EDITORIAL BOARD

Chief Editor

PITTA SANTHI

M.A.(Tel), M.Sc(Psy).,M.Ed.,M.Phil(Edu),(Ph.D).,

C/o. Dr. Busi Venkataswamy

Holy Homes Apartment, Postal colony ,
4 Th Line,- 522 002, Guntur Dist., A.P. Cell no : 7386529274, 7989781963.

ADVISORY COMMITTEE

1. **Prof. G. Yohan Babu,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Andhra University, Visakhapatnam.
2. **Prof. K. Madhu Jyothi,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu,
   Sri Padmavathi Mahila University,
   Tirupathi.
3. **Prof. C. Srirama Chandra Murthy,** M.A., PhD.
   Dept. of Telugu, Faculty of Arts,
   Benaras Hindu University, Varanasi, Utter Pradesh.
4. **Dr. Busi Venkataswamy,** M.A. (Tel)., M.A (San)., M.A (Ling)., PhD.
   HOD & Research Guide, Dept. of Telugu
   PAS College, Pedanandipadu.
5. **Thottempudi Sree Ganesh,** M.A., M.Phil (Computational Linguistics) (Ph.D)
   Research Scientist, Centre for Applied Linguistics and Transalation Studies, Universityof Heidelberg, Germany.
6. **Dr. Ponnama Reddy Kumari Neeraja** M.A., Ph.D.
   HOD, Dept. of Telugu,
   Govt. Degree College, Puttur, Chittor Dist.

ASSOCIATE EDITORS

1. **Dr.N. R. SADASIVA REDDY**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Asst. Professor,
   Dept. of Telugu & Comparative Literature,
   Sri Krishna Deva Raya University,
   Ananthapuram, Andhra Pradesh.
2. **Prof. V.SANKARA RAO**, M.A.,M.A.,M.Phil,PhD.
   HOD, Dept. of Telugu,
   Madras University,
   CHENNAI, Tamilnadu.
3. **Dr. D. SESHUBABU**, M.A.,M.Phil,PhD.
   Asst. Professor, Dept.of Hindi,
   Moulana Azad National Urdu University,
   HYDERABAD, Telangana.
4. **Dr. K. Lavanya,** M.A., M.Phil., PhD.
   Board of Studies Chairman,
   Telangana University, Dichpally,
   Nizamabad, Telangana.
5. Prof. **N.V. KRISHNA RAO,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Dept. of Telugu & O.L.,
   Acharya Nagarjuna University,
   Nagarjuna Nagar, Guntur District.
6. **Dr. A. JYOTHI,** M.A.,M.Phil,PhD.
   Associate Professor, Dept. of Telugu,
   Kakatiya University, Warangal District.
   Telangana.

7. **Dr. J. VENKATA RAMANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst.Professor, Dept.of Modern Indian Languages,
Madhurai Kamaraj University, Madhurai,
Tamilnadu.

8. **Dr. N. Eswar Reddy,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Yogi Vemana University, Kadapa.

9. **Prof. P.R. Harinadh,** M.A., M.Ed., M.Phil,PhD.
Dept. of Telugu,
Regional Institute of Education (NCRT)
Manasa Gangothri, Mysore, Karnataka.

10. **Dr. B. Tirupathi,** M.A., PhD.
Associate Professor, Dept. of Telugu,
Dravidian University, Kuppam, Chittor Dist.

11. **Dr. T.SATYANARAYANA,** M.A.,M.Phil,PhD.
Asst.Professor, Dept. of Telugu,
Adikavi Nannaya University,
RAJAMUNDRY, East Godavari, A.P.

12. **Mr. D.ESWARA RAO,** M.A.,
Principal,
P.A.S.College, PEDANANDIPADU-522 235,
Guntur, A.P.

13. **Dr. P. VIJAYA KUMAR**, M.A.,M.Phil,PhD.
Asst. Professor, Dept. of Telugu,
Central University of Andhra Pradesh,
Ananthapuram District. A.P.

14. **Dr. K. RAVI**, M.A., M.Phil,PhD.
HOD, Dept. of Telugu, C.R. Reddy College,
West Godavari District. A.P.

15. **Dr. G. Swarnalatha,** M.A., PhD.
Asst. Proffesor, Dept. of Telugu,
Govt. Women's College (A), Guntur.

16. **Dr. V. Naga Rajyalakshmi,** M.A., PhD.
Rt Principal,Govt .Degree College,
Chebrole , Guntur, A.P.

17. **Dr. Guntupalli Gowri,** M.A., PhD.
Dept. of Telugu,
Govt. College for Women, Guntur - 522 002.

18. **Dr. Kakani Sudhakar,** M.A., M.Phil., PhD.
Dept. of Telugu,
S.S.N. College, Narasaraopet - 522 601.

19. **Dr. K. Pushpamma,** M.A., PhD.
HOD, Dept. of Telugu,
SVRM College,
Nagaram - 522 035.

20. **Dr. P. Srinivasa Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
PDF Scholar, Dept. of Telugu,
Andhra University, Visakhapathan.

21. **Dr. Ch. Praveen Kumar,** M.A., M.Phil., PhD.
PDF Scholar, Dept. of Telugu,
Kakatiya University, Warangal.

22. **Dr. N. Rambabu,** M.A., M.Phil., PhD.
Project Senior Fellow, Dept. of Classical
Literature, Nellore.

23. **Dr. G. Sailamma,** M.A., M.Phil., PhD.
Editorial Assistat,
Centre for Publications Dravidian University,
Kuppam, Chittor Dist.

24. **Dr. M. Sangeetha Rao,** M.A., M.Phil., PhD.
Guest Faculty, Dept. of Telugu,
Central University of Andhra Pradesh,
Ananthapuram District. A.P.

25. **Dr. M. Prasad,** M.A., M.A.(San)., PhD. Diploma in Maliyalam.
School Assistant (Telugu)
Govt. High School,
Rapuru, SPSR Nellore.

26. **Dr. V. Triveni**
Head & Assistant Professor,
Dept. of Telugu Studies,
Telangana University, Dichpally, Nizamabad.

27. **Dr. Mark Poloneyes,** M.A., M.Phil., PhD.
Principal & HOD,
P.G. Centre, Gadwal,
Palamuru University, Mahabobnagar, Telangana.

LEGALADVISER

Dr. A. GURAVAIAH, ***M.A., L.L.M., PhD.,***
Principal & Research Guide, Dept., of Law, A. C. Law College, GUNTUR - 522 002, A.P.

DTP & PRINTING

TENALI PRAKASH, G.L.S. GRAPHICS, LEMALLE, Guntur. 94 94 660 509.

గమనిక : రచయితల అభిప్రాయములతో సంపాదక వర్గమునకు సంబంధం లేదు - **ఎడిటర్.**

Edited, Printed, Published and owned by Kolla Srikrishna Rao, Rohini Towers, 2/11 Brodipet,
GUNTUR - 522 002. Andhra Pradesh. Cell : 7386529274, 7989781963.
E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com.Printed at : GLS Enterprises, Kavitha Nagar, Guntur - 522 002. Ph. 94 94 660 509.

తిక్కవరపు పఠాభిరామిరెడ్డి

భావ కవిత్వం మీద పని గట్టుకుని దండయాత్ర చేసిన కవి తిక్కవరపు పఠాభిరామిరెడ్డి. వీరు ప్రముఖ తెలుగుకవి, తెలుగు కన్నడ సినిమాలకు నిర్మాత, దర్శకుడు. పఠాభిగా ప్రసిద్ధుడు. పఠాభి 1919 సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 19న నెల్లూరులో రామిరెడ్డి దంపతులకు జన్మించారు. తండ్రి భూస్వామి. స్వాతంత్ర్య పోరాట ఉద్యమాలు ముమ్మరంగా జరుగుతున్న రోజులవి. మహాత్మగాంధీ ఒకసారి పఠాభి ఇంటికి వచ్చారు. గాంధీజీ స్ఫూర్తితో పఠాభి కుటుంబ సభ్యులంతా స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో పాల్గొన్నారు. రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ స్ఫూర్తితో పఠాభి శాంతినికేతన్‌లో చదువుకున్నారు. పట్టభద్రుడయ్యాక ఉన్నత విద్య కోసం కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయంలో ఆంగ్ల సాహిత్యంలో మాస్టర్స్ డిగ్రీ చదివారు. చదువు పూర్తి అయిన తరువాత కొంతకాలం గూడూరులో కుటుంబ వ్యాపారమైన అభ్రకం ఎగుమతి వ్యాపారం చేశారు. తిరిగి అనతికాలంలోనే అమెరికా కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయంలో గణితాన్ని అభ్యసించారు. అమెరికా వెళ్ళకముందే ఫిడేలు రాగాల డజన్ రచించారు. పఠాభి 'ఫిడేల్ రాగాల డజన్' ఆధునిక తెలుగు కవిత్వంలో కొత్త పుంతలు తొక్కింది. రెండో ప్రపంచ యుద్ధ సమయంలో ఎన్నో కష్టాలకు ఓర్చి భారతదేశం చేరుకున్నారు.

1947 సంవత్సరంలో స్నేహలత పావెల్ అనే మహిళా సామాజిక సేవా కార్యకర్తను ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకున్నారు. దంపతులిద్దరూ ఎమర్జెన్సీ వ్యతిరేక ఉద్యమంలో పాలుపంచుకున్నారు. పఠాభి పీపుల్స్ యూనియన్ ఆఫ్ సివిల్ లిబర్టీస్ వ్యవస్థాపక సభ్యుడు. కొంతకాలం సోషలిస్ట్ పార్టీలో పనిచేశారు. వీరికి ఇద్దరు సంతానం. కుమారుడు కోసార్క్ రెడ్డి ప్రముఖ ఫ్లెమెంకో గిటార్ వాద్యకారుడు. కూతురు నందనారెడ్డి కార్మిక న్యాయవాది. సామాజిక సేవాకార్యకర్త. 1947 సంవత్సరంలో ఫొకస్ అనే ఆంగ్ల వారపత్రికను స్థాపించి రెండున్నర సంవత్సరాల పాటు కొనసాగించి నిలిపవేశారు. ఈ పత్రికకు స్నేహలతా ప్రచురణకర్తగా వ్యవహరించగా టి.పి. ఉన్నికృష్ణన్ సంపాదక బాధ్యతలు నిర్వర్తించాడు.

కె.వి. రెడ్డితో కలిసి జయంతి పిక్చర్స్‌ను స్థాపించి తెలుగు, కన్నడ చిత్రాలకు దర్శకత్వం వహించారు. పఠాభి సినిమాల్లో సంస్కార, చండమారుత, నిమజ్జనం, శృంగారమాస, దేవరకాడు, పెళ్ళినాటి ప్రమాణాలు, శ్రీకృష్ణార్జున యుద్ధం, భాగ్యచక్రం ప్రసిద్ధమైనవి. రచయితగా ఫిడేలు రాగాల డజన్, పఠాభి పన్‌చాంగం, సుప్రసిద్ధమైన రచనలు. తెలుగు సాహిత్యంలో ముంద్రించబడిన తొలి తెలుగు వచనల సంపుటి ఫిడేల్ రాగాల డజన్. భావ కవిత్వంలో ఏవి సున్నితంగా చెప్పుకుంటారో వాటినన్నింటినీ హేళన చేసిన **Anti-Poem** పఠాభి రచన.

ఫిడేల్ రాగాల డజన్‌లో తెలుగు కవిత్వంలో చిరకాలంగా కవితా వస్తువులుగా అలావాటైనా ప్రతి వస్తువునూ, భావాన్నీ, శైలినీ ఆ కవిత్వాంశాలుగా ప్రదర్శించాడు. కవిత్వపు వేషం వేసుకుని అకవిత్వం తిరుగుతున్నపుడు కవిత్వం అకవిత్వపు వేషంలో రావలసి ఉంటుంది. పఠాభి కవిత్వం ఈ కోవకు చెందినదే. సారం నశించిన ఆకారాలు, కాలం చెల్లిపోయినా రాజ్యం చేయకుండా వాటి వికృతిని బయటపెట్టిన విధ్వంసకుడు **Iconoclagt** పఠాభి. పఠాభి 'ఫిడేల్ రాగాల డజన్' తెలుగు కవులైన నారాయణరెడ్డి, దువ్వూరి రామిరెడ్డి మొదలగు కవుల విమర్శలకు లోనైంది.

భావకవులకి అమలిన శృంగారం కాగా, పఠాభిది నూటికి నూరుపాళ్ళు మలిన శృంగారం అనేది విమర్శకుల భావన. భావకవులది సుకుమార శృంగారంకాగా పఠాభిది సుకుమారత లేని మోటు శృంగారం. ఆర్జవం, అనుభూతి, సెంటిమెంట్ మొదలగు పఠాభి కవిత్వంలో వెతికినా కనిపించవు. పఠాభి గారి 'ఫిడేల్ రాగాల డజన్' భావ కవిత్వానికి దహన సంస్కారం చేసింది. "నాయీ వచన ద్యాలన్ దుడ్డు కర్రల్తో పద్యాల నడుముల్ విరగదంతాన" అని పేర్కొన్న పఠాభి 87 ఏళ్ల వయసులో 2006 మే 6వ తేదీన బెంగుళూరులో పరమపదించారు.

- సంపాదకవర్గం

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Contents (విషయ సూచిక)

1. తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ పూర్వపరాలు	- భుక్యావతు శ్రీలత	5
2. బిరుదురాజు రామరాజు ప్రథమ భాగం - మహిళాయోగులు	- బోయిని రాధ	10
3. అభ్యుదయ కవితావేత్తగా కుందుర్తి	- డా॥. ఎన్. రజని	13
4. ఏకదేశి వ్యాకరణాలు : లఘు సమీక్ష	- డా॥. పులపర్తి శ్రీనివాసరావు	18
5. మలయాళంలో మహాభారతాలు	- డా॥. వి. పళని	21
6. వలస కథల్లో... స్త్రీ పాత్రల చిత్రణ	- దూలం స్వరూప	27
7. మన్నెం శారద వరకట్న సంబంధ కథలు : విశ్లేషణ	- గుబ్బల సత్యశ్రీ	30
8. పెన్నా శివరామకృష్ణ సాహిత్యేతర రచనలు - అధ్యయనం	- ఐ. చిదానందం	36
9. మన వాగ్గేయకారులు	- డా॥. మానమ మునిరత్నం	40
10. చలసాని వసుమతి - మనస్సు- విశ్లేషణ	- గుమ్మడిదల మురళీకృష్ణ	47
11. ఎరుకల సమాజంలో సంస్కృతి	- ఎన్. రాజేష్ కుమార్ రెడ్డి	51
12. 'అముక్తమాల్యద' సౌందర్యం - రాయల భగవతి వర్ణన	- ప్రొ॥. కె. శ్రీదేవి	58
13. శ్రీ శివభారతం - దేశభక్తి	- డా॥. శ్రీపాద సీతామహాలక్ష్మీ సత్యవతీ పేరమాంబ	62
14. కర్నూలు జిల్లా పద్య కావ్యాలు కలుగోట్ల విజయాత్రేయ	- డా॥. జగర్లపూడి శ్యామసుందర శాస్త్రి	66
15. మాసంపత్ కుమార్ 'వ్యక్తిత్వం'	- టి. దేవరాజ్	75
16. The Grouwth of Pharma Enterpreneurship During...	- Dr. Doneti Sivaji, - Dr. Thrinadha Rao Bandaru & - Dr. Seelam Srinivasa Rao	78
17. Dalits Conversion to Christianity...	- S. Swaroop Sirapangi	84
18. State Formation and Identity Consolidation in Manipur	- Dr. Sylvia Yambem	91
19. Symbolismin GithaHariharan's I Have Become the Tide	- Dr. Yashaswini PDr. Naresh Annem	96
20. Impact of Party Owned TV Channels and Voters..	- D. Rajavel & - Dr. V. Ilamparithi	102
21. Semiotics and film languages in selected movies of ...	- Arya M & - Dr S. Rajesh Kumar	107
22. A Child's Reading Abilities in the English Language...	- B.Venkateshwarlu & - K.Saritha	113
23. Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao's Contribution to...	- Dr. K. Ramesh Babu	117
24. Dislocation and Yearning for Self Identity...	- Dr. Naresh Annem	124
25. A Comparative Study of Yoga Concepts in Selected ...	- Ch. Saibaba & - Dr. K. Ramesh Babu	128
26. Kalamkari Art : A study of method and Materials	- Muppidi Rambabu, - Chinta Ravi Kumar, - Chatla Vidyanand & - Sreeramdas Dinesh Kumar	134
27. Is Woman Still A Commodity ?: Reflections of Harsh Realities in	- Dr.V.Nirmala	145
28. System of Mood and Realization in English and ...	- Dr. Korra Balu Naik	149

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ పూర్వపరాలు

- భుక్యావతు శ్రీలత

తెలంగాణ పరిశోధకులు, విమర్శకులు తమకు తాము తెలుసుకునే క్రమంలో లోతైన అధ్యయనం చేస్తూ వచ్చారు. దానివల్ల తెలంగాణలో ప్రాచీన సాహిత్యం ఎక్కువగానే ఉన్నదని, ఆధునిక వచన సాహిత్యం కూడా చాలా ముందుగానే ఉనికిలోనికి వచ్చిందనే విషయం వెలుగులోకి వచ్చింది. ఈ సందర్భంలో తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ అనే అంశాన్ని ఎలా చూడాలనే విషయం ప్రస్తావనకు వచ్చినప్పుడు స్థూలంగా విశ్లేషించడానికి మూడు రకాలుగా విభజించడం జరిగింది. అవి :

1. తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శకులు చేసిన సాహిత్య విమర్శ
2. తెలంగాణ సాహిత్యంపై వచ్చిన విమర్శ
3. తెలంగాణ అస్థిత్వ కోణంలో వెలువడిన విమర్శ

తెలంగాణలో వెలువడిన సాహిత్యం: అలంకార శాస్త్ర గ్రంథాలు తెలంగాణ నుండి విరివిగా వచ్చాయి. విద్యానాథుడి ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణం అలంకార శాస్త్ర గ్రంథాలకు మార్గ నిర్దేశం చేసింది. విశ్వేశ్వరకవి చమత్కార చంద్రిక, సింగభూపాలుని రసార్ణవ సుధాకరం, బడే సాహెబ్‌గా ప్రసిద్ధుడైన అక్బర్‌షా శృంగారమంజరి ఈ ప్రాంతం నుండి వచ్చిన శాస్త్ర గ్రంథాలు. అలాగే మల్లయ రేచన 'కవిజనాశ్రయం' పద్య లక్షణ వివేచన గ్రంథం. తెలుగులో వెలువడిన మొదటి లక్షణ గ్రంథంగా దీనిని చెప్పవచ్చును. ఇవియే కాకుండా నృత్య, స్వరశాస్త్ర గ్రంథాలు అనేకం తెలంగాణ నుండి వెలువడినాయి.

ఆధునిక కాలంలో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, కొమర్రాజు లక్ష్మణరావు, మానపల్లి రామకృష్ణకవి, శేషాద్రి రమణ కవులు, ఆదిరాజువీరభద్రరావు వంటివారు పరిశోధన విమర్శ సాగించారు. శేషాద్రి రమణకవి గొప్ప విమర్శకుడిగా పేరుపొందారు. తొలి తెలంగాణ ఆధునిక విమర్శకుడిగా పేరు పొందింది సురవరం ప్రతాపరెడ్డి. తన కార్యరంగంకు మూలబిందువు గోలకొండ పత్రిక.

శేషాద్రి రమణకవులు 1927లో 'నిజాం రాష్ట్రాంధ్ర కవులు' అనే వ్యాసం రాసిండ్రు. బమ్మెర పోతనను ఓరుగల్లు వాసిగా చూపించేందుకు వీరు చేసిన కృషి మరువరానిది. ఆదిరాజు వీరభద్రరావు, దేవులపల్లి రామానుజరావు నడిపిన 'శోభ' పత్రికలో 'పల్లెపదాలు', 'తాళ పత్రగ్రంథాలు' అనే వ్యాసాలు రాసి విమర్శకు ఓరవడి పెట్టారు. ప్రాచీన ఆధునిక సాహిత్యాలను పరిశీలించి తెలుగు ప్రజల సామాజిక చరిత్రను తెలిపే 'ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర' అనే గ్రంథంను సురవరం ప్రతాపరెడ్డి రాసిండు. ఇది అందరికి ఒక ప్రామాణిక గ్రంథంగా మారింది.దీనికి 1952లో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి అవార్డు వచ్చింది. ఈయన రాసిన వ్యాసాలు పీఠికలు తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శకు విస్తృతిని, కొత్త కోణాలను అందించాయి. బిరుదరాజు రామరాజు, పల్లా దుర్గయ్య, సి.నారాయణరెడ్డి, కె.గోపాలకృష్ణారావు, పి.యశోదరెడ్డి, ముకురాల రామరెడ్డి, ఎల్లూరి శివారెడ్డి తెలుగు విమర్శనా సాహిత్యాన్ని ముందుకు తెచ్చారు. బిరుదురాజు రామరాజు జానపద వాఙ్మయ పరిశోధనకు, విశ్లేషణకు, విమర్శకు ఆద్యుడిగా నిలుస్తారు. 'తెలుగులో జానపద గేయసాహిత్యం' పేర ఆయన గ్రంథం వెలువడింది. రావి ప్రేమలత పురాణగాథలపై వెలువరించారు. ధాశరథి వంటి తెలంగాణ ఆధునిక కవులపై కృష్ణపత్రికలో వ్యాసాలు రాసారు.

'ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం - సంప్రదాయములు, ప్రయోగములు' అనే విమర్శనాత్మక గ్రంథంను డా.సి.నారాయణరెడ్డి రాసిండు. కాని ఇందులో విమర్శనా సూత్రాలకు, కొలమానాలకు, భావనలకు తెలంగాణ విమర్శ

కుల దృక్పథంకు కొంత తేడా ఉన్నది. ఈ గ్రంథాన్ని తెలంగాణ సమాజం సొంతంగా భావించాలా? వద్దా? అనే సంశయంలో ఉండినవి. ఇదే సూత్రాలతో వెలువడిన ముదిగంటి సుజాతరెడ్డి రచించిన 'తెలుగు నవలాను శీలనం' అనే గ్రంథం ఉన్నది. ప్రాచ్య, ప్రాశ్చాత్య కథా నిర్మాణ పద్ధతులను,శైలీ శిల్పాలను చేర్చుతూ పి.యశోద రెడ్డి 'కథాచరిత్ర' అనే గ్రంథం రాశారు. ఈమె 'తెలుగులో హరివంశాలు' అనే అంశంపై పరిశోధన చేశారు. పారిజాత అపహరణ పర్యాలోచనం, పోతన భాగవత సుధ, ఎర్రాప్రెగడ వంటి విమర్శనా గ్రంథాలు రాయడం జరి గింది. ప్రబంధ సాహిత్యంపై పల్లా దుర్గయ్య, తెలంగాణ విమోచన ఉద్యమం నవలలపై వరవరరావు పరి శోధనలు చేశారు. వట్టికోట ఆళ్వార్స్వామి రాసిన 'ప్రజల మనిషి', 'గంగు' నవలలతో వాటిని వస్తు శైలీ విషయా లలో తులనాత్మక అధ్యయనం చేయాల్సిన అవసరం ఉన్నది.

'ప్రజాకవి వేమన' పై వచ్చిన పరిశోధన గ్రంథం అమూల్యమైనది దీనిని యన్.గోపి రాయడం జరిగింది. ప్రజాకవి వేమనపై అంతవిస్మమైన, సాధికారకమైన గ్రంథం మరొకటి లేదంటే అతిశయోక్తి కాదు. అనుమాండ్ల భూమయ్య ఆంధ్రపురాణంపై విమర్శ రాసాడు.రవ్వా శ్రీహరి అలబ్ధ పద్యాముక్తావళి సంకలన గ్రంథంలో అజ్ఞాత కవులను గురించి రాశాడు. భాస్కర రామాయణంపై ఆయన చేసిన పరిశోధనలో పరిష్కరణ విమర్శ కలగలసి ఉన్నాయి. ముదిగొండ వీరభద్రయ్య, పెన్నా శివరామకృష్ణ గూడ విరివిగా విమర్శలు రాశారు.

తెలంగాణ కథ, కవిత్వం వెలువడుతున్న దశలోనే విమర్శ కూడా బయలుదేరింది. తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ ముందుగా కొత్త కొలమానాలను అనుసరించాల్సిన విషయాన్ని గుర్తించింది. తెలంగాణ సృజనాత్మక ప్రక్రియలు, ప్రభావాలపైన సామాజిక పరిస్థితుల ప్రతి బింబాలను అది అధ్యయనం చేసింది. ఈ దశలో తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ విరివిగానే వెలవడింది. తెలుగు సాహిత్యంలో తెలంగాణ సాహిత్యంను బేరీజు వేయడం మొదలుపెట్టారు. తొలితరం, మలితరం సాహిత్యవేత్తలను నూతన దృక్కోణం నుండి విశ్లేషించడం మొదలుపెట్టారు. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, పొట్లపల్లి రామా రావు వంటి తొలితరం సాహిత్యకారులను తమ వారసులుగా ప్రకటించుకొనే క్రమం మొదలైనది. తెలం గాణ అస్తిత్వ వేదన నేపథ్యంలో వెలువడిన సాహిత్యాన్ని కొత్త దృక్కోణం నుండి చూసిన విమర్శను ప్రస్తావించ డమే.

పూర్వరంగం - తెలంగాణ తోవలు :

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో తెలంగాణ ఒక ప్రత్యేకమైన భౌగోళిక, చారిత్రక, సామాజిక, సాంస్కృతిక అస్తిత్వంగా ముందుకు వచ్చింది. తెలంగాణ వివక్షణకు అణిచివేతకు అన్యాయనికి గురవుతుందనే భావనతో సాగిన తెలంగాణ సాహిత్య,సాంస్కృతిక ఉద్యమం తెలంగాణ ఆత్మగౌరవ పోరాటంగా ముందుకు వచ్చింది.ఇందుకు పునాదులు వేసింది తెలంగాణ సాంస్కృతిక వేదిక ప్రచురించిన 'తెలంగాణ తోవలు' పుస్తకం. ఇందులో 18మంది తెలం గాణ రచయితల రచనలు ఉన్నాయి. తెలంగాణకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలను తవ్వి పోసుకోవాల్సిన అవసరాన్ని గుర్తిస్తూ ఆ పద్ధతికి సూచనలు చేస్తూ ప్రతిపాదనలు చేసింది. తెలంగాణ చరిత్రను తిరిగి రాయడానికి చరిత్రకెక్కని చరిత్రను రికార్డుచేయడానికి కె.శ్రీనివాస్ 'తెలంగాణ సామాజిక చరిత్ర' 'కొన్ని వనరులు' అనే వ్యాసంలో పలు విలువైన సూచనలు చేశారు. సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి రాసిన 'లెక్క తప్పిన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర', కాసుల లింగారెడ్డి రాసిన 'మనం తక్కువేమికాదు' అన్న వ్యాసాలు తెలుగు సాహిత్య చరిత్రను తిరిగి రాయాల్సిన అవసరాన్ని, తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్రను పునర్మించవల్సిన అవసరాన్ని తెలుపు తుంది. శ్రీధర్రావు దేశ్పాండే 'కొయ్యబొమ్మల సొరెక్కునా?', కాలువ మల్లయ్య 'నడిగడ్డ తెలంగాణ తాత్విక పరిమళం', గూడ అంజయ్య 'తెలంగాణ బతుకుపాట', కందుకూరి రమేష్బాబు 'కళావంతులు మాట్లాడుతారు', వంటి వ్యాసాలు తెలంగాణ విశిష్టతను

తెలియజేసే వ్యాసాలు కాగా, 'ప్రశ్నించడం కాదు ఆచరణే కీలకం' అని గుడిపాటి రాసిన వ్యాసం తెలంగాణ రచయితలు, మేధావులు చేయాల్సిన కర్తవ్యాన్ని ముందు ఉంచింది.

కోస్తా, తెలంగాణ తెలుగు సాహిత్యాల తులనాత్మక పరిశీలనకు 'వాళ్ళు - మనం', 'మీకు మీరే మాకు మేమే' వంటి వ్యాసాలు పాదులు వేశాయి. ఈ రెండు ప్రాంతాల మధ్య చాలా తేడా ఉందనే విషయాన్ని సూచిస్తూ విమర్శలో కొలమానాలు మారాలని కాసుల ప్రతాపరెడ్డి వివరించారు. తెలుగు సాహిత్యంలో వచ్చిన స్త్రీ, దళిత, ముస్లిం వాదాల సాహిత్యమంతా ఒక్కటి కాదని, ప్రాంతాలను బట్టి భిన్నంగా ఉంటుందని వాటిని తులనాత్మకంగా ప్రతాపరెడ్డి విశ్లేషించారు.నందిని సిద్ధారెడ్డి 'ముంపునకు గురైతున్నది తెలంగాణ భాష', లోకేశ్వర్ 'పచ్చికట్టె పామై కరుస్తుంది' వ్యాసాలు తెలంగాణ భాష ఔన్నత్యాన్ని తెలియజేస్తూ భాషాపరంగా తెలంగాణకు జరుగుతున్న అవమానాన్ని నిరసించారు. తెలంగాణ ముస్లిం సాహిత్యాన్ని 'స్కైబాబా వివరిస్తే', తెలంగాణ రచయితకు దొరికింది తోవ అంటూ అంబటి సురేంద్రరాజు, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి మార్గం అనుసరణీయమని చెప్పారు.

తొలి అడుగు-సురవరం ప్రతాపరెడ్డి :

"గోలకొండ కవుల సంచిక" అనంతరం తెలంగాణ సాహితీవేత్తల అస్తిత్వ చింతన ప్రాథమిక రూపాన్ని పొందింది. అయితే ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ తర్వాత ఇది బలహీనపడింది అని డా॥ గుమ్మన్నగారి బాల శ్రీనివాస్ మూర్తి అన్నారు. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి సమైక్యాంధ్ర వాది. ఆయన గాయపడేంతగా కోస్తా వివక్ష, ఆధిపత్యధోరణి కొనసాగింది. అదే గోల్కొండ కవుల చరిత్రకు ప్రాణం. కోస్తా ప్రాంతం నుండి వెలువడుతున్న కృష్ణా, ఆంధ్ర పత్రికల్లో నిజాం రాష్ట్ర వార్తలు ప్రచురించకపోవడంపై ప్రతాపరెడ్డి ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. తెలంగాణ మీద కోస్తాంధ్ర వివక్షపై నిజామాంధ్ర విషయంలో ఆ ప్రాంతీయులు అనుసరిస్తున్న ఉపేక్ష గురించి అనేక విధాలుగా ఆయన ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. బ్రిటీష్ ఆంధ్ర నుండి వెలువడుతున్న పత్రికల్లో ఒక్క తెలంగాణ ప్రాంత వ్యాసం అచ్చుకాలేదు. ఇదే విషయాన్ని తొలి తరం తెలంగాణ కథా రచయిత గూడూరి సీతారాం "అప్పుడు అందుబాటులో ఉండే పత్రిక ఒక్కటే,అది భారతి. దాంట్లో నిండా వాళ్ల రచనలే. 'స్వతంత్ర్య' అని ఇంకొక పత్రిక వత్తుండే. దానికి రామలక్ష్మి సబ్-ఎడిటర్. దాంట్లో సి.నా.రె కవితలు వచ్చేవి. నా కథ స్వరమౌళి కథలు కూడా వత్తుండే. కాని నారాయణరెడ్డి పంపితేనే వచ్చేవి. మేము పంపితే మాయి మాకు తిరిగి వత్తుండేవి". అని వాపాయారు.

సురవరం ప్రతాపరెడ్డి కాలానికి ఇప్పటి కాలానికీ మధ్య తేడా ఏమి లేదు. అదే వివక్ష, ఆధిపత్య ధోరణి కొనసాగుతుండడాన్ని తెలంగాణ రచయితలు పలు సందర్భాలలో ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. వాసిరెడ్డి నవీన్, పాపినేని శివశంకర్‌ల సంపాదకత్వంలో వెలువడుతున్న కథా వార్షికలపై తెలంగాణ రచయితల్లో తీవ్రమైన అసంతృప్తి నెలకొన్నది. తెలంగాణలో 1970 తరువాత విప్లవ దశతోనే ప్రారంభమైనదనే ధోరణి కూడా బ్రిటీషాంధ్ర సాహిత్యకారులు ప్రభలంగా ప్రచారంలోకి తెచ్చే ప్రయత్నం చేశారు. ఉద్యమాన్ని, ఉద్యమ చైతన్యాన్ని చిత్రించే నవలగా దాశరధి రంగాచార్య రాసిన 'జనపదం' నవలను ఆయన తప్పుడు అన్వయానికి గురి చేశారు. ఈ రకంగా తెలంగాణ సాహిత్యాన్ని అధ్యయనం చేయనీయకుండా తప్పుడు అన్వయాలకు, అభిప్రాయాలకు బ్రిటీషాంధ్ర సాహితీవేత్తలు ముందుకు వచ్చారు.

సాహిత్య కొలమానాలపై చర్చ :

తెలంగాణ సాంస్కృతిక వేదిక తరపున వెలువడిన 'భౌగోళిక సందర్భం' వ్యాస సంకలనం వస్తు విస్తృతి దృష్ట్యా, విశ్లేషణ దృష్ట్యా లోపాలతో కూడుకున్నదే అయినప్పటికి అనేక ప్రశ్నలకు, అందుకు కారణమైన పరిస్థితులకు అద్దం పడుతుంది. తెలుగు సాహిత్యాన్ని తెలంగాణ దృష్టికోణం నుండి పరిశీలించాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది. 'కథ ఇక్కడా వుంది', 'కవిత్వానికి ఎల్లలుంటాయా?', 'కొలమానాలెక్కడవి?' అనే వ్యాసాలు

ఒక కొత్త ఒరవడిని అందించడానికి దోహదం చేశాయి. బి.ఎస్.రాములు తెలుగు కథను తెలంగాణ, బహుజన దృక్కోణం నుండి వెలువరిస్తూ ఒక గ్రంథాన్ని వెలువరించ డానికి ఈ నేపథ్యమంతా పనిచేసింది. తెలుగు కథా సంకలనాల్లో తెలంగాణ కథకు తగిన ప్రాతినిథ్యం లభించ లేదని చెప్పడానికి బి.ఎస్.రాములు లెక్కలు తవ్వితీసి ప్రచురించారు. తెలంగాణ కథకు స్ఫూర్తి ప్రేమ్‌చంద్ అనే విషయాన్ని ఆయన ప్రతిపాదించారు.

కవిత్వ కొలమానాలపై ప్రశ్నలు :

తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణంలో తెలంగాణ కవిత్వానికి జరిగిన అన్యాయాన్ని ప్రశ్నిస్తూనే సాహిత్య చరిత్ర రచనలో తెలంగాణ కవిత్వానికి చోటు దొరకక పోవడంపై విమర్శకులు ప్రశ్నించారు. తెలుగు సాహిత్య, చరిత్ర నిర్మాణంలో అనుసరించాల్సిన కొలమానాలను వారు ప్రశ్నించారు. పెట్టుబడిదారి వ్యవస్థ ఏర్పడిన పాశ్చాత్య దేశాల్లో వచ్చిన ప్రోగ్రెసివ్ రైటర్స్ ప్రభావం రష్యా వంటి కమ్యూనిష్టు ప్రభావిత దేశాల్లో వచ్చిన మార్క్సిస్ట్ దృక్పథం వలన ఆంధ్రప్రాంతంలో అభ్యుదయ కవిత్వం వచ్చింది. కాని దీనికి భిన్నంగా తెలంగాణ ప్రాంత సామాజిక పరిణామ సహజ ఫలితంగా తెలంగాణ అభ్యుదయ కవిత్వం పురుడు పోసుకున్నది. ఇటువంటి నూతన ప్రతిపాదనలు వచ్చాయి. తెలంగాణలోని భాగవతం అనే వీధి నాటిక కళలోని దరువులు ముత్యాల సరాలుగా చెలామణి అయిన తీరును ప్రతి విమర్శకుడు పట్టించు కోవలసిన అవసరం ఉన్నదని కాంచనపల్లి గుర్తు చేశారు. "తెలంగాణ కవిత్వం-సాహిత్య శాసనాలపై తిరుగుబాటు' అని అప్పర్ తెలంగాణ కవిత్వభేరిని వినిపించారు. అర్థం కాదనే నెపంతో తెలంగాణ కవుల భాషను, యాసను వెనక్కి నెట్టే ప్రయత్నం చేశారు.

తెలంగాణ దళితవాదం ఒక వినూత్నరీతిలో ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చింది. దళిత దృక్కోణం నుండి ముస్లిం దృక్కోణం నుండి ప్రాచుర్యంలోకి వచ్చిన తెలంగాణ స్త్రీవాదం ఇది. జూపాక సుభద్ర, గోగు శ్యామల, జాజుల గౌరి, షాజహన వంటి కవులు తమ ప్రత్యేక అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకునే రచనలు చేశారు. 'పొక్కిలి' కవితా సంక లనంలో దళిత స్త్రీలకు స్థానం దక్కక పోవడంపై గోగు శ్యామల ప్రశ్నించారు.

భాష - విమర్శ :

తెలంగాణ అస్తిత్వ ఉద్యమానికి భాష ఒక సాధనంగా మారింది. భాషలో తెలంగాణ ప్రత్యేకతను చాటే ప్రయత్నం విమర్శకులు చేశారు. భాష పట్ల బ్రిటీషాంధ్రుల వివక్ష, చిన్నచూపును ప్రశ్నిస్తూనే దాని ప్రత్యేకతను చాటే ప్రయత్నం చేశారు. 'తెలంగాణ భాష వాడకానికి అడ్డంకిగా మారిన పెద్ద సమస్య ప్రామాణిక భాష, వాడుక భాషా ఉద్యమ నిర్మాతలైన గిడుగు, గురజాడలు ప్రజల భాషను గౌరవించి వాచకాల్లోకి, రచనల్లోకి తీసుకొచ్చారు. వాళ్ళు మొదలుపెట్టిన ఉద్యమం వారి వారసుల చేత హైజాక్ చేయబడినది తెలంగాణ ప్రజల భాషకు జరిగిన ద్రోహం యాదృచ్ఛికం కాదు అని నందిని సిద్ధారెడ్డి అన్నారు.

తెలంగాణ అస్తిత్వ సాహిత్య విమర్శ అన్ని కోణాలను స్పృశిస్తూ ముందుకు సాగింది. దళిత, ముస్లిం, స్త్రీ వాదాలకు సంబంధించిన అంశాలను కూడా తనలో భాగంగా తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ స్వీకరించింది. తెలంగాణ దళిత, ముస్లిం, స్త్రీ వాదాల గురించి కాసుల ప్రతాపరెడ్డి భౌగోళిక, చారిత్రక, సాంస్కృతిక, సామాజిక సరిహద్దులను పరిగణనలోకి తీసుకొని తులనాత్మక అధ్యయనం ద్వారా వివరించారు. కె.శ్రీనివాస్ పరిశీలనలు ఇలా ఉన్నాయి "ఈ నాటికీ తెలంగాణ నుంచి స్త్రీవాద కవులు తక్కువ" దళితవాద కోస్తాంధ్రలో ప్రారంభం అయినా ఆత్మగౌరవ పోరాటం నుండి రూపొందింది. కాబట్టి దానిలో తెలంగాణ భాగస్వామ్యం స్వల్పమే.

దళిత, ముస్లిం సాహిత్య విమర్శలో తెలంగాణ వాళ్లదే పై చేయ్యి. సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి "బహువచనం" దళిత బహుజన కవిత్వ సంకలనానికి "జల్ జలా" ముస్లిం కవిత సంకలనానికి రాసిన ముందు మాటలు సాహిత్య విమర్శనా సాహిత్యంలో అత్యంత ప్రధానమైనవి. బి.యస్.రాములుకు సంబంధించి దళిత సాహిత్య విమర్శనా రంగంలో ప్రత్యేకమైనది. తెలంగాణ

సాహిత్యంపై వరుసగా విమర్శనా వ్యాసాలు, సంకలనాలు వచ్చాయి. నందినీ సిద్ధారెడ్డి "ఇగురు", కాసుల ప్రతాపరెడ్డి "కొలుపు", "ఇరుసు", సుంకురెడ్డి నారాయణరెడ్డి 'గనుమ', కాసుల లింగారెడి 'ఇరువాలు' వంటి పుస్తకాలు వచ్చాయి. భువనగిరి సదస్సులో సమర్పించిన పత్రాలతో తూర్పు మల్లారెడ్డి తెచ్చిన "తెలంగాణ సాహిత్యం - సామాజిక చిత్రం" పుస్తకం తెలంగాణ సాహిత్య పక్రియలను స్థిరపరిచింది. ప్రాచీన తెలంగాణ కవులు, కవిత్వాన్ని ఆవిష్కరించిన 'ముంగిలి' సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డిచే రచించబడినది. డా॥ఎస్వీ సత్యనారాయణ అభ్యుదయ సాహిత్య విమర్శను, విశ్లేషణనను చేశారు.డా॥వెల్దండ నిత్యానందరావు పేరడీ సాహిత్యంపై పరిశోధన చేశారు. డా॥ నూర్య ధనంజయం గిరిజన సాహిత్యంపై విమర్శనను, పరిశోధనను ముందుకు నడిపించారు. ఇలా తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ సృజనాత్మక పక్రియలతో పాటు ముందుకు సాగుతుంది.

ముగింపు :

తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో యుగవిభజన తెలంగాణ సాహిత్యాన్ని విశ్లేషించడానికి, విమర్శించడానికి, బేరీజు వేయడానికి వనికిరాదని తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శకులు, పరిశోధకులు గుర్తించడం. ఆ ఎరుకతో తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర ద్వారా సుంకిరెడ్డి నారాయణ రెడ్డి పరిశోధన చేశారు. తెలంగాణేతర సాహిత్య చరిత్ర ప్రాజ్ఞున్నాయ యుగం నుండి ప్రారంభం అయితే తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర శాతవాహన యుగం నుండి ప్రారంభం అవుతుంది. ఈ పరిశోధ న రీత్యా తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శకు సంబంధించి సమగ్రమైన గ్రంథం ఇంకా రావల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి - మన తెలంగాణ - తెలంగాణ నాటకం, తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర, లిటిన్ 17సెప్టెంబర్ ప్రత్యేక సంచిక.
2. కాసుల ప్రతాపరెడ్డి - వాళ్ళు - మనమూ (వ్యా) 'తెలంగాణ తోవలు
3. డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి - తెలుగు కవిత్వం - ప్రాంతీయ చైతన్యం (వ్యా) వివేచన, వర్తమాన సాహిత్యం - చైతన్యం సంచిక 27, 2006
4. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి (సం) - గోలకొండ సంచిక
5. శేషాద్రి రమణ కవులు - గోలకొండ సంచిక
6. శేషాద్రి రమణ కవులు - గోలకొండ కవుల సంచికకు అనుబంధం
7. బి.ఎస్.రాములు - తెలుగు కథా సంకలనాల్లో తెలంగాణ దశల నిష్పత్తి వివరాలు
8. సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి - లెక్క తప్పిన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర (వ్యా) తెలంగాణ తోవలు
9. కాసుల ప్రతాపరెడ్డి - వాళ్ళు-మనం (వ్యా) తెలంగాణ తోవలు
10. గుమ్మన్న గారి బాల శ్రీనివాసమూర్తి-సమకాలిన పాదాలు-సాహిత్య విమర్శ
11. నందిని సిద్ధారెడ్డి - ముంపునకు గురవుతున్నది తెలంగాణ భాష (వ్యా) తెలంగాణ తోవలు
12. నందిని సిద్ధారెడ్డి - తెలంగాణ కవిత్వం - జీవిత చిత్రణ మద్దెర
13. కాసుల ప్రతాపరెడ్డి - వాళ్ళు- మనము తెలంగాణ తోవలు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

బిరుదురాజు రామరాజు ప్రథమ భాగం – మహిళాయోగులు

– బోయిని రోధ, పరిశోధక విద్యార్థిని, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

తెలంగాణాలో దేవునూరు గ్రామంలో 1925లో జన్మించి 75 సంవత్సరాలు పైబడినా విరామయెరుగక నిరంతరం సాహిత్యరంగంలో కృషిని కొనసాగించిన మహోన్నతులు ఆచార్య బిరుదు రాజు రామరాజు గారు.

భారతదేశ ప్రాకృతిక వాతావరణ పరిస్థితులు పురాతన వైదిక మానవుని మనస్సును ప్రకృతివైపు మళ్ళించి దాని ఒడుదుడుకులు, సొంపులు చలింపజేశాయి. అందువల్లనే వేదాలలోని ఋక్కులలో ప్రకృతి వైభవ వర్ణన, భయ భక్తులు సర్వత్రా వ్యక్తమౌతాయి. కాని వైదిక మానవుడు ప్రకృతినీ, ప్రకృతి దైవాలనూ పారమార్థిక సత్యాలుగా పరిగణించలేదు. జ్ఞానభూమి, కర్మభూమి, యాగ భూమిగా భావింపబడే పుణ్యభూమి భారతభూమి. ఎందరో మహర్షులకు, యోగులకు, జ్ఞానులకు జన్మ నిచ్చిన కన్నతల్లి భారతధాత్రి. ఆత్మతత్వాన్వేషణ అనాదిగా సాగుతున్న సంస్కృతి గల భూభాగమిది. మోక్షమార్గమైన జ్ఞానాన్ని ఉద్భవింపజేసే కర్మ యోగాన్ని శ్రీ కృష్ణుడు అర్జునునకు బోధించిన భగవద్గీత మనకాదర్శం. సర్వాన్ని మనోనేత్రంతో దర్శించగల్గిన మానసిక పరిణామాన్ని అలవరచుకోవాలన్న తపన కల్గిన జిజ్ఞాసువులతో నిండిన భూమి ఇది. "ఆత్మ దర్శనం వలన, అమృతత్వం లభ్య మవుతుందని యాజ్ఞవల్క్య డు చెప్పాడు. ఆత్మ సాక్షాత్కారం వలన అవిద్యాబంధాలు నశించి, బ్రహ్మ దర్శనం అవుతుందని శంకరాచార్యులు చెప్పారు. సమస్తమైన తత్త్వముల స్వరూపం అవగతమవుతుందని సాంఖ్యదర్శనం చెపుతుంది. ప్రకృతి పురుషుల స్వరూప జ్ఞాన కల్గుతుంది. దర్శన శాస్త్రం వల్ల చిత్తవృత్తి నిరోధం కలిగి ఈశ్వరసాక్షాత్కారమవుతుంది అని యోగశాస్త్రం చెపుతుంది. దర్శనశాస్త్రం వల్ల కర్మ మీ మాంస ప్రయోజ నాలు లభ్యమవుతాయని జైమిని, శబర స్వామి, కుమారి లుడు, ప్రభాకరుడు ఇత్యాది మీ మాంసకులు చెప్పారు. నిర్వాణం లభ్యమవుతుందని బౌద్ధులు చెప్పారు. కేవలం జ్ఞానం కలుగుతుందని జైనులు చెప్తారు. దర్శన శాస్త్రం వలన మన దేహేంద్రియ సుఖం కలుగుతుందని చార్వాకులు చెప్తారు". ఇటువంటి దివ్యభావాన్ని, దివ్య దర్శనాన్ని అలవరచుకొన్న జ్ఞానులు, యోగులు, ఋషుల యొక్క దివ్య ప్రబోధాలను గౌరవించి, ప్రేమించి ఆచరించే జీవితం భారతీయులది.

"యజ్" అనే కాల్పనిక ధాతువు నుంచి యోగమనే పదము నిష్పన్నమయింది. దీనికి కౌశలము, సామర్థ్యము, ప్రయత్నము, ధ్యానము, శక్తి వియోగము మొదలయిన అర్థాలున్నాయి. మనస్సు బుద్ధుల వ్యామోహ భ్రాంతు లను తొలగించి బౌద్ధికంగా గ్రహించిన తత్త్వాన్ని యోగం ప్రత్యక్షానుభూతిలోకి తెస్తుంది. పతంజలి తపస్సు బ్రహ్మచర్యము, ప్రాణాయామము, ధారణ, ధ్యానమూ, సమాధి, సాంఖ్యసిద్ధాంతాలతో సమన్వయించి ఒక దర్శనంగా యోగ సూత్రాలను రచించినాడు. పతంజలి ప్రణీతమయింది కాబట్టి దీనికి 'పాంజలమని' పేరు వచ్చింది. ఇంద్రియాదులను స్వాధీనపరుచుకోవటానికి తగిన ఉపాయము యోగం కాబట్టి ప్రాచీనకాలం నుంచే యోగాభ్యాసము భారతదేశమంతట ఉంది. ఈ యోగా భ్యాసానికి ముఖ్యగ్రంథము పతంజలి యోగసూత్రాలు".

యోగంలో అష్టాంగాలున్నట్లుగా భావిస్తారు. అవి 1. యమం 2. నియమం 3. ఆసనం 4. ప్రాణాయామం 5. ప్రత్యాహారం 6. ధారణ 7. ధ్యానం 8. సమాధి వీటిని అనునిత్యం సాధనచేసి సాధించిన వారిని యోగులుగా భావిస్తున్నారు.

యోగసాధనలో, ఇంద్రియ నిగ్రహంలో, దర్శనంలో యోగి సాధించగలిగేదేమిటి అన్న ప్రశ్న ఉదయించి నప్పుడు, ఆత్మానందం అన్న సమాధానం మనకు విని

పిస్తుంది. ఈ ఆనందాన్ని వాళ్ళు ఆర్తులకు, జిజ్ఞాసువులకు, జ్ఞానులకు పంచిపెడుతూ దీనులను, దు:ఖితులను రోగపీడితులను ఆదుకుంటున్నారు. ఈ క్రమంలో యోగులు సమాజానికి సత్యధర్మ శాంతి ప్రేమాహింసలను పంచగలుగుతున్నారు. ఈ బాటలో పయనిస్తున్న కలియుగావతారి భగవాన్ శ్రీ సత్యసాయిబాబా వారికి ఆచార్య రామరాజు గారి పరివారము 1976 నుండి భక్తులు. బాబా పూర్వావతారం షిరిడి సాయిబాబా అని తెలిసినప్పటి నుండి షిరిడి వీరికి యాత్రాస్థలమై షిరిడి సాయిబాబా చరిత్రం, గురుచరిత్రం నిత్యపారాయణ లైనాయి. అప్పటి నుండి యోగుల చరిత్రలు చదవటం, యోగభూములు దర్శించటం తీరని దాహంగా మారిందని రామరాజుగారు అన్నారు.

ఆధునిక సామాజిక, రాజకీయ సాహిత్య చరిత్రల్లో విజ్ఞాన సర్వస్వాల్లో అరుదుగా కన్పించే యోగుల చరిత్ర రాయాలన్న పట్టుదలతో ప్రసిద్ధి యోగుల చరిత్రలు చదవటం రామరాజుగారు ప్రారంభించారు. ఏ పనిచేసిన, ఏది వ్రాయాలనుకున్న ఆయా విషయాలకు సంబంధించిన పూర్తి వివరాలను సంపాదించాలనే ప్రత్యేక క్రమ శిక్షణతో కూడిన దీక్షను అలవరుచుకున్న వ్యక్తి కనుక ఆంధ్ర యోగుల చరిత్రలను పరిచయం చేయగలిగారు.

ఈ క్రమంలో భగవత్ ప్రసాదంగా 1995లో భారత ప్రభుత్వం వారిచే " National Research Professor Ship" లభించింది. ఇదంతా యోగుల చరిత్ర రచనకే కట్టిన భాగ్యంగా భావించి ఈ ఆంధ్రయోగుల చరిత్రలను ఒక ప్రాజెక్టుగా చేపట్టారు బిరుదురాజు రామరాజుగారు. ఈ చరిత్రలను రూపొందించడంలో వారికి లభ్యమైన ఆంధ్రయోగులను నాలుగు రకాలుగా విభాగించుకున్నారు.

1. ఆంధ్రదేశంలో పుట్టి ఆంధ్రాలోనే స్థిరపడ్డవారు.
2. ఆంధ్రదేశంలో పుట్టి ఆంధ్రేతర ప్రాంతాలకు వలసపోయినవారు.
3. ఆంధ్రేతర ప్రాంతాల్లో పుట్టి ఆంధ్రేతర ప్రాంతాల్లోనే ఉండి పోయిన ఆంధ్రులు.
4. ఆంధ్రేతర ప్రాంతాల్లో పుట్టి ఆంధ్రదేశానికి వలస వచ్చిన ఆంధ్రేతరులు.

ఈ యోగులలో స్త్రీ పురుషులు, హిందువులతో పాటు ముస్లిం యోగులు కూడా ఉన్నారు. ఆచార్య బిరుదురాజు రామరాజు గారు వెలువరించిన ఆంధ్రయోగులు మొదటి సంపుటంలోని యోగులందరిని మూడు భాగాలుగా విభజించినట్లయితే 1. హిందూ యోగులు 2. ముస్లిం యోగులు 3. మహిళా యోగులుగా చెప్పవచ్చును.

ఈ మహిళా యోగులను ఇందులో భాగంగా నలుగురిని పేర్కొనడం జరిగింది.

1. తరిగొండ వెంకమ్మ
2. మచిలీపట్నం దొంతులమ్మ
3. తిక్క లక్ష్మమ్మ
4. మాలపిచ్చమ్మ

ఈ మహిళా యోగుల యొక్క పుట్టుక, కాల నిర్ణయం, తల్లిదండ్రులు, గురువులు లభ్యమైన వారి వంశావతారం, రచనలు, వారు చూపిన అద్భుతాలు, సిద్ధిని పొందటం మొదలైన అంశాలను క్లుప్తంగా ఒక క్రమంలో క్రోడీకరించారు బిరుదురాజు రామరాజుగారు.

తరిగొండ వెంకమ్మ (1730 - 1817) :

భక్తికి బ్రహ్మానుభవానికి కులమతాలు, వర్ణవర్గాలు, స్త్రీ పురుష భేదం అడ్డురావంటూ, భగవత్ సాక్షాత్కారము బ్రహ్మానుభవం పొందిన తరిగొండ వెంకమ్మను గురించిన వివరాలను ఆచార్య రామరాజు గారు పేర్కొన్నారు. తరిగొండ లక్ష్మీనరసింహస్వామి భక్తులైన కృష్ణయ్య, మంగమ్మల అందాలబిడ్డ వెంగమ్మ (వెంకమ్మ). వెంకమ్మ పెరుగుతూ ఉండే ఆమెతోపాటే ఆమెలోని భక్తి పెరిగింది. వెంకమ్మ గురువైన సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి తన ఉపాస్యదైవం సోమేశ్వరస్వామి సన్నిధిలో వెంకమ్మకు వేదాంతం బోధించాడట. తర్వాత మంత్రోపదేశం చేసి భక్తితత్వాన్ని, యోగ శాస్త్ర రహస్యాలను వివరించాడు. ఈమె చక్కటి కవయిత్రి. వెంకమ్మ భక్తి సాహిత్యాల్లో తొలిరచన తరిగొండ నృశింహ శతకం. రెండవకృతి నృసింహ విలాసకథ - యక్షగానం.

ఈ రెండు తరిగొండ నృసింహస్వామికి అంకితం చేసింది. మూడవది శివవిలాస యక్షగానం రాచవీటి వీరభద్ర స్వామికి అంకితం చేసింది. ఒక సందర్భంలో ఈమె పుష్పగిరి పీఠాధిపతులైన భారతీ స్వాములతో వాదించిన ఆ జగద్గురువులే వెంకమ్మ ప్రహ్లాదావతారమంటూ నమస్కరించి ప్రశంసించి వెళ్ళిపోయేటట్లు చేసింది. 3-8-1817 నాడు వెంకటేశ్వరస్వామి పాదాల్లో కలిసి పోయిన ఆమెను, ఆమె పెంచిన పూలతోటలో ధ్యాన సమాధిలో కూర్చుండే చోటే మహాసమాధి చేశారు. భక్తి వేదాంతపరమైన ఎన్నో కృతులు ఈమె రచించింది. అవి చాలావరకు ముద్రితాలై లభించాయని వాటిని గురించి ఆచార్య రామరాజుగారు తెలియజేసారు.

మచిలీపట్నం దొంతులమ్మ (1867-1932) :

ఊరు, పేరు, పుట్టుక వైవాహిక జీవితం మొదలైన వివరాలు ఇదమిద్దంగా తెలియవు. అయితే అరవై అయిదు సంవత్సరాలు జీవించి 1932లో దేహం చాలించిన ఆమెకు అప్పటికే అరవై ఏండ్ల వృద్ధురాలిగా పేర్కొన్న వలివేటి పేరయ్య చెప్పినదాన్ని ఆధారంగా చేసికొని 1867 ప్రాంతంలో జన్మించి ఉండవచ్చునని ఆచార్య రామరాజు భావించారు. కొన్ని విషయాలను బట్టి ఆమెను బంజారా - లంబాడి స్త్రీగా గుర్తించారు. దొంతులమ్మ మిరప కాయలు, ఉల్లిపాయలు, ఉప్పు కలిపిన ముద్ద పాత గొంగడి క్రింద దాచి భక్తులకు ప్రసాదంగా ఇచ్చేది. ప్రతి సంవత్సరం మాఘమాసంలో దొంతులమ్మకు ఆమె సమాధి చెందిన నాటి నుండి పదకొండు రోజులు ఆరాధ నోత్సవాలు వైభవంగా జరుగుతాయి.

తిక్కలక్ష్మమ్మ (1815-1993) :

కర్నూలు జిల్లా ఆదోని పట్టణంలో సిద్ధరాలు. జీవన్ముక్తురాలైన తిక్క లక్ష్మమ్మ సమాధి ఒక యాత్రా స్థలం. ఆంధ్ర కర్ణాటక ప్రజలు ఆమెను సేవిస్తున్నారు. మాదిగ మంగమ్మ బండెప్పల ప్రథమ సంతానం లక్ష్మమ్మ. తిక్కలక్ష్మమ్మగా పిలువబడే ఈమె దుష్టులపై పడి కొట్టేది లేదా బెదిరించేది. దీనులు హీనులు నిరపరాధులు నిర్భయంగా ఆమెను సమీపించి తాము తెచ్చింది ఆమెకు అర్పించేవారు. 16-5-1993లో దేహం చాలించిన ఈమెను సమాధి చేసి అక్కడే మఠాన్ని నిర్మించారు. ఆమె భక్తులు అక్కడ ప్రతి శుక్రవారం విశేష పూజలు, ఆరాధనోత్సవాలు, రథోత్సవాలు ఏటేట జరిపిస్తున్నారు.

మాలపిచ్చమ్మ (1870-1947) :

బాల్యంలో మహాకవులుగా, మేధావులుగా, కళాకారులుగా, భక్తులుగా, యోగులుగా ప్రసిద్ధులైన కొందరిలో మాలసిచ్చమ్మను ఒకరుగా ఆచార్య బిరుదురాజు రామరాజుగారు పేర్కొన్నారు. మాల దంపతులైన వజ్జే ముత్తయ్య, వీరమ్మల చివరి బిడ్డ. మరణించిన తరువాత పూర్తిగా విరాగిణిగా మారింది. ఆకులలములు, ఒండ్రుమట్టి, స్మశానంలోని బూడిద ఈమె ఆహారం. శరీరం మీద అభిమానం పోయి మొలకు ఒక గోనెపట్టా చుట్టుకొని అవధూత అయింది. సదా రామనామం చేసే ఈమె రామావధూత పిచ్చమ్మగా ప్రసిద్ధికెక్కింది. 15-1-1951 నాడు దేహం చాలించింది.

ఆమె సమాధిపై దేవి రూపంలో ఉన్న నల్లరాతి విగ్రహాన్ని తరువాత ఒక తెల్లరాతి విగ్రహం ప్రతిష్ఠించారు. ఆ నల్ల, తెల్లమ్మలకు ప్రతి దినం అర్చన జరుగుతుంది.

ఇలా మహిళా యోగులకు సంబంధించిన వివరాలను ఆయా యోగభూములను, సమాధులను స్వయంగా దర్శించి కొంత, పుస్తకాల ద్వారా కొంత, ఆయా యోగులను గురించి బాగా తెలిసినవారు, సన్నిహితులు పంపిన వివరాలు కొంత సేకరించి ఆంధ్రయోగుల ప్రథమ భాగంలో వారి వారి మహిమలు, అద్భుతాలను ప్రకటిస్తూ యోగుల, యోగినుల చరిత్రను వివరించారు.

ఆధార గ్రంథం :

1. రామరాజు బిరుదురాజు, ఆంధ్రయోగుల ప్రథమ సంపుటం, పుట 119-126, పుట 167-171, పుట 172-177, పుట 328-335. ★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

అభ్యుదయ కవితావేత్తగా కుందుర్తి

– డా॥. ఎన్. రజని, తెలుగుశాఖ, డా.బి.ఆర్. అంబేద్కర్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం.

కుందుర్తి ఆంజనేయులు వచన కవిత్వం చాలా సరళంగా, స్పష్టంగా, సూటిగా ఉండాలని కోరుకున్న అభ్యుదయ వచనకవి. కలం కత్తిలాగా పదునైనదే, కత్తి కన్నా పదునైనది అన్న సత్యాన్ని సాహిత్య కృషి ద్వారా నిర్ద్వంద్వంగా రుజువు చేసిన కవి కుందుర్తి.

కుందుర్తి పేరు వినగానే 'నయాగరా జలపాతం', 'తెలంగాణ ఉద్యమం' రెండు స్ఫురిస్తాయి. నిజంగానే వారి కవిత్వం నయాగరా జలపాతం వలె నిరంతర ప్రవాహ స్వభావము తెలంగాణ ఉద్యమస్ఫూర్తి కలిగినవే అని స్పష్టమవుతుంది.

కుందుర్తి తాను ఎప్పుడూ కవిత్వంలో నూతనత్వాన్ని, చలనస్వభావం కలిగిన అభ్యుదయాన్ని కోరుకున్నారు. నిజానికి ఈ పత్రం రాసేముందు కొన్ని కవితలను విద్యార్థులకు పాఠం రాసే ఉద్దేశంతో చదివినవేతప్ప, ఒక పరిశోధక విద్యార్థిగా చదవలేదు. అయితే ఇప్పుడు ఈ సదస్సు కోసం ఆయన రచనలను, వ్యాసాలను చదువుతున్నప్పుడు ఎంతగా అభ్యుదయాన్ని కోరు కున్నాడో, ఎంతగా అభ్యుదయవాదంతో మమేక మయ్యాడో అర్థమయింది. వచనకవితా పితామహుడే కాదు. అభ్యుదయ వచన కవితా పితామహుడని పిలుచు కోవచ్చు అని అనిపించింది.

కుందుర్తి ప్రజాజీవితంలో అభ్యుదయాన్ని కాంక్షిం చాడు. సాహిత్యం ద్వారా, ముఖ్యంగా కవిత్వము, రచనల ద్వారా అభ్యుదయ భావాలను వెలువరించాడు. ఆలోచన లోనూ, ఆచరణలోనూ అభ్యుదయ శీలి కుందుర్తి. మనం ఇంతకుముందే చెప్పుకున్నట్టుగా నూతనత్వాన్ని ఎట్లా కోరుకున్నాడో కుందుర్తి మాటల్లోనే విందాం.

ఇప్పుడు సృష్టించిన కొత్త మరొక శతాబ్దం తర్వాత నిలువలేక అప్పటికి వచ్చిన కొత్తకు తట్టుకోలేక కాల గర్భంలో కలిసిపోయినా నాకు సమ్మతమే. కానీ ఇప్పుడు కొత్తను సృష్టించ యత్నించడం మాత్రం ముమ్మాటికీ గొప్పే. చెప్పినదే చెప్పడం కంటే కొత్తగా చెప్పడం మేలు అంటారు.

వీరేశలింగం, గిడుగు, గురజాడలు అభ్యుదయ మార్గాన్ని స్థిరపరిచారని, జాషువా సమకాలీన పరిస్థితులను చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని నిశితంగా గమనిస్తూ అభ్యుదయ కవిత్వానికి తొలిబీజాలు నాటిన ప్రజాకవి అని చెప్తారు. అభ్యుదయ యుగ ప్రారంభానికి ఇదంతా పూర్వరంగంగా ఉపయోగపడిందని అభిప్రాయపడతారు కుందుర్తి.

తాను చదువుతున్న చదివిన తెలుసుకున్న ప్రతి రచయితనూ నూతన దృష్టికోణంతో, అభ్యుదయ దృక్పథంతో పరిశీలించారనే విషయం అర్థమవుతుంది.

అభ్యుదయ మార్గంలో పయనించి విప్లవం దాకా ఒక ప్రభంజనంలా వచ్చిన శ్రీశ్రీ గురించి శ్రీశ్రీ కవిత్వంతో ఎట్లా అభ్యుదయ మార్గానికి బాట వేశాడో, అప్పటిదాకా ఉన్న కవిత్వాలను, కవులను శ్రీశ్రీ ఎట్లా ప్రభావితం చేశాడో, ఒక ఆరాధనతో, ఇష్టంతో, అభ్యుదయ మార్గం పట్ల ఎనలేని విశ్వాసంతో తన అభిప్రాయాలను ఇట్లా ప్రకటిస్తాడు. కాల్పనికోద్యమ మార్గంలో పయనిస్తున్న కవుల్నీ, ప్రజల్నీ ఎలుగెత్తి కేకేసి 'ఆగండర్రా' అన్నాడు. అతడు ముందే జాగ్రత్తపడి తెచ్చుకున్నాడు కాబోలు పంట్లాం జేబులోనుండి తీసి ఎర్రజెండా చూపించాడు. అంతటితో కాల్పనికోద్యమం అనే రైలు ఆగిపోయింది. అభ్యుదయ మహాప్రస్థానం ఆరంభమైంది అంటూ శ్రీశ్రీ పట్ల, అభ్యుదయం పట్ల తనకున్న అభిమానాన్ని చాటు కుంటారు.

అభ్యుదయ మార్గం పట్ల తనకున్న ఇష్టాన్ని, శ్రీశ్రీ పట్ల తనకున్న అభిమానాన్ని కలిపి, శ్రీశ్రీ కవితాతత్వమే

అభ్యుదయం అని ఎంతో విశ్వాసంగా ప్రకటిస్తారు. శ్రీశ్రీ కాదు, పెనుగాలి కాదు, జంఝూ మారుతం, ఇంతకంటే గట్టిమాట ఏదైనా ఉంటే అదైనా సరే అంటారు. శ్రీశ్రీ పట్ల కుందుర్తికి ఉన్న అభిమానానికి ఇదొక మచ్చుతునక మాత్రమే.

అభ్యుదయ కవితా మార్గం పట్ల అచంచల విశ్వాసం ఉంది. కనుకనే కాల్పనికతావాద ఉద్యమం తరువాత వచ్చిన అభ్యుదయ పథానికి శ్రీశ్రీ ఎట్లా మార్గదర్శనం చేశాడో, కుందుర్తి మాటల్లోనే విందాం.

శ్రీశ్రీ తాను వస్తూవస్తూ వందలమంది ఫ్యాక్టరీ కార్మికులను, కొంతమంది రైతులను వెంట తెచ్చుకున్నాడట. పైగా వాళ్ళందరినీ పతితులార, భ్రష్ములార, బాధాసర్ప దష్టులార ఏడవకండేడవకండి - నేనున్నాను అంటూ భరోసానిస్తూ అభ్యుదయ కవితా సింహాసనాన్ని అధిరోహించాడు శ్రీశ్రీ అంటారు.

సాహిత్యంలో అనేకమైన మార్పులు చోటు చేసుకున్నప్పటికీ నిజమైన మార్పు, సాహిత్య విలువలను తలక్రిందులు చేసిన మార్పు అభ్యుదయ సాహిత్యయుగంలోనే కలిగిందనే విషయాన్ని నిర్వివాదంగా నమ్మారు కుందుర్తి.

అభ్యుదయ కవితాతత్త్వం దాని అంతర్గత శక్తి వల్లనే అది నిలుస్తుంది. చరిత్రే దాని జయాపజయాలను నిర్ణయిస్తుంది అనే నమ్మకం కుందుర్తిది. అంతేకాదు ఆ సమకాలీన సమయంలో వచ్చిన వచన కవిత, దిగంబర కవిత, విప్లవ కవిత - వీటన్నిటికీ అభ్యుదయ కవిత్వమే పునాది అని భావిస్తారు.

వచన కవిత తెలుగు కవిత్వంలో ప్రక్రియాపరంగా వచ్చిన విప్లవంగా భావిస్తాము. వచనకవిత, అభ్యుదయ భావన కవలపిల్లలని కుందుర్తి భావన. అభ్యుదయ భావనతోనే వచన కవిత్వం వ్యాప్తి చెందిందనే ఆలోచన వారి మాటల్లో కనిపిస్తుంది.

"అభ్యుదయ కవిత్వానికి సామాజిక స్పృహ ప్రాణం వంటిది. ఆ సాహిత్యం మన సాహిత్యంలో వచ్చిన అన్ని విప్లవాలలోనూ సంపూర్ణమైనదీ హేతుబద్ధమైనది[5] .ఈ మాటలతో కుందుర్తి ఎంతగా సమాజాన్ని గురించి, సామాజిక స్పృహతో ఉన్నారో, ఎంతగా ప్రగతిశీల భావాలతో ఉన్నారో, ఎంతగా అభ్యుదయాన్ని ఆకాంక్షించారో స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

అయితే ఇంతటి అభ్యుదయ కాంక్ష కలిగిన కుందుర్తి మొదట విశ్వనాథ వారి అభిమాని. అయితే ఒకానొక సందర్భంలో విశ్వనాథ గారి ఉపన్యాసం వినడానికి వెళ్ళిన కుందుర్తికి, ఆ సభలోనే ఉన్న శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థానం కావ్యం వినడం అనుకోకుండా జరిగింది. మహాప్రస్థానం శైలి, అందులోని నవ్యత ఎంతో నచ్చాయట. అప్పట్నుంచీ శ్రీశ్రీ అభిమానిగా మారారు కుందుర్తి. అయితే శ్రీశ్రీ కవితా శైలిని, శ్రీశ్రీని వ్యక్తిగతంగా అభిమానించడమే కాకుండా అతని కవిత్వం సమసమాజానికి, ముఖ్యంగా కార్మిక కర్షకులకు మేలుచేస్తుందనే నమ్మకం కలిగింది కుందుర్తికి. సమాజంలో మార్పుకు శ్రీశ్రీ చూపిన అభ్యుదయ మార్గమే అవసరమని విశ్వసించారు. అప్పట్నుంచే తానూ అభ్యుదయ మార్గంలోనే కవిత్వం రాయాలని నిర్ణయించుకున్నారు.

నిజానికి కుందుర్తికి బెల్లంకొండ రామదాసు, ఏల్చూరి సుబ్రహ్మణ్యం చిన్నప్పట్నుంచీ స్నేహితులు. గుంటూరులోని బ్రహ్మసమాజం దగ్గర రైలుపట్టాల మీద కూచుని విప్లవం, మార్క్సిజం, అభ్యుదయం, సాహిత్యం అన్న అంశాల గురించి చర్చించుకునేవారట.

బ్రహ్మసమాజానికి వచ్చే పెద్దల ముందు తమ ప్రతిభ, పాండిత్యాలను నిరూపించుకోవాలనే కోరిక ముగ్గురికీ ఉండేది. వారందరిలో కుందుర్తి గారు బిడియస్తుడు. ఏల్చూరి చెప్పే విషయంలో అయోమయం ఉన్నా ధైర్యంగా మాట్లాడేవాడు. రామదాసు కొంత చొరవతో పెద్దవాళ్లను పరిచయం చేసుకునేవాడు.

ముగ్గురూ మూడు రకాల మనస్తత్వం కలిగిన వారైనా అందరికీ కలిసిన అభిప్రాయ ఐక్యత "నవ్యత" అనే అంశం. నవ్యతను సాధించడమే వీరి ప్రధానలక్ష్యం.

ముగ్గురూ కలిసి బ్రహ్మసమాజ నిర్వాహకులను ఒక సభ ఏర్పాటు చేయమన్నారు. అప్పటికే ఉన్న నవ్యకవిత్వం కాకుండా 'అతి నవ్యకవిత్వం' అని వారి కవిత్వాన్ని ప్రకటించుకున్నారు. అయితే ఆ 'అతి నవ్యకవిత్వమే' ఆ సభలోనే అభ్యుదయ కవిత్వానికి అంకురార్పణ జరగనుందని, సభానిర్వాహకులైన తెలికచర్లకూ తెలియదు. సభలో కవిత్వం చదివిన కుందుర్తి మిత్రబృందానికి తెలియదు. కానీ ఆ సభే సాహిత్యంలో ఒక చారిత్రాత్మక మార్పుకు నాందిగా నిలిచిందనే విషయం మాత్రం నిజం.

ఆనాడు ఆ సభలో జరిగిన చర్చలో ఛందస్సు లేకపోతేనే నిజమైన కవిత్వం బైటికి వస్తుందని కుందుర్తి దబాయించి చెప్పిన జవాబే, భవిష్యత్తులో ఒక కవితా సిద్ధాంతంగా రూపొందింది. ఆ సిద్ధాంత రూపకల్పనకు తానే బాధ్యత వహించవలసి వస్తుందని కుందుర్తి ఆనాడు ఊహించలేదు.

శ్రీశ్రీ ప్రారంభించిన సాహిత్య విప్లవానికి 'నవ్యకళా పరిషత్తు' సభలో మలిదశ ప్రారంభమైంది. సాహిత్య రంగంలో అభ్యుదయ కవితా విప్లవం సర్వవ్యాప్తం కావడానికి అవసరమైన తొలిబీజాలు ఈ సభలో పడ్డాయి అని చెప్తారు కుందుర్తి. గుంటూరులో సరస్వతీ టాకీసు హాల్లో ఏర్పాటుచేసిన నవ్యకళాపరిషత్తు సభకు విశ్వనాథ గారిని, చలాన్ని పిలిచారు. విశ్వనాథ తన మొదటి గురువు కనుక అతని ముందు తన కవిత్వాన్ని ఘనంగా వినిపించాలని కుందుర్తి తాపత్రయం. ఆ సభకు కార్మికులు, కర్షకులు చాలా మంది వచ్చారట. ఆ సభలో 'జయిస్తుంది' అనే కవిత చదువుతుంటే ప్రేక్షకులనుంచి చప్పట్ల రూపంలో గొప్ప స్పందన వచ్చిందని, అట్లా ఆ సభలో చదివిన కవిత్వం ముందుతరాలకు అభ్యుదయ కవితామార్గాన్ని అందించిందని స్పష్టమవుతుంది. 'నవ్య కళా పరిషత్తు' పేరుతో జరిగిన మొదటి, చివరి సభ అదే. అందుకే కుందుర్తి నవ్యకళాపరిషత్తు జీవితకాలపు అధ్యక్షునిగా తనను తాను ప్రకటించుకున్నారు.

కుందుర్తి, ఏల్చూరి, బెల్లంకొండ అనే ముగ్గురు యువమిత్రులు కలిసి, ప్రాంతీయ ఉద్యమాలను, సంఘటనలను వస్తువుగా చేసుకొని అభ్యుదయ కవితా మార్గంలో సంచలనం సృష్టించారు.

కుందుర్తి వ్యక్తిగత జీవితాన్ని, సాహిత్య జీవితాన్ని విడదీసి చూడలేము. ఆయన నమ్మిన అభ్యుదయ వాదాన్నే తాను విడనాడలేదు. అంతే సామాన్యమైన జీవితాన్ని గడిపారు. సామాన్య ప్రజల జీవితాల్లో మార్పులకై రచన చేశారు. అట్లాంటి రచనా పద్ధతినే అభిమానించారు. అందుకే శిష్ట్లా అనే కవి తనను చేసిన ఇంటర్వ్యూలో ఇలా చెప్పారు.

వస్తువుకా, శిల్పానికా, రీతికా దేనికి మీరు ప్రాధాన్యమిస్తారు అని అడిగిన ప్రశ్నకు నిస్సందేహంగా వస్తువుకే అని చెప్పారు. అంతేకాదు అభ్యుదయ కవిత్వం కావ్య వస్తువుతోనే ప్రారంభమైంది అని చెప్పారు.

అయితే తాను శ్రీశ్రీ, శిష్ట్లాలఉద్యమస్ఫూర్తితో ప్రభావితమయ్యాను. కానీ, ఏ రచనా ప్రభావానికీ, ఏ రచయితకూ తాను లొంగలేదని, తనకంటూ ఒక ప్రత్యేకమైన శైలి ఉందని స్పష్టంగా చెప్పారు.

అదే ఇంటర్వ్యూలో తనకు అత్యంత ఆప్తుడైన శీలా వీర్రాజు అభ్యుదయ కవిగా మంచి రచనలు చేస్తున్నాడని చెరబండరాజు రచనాశైలి కూడా బాగుంటుందని తన అభిప్రాయాన్ని ప్రకటించారు.

ఏ రచననైనా శాస్త్రీయ దృక్పథంతో, మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో పరిశీలించాలి అనేది వారి అభిప్రాయం. 'సంపూర్ణ వచన కవిత్వంలో మొట్టమొదటి కావ్యం నా 'తెలంగాణ'. అందులో అనేకవిధాలుగా ఫ్యూడలిజం విశ్వ రూపాన్ని క్లాస్ ఎక్స్‌ప్లాయిటేషన్‌ను కళ్ళకు కట్టినట్టు చూపించే ప్రయత్నం చేశాను. ఎందుకంటే ఎక్కడో ఒక ఘట్టంలో పాఠకుడి హృదయాన్ని మార్క్సిజం వైపు మళ్ళించగలుగుతాననే ఆశతో ...అని అంటారు. తన వ్యాసాల్లో ఒక చోట.. ఈ వాక్యంతో కుందుర్తికి ఉన్న అభ్యుదయ దృక్పథం, అభ్యుదయ భావన స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. సంఘంలో అభ్యుదయం సాధించేందుకు మాత్రమే కవిత్వం రాయాలి.తాను నమ్మిన అభ్యుదయ

సిద్ధాంతాన్ని తనవరకే పరిమితం చేసుకోకుండా, కవిత్వం రాసేవాళ్ళు అభ్యుదయాన్ని సాధించడానికి మాత్రమే వారు రచన చేయాలి అనే సూచనను కూడా ఇచ్చారంటే కవిత్వరచన ఎవరి కోసం అనే స్పష్టత, అభ్యుదయాన్ని, మార్పును కోరుకున్న రచయితగా, కవిగా వారు ఎంత స్పష్టమైన అభిప్రాయాన్ని కలిగి ఉన్నారో కూడా అర్థమవుతుంది. నా కవితా లక్ష్యమే సామాజిక ప్రయోజనం అని కూడా చెప్తారు. తన టార్గెట్ కూడా సామాన్యుడే అనే విషయాన్ని స్పష్టం చేస్తారు.

ప్రజాదృష్టితో రాసే అభ్యుదయ కవిత్వమే నిజమైన కవిత్వమనే నమ్మకంతోనే, తన రచనలకు మార్క్సిస్టు భావననే ప్రాణమని చెప్తారు.

గుర్రంజాషువా రాసిన గబ్బిలం నికార్సయిన అభ్యుదయ కవిత్వంగా అభివర్ణిస్తారు. అభ్యుదయ కవిత్వం పుట్టకముందే పుట్టిన అభ్యుదయ కవి జాషువా అని కుందుర్తి అభిప్రాయం.

అభ్యుదయ, విప్లవ కవిత్వాల మధ్య పెద్దగా భేదాన్ని గుర్తించలేదు కుందుర్తి. క్షీణ ప్రబంధ యుగం మీద, దాని లక్షణాలతోనే కొత్తరూపంలో అవతరించిన, భావకవిత యుగం మీద జరిగిన తిరుగుబాటే అభ్యుదయ కవిత్వం అని భావిస్తారు. అభ్యుదయ కవిత్వం సమాజంలో ఒక పెనుమార్పును కలిగిస్తుందనే బలమైన విశ్వాసం వారి మాటల్లో కనిపిస్తుంది. అనేకమైన మార్పులు సాహిత్యంలో వచ్చినప్పటికీ, నిజమైన మార్పు, విప్లవాత్మకమైన మార్పు, పునాదులను కదిలించిన మార్పు, సాహిత్యపు విలువలను తలక్రిందులు చేసిన మార్పు అభ్యుదయ సాహిత్యయుగంలోనే కలిగిందనే విషయం నిర్వివాదాంశం..... అని అనడంలో వారికున్న విశ్వాసం ప్రకటితమవుతుంది.

శ్రీశ్రీ రాసింది మాత్రా ఛందస్సా, వచన గేయమా అనే విషయం పక్కన బెడితే, ఆధునిక కవిత్వానికి సంపూర్ణమైన ప్రజాదృక్పథాన్ని కల్పించినవాడు శ్రీశ్రీ అనడంలోనే కుందుర్తి అభ్యుదయ దృక్పథం స్పష్టమవుతుంది. అధునాతన కవితాకాశంలో శ్రీశ్రీ ఉదయించిన కవి మిత్రుడు. అభ్యుదయ కవిత్వంలో అతని స్థానం అట్టిది అని తన 'దండియాత్ర' కావ్యంలో నిర్ద్వంద్వంగా ప్రకటిస్తాడు. శ్రీశ్రీ గురించి ఇంకొక మాట చెప్తారు. ఆయన 'మహానియంత' అని మొత్తం ప్రపంచాన్ని తానే ఏలాలనుకొని, అంతటా తన వంటి గుండాలను ఏర్పాటు చేసుకున్నారట. కానీ పైకి మాత్రం మీ రాజ్యం మీరేలుకోండి అంటూ ప్రజలకు పిలుపునిచ్చాడట. శ్రీశ్రీ మీద తనకున్న అభిమానంతో వ్యంగ్య ఛలోక్తులు విసిరిన సందర్భాలు కూడా కొన్ని ఉన్నాయి.

'తెలంగాణ' కావ్యంలోని కొన్ని అభ్యుదయ భావనలు ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం. ఆ కావ్యానికి ముందుమాట రాస్తూ గోపీచంద్ గారు రాసిన మాటలు కుందుర్తి అభ్యుదయ దృక్పథాన్ని పట్టిస్తాయి. ఇది తెలంగాణ కన్నీటి గాథ, గుండెలను కదిలెడి ఎముకలను విదిలెడి, నెత్తురుల ప్రిదిలెడి తెలంగాణ కన్నీటి గాథ అని వర్ణిస్తారు. పైగా అదే కావ్యంలో తన విజ్ఞప్తిలో పనికిమాలినది, చారిత్రక పరిణామంలో మరీ పాతదైపోయిన ఫ్యూడల్ వ్యవస్థపై తెలంగాణ ఉద్యమం ఒక పెద్ద తిరుగుబాటు. దానిని ప్రతిభావంతంగా చిత్రించగలిగితే నేను కృత కృత్యుణ్ణి అని అన్నాడంటేనే, ఒక ఉద్యమాన్ని, ఒక చారిత్రక మార్పును, ఒక ప్రబల విజయాన్ని ఆకాంక్షించిన అభ్యుదయ వాదిగా కుందుర్తి మనకు కనిపిస్తారు.

ఈ దేశం ఎట్లా ఉందో దేశపటాన్ని ఈవిధంగా వర్ణిస్తారు. దరిద్రుడు వేసుకున్న అతుకుల బొంతలాగా మంచి చిల్లుల నుంచి కారిపోతుందట. అధర్మపు వానలాగా ఉన్న దేశపటాన్ని మార్చాలనే తపన కనిపిస్తుంది.

కాలాన్ని కొలిచేందుకు క్యాలండర్లు పంచాంగాలూ కాదు, ఆ కాలపు ప్రజలకష్టాలు, జీవితగాథలు కావాలంటారు.. ఈ మాటలే కుందుర్తికి సామాన్య ప్రజలపట్ల ఉన్న ఆర్ద్రతను పట్టిస్తాయి.

"ప్రగతిశిశువు జననంతో అధర్మానికిక కరువు" అంటూ ప్రగతిని కాంక్షిస్తారు. అధర్మం జయిస్తుందనే భావనను వెలిబుచ్చుతారు.

'నగరంలో వాన' కవితా సంపుటిలోని 27కవితలలోని కొన్ని కవితలలో అభ్యుదయ ధోరణులను రేఖామాత్రంగా పరిశీలించే ప్రయత్నం చేస్తాను.

నగరంలో కురిసే వానకు తెలుసు
గొడుగు జీతపు రూకల్లో మిగిల్చి

కొనగలగడం వట్టిమాటని ..... అంటూ చిరుద్యోగి జీవితాలను అక్షరీకరిస్తారు. ఉన్నవాడు ఉన్ని సూటు లేనివాడికి లేనేలేదు అంటూ సామాన్య మానవుని జీవితాన్ని చిత్రిస్తాడు. ఉన్నవాళ్ళకు లేనివాళ్ళకు మధ్య అంతరాలు ఎందుకనే ప్రశ్న అంతర్లీనంగా వినిపిస్తాడు.

"నమస్సులు" కవితలో పాతమేడలు పడిపోయి కొత్త గోడలు లేచాయి. అప్పటికే మొగ్గలు పట్టిన అభ్యుదయ మహాభావాలు ఆనందంలో పూచాయి అనడంలో కొత్తగోడలు లేవడం అభ్యుదయానికి నాంది. మొగ్గలు పువ్వులయ్యాయి అనడం అభ్యుదయ భావాల వ్యాప్తికి సంకేతంలాగా భావించొచ్చు.

ప్రజల భాషలో ముల్లోకాలు వినేంత బిగ్గరగా భావాలను ప్రతిపాదిస్తున్నానంటారు మరో కవితలో ...

ఇంకొక కవితలో అభ్యుదయ కవి ఉనికిని ప్రశ్నిస్తాడు.

నీ గుణం ఛందస్సులో లేక
వ్యాకరణం నీ రూపమే కాక
అలంకారాలు అసలే పట్టించుకోక

ఎక్కడయ్యా మరి నీ ఉనికి? అని ప్రశ్నిస్తాడు. వెంటనే ఆ కవిని తానే వెతికి పట్టుకున్నానంటాడు. కొత్తంటే గొంతు పిసుక్కునేవాళ్ళు, కొరివి దయ్యాలు, వెనక్కి నడిచే వారు అంటూ ప్రగతికి విరుద్ధమైన వారిని విమర్శిస్తాడు. పత్తాలేని నిన్ను శ్రమపడి సత్తాలేని నేను సాధించబూను కున్నాను అంటూ ఆశాభావాన్ని ప్రకటిస్తాడు.

రెండు చిన్న పదాలతో 'ఏదీఏదీ ఆ పువ్వు పేదల పాలిటి చిరునవ్వు' అంటూ అదే అభ్యుదయంగా వర్ణిస్తాడు.

ప్రజాశక్తి పట్ల తనకున్న అచంచల విశ్వాసాన్ని ప్రకటిస్తూ ....

ప్రత్యక్షంగా ప్రజలశక్తి
ప్రకృతిని గెలుస్తున్న చోటుకు నేనే వెళ్తున్నాను అంటూ ప్రకటిస్తాడు.

నిజమైన జనధర్మం పలికే నోరు
లోకంలో కవిది ఒకటే
నిజమైన జనధర్మం పలికే తీరు

లోకంలో కవిత ఒక్కటే ... అంటూ కవుల బలాన్ని కవిత్వ బలాన్ని కవిత్వం, సాహిత్యం ప్రజల ధర్మాన్ని పలికే తీరును ధృడంగా పలుకుతాడు.

ఇట్లా కుందుర్తిని అభ్యుదయ కవితావేత్తగా నిరూపించ డానికి ఎన్నో చెప్పవచ్చు. అభ్యుదయ కవిగా కుందుర్తిని సాహితీలోకానికి పరిచయం చేసింది 'నయాగరా' కావ్యం. అభ్యుదయతత్వం నిండి వున్న కావ్యంగా చెప్పుకోవచ్చు.

చివరగా అభ్యుదయ కవిత్వంపట్ల కుందుర్తి అభి ప్రాయాలతో ఈ పత్రాన్ని ముగిస్తాను.

అభ్యుదయ కవితావిప్లవం తెలుగు సాహిత్యంలో నన్నయ కాలంనుంచి వచ్చిన అన్ని విప్లవాల్లోకి మౌలిక మైనదీ, సమగ్రమైనదీ. తరతరాల నాటి కవిత్వపు విలువ లనూ, విశ్వాసాలను అది కూకటి వ్రేళ్ళతో కూల్చివేసింది. పునాదులను కదిలించింది. సుమారు 1910 సంవత్సర ప్రాంతంలో ప్రారంభమై పాతిక సంవత్సరాలు సాగిన భావ కవిత్వోద్యమాన్ని చావుదెబ్బ కొట్టింది. ఈ ప్రభావంతో ఉన్న కవులందరి ఆశయమూ ఒకటే. కవిత్వాన్ని ప్రజల దగ్గరకు తీసుకుపోవాలి. పండిత వర్గాల చెరనుంచి విడిపించాలి. ఎవరికి ఇష్టం ఉన్నా లేకున్నా అభ్యుదయ సాహిత్యోద్యమం మార్క్సిజం ప్రచారం చేసిన ఊహలకే ప్రభావితమైన ఉద్యమమని చెప్పకతప్పదు.

వచన కవిత్వం ఇంకా ప్రజలకు చేరువవ్వాలి. అట్టడుగు వర్గాల కవిత్వమైన జానపద సాహిత్యం వైపే నడవాలి. అలా జరిగినప్పుడే అభ్యుదయ కవిత్వోద్యమ లక్ష్యం నెరవేరుతుంది అనే స్పష్టమైన అవగాహన కుందుర్తికి ఉంది కనుకనే ఆయనను అభ్యుదయ కవితావేత్తగా గుర్తిస్తాము. ★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

ఏకదేశి వ్యాకరణాలు : లఘు సమీక్ష

– డా॥. కులశర్ల శ్రీనివాసరావు, తెలుగుశాఖ, ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్, విశాఖపట్నం.

ప్రవేశిక :

"వ్యాక్రియంతే శబ్దా: అనేన ఇతి వ్యాకరణం"

అంటే ఈ శాస్త్రం చేత శబ్దాలు వ్యాకరింపబడతాయని అర్థం. వ్యాకరించటమంటే "ప్రకృతి ప్రత్యయాది విభాగేన వ్యుత్పాదనమ్ తత్ వ్యాకరణేన సాక్షాత్ క్రియతే".

ప్రకృతి, ప్రత్యయాది విభాగం చేసి శబ్దాలకు వ్యుత్పత్తుల్ని చెప్పటమే వ్యాకరించటమని భావం.

వ్యాకరణానికి శబ్దానుశాసనం, శబ్దశాస్త్రం అని పర్యాయ పదాలున్నాయి. ఇది శబ్దాలకు సంబంధించిన శాస్త్రం కాబట్టి శబ్దశాస్త్రం అయింది.

వ్యాకరణం భాష యొక్క నిర్మాణ స్వరూపాన్ని తెలియ జేసే శాస్త్రమేగాని, భాషను నిర్మించే శాస్త్రం కాదు. వేదకాలం నాటికే వ్యాకరణం ప్రత్యేక శాస్త్రంగా అభివృద్ధి చెంది, షడంగాలలో ఒకటిగా గుర్తింపబడింది. షడంగాలలో జ్యోతిష్యం, కల్పం తప్ప మిగిలిన నాలుగు శిక్ష, వ్యాకరణం, ఛందస్సు, నిరుక్తాలు భాషా సంబంధమైన శాస్త్రాలు. ఈ నాలుగింటిలో వ్యాకణానికే ప్రాధాన్యమీయ బడింది. అంటే వైయాకరుణులకే మంచి గుర్తింపునిచ్చారని అర్థమవుతుంది.

సమీక్ష :

తెలుగులో వచ్చిన వ్యాకరణాలు ఎక్కువగా బాల-ప్రౌఢ వ్యాకరణాల పద్ధతిలో రచింపబడ్డాయి. పరిచ్ఛేద విభాగాలు కూడా కొంత తేడాతో ఒకేరకంగా ఉన్నాయి. కొంతమంది వ్యాకర్తలు ఒకే విషయాన్ని తీసుకొని వ్యాకరణాలు రచించారు. వాటిని ఏకదేశి వ్యాక రణాలంటారు. ఆవిధంగా వర్ణాలు, అర్థానుసారం, రేఫలు, విభక్తులు, ధాతువులు మొదలైన అంశాలతో రూపొం దించారు.

వ్యాకర్తలలో కొంతమంది రెండు రకాల రేఫలను గూర్చి చర్చించారు. సాధురేఫ- శకటరేఫలకు యతిప్రాస లలో మైత్రి ఉండకూడదని లాక్షణికుల అభిప్రాయం. రేఫ ఱకారాలను గూర్చి మొదట గ్రంథరూపంలో తెచ్చిన వాడు తాళ్లపాక పెద తిరుమలయ్య. ఆయన తద నంతరం పెద్దపూడి భద్రన, చల్లాపేరయ్య, భారతం లక్ష్మీపతి, ఓరిగాల రంగనాథకవి, సి.పిబ్రౌన్, బహుజనపల్లి సీతారామాచార్యులు, వజ్ఝల చిన సీతారామాస్వామి శాస్త్రి మొదలైన వారు రెండు రేఫలును గూర్చి రచించారు.

బహుజనపల్లి సీతారామాచార్యులు తన "బాలచంద్రో దయము" గ్రంధంలో ప్రాచీనకాలంలో భాషలో ఉండి ఉచ్చారణలేని అర్థానుస్వార తత్వాన్ని పరిశీలించారు.

వర్ణవిధానాన్ని గురించి 'అక్షరగుచ్ఛము' పేరుతో చిన్నయసూరి వెలువరించారు. దీనిలో అచ్చులు-హల్లుల్ని వివరించి, హల్లుల అంతర్విభాగాన్ని రేఖాపటంలో చూపించారు. వర్ణోత్పత్తి స్థానాలను సూచించి, గుణింతాన్ని గుణింత సూత్రాలను చూపారు. ఈ అక్షర గుచ్ఛమే ఆ తర్వాత నారాయణం అహోబలయ్య చేత "నవీనాక్షర గుచ్ఛమ"ను పేరుతో కూర్చబడింది.

పానుగంటి పార్థసారధిరాయణింగారు "ఆంధ్రా క్షరములు" పేరుతో రచించిన గ్రంథంలో కొన్ని విశిష్ట ధ్వనుల వర్ణాలను కల్పించారు. 'తాటాకు'..... అనే పదంలో మిశ్రస్వరం, దంత్య్ర చజలు, ఇంగ్లీషులోని ఎఫ్ అక్షరం వకార భేదంగా ఉండటంతో పాటు మరికొన్ని విశేషాలను పేర్కొన్నారు. అర్థానుస్వారాన్ని గూర్చి బహజపల్లి సీతారామాచార్యులుగారి 'బాల చంద్రో దయం'తో పాటు, టి.ఎం.శేషగిరిశాస్త్రిగారి 'అర్థానుస్వార తత్వము" కూడా వెలువడింది. బహుజనపల్లి వారు నిఘంటు నిర్మాణంలో తనకు లభించిన అరసున్న తోడి పదాలను అకారాదిగా తెలియజేశారు.

శేషగిరి శాస్త్రిగారు తమ 'అర్థానుస్వార తత్త్వములో ఖండ బిందువు పుట్టు పూర్వోత్తరాలు, దాని స్వరూప స్వభావాలను విశదీకరించారు. అంతేగాక అర్థానుస్వారానికి పూర్వకాలంలో నకారధ్వని ఉండి ఉంటుందని నిర్ణయించారు. అర్థానుస్వార శబ్దాల వ్యుత్పత్తుల్ని, భిన్న స్వరూపాలైన, పదాల పరస్పర సంబంధాలను తెలుసుకోవడానికి అవి అనుకూలంగా ఉంటాయని సోదాహరణంగా నిరూపించారు. అర్థానుస్వారానికి ఉచ్చారణా విధానం లేకపోయినా అది అనేక విధాలుగా ఉపయోగపడటం వలన, దానిని గ్రహించాలని తెలియజేశారు.

రేఫగూర్చి దాదాపు ఎనిమిది ఏకదేశి వ్యాకరణ గ్రంథాలు రచింపబడ్డాయి. తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య రేఫ ఱకార నిర్ణయము' వానిలో మొట్టమొదటిది. దానిలో తనకు లభించిన మహాకవుల ప్రయోగాలలోని రేఫ ఱకారాలను పరిశోధనాత్మకంగా చూపాడు. పద్యమయ గ్రంథంగా ఉన్న దీనిలో రేఫతో ఉన్న శబ్దాలను గూర్చి 50 కంద పద్యాలలోను, శకటరేఫతో ఉన్న శబ్దాలను గేర్చి 50 కందపద్యాలలోను చెప్పాడు. కొన్నిచోట్ల రేఫ-ఱకార శబ్దాలకు అర్థాలను కూడా చూపినాడు.

అప్పకవీయంలో "తిరుమల దేశికుండు మొదలైన వారలు" అని తెలియజేసిన దానిని బట్టి, మరికొంతమంది రేఫ-ఱకారాలను గూర్చి గ్రంథ రచన చేసినట్లు తెలుస్తుంది. కాని ఆ గ్రంథ కర్త వివరాలతో పాటు, ఆ గ్రంథాలు కూడా లభించటం లేదు.

పెదపూడి భద్రన్న 'రేఫఱకార నిర్ణయము' పేరుతో 48పద్యాల గ్రంథాన్ని అందించాడు. దీనికి ఉదాహరణలు కాని, ఆ గ్రంథ వివరాలుగాని తెలియజేయలేదు.

గణపవరపు వెంకటకవి "రేఫనిర్ణయ తారావళి", చల్లా పేరయ 'శకట రేఫావళి' అముద్రితగ్రంథాలు.

రేఫ-ఱకారాలను గేర్చి "రేఫ-ఱకార వచ్చబ్ద జ్ఞాపక లోకోపకారము" అను గ్రంథ పరిచ్ఛేదాంత గద్యలో" ఇది శ్రీసుకవి మిత్ర సమస్త విద్యాధురంధర బ్రౌన్ సమాఖ్య పుత్ర సి.పి.బ్రౌన్ ఆఖ్య ప్రణీతంబైన రేఫ ఱకార వచ్చబ్ద జ్ఞాపక లోకోపకారకంబనియెడు గ్రంథంబునందు ప్రథమ పరిచ్ఛేదము" అని ఉండుట వలన ఇది సి.పి.బ్రౌన్ కృతమని తెలుస్తుంది. ఇది 9 పరిచ్ఛేదాలతో ఉంది.

"శకట రేఫ నిర్ణయము" గ్రంథంలో భారతం లక్ష్మీపతి తెలుగుభాషలోని శకటరేఫ పదాలను గ్రహించి, వాటికి లక్షణాలను సంస్కృత శ్లోకాలలోను, టీకను తెలుగులో తెలియజేశాడు. చాలా పదాలకు భారతం నుండి ఉదాహరణలు చూపాడు. శకటరేఫను గూర్చి విస్తృతంగా చర్చించిన వారిలో లక్ష్మీపతిని మించినవారు లేరు.

ఛందశ్శాస్త్ర లక్షణసార సంగ్రహము గ్రంథంలో-

"ఆంధ్ర భాషాభ్యసన జిగీషాత్ములగు వారికి సులభోపయుక్తంబుగా పాపినేని వెంకటస్వామి నాయుని గారిచే రచియింపబడి వావిళ్లరామస్వామి శాస్త్రుల చేత బరిష్కరింపబడి అది సరస్వతీ నిలయ ముద్రాక్షర శాలయందు ముద్రింపబడి రౌద్ర" సం.ఆషాఢ-బ 6 యందు బ్రకటింపబడియె.

అని తెలిపిన దానినిబట్టి దీనికర్త పాపినేని వేంకట స్వామి నాయుడు గారని తెలుస్తుంది. శకట రేఫల నిర్ణయాన్ని,

"దైవభాషను దద్భవ తత్సమముల
గ్రియల తుదలను నుండు నన్నియును రేఫ
లగును ద్విత్వమ గలిగిన యవియు దేశ్య
ములగు క్రచ్చఱ యూది పల్కులును ఱాలు"

అని వివరించిన దానినిబట్టి తత్సమ- తద్భవాల క్రియల చివర ఉండేవన్నీ రేఫలుగాను, దిత్వంతో కూడినవి శకటరేఫలు దేశ్యశబ్దాలుగా ఉంటాయని చెప్పబడింది. దీనిలో పద్యాలకు అవసరమైనచోట టీకను ఇచ్చి, అకారాది క్రమంలో పదాలకు అర్థాలీయబడ్డాయి. అర్థాలు కూడా పద్యమయంగా ఉన్నాయి. మొత్తం 34 పాదాలుగా గల సీసమాలికలో నిర్మించాడు.

బహుజనపల్లి సీతారామాచార్యులుగారు "అలఘు కౌముది" గ్రంథంలో శకటరేఫ శబ్దాలను గూర్చి లఘు గ్రంథంగా రూపొందించాడు. దానిని గురించి-

"ఆంధ్రభాష యందు లక్ష్యైక వేద్యములుగా నుండు విషయములు రెండు. అందొక్కటియగు సిద్ధఖంగాను స్వారమును గుఱించి మొదట వ్రాయబడెను. అలఘు రేఫ విషయమై నన్నయభట్టు, తిక్కన, ఎఱ్ఱాప్రగడ, నాచన సోమన, భాస్కరుడు, శ్రీనాథుడు, సూరన లోనగు మహా కవుల ప్రయోగము లనే తఱుచుగా, గొని దొరికినన్ని యాపదముల నేర్చి కూర్చి యలఘు కౌముది యను పేరిట నొక పుస్తకము వ్రాయబడియెను".

అని తెలిపిన దానిలో అకారాదిగా మొత్తం 265 పదాలను చూపినాడు.

ఓగిరాల రంగనాథకవి కృతమైన "ద్విరేఫ వర్ణ దర్పణము" గ్రంథాన్ని పూండ్ల రామకృష్ణయగారు పరిష్కరించి తమ అముద్రిత గ్రంథచింతామణిలో ప్రకటించారు. దీనిలో మొత్తం నాలుగు ఆశ్వాసాలున్నాయి. ప్రథమాశ్వాసంలో రేఫ స్వరూప నిరూపణం, ద్వితీయాశ్వాసంలో శుద్ధరేఫ గల శబ్దాలు- వాటికి ప్రయోగాలు, తృతీయాశ్వాసంలో శకటరేఫను గూర్చి, చతుర్థాశ్వాసంలో ఉభయరేఫలు- వానికి ప్రయోగాలు చెప్పబడ్డాయి.

"ఈ రేఫమ్ముల బ్రాక్తన సూరి గ్రంథములయందు శోధింపగ జే కూరిన యన్ని వచింతును"

అని తెలియజేసి మొత్తం 373 రేఫలకు ప్రయోగాలు ఇచ్చాడు.

ఏకదేశి వ్యాకరణాలలో మరికొన్ని పేర్కొనదగినవి ఉన్నాయి. వానిలో తత్సమ, తద్భవాలను గూర్చి వెలువడిన బహుజనపల్లివారి-వైకృత దీపిక, సన్నిధానం సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారి-తత్సమచంద్రిక, చిన్నయసూరి -విభక్తిబోధిని, వి. సుబ్బారాయుడుగారి- విభక్తి చంద్రిక, మహాకాళి సుబ్బారాయుడు- విభక్తిదీపిక, సరస్వతి వేంకట సుబ్బారామశాస్త్రి- విభక్తి దీపిక, వేదం పట్టాభిరామశాస్త్రి- ఆంధ్రధాతుపాఠము, చిన్నయసూరి- ఆంధ్రధాతుమాల చెప్పదగిన గ్రంథాలు.

వ్యాకరణ గ్రంథాల్లో ఏక కావ్య వ్యాకరణ గ్రంథం ఒకే ఒక్కటి వెలువడింది. అది మానవల్లి రామకృష్ణకవి గారి నన్నెచోడుని కుమార సంభవ కావ్యభాషపై రచించిన "ప్రాచీన శబ్దానుశాసనము". మొత్తం 22 సూత్రాలలో సూత్రీకరించారు.

ఉపయుక్త గ్రంథ సూచి :

1. అహోబలుడు - "అహోబల పండితీయము".
2. కేతన మూలఘటిక- "ఆంధ్ర భాషా భూషణం" వావిళ్ళ రామస్వామి శాస్త్రులు అండ్ సన్స్, మద్రాసు, 1911.
3. చినసీతారామశాస్త్రి, వజ్జల- "వయాకరణ పారిజాతం"
4. చినసీతారామశాస్త్రి, వజ్జల- "వ్యాకరణ సహితా సర్వస్వము"
5. నాగభూషణం అంబడిపూడి- "బాలవ్యాకరణ వికాస వివేచనము"
6. పురుషోత్తం, బొడ్డుపల్లి- "తెనుగు వ్యాకరణ వికాసము", శ్రీ గిరిజా ప్రచురణలు, కొత్తపేట,గుంటూరు-11
7. రాజేశ్వర శర్మ, అమరేశ్వరం- "ఆంధ్ర వ్యాకరణ వికాశము" ప్రాచ్య విద్యా పరిషత్తు, కామారెడ్డి, 1973.
8. రామబ్రహ్మం, బేతవోలు- "తెలుగు వ్యాకరణాలపై సంస్కృత,ప్రాకృత వ్యాకరణాల ప్రభావం"
9. లలిత, జి. -"తెలుగు వ్యాకరణముల చరిత్ర"-వెలగపూడి ఫౌండేషన్, మద్రాస్.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

మలయాళంలో మహాభారతాలు

– డా॥. వి. వళని, సహాయాచార్యులు, తెలుగు శాఖ, ద్రావిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

ఈ వ్యాసంలో మలయాళ భాషలో వెలువడిన మహా భారతాలనుననుసరించి వివరించే ప్రయత్నం చేస్తాను.

"వేదములకు నఖిల స్మృతి
వాదములకు బహు పురాణ వర్గంబులకున్
వాదైన చోటులను దా
మూదల ధర్మార్థకామ మోక్షస్థితికిన్" (విరాట 1-4)

వేదాలకు, స్మృతులకు, పురాణాలకు, ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షాల ఆచరణ విషయాల్లో సందిగ్ధం ఏర్పడితే మహాభారతం పురుషార్థాన్ని నిర్ణయించే శక్తిగా నిలుస్తుందని కీర్తించాడు. ఇటువంటి విశిష్టమైన ఇతిహాసం మహా భారతం. భారతం ప్రధానంగా సాహిత్య సృష్టి జరిగిన అన్ని ద్రావిడ భాషల్లోకి అనువాదమైంది. ఈ వ్యాసంలో మలయాళ భాషలో వెలువడిన మహాభారతాలను తులనాత్మకంగా వివరించే ప్రయత్నం చేస్తాను.

మలయాళ సాహిత్యంపై సంస్కృత ప్రభావం అధిక మైనప్పటికి కేరళీయులు జానపద సారస్వతం ద్వారా తమదైన ముద్రని, సహజ చైతన్యాన్ని ప్రకటించారని చెప్పవచ్చు. మలయాళ సాహిత్యంలోని మరొక ముఖ్య లక్షణం మణి ప్రవాళం. పాట్టు ప్రక్రియ మలయాళీల చేతనకు ప్రతీకయైతే, మణిప్రవాళం వారి ఆదరణకు ప్రతీక.

మొదటగా మలయాళంలో మహాభారతాన్ని అందించి నది కణ్ణశ్శ కవులు. వీరు పాట్టు ప్రక్రియతో మలయాళ సారస్వతంలో చెరిగిపోని ముద్రను వేసినారు. మాధవ ఫణిక్కర్, శంకర ఫణిక్కర్, రామఫణిక్కర్, అని కణ్ణశ్శ కవులు ముగ్గురు. మొదటి వారిద్దరూ అన్నదమ్ములు. మూడవ వాడైన రామఫణిక్కర్ వారి సోదరి పుత్రుడని కొందరు, సోదర పుత్రుడని కొందరు భావిస్తున్నారు. మొత్తంమీద ముగ్గురు ఒకే కుటుంబంవారు. 'కరుణేశన్' అనే వంశకర్తవల్ల వీరికి కణ్ణశ్శ కవులని పేరు కల్గింది. రామఫణిక్కర్ కరుణేశన్‌ను 'మహాత్ముడు, గురు పుంగవుడు, కవిరాజు' అని ప్రశంసించారు. కణ్ణశ్శ కవులు తిరువాణ్‌కూర్ ప్రదేశంలో తిరువిళ్ళా తాలూకాలోని 'నిరాణం' గ్రామానికి చెందినవారు కావడం వల్ల వీరికి 'నిరాణం' కవులు అనే ప్రసిద్ధికల్గింది. వీరు 14వ శతాబ్దం ఉత్తరార్ధంలోను, 15వ శతాబ్దానికి పూర్వార్ధంలోను ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. వీరిలో మాధవ ఫణిక్కర్ భగవద్గీతను, శంకర్ ఫణిక్కర్ భారతాన్ని, రామఫణిక్కర్ భారత, భాగవత, రామాయణ, శివరాత్రులు అనే గ్రంథాలను రచించారు.

మాధవ ఫణిక్కర్ భగవద్గీతను, మలయాళంలో భారతంలోని వస్తువును గ్రహించి రాసిన మొదటి గ్రంథంగా చెప్పవచ్చు. కొందరు దీనిని భగవద్గీతకు భారతీయ భాషల్లో వెలువడిన మొదటి అనువాదమని భావిస్తున్నారు. (మలయాళ వాఙ్మయ చరిత్ర, పి.కె. పరమేశ్వర నాయర్) ఈ కవి శంకర భగవత్పాదుల గీతాభాష్యాన్ని సమగ్రంగా అవగాహన చేసుకొని, వ్యాసుని గీతలోని భావాల్ని లోతుగా అర్థం చేసుకున్నాడని పిస్తుంది. గీతలోని మొత్తం 700 శ్లోకాల్ని ఈయన 328 ద్విపదల్లో సంగ్రహించాడు. మొత్తం భగవద్గీతను కేవలం 49 పద్యాల్లోనే చెప్పగల ప్రాజ్ఞుడు తిక్కన సోమయాజి, ఆయన భగవద్గీతను విపులంగా అనువదించి ఉంటే తెలుగువారు తాత్త్విక సముద్రం లోతును చూడగలిగే వారనడంలో సందేహం లేదు.

శంకర్ ఫణిక్కర్ భారతమాల మూల భారతానికి చాలా సంగ్రహరూపం. ఇది 1363 ద్విపదల్లో రచించబడింది. మలయాళంలో వెలువడ్డ మొదటి భారతంగా దీన్ని భావించవచ్చు. కథాగతికి ఈ గ్రంథం ప్రాధాన్యమిచ్చింది.

రామఫణిక్కర్ కణ్ణశ్శ కవులలో ప్రముఖుడు. ఈయన రచించిన 'కణ్ణశ్శ భారతం' పఠితులను ఆకట్టుకునే కథన విధానంతో సాగుతుంది. ప్రాచీన ఆధునిక మలయాళాల్లో లేని పదాలు కొన్ని కణ్ణశ్శ కవులలో దర్శనమిస్తున్నాయి. వీరు స్వీకరించిన పాట్టు ప్రక్రియలో కూడా దీర్ఘమైన సంస్కృత సమాసాలున్నాయి. మలయాళ కవితా కన్యకు ఆత్మవిశ్వాసం, సౌందర్యం, ప్రాగల్భ్యం కల్గించి మనోహర మూర్తిని చేసింది రామఫణిక్కరేనని కేరళీయుల విశ్వాసం. కణ్ణశ్శ భారతం కూడా వ్యాస భారత కథకు సంపూర్ణాను వాదం కాదు.

కణ్ణశ్శ కవుల తర్వాత మలయాళంలో వెలువడ్డది 'చెరుస్సరి' లేదా 'చెరుశ్శేరి భారతం' కవి ఇంటిపేరైన చెరుశ్శేరి పేరుతోనే ఇది జన బాహుళ్యంలో స్థిరపడింది. ఈ భారత కర్తను చెరుశ్శేరి శంకరన్ నంబూద్రిగా పరిశోధకులు గుర్తించారు. 'భారతగాథా, కృష్ణగాథా' అనేవి ఇతని రచనలు, రెండూ గాథా ఛందస్సులోనే ఉన్నాయి. ఈ రెండింటిలో కృష్ణగాథకు ప్రాచుర్యమెక్కువ, నంబూద్రీలు ఉత్తరాదినుండి వచ్చి స్థిరపడిన వారు కావడం వల్ల వీరికి ఆర్య సంస్కృతిపైన, సంస్కృత భాషపైన అభిమానం ఎక్కువ. వీళ్ళు మణి ప్రవాళంలో మలయాళ పదాలే ఎక్కువగా ఉండాలన్న 'లీలాతిలకం' లక్షణాన్ని లెక్కచేయ లేదు. అందులోనూ చెరుశ్శేరి. సంస్కృతంలో పారమంటిన పండితుడు. ఈయన సంస్కృత పదాలనే కాకుండా సంస్కృత విభక్తులను కూడా యథాతథంగా మలయాళం లోకి దిగుమతి చేసేందుకు ప్రయత్నించాడు.

చెరుశ్శేరి, తిక్కన భారతాల్లో కొన్ని పోలికలున్నాయి. తిక్కన సోమయాజి విరాటపర్వంలోని ఉత్తరగోగ్రహణ ఘట్టంలో ద్రోణుని చేత అర్జునుణ్ణి ప్రశంసింపజేసిన పద్యం ప్రసిద్ధమైంది.

శా॥ "సింగంబాఁకటితో గుహాంతరమునం జేడ్పాటుమై నుండి మా
తంగ స్ఫూర్జిత యూధ దర్శన సముద్యత్క్రోధమై వచ్చునో
జం గాంతార నివాసఖిన్నమతి నస్మత్సేనపై వీఁడె వ
చ్చెంకుంతీసుతమధ్యముండు సమరస్థేమాభి రామాకృతిన్"

(విరాటపర్వం, చతుర్థాశ్వాసం-95)

చెరుశ్శేరి భారత కర్త కూడా,

"వారణ జాలతై కండొరు నేరత్తు
పారాదె చెల్లున్న సింహంబోలె
నేరెపోయ్ చెల్లున్న పార్థనె కండిట్టు
వీరవాయుళ్ళొరు భీష్మర్ చొన్నాన్"
మండి వరున్నదు షండనల్లేదు మె
విండలర్ కోనుడె సూను వత్రె
ఉగ్ర నాయుళ్ళవన్ తన్నోడు చెంచమ్మె"

(చెరుశ్శేరి భారతం, 32వ అధ్యాయం)

ఏనుగు గుంపులను చూసినపుడు ఎదురపడే సింహం లాగా పార్థుని చూసి వీరుడైన భీష్ముడే అంటున్నాడు. ఆ వస్తున్నవాడు షండుడు కాడు ఇంద్రుని కుమారుడు, ఉగ్ర స్వరూపుడైన అతని ధాటికి తట్టుకోలేము. అంటూ చెరుశ్శేరి కారుడు భీష్ముని నోట పల్కించాడు.

16వ శతాబ్ది వాడైన 'తుంజత్తు ఎళుత్తచ్చన్' ఆధునిక మలయాళ వైతాళికుడు. 'పాట్టు' ద్విపదలోని సంగీత శక్తిని, మణి ప్రవాళంలోని వ్యక్తీకరణ సామర్థ్యాన్ని ఎళుత్తచ్చన్ చక్కగా సమన్వయించినవాడు. ఆయన రచించిన 'మహాభారత కిళిప్పాట్టు' మలయాళ సారస్వతానికే తలమానికమైంది. కిళిప్పాట్టు అంటే చిలుకపాట అని అర్థం. కావ్యారంభంలోనే చిలుకరావడం, దానిని స్వాగతించి సత్కరించడం, కథ చెప్పమని ప్రార్థించడం, తర్వాత కథ నడవడం ఈ 'కిళిప్పాట్టు' ప్రత్యేకత.

"శ్రీమయ మాయా రూపం తేడుం పైంగిలి పెణ్ణే
సీమ యిల్లాద సుఖం నల్కణం ఎనిక్కునీ
శ్యామళ కోమళ నా యూడున్న నారాయణన్
తామరస సాక్షన్ కథకేళ్ ప్పాన్ ఆగ్రహిచ్చుజ్ఞాన్"

'శ్రీకరమయిన మాయారూపివైన ఓ చిలుకమ్మా! ఎల్లలులేని ఆనందాన్ని నాకు ప్రసాదించు. శ్యామల

కోమల గాత్రుడయిన నారాయణున్ కథను వినినిష్ట మౌతున్నది నాకు.'

ఎఱుత్తచ్చన్ భక్తి ఉద్యమ కాలంలోని కవి. అంతేకాదు ఉద్యమ స్ఫూర్తి దాతల్లో ఒకడు. అందుకే ఈయనలోని భక్తి భావావేశం అలౌకిక వీథుల్ని దర్శిస్తుంది. కర్ణుని వధిస్తానని ధర్మరాజుకు ప్రతిన చేసి అర్జునుడు పార్థ సారథితో వస్తున్నాడు. కర్ణునికి సారథ్యం చేస్తున్న శల్యుడు పార్థసారథిని చూశాడు. ఆ సందర్భంలో కృష్ణుని లీలా మానుషత్వాన్ని కర్ణునికి చెపుతూ శల్యుడు చేసిన కృష్ణవర్ణన మలయాళీల నాల్కలపై నిత్యం నాట్యం ఆడుతూ ఉంటుంది.

"నిరన్న పీలికళ్ నిరక్కవే కుత్తి
నెరుకయిల్ కూట్టిత్తిరమొడు కెట్టి
కవిముకి లొత్త చికుర భారవుం
మణికళ్ మిన్నున్న మణి కిరీటవుం
కున కునచ్చిన్నుం కురుళ్ నిరతన్మేల్
నను ననప్పాడి ఞ్ఞారు పాడి పట్టి
త్తిలకపు మొట్టు వియర్పినాల్ నన
ఞ్ఞలగు సృష్టిచ్చు భరిచ్చు సంహరి
చ్చిళకున్న చిల్లీయుగళ భంగియుం."

(కిళిపాట్టు-577)

"ఈ కలు చక్క తీర్చి నెత్తిమీద
మనోహరంగా కట్టిన నెమలి పించం
నీల శకలోపమ కైశిక భారం
దగద్ధగిత మణి కిరీటం
ముంగురులు దోగాడె పాల భాగం
తీర్చిదిద్దిన తడి తిలకం
చెమటలో ముద్దయిన రూపం
లోకాన్ని సృష్టించి రక్షించి హరించే
కదలాడె కనుబొమల మనోహరత్వం"

అంటూ సుదీర్ఘంగా, మనోహరంగా సాగిపోతుందీ వర్ణన.

ఎఱుత్తచ్చన్ భారతంలో కథా కేంద్రం కృష్ణుడే చిలుకను కథ చెప్పమని అడిగినప్పుడే కవి ఈ విషయాన్ని స్పష్టం చేశాడు. శ్రీకృష్ణుని దివ్యత్వం ప్రకాశించే విధంగా కథా సంవిధానమంతా కల్పించబడింది. ఎఱుత్తచ్చన్ భారతం సంస్కృత మూలానికి సంక్షేప రూపమే. ఎఱుత్తచ్చన్ భావావేశం స్వచ్ఛందమైనది. విశుద్ధమైనది. కథాకథన కౌశలంలో, సన్నివేశకల్పనలో, రసపాత్ర పోషణల్లో ఎఱుత్తచ్చన్ అద్వితీయుడు. అతని మాటలు, సూచించిన దానికంటే గొప్ప అర్థాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ రసానందాన్ని కలిస్తాయి.

ఎఱుత్తచ్చన్ కవిగా నన్నయ, తిక్కనలతోనూ, భక్తకవిగా పోతనతోనూ పోల్చదగినవాడు. శకుంతల ఆశ్రమాన్ని విడిచి వెళ్ళే సందర్భంలో ఆమె మానసిక స్థితిని, కణ్వముని పరివేదనను వర్ణించిన తీరు ఎఱుత్తచ్చన్ లోక పరిశీలనకు, భావయుక్తమైన భాషా పటిమకు రసావిష్కరణ చేయగల పద ప్రయోగ శక్తికి తార్కాణంగా చెప్పవచ్చు. శకుంతల తండ్రిని విడువలేక, మదిలో దుఃఖం పొంగుచుండగా, ఊరట పొందలేక, జారుతున్న వేడి కన్నీటిని తుడుచుకుంటూ, చేతులు మోడ్చి భక్తితో నమస్కరిస్తూ, తన కుమారుడు కణ్వుని చుట్టూ తిరుగుతుండగా, గాద్గిదికమైన వీడ్కోలు వాక్యాలను పల్కుతూ, కలత పొందిన శకుంతల లేచి నిల్చిందని వర్ణించాడు.

ఇక, కణ్వముని అయితే భరతుని ఆలింగనం చేసుకుని పరవశించాడు. శిరస్సుని పలుమార్లు ముద్దాడి, చిరంజీవిపై వర్ధిల్లుమని దీవించాడు. అర్చన పాత్రలను చేత బట్టి ఆశీశ్శతములను వర్షించాడు. తర్వాత శకుంతలను ప్రేమతో నిమిరి ఘనమైన సుఖములు పొందగలవని అన్నాడు. అప్పటికే ఆయన కళ్ళ నుండి అశ్రువులు అవధులు లేక జాలువారుతున్నాయి. గుండె గతిని తప్పి తాపసి గాంభీర్యాన్ని విడిచి ఊర్పులు విడుస్తూ మనస్సు కదులుతుండగా కలతను ఓర్చుకోలేక వేయిమాట లెందుకు ప్రాకృత ప్రేమకు ఆర్ద్రమైపోయాడు. అంత రాంతరాల్లో అతనికి రాగ సంజాతవేదనా సమ్మర్థమైనదని వర్ణించాడు.

ఈ నన్నివేశంలో ఆడపిల్ల అత్తవారింటికి వెళ్ళే సమయంలో మున్యాశ్రమంలో పెరిగిన శకుంతల కూడా స్త్రీ సహజమైన రాగబుద్ధిని కోల్పోలేదు. కణ్వమునిని శమదమాదులుగల ఋషిగా గాక మానవ సహజమైన పరివేదన పొందిన తండ్రిగా తీర్చిదిద్ది కరుణ రస ప్లావితం చేశాడు ఎఱుత్తచ్చన్.

ఈ సందర్భంలో నన్నయ పౌరాణిక పద్ధతిలో కథాకథనం చేశాడు.

తే॥. "తల్లి! నీకులగోత్ర సౌందర్యములకు
దగిన పతిఁగంటి, దానికిఁ దగఁగ గర్భ
మయ్యె! నీదు గర్భమున వాఁడఖిల భువన
వహన మహనీయుఁడగు చక్రవర్తి సుమ్ము"
(ఆదిపర్వం, చతుర్థాశ్వాసం 62)

ఆ॥ ఎట్టిసాధ్వులకును బుట్టిన యిండ్లను
బెద్దకాల మునికి తద్ద తగదు
పతులకడన యునికి సతులకు ధర్మువు
సతుల కేడుగడయుఁ బతులచూవె.
(ఆదిపర్వం, చతుర్థాశ్వాసం-66)

అని చెప్పి ఆమె కోరిన వరమిచ్చి భరతుడు జన్మించిన తర్వాత ఇలా అన్నాడు.

వ. "కావున నీ విక్కుమారునిం దోడ్కొని నీపతి పాలికి నరుగు' మని పంపాడు. ఇక్కడ నన్నయ భట్టు కణ్వమునిని ధార్మిక దృష్టితోనే తీర్చిదిద్దటం కన్పిస్తుంది. నన్నయ సూక్తి నిధి, జగద్ధితంబుగా భారత సంహితా రచన చేసిన ధార్మికుడు.

వీర, రౌద్ర రసావిష్కరణలో తిక్కన, ఎఱుత్తచ్చన్‌ల మధ్య చాలా సామ్యమున్నది. దుశ్శాసన వధ సందర్భంలో భీముని రౌద్రాకారాన్ని ఎఱుత్తచ్చన్

".....కైవాళాల్
పాళిచ్చు మారిడం నఖంగ శెకొండుం
పాడు పాడె ప్పాడిచ్చుడి నుడనుడన్
చుడు చుడ త్తిళచ్చరుని యార్ పోలె
తుడు తుడె వరుంరుధిర పూరలై
క్కుడు కుడె కుడిచ్చు అలరిచ్చాడియుం
పెరువెళ్లం బోలె వరున్న శోణిత
మొరుతుళ్ళి పోలుం పురత్తు పోగాదె"
"కైవాళంతో పొడిచి పొడిచి
గోళ్ళతో చీల్చి చీల్చి
గల గల పారే సెలయేటిలాగ
పొంగే నెత్తురంతా
గడగడ జుర్రుతూ గెంతులు వేస్తూ
నెత్తుటి వెల్లువ నంతా ఒక్క బొట్టు జారనీక".

అని వర్ణిస్తూ ఇంకా,

"అతని ప్రేవులు పైకి లాగి
అగ్ని దండల్లాగా మెడలో వేసి
కాళ్ళను దట్టిస్తూ దుమ్మురేపుతూ
ఒడలు చరస్తూ, భూమిని వణికిస్తాడని" వర్ణించాడు.

ఈ సన్నివేశాన్ని ఊహించుకుంటేనే గుండె దడ దడలాడుతుంది. దుశ్శాసుని స్థితిని తలచుకోవడానికే భయమేస్తుంది. భీముని రౌద్రాకారం మనముందు భీకరంగా నిలుస్తుంది.

ఈ సన్నివేశంలో తిక్కన,

మ॥ "నరసింహుఁడసురేంద్రు వ్రచ్చుకరణి, రౌద్రం
బుదగ్రంబుగా
నుర మత్యుగ్రతఁజీరి, క్రమ్మ్ర రుధిర
మ్ములాసియై దోయిట
న్వెర వారం గొని త్రావు, మెచ్చుఁ జనికి, న్మేనుల్
మొగంబున్ భయం
కరరేఖం బొరయంగఁ జల్లికొను, నక్కొరవ్వుఁ
జూచుంబొరిన్,"
(కర్ణపర్వం, తృతీయాశ్వాసం-214)

ఈ సన్నివేశం తిక్కన రసావిష్కరణ శక్తికి ప్రతీక. "కుడె కుడిచ్చు అలరిచ్చాడియుం"/"దోయిట న్వెర వారం గొని త్రావు, మెచ్చుఁ" అని ఇద్దరు కవులు ఒకే అంగిక చర్యను

వర్ణించారు. ఇద్దరు కవులు సన్నివేశాన్ని సహజమైన అంగిక చర్యలతో, నాటకీయ రామణీయకతతో చెప్పడంలో సిద్ధహస్తులు. దుశ్శాసన వధ సందర్భంలోనే వీరిరువురి మధ్య ఇటువంటి సామ్యం స్పష్టంగా కన్పిస్తున్నది. ఎళుత్తచ్చన్ వర్ణించిన భీముడు దుశ్శాసనుని నేలపై పడవేసి అతని ఎముకలు నుగ్గు అగునట్లు పిడికిలితో కొడుతూ ఒళ్ళు చరుచుకుంటూ-

"ముడనుడన్ చాడిత్తుడ మేలే తచ్చుం
పశుసమన్మార్ పాండవన్మార్ ఎన్నల్లో
పఱష్టిదు మున్నం వలరుం కేళ్కవే
పరిహాసత్తోడు మదిచ్చుకై కొట్టి
చ్చిరిచ్చు కుత్తడి నడున్ను నిష్టలుం
పశు సమ్మన్మార్ కౌరవ రెన్నిక్కాలం
పఱఇష్ట ఞాన్ తాను వితా కూత్తాడున్నేన్".

"పశువులతో సమానులు పాండవులు అని కదరా నీవన్నది
అందరూ విన్నారు లేరా
పరిహాసంగా చేతులు తట్టి
ఎకసెక్కం చేస్తూ ఇటూ అటూ తిరుగుతూ
కౌరవులే పశుసమానులు అని ఇప్పుడు అంటాను నేను.
ఎకసెక్కమాడతాను నేను"

- అని భీముని ఆంగిక చర్యలను వర్ణిస్తూ మాటల్లోని వ్యంగ్య ధోరణిని మనస్సుకు హత్తుకొనేట్లు చిత్రించారు. ఈ సందర్భంలో తిక్కన,

వ॥ 'చలంబు నెఱియ నతని కాలుగేల నమర్చి మొగంబు గనుంగొనుచు నక్కిమ్మీరవైరి యిట్లనియె' (కర్ణపర్వం, తృతీయాశ్వాసం - 220)

క॥ "ఏమిర! పసులని యార్వవు?
నీ మాటలు నిలువఁబడియెనే? పసరమ మి
మ్మేము మగుడ నిదె యార్చెద
మీ మాటకు మాఱు వల్క రెవ్వరుగంటే?"
(కర్ణపర్వం, తృతీయాశ్వాసం-221)

ఇరువురు 'పసరమ' అనడం, కౌరవులే పసరము లంటాను, ఏమి చేస్తావని? ఎదురు ప్రశ్నించడం వంటి సామ్యప్రయోగాలు చేశారు. పగపెచ్చుమీరగా అతడి కాలు చేతితో పట్టి ముఖాన్ని చూస్తూ భీముడు మాట్లాడటం నాటకీయత. తిక్కన వ్యంగ్య ధోరణి హృద్యమైంది. అనన్య సామాన్యమైంది కూడా! ఈ విధంగా ఎళుత్తచ్చన్, తిక్కనల మధ్య నాటకీయత, రసావిష్కరణలో చాలా సామ్యాలు కన్పిస్తున్నాయి. అయితే ఎళుత్తచ్చన్ కవితా లక్ష్యం భక్తి ప్రతిపాదనే. తిక్కనకు అనన్య సామాన్య కరణంబగు పరమ ధర్మం బోధించుట.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. తమిళ వాఙ్మయ చరిత్రము, ము. వరదరాజన్, అనువాదం- తిమ్మావజుల కోదండరామయ్య, సాహిత్య అకాడమి, ఢిల్లీ.
2. కన్నడ సాహిత్య చరిత్ర, ఆర్వీయస్. సుందరం, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి, హైదరాబాదు.
3. దక్షిణ భారత సాహిత్యములు, చల్లా రాధాకృష్ణశర్మ, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి, హైదరాబాదు.
4. తెలుగు కన్నడ భారతముల తులనాత్మక పరిశీలనము (తిక్కన, కుమార వ్యాసుల విరాటోద్యోగ పర్వములు) డా॥ బి.వి.ఎస్. మూర్తి, (తి.తి.దే. వారి ఆర్థికసహాయం)
5. తమిళాంధ్ర భారతముల తులనాత్మక పరిశీలనము, శ్రీ వి.ఎస్. రాఘవన్, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి. హైదరాబాదు.

6. మలయాళ వాఙ్మయ చరిత్రము, పి.కే. పరమేశ్వరన్ నాయర్, (డా॥ దివాకర్ల వేంకటావధాని). సాహిత్య అకాడమీ, ఢిల్లీ.
7. పంపకవి-తిక్కన, శ్రీ గడియారం రామకృష్ణశర్మ.
8. తిక్కన భారతం - మలయాళ భారతం, డా॥ ఎన్. భక్తవత్సలరెడ్డి, తిక్కన తిరునాళ్ళ 716వ వర్ధంతి సప్తాహ సంచిక, నెల్లూరు.
9. శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతం, తి.తి.దే., తిరుపతి.
10. విక్రమార్జున విజయ, పంప, కన్నడ సాహిత్య పరిషత్తు, బెంగళూరు
11. గదాయుద్ధ, రన్న, కన్నడ సాహిత్య పరిషత్తు, బెంగళూరు.
12. గదుగిన భారత - ఒందు సాహిత్య అధ్యయన, జవరేగౌడ, కర్ణాటక విశ్వవిద్యాలయం, ధారవాడ.
13. మహాభారత కిళిప్పాట్టు, ఎళుత్తచ్చన్.
14. మహాభారతము - సాహిత్య అకాడమి, ఢిల్లీ.
15. ఆంధ్రసాహిత్య చరిత్ర, పింగళి లక్ష్మీకాంతం, హైదరాబాదు
16. తిక్కన, కుమార వ్యాస భారతముల తులనాత్మక పరిశీలన, జగన్నాథాచార్, అనంతపురం.
17. భారత కథా మంజరి - కుమారవ్యాస.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

వలస కథల్లో... స్త్రీ పాత్రల చిత్రణ

– దూలం స్వరూప, పరిశోధకురాలు, తెలుగు విభాగం, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, టిఎస్‌డబ్ల్యుఆర్‌డిసి, వరంగల్ ఈస్ట్.

మానవుడు కూడు గూడు గుడ్డకోసం వేల ఏళ్ళుగా ప్రస్థానం కొనసాగిస్తున్నాడు. నిజానికి మనదేశంలో కుల వృత్తులతో వేల ఏళ్ళుగా ప్రతి గ్రామం స్వాలంబనతో కొనసాగుతుంది. పారిశ్రామిక విధానంలో కుల వృత్తులు కూలిపోయాయి. జీవనం భారమై, జీవితం దుర్భరమై బతుకుదెరువు కోసం, బుక్కెడు బువ్వకోసం కడుపు చేతబట్టుకొని, కన్నవాళ్ళను, కట్టుకున్న వాళ్ళను విడువలేక మనసు చంపుకొని పుట్టేడు దు:ఖాన్ని నెత్తిమీద పెట్టుకొని వలసలు వెళ్ళుతున్నాడు. తెలంగాణ పల్లెల్లో ఆర్థికంగా చితికిపోయిన ప్రతీ యువతీయువకులకు ముందుగా గుర్తుకు వచ్చేది. గల్ఫ్ దేశమే.

పెద్దింటి అశోక్ కుమార్ గారు రాసిన 'ఘర్షణ' కథలో వెంకెట్ అనే వ్యక్తి తన భార్య పిల్లలను వదిలి తాను మాత్రం విదేశాల్లో సంపాదనకోసం వెళ్ళినప్పుడు అతని భార్య అయిన సుజాత ఒంటరిగా ఉంటూ కుటుంబం లోని అత్త, తోటికోడళ్ళు, ఇంటి పక్కవాళ్ళు, ఊర్లోని వ్యక్తులు మాట్లాడే ఎత్తిపొడుపు మాటలు, తిట్లు విని ఎంతగానో కుమిలిపోతుంది. కొంత అందంగా, ఆకర్షణీయంగా, తెలుపుగోలుగా మాట్లాడే స్వభావం, వయసులో ఉన్న స్త్రీ అయినందున ఇతర పురుషుల వలన సంఘర్షణకు లోనవుతుంది సుజాత. పక్కింటి స్త్రీలతో ఎంతమంచిగా, మర్యాదగా వ్యవహరించిన కూడ సూటిపోటి మాటలతో వెక్కిరించేవారు. ఎవరైనా ఏదైనా అడిగినప్పుడు ఇవ్వలేకపోయినా, అప్పుఅడిగితే ఇవ్వలేక పోయినా మంచిగా అలంకరించుకున్నా, ఊర్లోని వ్యక్తులు విదేశాలకు వెళ్ళిన వ్యక్తి యొక్క భార్యనుద్దేశించి అనేక రకాలుగా మాటలం టుంటారు. అవ మాటలు వింటున్న సుజాత ఘర్షణకు లోనవుతూ మానసికంగా హింసను పొందుతుంది బాధలు పడేసందర్భంలోని ఇతరుల మాటలు ఈ క్రింది విధంగా ఉంటుంటాయని పాఠకులు గ్రహిస్తారు.

> భర్త మస్కట్ పోయాడని ఆగుతలేదు
> పూటకో చీరకట్టి ఊర్లు తిరుగుతుంది
> బొమ్మలెక్క తయారవుతుంది.
> వచ్చిపోయే వాళ్ళతో విడవకుండా ముచ్చట లాడుతుంది.
> చేతిలో నాలుగు పైసలు కనబడగానే కళ్ళు నెత్తికెక్కినయి.
> ఇంతకు ముందు బిత్తిరి దాని లెక్క ఉండేది
> ఇప్పుడు కళ్ళకు అద్దాలు.... కాళ్ళకు చెప్పులు వచ్చినయి

నీకేందిమహారాణివి పనాపాటనా కూసుండి తినుడే నాయే అని రకరకాలుగా మాట్లాడుతుంటుంటారు. ఈ కథలో మానవుల మధ్య ఉండే ఈర్ష్యాసూయలను చక్కగా వర్ణించారు. పెద్దింటి అశోక్ కుమార్, ఇంకా కొంతమంది. ఏం పోవుడు వయసు పెండ్లాము ను ఇక్కడ విడిచి పెట్టిపోతే మంచిదాయె, చెడ్డదాయె ఏం పైసా పాడ యింది. పైసా సంపాయించాలన్న వెర్రికొద్దీ మొగోళ్ళు దేశాలు పెట్టుకొని తిరిగితే ఆడోళ్ళు ఊర్లు తిరుగుతున్నరు. అంటూ లేనిపోని అనే కమాటలు ముఖం ముందే అంటుండగా ఆ స్త్రీ తనలోతాను కుంగిపోతుంది. మానసిక సంఘర్షణకు లోనవుతూ, ''ఈ మస్కట్ల మన్ను వడ మస్కటంట పోయి నన్ను మందినోర్లల్ల వేసి పోయిండు. ఏం తిన్నానో యాడఉన్ననో, ఎవ్వలకు తెల్వ కుంటున్న... ఇప్పుడు అందరి కండ్లు మండవట్టే అని తనకు తాను సమాధానం చెప్పుకుంటు దుఃఖాన్ని దిగ మింగుకుంటుంది. ఎన్నెన్నో సూటిపోటి మాటలను విన్న సుజాత మనసులో ఏవేవో తెలియని ఆలోచనలు, బాధలు నిరంతరం వేధిస్తుంటాయి. మానవీయ జీవితంలోని అనేక కోణాలను ఆర్ద్రతతో అవగతం చేసుకొని సాహిత్య సృజన చేశారు రచయిత. ఒక్కొక్కసారి రాత్రిళ్ళు నిద్ర

లేకుండా ఆలోచిస్తున్నా తన పరిస్థితి తనకే అర్థం కాకుండా పోతుంది సుజాతకు.

బతుకమ్మ పండుగ రోజు కూడా ఎత్తిపొడుపు మాటలతో సుజాత మనస్సును గాయం చేస్తారు. ఇతర స్త్రీలు. ఒక బతుకమ్మ పండుగకు జ్యోతి అనే ఆవిడ సుజాతను చీర ఇవ్వమని అడగ్గ పాడవుతుందని ఇవ్వనందుకుగాను, మగ వాళ్ళంతా సుజాతనే చూసేలా తయారవుతుందని, పక్కింటి లక్ష్మితో జ్యోతి చెప్తుంది. ఒకరోజు చేబదులు అయినా ఇవ్వకుంటే పెంటయ్య అనే అతను తనమీద ఇతరులకు చెడుగా చెప్తుంటాడు. తనపైన చెయ్యి వెయ్యనీయకపోతే ఎల్లవ్వ కొడుకు సాంబయ్య తనమీద చెడ్డగా చెప్తున్నాడని బాధపడుతుంది సుజాత.

అర్ధరాత్రివేళ కడుపునొప్పితో బాధపడుతున్న సమయంలో ఎవరితో చెప్పుకోవాలో తెలియని పరిస్థితి. తన అత్త మామలు ఎదురింటికి కాని దూరంలో ఉంటారు. ఇంతలోనే గ్రామీణ వైద్యుడు కనబడగా, జరిగిన విషయం చెప్పగా ఇంటికొచ్చి సూది, మందులిస్తున్న సమయంలో ఇంటి తలుపులు వేసి బయట గొళ్ళెం పెట్టి, అందరికి పిలిచి అల్లరి చేయడం వలన సుజాత చాల దుఖిస్తుంది. చెయ్యి వెయ్యనియ్యనంత మాత్రాన సాంబయ్య నాకింత శిక్ష వేశాడని ఘర్షణకు లోనవుతుంది. మానవీయ సంబంధాలను ఎంతో అవగతం చేసుకొని సాహితీ సృజన చేశారు రచయిత. చివరకు సుజాత చనిపోయిందని టెలిగ్రాంఇచ్చి, భర్త వెంకట్ను పిలిపించి అవాకులు, చెవాకులు లేనిపోని కట్టుకథలు చెప్తారు. కాని వెంకెట్ తన స్నేహితుడి ద్వారా ఇక్కడి విషయాలు తెలుసుకున్నానని, తన భార్య గురించి తనకు తెలియదా అని సుజాతను దగ్గరికి తీసుకోగా, అతని పాదాలను కన్నీటితో అభిషేకించింది సుజాత.

వలసలు ఒక వైపు జీవితాన్ని కబళిస్తూనే మానవ సంబంధాలను విధ్వంసం చేస్తున్నాయి. ఇందులో ముఖ్యంగా బాధితులు ఎక్కువగా స్త్రీలే కన్పిస్తారు. భర్త జీవిక కోసం సుదూర తీరాలకు ప్రవాసం వెళ్తే భార్య స్వదేశంలో ఇంటాబయట నిఘామధ్య కత్తులబోనులో ప్రవాసం అనుభవించవలసి వస్తోంది.

అసూయతో నిందలు వేసేవాళ్ళు కొందరైతే. అవకాశం దొరికితే అదునుచూసి మోసం చూసేవాళ్ళు కొందరు. సమాజపు హింసవల్ల తమలో తామే దగ్ధమయ్యే స్త్రీలు ఎందరో కనిపిస్తారు ఇలాంటి జీవిత పార్శ్వాలను వలస కథల్లో పెద్దింటి అశోక్ కుమార్ అద్భుతంగా చిత్రీకరించారు. రచయిత వలస కుటుంబాలతో మమేకమవ్వడం వలన వాస్తవ జీవితచిత్రణ చేశారు.

మరో రచయిత చక్రవేణుగారు 'కువైట్ సావిత్రమ్మ' అన్న కథల్లో బడుగు వర్గాల బతుకు తీరుతెన్నులను, స్త్రీల కన్నీళ్ళను, కష్టాలను, యాతనను కళ్ళకు కట్టినట్లుగా, హృదయం ద్రవించేవిధంగా చిత్రీకరించారు. సావిత్రమ్మను అందరూ కువైట్ సావిత్రమ్మ అని పిలుస్తారు. కారణం ఉబ్బు సంపాదనకోసం కువైట్ వెళ్ళిరావడం వల్ల ఆమెకా పేరు వచ్చింది. సావిత్రమ్మ కొడుకు కూతురుకిద్దరికీ ఒకేరోజు ముహూర్తాలు నిర్ణయించి పెండ్లి ఘనంగా జరిపించింది. ఆ పెండ్లి గూర్చి కొందరు గొప్పగా కీర్తించారు. ఇంకొందరు "అహా దేశం కాని దేశం పోయి, సిగ్గు శరము లేకుండా అయి పుట్టినోడి కిందల్లా కొంగుపరచి సంపాయించి తగుదునమ్మా అంటూ ముదరపెట్టి ముదర పెట్టి ముసలోళ్లను చేశాక పిల్లలకు పెండ్లిల్లు చేసింది. అది గొప్పేనా అని పెదవి విరిచారు.

సావిత్రమ్మ కొత్తగా కట్టుకున్న ఇంటిని తేరిపార చూసింది. ఊరి వాతావరణం మనసులో మెదిలింది. తన భర్తతో కలసి జీవించిన రోజులు గుర్తు వచ్చి కన్నీళ్లు ఆగలేదు. వెనుకటి రోజుల్లో తనబతుకులో మరిచిపోలేని భర్త మరణం, పీడకలలాంటి సంఘటనలు గుర్తుకు వచ్చాయి.. భర్త చనిపోయి నెలతిరుగక ముందే మరిది బెదిరించి చెరిపి వేయడం వల్ల ఎంతో మానసిక వ్యధను అనుభవిస్తుంది. కూలి నాలి చేసి కష్టాలు పడుతూ పిల్లల్ని కాపాడుకుంటుంది. ఒకరోజు మీ అత్తింటివారు పంచాయితీ స్థలానికి పిలుస్తున్నారని వెంకటయ్య వచ్చి

చెప్పడంతో కంగారు పడుతూ పంచాయితి స్థలానికి వెళ్ళుతుంది. పంచాయితి పెద్ద (నాగయ్య)కు బావ (రామయ్య) మరిది (చిన్నబ్బ) పథకం ప్రకారం చాడీలు చెప్పి ఊరినుండి బహిష్కరిస్తారు. దిక్కుతోచని పరిస్థితిలో కళ్ళల్లో నుండి నీళ్ళు ఉబుకి వస్తుండగాగుండె నిబ్బరం చేసుకొని తల్లిగారింటికి చేరుకుంటుంది. సావిత్రమ్మ భర్త చనిపోయిన కుటుంబాన్ని ఆదుకోకుండా కాకుళ్ళ పాడుస్తున్న బావ, మరుదుల హింసకు నిప్పుల కొలిమిలా కాలిపోతుంది. జీవిత పార్వాలను ఈ కథలో కళ్ళ ముందు సాక్షాత్కరింప చేశారు రచయిత.

తల్లిగారింటి దగ్గర రహిమాన్ అనే వ్యక్తి సహాయంతో కువైట్ చేరుకుంటుంది. ఎన్నో కష్టాలను ఓర్చుకొని బాగా డబ్బు సంపాదిస్తుంది. తిరిగి భర్తఊరు చేరుకుంటుంది. ఆస్తిపరురాలుగా వచ్చిన సావిత్రమ్మకు పోయిన ప్రతిష్ట తిరిగిరావటం విచిత్రంగా ఉంది. ఊరి నుండి తరిమి కొట్టిన బంధువులు గౌరవించడంచూస్తే నటన అని అర్థమవుతుంది. 'డబ్బుకు లోకం దాసోహం' అనే సామెత గుర్తుకు వస్తుంది. మరిది (చిన్నబ్బ) భార్యతో రామ లక్ష్మమ్మ) వచ్చి, కువైట్‌కు తీసుకువెళ్ళిసిందిగా కోరుతాడు. తాను వీసాలు తేలేదని చెబుతుంది. రహిమాన్ స్త్రీలకు మాత్రమే వీసాలు తేవడంతో రహిమాన్‌తో తన భార్య రామలక్ష్మమ్మను కువైట్ పంపడానికి నిశ్చయించు కుంటాడు చిన్నబ్బ.

సావిత్రమ్మ, రామలక్ష్మమ్మతో రెండు, మూడు నెలలు బొంబాయిలో ఉండాలని ఆసమయంలో ఏజెంటులు మర్యాదగా చూడరని వాళ్ళకు కావల్సిన మొగోళ్ళదగ్గరకు పంపిస్తారని ఇష్టమున్న లేకున్న వాళ్ళు చెప్పింది చేయకుంటే కోనేటికి పోలేరని అంతసులభంగా కోనేటికి పోతారనుకోవద్దని ఏజెంటుల మోసాలకు క్లుప్తంగా వివరిస్తుంది. ఇదంతా తన భర్తకు తెలిసే పంపిస్తున్నాడని, వాళ్ళు ఏది చెప్పినా కప్పుకొమ్మాడని, ఒప్పుకోకుంటే చావగొడు తానని బెదిరించాడని బోరున ఏడుస్తుంది. స్త్రీ, పురుషుల సంబంధాల్లో నిక్షిప్తమై ఉండే అంకనాన్ని, అభద్రతాభావాన్ని గమనించవచ్చు. ఈ కథలో చక్రవేణుగారు సామాజిక, మానవీయ, ఆర్థిక సంబంధాలను అవగతం చేసుకొని సాహితీ సృజన చేశారు.

సావిత్రమ్మ తన బిడ్డలను పస్తులుంచలేక కాని కూడని పని చేశానని నిన్ను నీభర్త తెలిసి కూడా పంపిస్తున్నా డని అంతర్గత సంఘర్షనకు లోనవుతుంది. బొంబాయి వెళ్ళడానికి రైల్వే స్టేషన్ వెళ్ళుతారు రహిమాన్, సావిత్రమ్మ, రామలక్ష్మమ్మకు బంధువులంతా వీడ్కోలు చెబుతూ ఉంటే, పెద్దగా ఏడుపులతో ఆ ప్రాంతమంతా మారుమ్రోగుతుంది. అందరి దృష్టి అటువైపు మల్లుతుంది. ఒక పెండ్లిగాని ముస్లిం అమ్మాయి 17 సంవత్సరాలు ఉంటుంది. తల్లిదండ్రులు కువైట్‌కు పంపిస్తుంటే దిక్కులన్ని పిక్కటిల్లెలాగా ఏడుస్తుంది. నీకేంభయం లేదని తోడుగా మామ ఉన్నాడని రెండు సంవత్సరాలు పోయి వస్తే చాలని తల్లిబిడ్డకు నచ్చ చెబుతుంది. కసాయికి గొడ్డును తోలినట్టు తోలుతున్నారు. తల్లిదండ్రులు, అన్యంపుణ్యం తెలియని, లోకంపోకడ తెలియని అమాయకురాలు డబ్బు సంపాదన కోసం బలిచేస్తుంటా రని "కువైట్ సావిత్రమ్మ" కథలో రచయిత సమాజంలోని లోపాలను నిర్భయంగా చూపించారు

మానవ సంబంధాలన్నీ ఆర్థిక సంబంధాలే అనే కోణంలో కథను సృజన చేశారు రచయిత. ముఖ్యంగా స్త్రీలకు భర్త చనిపోయిన, భర్త ఉన్న, పెంట్టికాకున్న ఎన్నో కష్టాలు అనుభవిస్తూ కనీళ్ళను, దు:ఖాన్ని దిగమింగు కుంటూ హృదయవిదారకరమైన జీవనాన్ని జీవిస్తున్నారు. మధ్యతరగతి స్త్రీల బతుకు వెతలు హృదయాన్ని కదిలించి వేసేలా ఉన్నాయని చెప్పడమే ఈ వ్యాసం ముఖ్యోద్దేశం.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1) ఒక తరం తెలుగు కథ - డి.రామలింగం (సంకలన కర్త) 2) వలస కథలు - పెద్దింటి అశోక్ కుమార్
3) 50 ఏళ్ల తెలుగు కథ తీరు తెన్నులు - సాహిత్యనిమర్శ - బి.ఎస్. రాములు

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

మన్నెం శారద వరకట్న సంబంధ కథలు : విశ్లేషణ

– గుబ్బల సత్యశ్రీ, టి.జి.టి., తెలుగు, బాలయోగి గురుకులం, కొవ్వూరు, పశ్చిమ గోదావరి.

తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో కథా ప్రక్రియకు ఒక విశిష్ట స్థానముంది. మానవ పరిణామ క్రమంలో భాష అనేది ఆవిర్భవించింది. ఈ భాష లిపి రూపం పొందిన తర్వాత అప్పటి వరకూ మౌఖికంగా చెలామణి అవుతున్న కథలు లిఖితం కాబడినవి. 'కథ అనగా కొంత సత్యాంశంతో కూడిన కల్పిత గద్య రచన'. దేనినైనా కథారూపంగా చెప్పే వెసులుబాటుండటం, మనసుకి నచ్చే ఆకృతి స్వభావాది గుణగణాలున్న కథలకు ఆదరణ ఎప్పుడూ అనంతం. అందుకే అన్ని ప్రక్రియలకన్నా కథలకే పాఠకులు అధికం అన్నది సాహితీలోక విదితం. ప్రాచీన సాహిత్యంలో ఆఖ్యానాల రూపంలోనూ, అనంతర కాలంలో నీతియుక్త పంచతంత్ర కథలు, సాహసాది భేతాళ కథలు, విక్రమార్క కథలు, వినోద కథలు, హాస్య భరితాలైన పేదరాశి పెద్దమ్మ కథలు, తెనాలి రామలింగని కథలు సాహితీ ప్రియులైన అన్ని వయస్కుల వారిని అలరించాయి. ఆధునిక కాలంలో పత్రికలలోను, సంపుటాలుగాను రచయితల కలాలు అక్షర ప్రవాహాలను నిరంతరం పరుగులు తీయుస్తూ అందరినీ ఆకట్టుకొని ఆలోచింపజేస్తున్నాయి.

ఆధునిక రచయితల కథా గమనాలను పరిశీలిస్తే, ఇతవృత్తాలు దాదాపు సమాజంనుండే పుట్టుకొస్తున్నాయి. అన్నీ ఏదో ఒక ప్రయోజనాన్ని చేకూరుస్తూ 'సాహిత్యం సమాజ హితం' అని నిరూపించే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఇలా లోకరీతిని, లోకనీతిని వెలువరిస్తూ, సమకాలీన సాంఘిక చరిత్రను ఒడిసిపట్టి లోపాలను, కారణాలను, పరిష్కారాలను విశదపరుస్తున్నారు. తొలి కథానిక గురజాడ వారి 'దిద్దుబాటు' నుండి ఇప్పటికీ ఇదే బాటలో కథా ప్రక్రియ సార్ధకం అయ్యింది. అలా సామాజిక స్పృహ కలిగిన రచయిత్రి మన్నెం శారద. వీరి రచనా శైలి అత్యంత సహజంగాను, పాఠకులను లీనంచేయించి, మెప్పించడంతోపాటు వారి హృదయాలలో ఈ కథలకొక ప్రత్యేక స్థానాన్నిస్తూ అభిమానించేలా ఉంటుంది. సమాజాన్ని, వ్యక్తులను చదువుతూ అక్షరాలలో ఆర్ధ్రతను నింపడంలో ఈమెకు ఈమె సాటి అని ఖచ్చితంగా చెప్పవచ్చు. గాలిలో వేలాడటం, గారడీలతో మభ్యపెట్టడం కాకుండా తెలిసిన దాన్నే చెప్పడం, తెలుసుకున్న దానినే తెలపడం, తెలియని దాని గురించి పరిశీలనాత్మంగా చెప్తూ, వాస్తవ చిత్రీకరణే ప్రధాన ధ్యేయంగా తన రచనలను అందించారు.

కొందరి రచనా వ్యాసంగం వృత్తి. మరికొందరికి ప్రవృత్తి. కానీ కొందరికి మాత్రం వరం. ఎటువంటి అభ్యాసం లేకుండా,రచనలకు సంబంధించిన నేపథ్యం గానీ సహకారం గానీ లేకుండా రచనలు చేయడం, అందులోనూ పురుషాధిక్యత ఎక్కువగా ఉన్న కాలంలో తన రచనలతో పాఠకులకు దగ్గర కావడం ఇంకా కష్టం. కానీ అసాధ్యాన్ని సాధ్యం చేశారు మన్నెం శారద. పువ్వు పుట్టగానే పరిమళిస్తుంది అంటారు. ఆ కోవకు చెందిన వారే సహజసిద్ధమైన ప్రముఖ రచయిత్రి మన్నెం శారద. మానవత్వమున్న ప్రతీ మనిషి స్త్రీని బాగా అర్థం చేసుకోగలుగుతారు. అందుకోసం స్త్రీ వాదమే అవసరం లేదు. అందుకే 'నేను ఫెమినిస్టుని కాదు హ్యూమనిస్టుని' అంటారు రచయిత్రి.

మన్నెం శారద అక్టోబరు 28వ తేదీన మన్నెం సీతారాయ్య, వెంకట సుబ్బమ్మ దంపతులకు రెండవ సంతానంగా అమ్మమ్మ గారి స్వగ్రామం అయిన కాకినాడలో జన్మించారు. శారద గారి ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం మొత్తం ఇంటి దగ్గరే జరిగింది. తర్వాత నేరుగా ఆరవ ఫారమ్‌లో చేరారు. అక్కడి నుండి డిప్లమో వరకు చదివి తరవాత విద్యాభ్యాసం కొనసాగించలేదు. డిప్లమో

పూర్తి చేసిన అనంతరం పంతొమ్మిది సంవత్సరాల వయసులో ఇరిగేషన్ డిపార్ట్‌మెంటులో ఉద్యోగినిగా జీవితం ప్రారంభించిన శారదగారు, అక్కడ నుండి ఆర్. అండ్ బి. డిపార్ట్‌మెంటులో ఇంజనీరుగా సేవలందించారు. తదనంతర కాలంలో అనివార్య కారణాల వలన ఉద్యోగ కాలం పూర్తి కాకుండానే స్వచ్ఛంద ఉద్యోగ విరమణ చేసి ప్రశాంత వాతావరణంలో జీవితాన్ని సాగిస్తున్నారు.

స్పందించే ప్రతీ మనసుకు దాన్ని వ్యక్తపరిచే లక్షణం ఉండదు. ప్రతీ స్పందనను, ప్రతిస్పందనను అక్షర రూపంలో పెట్టే గుణం కొందరు రచయితలకు మాత్రమే ఉంటుంది. అటువంటి వారిలో మన్నెం శారద ఒకరని ఖచ్చితంగా చెప్పవచ్చు. ఈమె రాసిన కథలలో వరకట్న సమస్యలకు ప్రాధాన్యమిచ్చారు. ముఖ్యంగా రెండు కథలు ఈ అంశానికి సంబంధించి ఉన్నాయి. వాటిని ఈ విశ్లేషించడమే ఈ వ్యాస ఉద్దేశ్యం.

వరకట్న సమస్యలు - విశ్లేషణ :

తల్లి గోదారి :

సుశీల, రాజశేఖర్ దంపతులు. సుశీల స్నేహితురాలైన విమల మనుమరాలు సుస్మిత వివాహానికి వెళ్తుంటారు. గోదావరి నది మీదకు బస్సు వెళ్ళేసరికి రాజశేఖర్ ఆ నదిని అసహ్యించు కుంటాడు. కారణం తన కూతురు సౌమ్యకు గల ఒక్కగాని ఒక కూతురు ప్రత్యూషను ఇదేనది మింగేసిందని బాధ. గతంలోకి వెళితే సౌమ్యకు ప్రసాద్ అనే ఇంజనీరునిచ్చి వివాహం చేయగా, కట్న దాహంతో ఏడవ నెల గర్భిణితో ఉన్నప్పటికీ ఆమెను పుట్టింటికి పంపించేస్తారు అత్తగారు. మొత్తానికి విడాకులయ్యాక సుశీల స్నేహితురాలు ఆనంద్ అనే అబ్బాయిని తీసుకొచ్చి సౌమ్యకిచ్చి పెళ్ళి చేద్దామంటుంది. దానికి సౌమ్య అంగీకరించదు.

ఒక రోజు సుశీల ప్రత్యూషను తీసుకుని విమల ఇంటికెళ్ళి, తిరిగి వచ్చిన తరవాత పాప గోదావరిలో జారిపోయిందని అబద్ధం చెప్పి విమల దగ్గరే ఉంచేస్తుంది. తరవాత విమల తెచ్చిన సంబంధాన్ని చేసుకుని ఒక కొడుక్కి జన్మనిస్తుంది సౌమ్య. అయితే విమల కూతురు నిరుపమకు సంతాన యోగం లేకపోవడంతో ప్రత్యూషకు సుస్మిత అనే పేరు పెట్టి తన కూతురు నిరుపమకు దత్తత ఇస్తారు విమల, సుశీల. ఈ విషయం ఎవరికీ తెలియదు. ఇప్పుడెళ్ళుతున్న వివాహానికి సుశీల దంపతుల తోపాటు సౌమ్యకూడా వస్తుంది. వివాహం అయిపోయాక సౌమ్య వెళ్ళిపోయాక సుశీల నిట్టూర్చినా సుస్మిత అయిన ప్రత్యూష బాగానే సంతోషంగా ఉందని అనుకుంటుంది. వచ్చేదారిలో నదిని తిట్టిన తన భర్త రాజశేఖర్‌తో ప్రత్యూష బ్రతికే ఉందని, సుస్మితే ప్రత్యూషని చెప్పేసరికి ఎంతో సంతోషిస్తాడు.

విశ్లేషణ :

కుటుంబాలలో వరకట్నాలు లేవనెత్తే సమస్యలకు అడ్డుకట్ట ఉండదు. ఇంటిల్లపాదీ ఆ కష్టాల కడలిలో కొట్టుమిట్టాడినా దారీ తెన్నూ అనేవి ఉండవు. పూర్వం ఎప్పుడో ఇంటి ఆడపిల్లను వైభోగంగా సాగనంపాలని ఆర్థిక స్థిరత్వానికి ఉపయోగపడుతుందని పుట్టింటివారు తమ స్థితిగతులను బట్టి సంపదలతో కూతుర్ని అత్తగారింటికి పంపేటప్పుడు పెళ్ళి లాంఛనాలను అందించేవారు. అది పోనుపోను వరకట్నంగా రూపుదిద్దుకొని సమాజంలో స్థిరపడిపోయింది. ఎన్నో సాంఘిక దురాచారాలను రూపుమాపిన సంస్కర్తలు, చట్టాలు కూడా వరకట్నాన్ని అడ్డుకోలేకపోయాయంటే వ్యక్తులు, కుటుంబాలు, సమాజాలలో ఈ వరకట్నమనేది ఎంత బలంగా పాతుకునిపోయిందో తెలుస్తోంది. ఈ వరకట్నాలపైనున్న మోజు ఎలాంటిదో, 'భర్త' అనే మగవాడిలో అదెలాంటి భావనలు కలిగిస్తుందో ఈ కథలో ప్రసాద్ సౌమ్య తల్లి దండ్రులతో చెప్పిన మాటలే సాక్ష్యాలుగా తీసుకోవచ్చు.

''నీ కూతురిని ఏడో నెలలో ఎందుకొదిలేశానో తెలుసా? దానికి నువ్వు అబార్షన్ చేయించలేవు. అదింక మరో పెళ్ళి చేసుకోలేదు. అలాగే మీరంతా ఏడుస్తూ

బతకాలి. నీ కూతురు నీ దగ్గర మోడులా ఉండాలి" అనే మాటలు ఎంత ఒక కూతురి తండ్రిని ఎంతగా బాధిస్తాయో అర్థం చేసుకోవచ్చు. వరకట్నాలు, అదనపు కట్న కానుకలను పొందాలన్న ఆలోచన దుష్ట ఆచరణలకు మార్గాలు వేస్తూ వ్యక్తుల్లో ఎంతటి క్రూరత్వాన్ని, స్వార్థాన్ని నిద్రలేపి దుష్టత్వాన్ని పరాకాష్టకు చేర్చుతుందో ప్రసాద్ మాటల్లో వెల్లడైంది. వరకట్నాల సంతలో ఆడపిల్ల బతుకు ఎలాంటి బేరసారాల మయమై చివరకు ఆమె గతి ఏమవుతుందో తెలుస్తోంది. అలాగే ఆడపిల్ల కన్నవారిని నిలువునా కూల్చి మార్గమెరుగని హృదయకోతను విధిస్తుందో గమనించవచ్చు. ఇంకా ఏ పాపమూ ఎరగని, ఈ కట్నాల గోలేంటో, ఈ సంప్రదాయాలేంటో, ఆ చిచ్చులు ఎలాంటివో తెలియని, కళ్ళు కూడా తెరవని కడుపులోని బిడ్డయిన ఈ ఫలితానికి విలవిలలాడాల్సిందే. సౌమ్య విషయంలో ఆమె బిడ్డ పరాయి ఇంటి వారసురాలిగా పెరగాల్సి వచ్చింది. అదనపు కట్నం పదే పదే కోరుకున్న ప్రసాద్ నిండు గర్భిణి అయిన భార్యా బిడ్డల్ని వదిలేయడంలో ఈ దురాచారం, దురాశలే కారణాలయ్యాయి. అంత చదువు చదివి విజ్ఞతను కోల్పోయిన వ్యక్తిత్వం స్త్రీ పుట్టింటి ధనాన్ని కోరుకోవడంలో నేనేం చేసినా అడిగేవారెవరు? అనే అహంకారం తెగించేలా చేసింది. ఎంతో కట్నమిచ్చి, ఘనంగా పెళ్ళి జరిపించినా తిరిగి అదనపు కట్నాలకై కూతురు పీడింపబడటం ఆ కన్న వారి గుండెల్లో కుంపట్లనే రగిలించి మనో వేదనకు దారి తీయిస్తుందని వరకట్నాల మోజు రేపే దుష్టత్వ సమస్యల్ని తెలిపారు.

సమాజంలో చదువుకున్న కుటుంబాలు కూడా వరకట్న దాహాలకు బలైపోతుండటం రాజశేఖరం, సుశీల, సౌమ్య పాత్రలను చూస్తే అర్థమవుతుంది. ఇందుకు కారకులైన వారిని కోరి తెచ్చుకున్న గృహలక్ష్మి అయిన స్త్రీ కంట కన్నీరు పెట్టించకూకడదని, స్త్రీ ధనానికి అర్రులు చాచడం మగతనం కాదని తెలుసుకోలేకపోవడం. వర కట్నాల రూపంలోని ధన సంపదలకై ఉన్న ఆశ కళ్ళు మూసుకుపోయి ప్రవర్తించడానికి కారణమైంది. ఎన్ని చట్టాలు వచ్చినా ఇలాంటి ఆర్థిక నేరగాళ్లనేం చేయలేక పోవడం మరింత బలాన్ని చేకూర్చింది. సాధారణంగా తల్లిదండ్రులు కట్నాన్ని ఆశిస్తే కొడుకు వారించాలి, లేదా కొడుకు కోరితే కన్నవారు ఇంటికి రాబోయేది తమ ఇంటి కోడలని, తమ ఇంటి కుటుంబ సభ్యురాలని చెప్పగలగాలి. కోడలి పుట్టింటివారు వారి బిడ్డకు ఇచ్చుకునేదాంతో తృప్తి పడగలగాలి. అలా కాకుండా గొంతెమ్మ కోరికలు, డబ్బుదాహాలతో కోడల్ని జీతభత్యం లేని పనిమనిషిగా మార్చడంతోపాటు ఆమెను హింసిస్తూ పుట్టింటి సొమ్ము తేవాలని కోరడం ఏమాత్రం సహింపరానిది. 'కట్నం తీసుకున్నవాడు గాడిద' అంటూ ప్రచారాలు చేసినా దులుపుకొనిపోవడం కట్నంపై మక్కువ ఉన్నవాడు చేసేపని దీనికి సమాజంలో నివసిస్తున్న చాలామంది అతీతులేంకాదు.

యువతీ యువకులు పెళ్ళి సంప్రదాయంతో ఒక కుటుంబంగా మారే తరుణం ఇరు కుటుంబాలకూ ఆనందదాయకమైంది. పెళ్ళి అనే వేదికపై అధికారిక పెత్తనంతో కట్నాలను ఘనంగా అందుకోవడం మగ పెళ్ళివారి హక్కుగా అందించడం తమ బాధ్యతగా ఆడపెళ్ళివారు భావించడం చూస్తే ఈ కట్నాలనే దురాచారానికి దాని మూలంగా సంభవించే సమస్యలు ఎలా ఎప్పటికీ సమాజాన్ని వీడుతాయో చెప్పలేం. వ్యవస్థలోని మనుషుల ఆలోచనా విధానాల్లో విశాలత్వం, సంస్కర్త తత్వం అబ్బితే తప్ప వీలు కాదు. ఆడపిల్లల కుటుంబాలు ఇలాంటి దారుణాలకు కృంగిపోక సౌమ్యను చదివించి తిరిగి వివాహం జరిపించిన రాజశేఖరంగారిలా స్థైర్యంగా వ్యవహరించాల్సిందే. అలాగే సౌమ్యను వివాహమాడిన ఆనంద్‌లోని సంస్కారాన్ని కొనియాడాలి. కానీ అందరి జీవితాలకు ఇలాంటి ముగింపులుండవు.

ఇది కథ కాదు :

శ్రీ అసలు పేరు షారోన్. ఈమెను కన్నకూతురుకంటే ఎక్కువగానే చూస్తుంది నర్మద. నర్మద తండ్రి లేకపోయినా తల్లి అనసూయ సపోర్ట్‌తో బాగానే చదువు పూర్తిచేస్తుంది.

చదువుకునే రోజుల్లోనే చంద్రశేఖర్‌తో ప్రేమతో పడు తుంది. ఒకరంటే మరొకరికి ఎంతో ఇష్టం. చంద్రశేఖర్ కుటుంబం మొత్తం అతని మీదే ఆధారపడటంతో చెల్లి దుర్గ పెళ్ళి చేయాలంటే దుబాయ్ వెళ్ళి సంపాదించాలని నర్మద దగ్గర విషయాలన్ని చెప్పి అగ్రిమెంటు పూర్తికాగానే వచ్చిన పెళ్ళి చేసుకుందాం అంటాడు. వెళ్ళడం ఇష్టం లేకపోయినా సరే అంటుంది. మూడు సంవత్సరాలు రివ్వున తిరుగొస్తాయి. చంద్రశేఖర్ చెల్లి పెళ్ళిచేసి ఇంకో ఆర్నెల్లో వస్తానని చెప్పి వెళ్ళి కాలం ముగిశాక, తన ఫ్రెండ్ డేనియల్ చనిపోయడని, అతు భార్య సుమిత్రకు అండగా ఉంటున్నానని, ఆమె కూతురు షారోన్ పరిస్థితి బాగాలేదని, ఇక ఈ కుటుంబానికి తోడుగా ఉండి పోవాలని నిశ్చయించుకున్నానని తనని క్షమించమని ఉ త్తరం రాస్తాడు. నర్మద చలించిపోకుండా అతను ఏ పరిస్థితుల్లో అలా చేయాల్సి వచ్చిందోనని ఆలోచించేలోగా తను పనిచేసే ఆఫీసు నుండి ముకుందరావు అనే ఆయన కొడుకు నిన్ను పెళ్ళి చేసుకోడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడం టుంది తల్లి అనసూయ. కానీ నర్మద అంగీకరించదు. కొంతకాలానికి అనసూయ కాలంచేస్తుంది. ఇంతలో చంద్రశేఖర్ నుండి ఉత్తరం వస్తుంది. నర్మదకు చేసిన అన్యాయానికి తనకు తగిన శాస్తి జరిగిందని, సుమిత్ర చనిపోయిందని, తన ఆరోగ్యం క్షీణించిందని ఇక బ్రతికే అవకాశంలేదని, తన కూతురుగా ఉన్న షారోన్‌కి నువ్వే తల్లిగా చూసుకోవాలని ఇండియాని పంపిస్తాడు. నర్మద ఆ మాటను స్వీకరించి, షారోన్‌ని పెద్దచేసి, తండ్రి కోరిక అయిన అమెరికాకు పంపుతుంది. కానీ షారోన్ పేరు శ్రీగా మార్పుచేసి కూతురులాగా పెంచుతుంది.

విశ్లేషణ :

ఈ కథ స్త్రీ సమస్యల్లో ఒకటైన వరకట్నం గురించి చర్చించింది. సమాజంలో కట్నాలను ఇంటికి తెచ్చేది కాబట్టి ఆనందపడుతూ వారసుబడొచ్చాడని కుటుం బాలు మురిసిపోతాయి. అలాగే ఆడపిల్ల పుట్టగానే ఇవ్వాల్సిన కట్నకానుకలు గుర్తొచ్చి ఇంటి మహలక్ష్మి పుట్టిందని కూడా మరచి లోలోన కన్నీరు కన్నవారిది అవుతుంది. ఎప్పుడో ఇరవై ఏళ్ళ తర్వాత జరగాల్సిన కార్యం బిడ్డ పుట్టీ పుట్టగానే కళ్ళకు కట్టి దైన్యాన్ని నింపుతుంది. ఇది ఆడపిల్ల తప్పుకాదు, ఆమె తెచ్చిన తంటా అసలేకాదు. అయినా ఇంటి ఆర్థిక స్థితిగతులు, ఆమె భవిత ఎలా ఉండితీరుతాయో నిర్ణయించేయడం వరకట్నమనే సాంఘిక దురాచారం ఆమెకు పెట్టిన శాపం. మరోరకం గా ఆడపిల్ల ఉన్న కుటుంబాలకూ ఓ శాపంగ పరిగణిస్తోందని చంద్రశేఖర్ అక్కపెళ్ళికి ఎదురైన వరకట్న సమస్య ఎంతటి తీవ్రంగా మారిందో నర్మదకు చెప్తోన్న మాటల్లో సాక్ష్యాలయ్యాయి.

''ఇంట్లో ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగాలేవు. దుర్గకి సంబంధాలొస్తున్నాయి. తను అందరికీ నచ్చుతోంది. కట్నమే నచ్చక వచ్చిన సంబంధాలు వచ్చినవి వచ్చినట్లే పోతున్నాయి'' అంటుంది.

ఇక్కడ గమనించి చూస్తే, కుటుంబ ఆర్థికత వరకట్నా నికి లోటుని తీసుకురాగా, ఈ రెండూ ఆడపిల్లకు సమస్యలయ్యాయి. సంపదలేమి ఉన్న ఇంట కట్నం ఎపుడూ భారమే. ఈ రెండింటితో ఆడపిల్లకు ప్రత్యక్ష సంబంధం లేకున్నా ఆమె వివాహానికి ఉంటుంది. కోరినంత కట్నాన్ని అందిస్తే తప్ప వరుడు తాళి కట్టడానికి సమ్మతించడు. చాలినంత కట్నం ఇవ్వకున్నా, ఆర్థిక కారణాల వల్ల తర్వాత అందజేస్తామని బకాయి పడినా ఇక ఆమె మెడకు కట్టే పసుపుతాడు ఉరితాడులా బిగుసుకోక తప్పదు. పుట్టింటి స్తోమంత తెలిసీ అత్తింట తన కట్న బాధల ఫలితాలను వ్లెడించలేదు. డబ్బుకోసం హింసించే అత్తింటిపై పగను పెంచుకోనూలేదు. భర్త కట్టిన తాళి తనకో కట్నానికో అర్థం కాక దిక్కుతోచని దై దినమొక గండంగా గడుపుతుంది. ఇలా పుట్టింటి సంపద కరువైతే ఆడపిల్లకు కట్నం కొరత ఏర్పడి ఆమెని పెళ్ళి పీటలపై ఎక్కించాలన్నా పిల్ల నచ్చినా వరకట్నం మొత్తం నచ్చక వచ్చిన సంబంధాలు వచ్చినట్లే వెనక్కి పోవడం ఆమెకు భవిష్యత్‌లో పెళ్ళి అవుతుందో లేదోనన్న ఆలోచనే

మానసిక సమస్యగా మారుతుందని నేటి కాలపు సమాజం లోని స్త్రీల ఆవేదనని వెల్లడించారు.

ఆడపిల్ల ఎంత అందంగా ఉన్నా, ఎంత చదువుకొన్నా, మంచి ఉద్యోగంలో కొనసాగుతున్నా అవి ఆమెకు వివాహ సంబంధాన్ని ఇంటి వాకిట వరకూ తెస్తాయి. ఆరు అడుగులు పెళ్ళి వేదిక వరకూ పడాలంటే వరకట్నం వరుడి చేతిలో పడాల్సిందే. అక్కడ కుటుంబ రాబడులు, ఆదాయాలు, ఖర్చులతో కట్నానికి పొంతనుండదు, పట్టింపూ ఉండదు. కేవలం ఆడపిల్ల పుట్టిల్లు వీడి అత్తింట పెట్టే అడుగుని వరకట్నమే నిర్ణయిస్తుంది. ఏ కొంత తేడాలు వచ్చినా గడప తొక్కి లోనకి వెళ్ళాలా లేక గడపదాటి వెనుదిరగాలో తెలియని పరిస్థితి స్త్రీ వివాహ సంబంధిత వరకట్న సమస్య తెచ్చే తంటాగా మారక తప్పదని ఆలోచింపజేశారు. కనుక కుటుంబ పరిస్థితి ఎంత తలకిందులుగా ఉన్నా వరకట్నం తగినంతగా తల తాకట్టు పెట్టైనా సమకూర్చుకోక తప్పదు. లేదంటే ఆ ఆడపిల్ల శాశ్వతంగా పుట్టింట్లో ఉండిపోకా తప్పదు. అలా కట్నమే ఆమె వివాహాన్ని నిశ్చయిస్తుందని తెలిపారు.

తల్లిదండ్రులు కుమార్తె పెళ్ళి సమయంలో భూమి, డబ్బు, ఆభరణాలను పెళ్ళికొడుకుని కన్నవారి చేతికందించే వరకట్నం. నూతన దంపతులకు ఆర్థిక సామర్థ్యాన్నందించే ఉద్దేశ్యంతో ఏర్పరచబడిన ఈ ఆచారం వరకట్నం పేరుతో ఓ దురాచారంగా సమాజంలో పాతుకుపోయింది. కొంత ఆర్థిక స్థితిగతులు బాగున్నవారికి కట్నాన్నివ్వడం ఒక సమస్య కాకపోవచ్చు. కానీ మధ్యతరగతి, నిరుపేద కుటుంబాలకు మాత్రం దీని భారం తట్టుకోలేనిది. ఆడపిల్ల పుట్టినప్పటి నుండీ రూపాయికి రూపాయి చేర్చడం కోసం మరింత కష్టపడాల్సి రావడం లేదంటే అప్పులు చేసి మరీ అబ్బాయి తరపువారికి కట్నాలను ఇవ్వడం వారికి కోలుకోలేని దెబ్బ. అలాంటి వరకట్న పిశాచిని గూర్చి నర్మద తన అభిప్రాయంలో ఈ స్త్రీ సమస్య ఎలా తయారైందో చంద్రశేఖర్‌తో చెప్తూ- ''అవును మన దేశం ఎంత ప్రగతి సాధించినా, ఈ దురాచారం మాత్రం పోవడంలేదు''

ఇలా అనడంలో వరకట్నం వ్యక్తి సమస్య, కుటుంబ సమస్య మాత్రమే కాక అది ఒక సామాజిక సమస్యగా తయారై ఆడపిల్ల జీవితాన్ని వెంటాడే దుష్ట ఆచారమనే ఆవేశం, అసహనం నర్మద మాటల్లో వెలువడ్డాయి. చంద్రశేఖర్ అక్క పెళ్ళికి ఈ వరకట్నం అనేది ఎంతటి గుదిబండగా మారిందో చెప్పడంతోపాటు మనిషి ఎంత ఎదిగినా, ఏం సాధించినా కట్నం కోసం దిగజారి చేతులు చాచడం నీచమని ఇక్కడి భావన. ఎదో తమ తమ స్థాయిని అనుసరించి కట్నాలు అందించినా అదనపు కట్నాల కోసం కూతురిలా చూసుకోవాల్సిన కోడల్ని మానసిక, శారీరక చిత్రవధలు చేయడం అమానుషం. ఒకోసారి ఈ తీవ్రత హత్యలు, ఆత్మహత్యలకు దారి తీయడం ఎన్నో సందర్భాలలోనూ, సంఘటనలలోనూ చూస్తూనే ఉన్నాం. చివరకు ఈ దురాచారాన్ని రూపుమాపాలని ప్రభుత్వం 1961లో వరకట్న నిరోధక చట్టాన్ని రూపొందించి కట్నం ఇవ్వడం, తీసుకోవడం నేరంగా పరిగణించింది. గృహ హింస కింద ఐపిసి. సెక్షన్ 498ఎని 1983లో ప్రవేశపెట్టి వరకట్నం కారణంగా జరిగే హింసల నుండి స్త్రీకి విముక్తిని ఇవ్వడానికి చట్టపర అసరాని ఇచ్చింది. అయినా పరిస్థితిలో ఎలాంటి మార్పురాలేక ఇప్పటికీ స్త్రీ సమస్యల్లో వరకట్నం ప్రధాన సమస్యగా ఉందంటే సమాజం కట్నానికి ఎంత సమర్థింపునిచ్చిందో తెలుస్తోందని కథాకర్త ఆవేదన చెందిన విధానం ఈ కథలో కనిపించింది.

ఆసరా ఇవ్వడానికి ఆరంభమైన వరకట్నమనే ఆచారం చివరకు అత్తింటి వారికి ఓ హక్కుగా పరిణమించింది. ఈ కట్న ఏర్పాట్లకు ఆడపిల్ల పుట్టిల్లు పలు వైపరీత్యాలతో బాధపడుతుంది. దుర్గ పెళ్ళి, కట్నం అనేవి ప్రధాన ఆర్థిక సమస్య కావడంతో చంద్రశేఖర్ విదేశాలకు వెళ్ళడం నర్మద ప్రేమకు తెరపడిందనే కొత్తకోణంను ఈ కథలో ఆవిష్కరించారు. ఈ సంగతి పక్కన పెడితే వరకట్నం వలన ఎందరో జీవితాలు ఆటుపోట్లమయంగా

మారాయి. డబ్బుతో ముడిపడిన ఈ పితృస్వామిక సమాజం ఇలాంటి సాంప్రదాయానికి పూర్తిగా సహకరించడం వల్ల ఈ ఆచారం నేటికీ కొనసాగడానికి ప్రధాన కారణం అని చెప్పవచ్చు.

ముగింపు :

వరకట్నం విషయంలో వ్యక్తుల పరివర్తన చైతన్యశీలంగా ఓ విప్లవాత్మక పరిణామంగా మరాతే తప్ప ఈ రకమైన స్త్రీ సమస్యకు ఒక ముగింపు దొరకదు. యువతి చదువుకి, ఉద్యోగానికి అర్హత సాధించి ఆర్థిక స్వతంత్రిగా ఉన్నా కూడా వరకట్నం తీసుకెళ్తేనే అత్తింట్లో కోడలిగా ఆమెకు అనుమతి లభిస్తుంది. ఇక స్త్రీ సాధికారత సంపూర్ణంగా సాధించే అవకాశం వరకట్న భూతం ముందు ఒక భ్రమేనని ఆలోచింపజేశారు. ఈలోగా ఈ వరకట్న పిశాచి దాహానికి ఆడకూతుర్ల అలమటింపుల బాధలు తప్పవన్నట్లగా ఈ కథలో తెలిపారు రచయిత్రి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. దక్షిణామూర్తి, పోరంకి: కథానిక - స్వరూప స్వభావాలు, హైదరాబాద్ - 1986.
2. రామకోటి శాస్త్రి, డా॥ కేతవరపు: ఆధునిక తెలుగు సామాజిక ఉద్యమాలు, వరంగల్: పశ్యంతి 2001.
3. శారద మన్నెం : మన్నెం శారద కథలు, జె. వి.పబ్లికేషన్స్, హైదరాబాదు,2016
4. సిమ్మన్న, వెలమల : తెలుగు సాహిత్య విమర్శ సిద్ధాంతాలు, దళిత సాహిత్య పీఠం, విశాఖపట్నం, 2005

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

పెన్నా శివరామకృష్ణ సాహిత్యేతర రచనలు - అధ్యయనం

- ఐ. చిదానందం, తెలుగు పరిశోధక విద్యార్థి, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం

సాహిత్య రచనైనా సాహిత్యేతర రచనైనా ప్రధాన విషయాన్ని వివిధ అంశాలుగా విభజించుకొని పరిశీలన చేసి అన్వయ విమర్శను పరిపుష్టం చేయడం పెన్నా శివ రామకృష్ణ ప్రత్యేకత. వీరి రచనల్లో ఆత్మాశ్రయత్వం, అనుభూతివాదం తాలూకా లక్షణాలు ఎక్కువ. అందుకే విషయ విశ్లేషణ లోతు ఎక్కువగా ఉంటుంది. పెన్నా సాహిత్యేతర రచనలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

1. ఆవిష్కరణ సంపుటిలో(2009) - కళాకారుల జీవితాలు కల్లోల సాగరాలు. (వ్యాసం)
   కన్నీటి కథ (వ్యాసం)
2. రోజురోజుకో చరిత్ర (2004)
3. జాతీయ, అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు (2006)
4. నిరాశావాది నిఘంటువు (2006)
5. ప్రేమ... మరికొన్ని సంగతులు (2009)
6. ముద్దుల ముచ్చట్లు (2009)

పెన్ని తన రచనలలో కింది విషయాలను భూమికగా చేసుకొని వారి రచనా ప్రస్థానాన్ని విశ్లేషించవచ్చు.

1. రచనల్లో కొత్త విషయాలను తెలియపరచడం.
2. కొత్త భావాలను క్రోడీకరించడం.
3. సాహిత్యేతర రచనల్లో కొత్త ఒరవడిని, పరిశోధనత్మకతను ప్రవేశపెట్టడం.
4. పరిమితులకు లోబడి ప్రామాణికమైన సిద్ధాంతాలను ప్రతిపాదించడం.

పెన్నా సాహిత్యేతర రచనల్లో అనుభూతి కోణం గమనించవచ్చు. మనోవైజ్ఞానిక విధానంలో పరిశీలనచేశారు. అలాంటి రచనలను ఈ వ్యాసంలో పరిశీలనగా చూద్దాం.

కళాకారుల జీవితాలు కల్లోల సాగరాలు (వ్యాసం):

అన్ని వృత్తులలో విలక్షణమైన వృత్తి కళాకారులది. ఇతర ఉద్యోగ జీవితాలతో పోల్చుకుంటే కళాకారుల జీవనశైలి విభినమైనది. కళాకారుల నిజజీవితంలో అంతా సుఖంగా సాఫీగా సాగినట్లు కనిపించదు. వారి వ్యక్తిగత జీవితం క్రమశిక్షణా రాహిత్యంగా ఉంటుంది.

కళాకారులంటే ఇక్కడ కవులు, రచయితలు, చిత్రకారులు, రంగస్థల కళారులు, ప్రత్యేకించి సినిమా రంగానికి చెందినవారు మొదలైనవారిగా భావించవచ్చు. కళాకారుల జీవితం గందరగోళంలో సాగడానికి గల కారణాలను వారి ఉద్వేగాలను, ప్రతిస్పందనలను, వారి జీవితాలపై పరిశోధనా విషయాలను పెన్నా "కళాకారుల జీవితాలు - కల్లోలసాగరాలు" అనే వ్యాసంలో చర్చించారు. ఇది ఆవిష్కరణ సంపుటిలో చోటుచేసుకుంది. పై వ్యాసంలో పెన్నా కళాకారుల వ్యక్తిగత జీవితంలోని అగాధాలను ఈ విధంగా కారణాలు చెప్పారు. "వివాహం, విడాకులు, పునర్వివాహాలు, అనేక ప్రేమవివాహాలు, భగ్నప్రేమలు, వివాహేతర సంబంధాలు, మధ్యపానం మొదలైన వ్యసనాలకు బానిసలు కావడం అనారోగ్యంతో హఠాన్మరణాలు"(పుట-34).

పైన చెప్పిన విషయాలలో ముఖ్యంగా గుర్తింపు పొందాలనే తపన, కళాకారుల వ్యక్తిగత జీవితాన్ని ఆలోచనలో పడేసి పరిస్థితులను విస్మరించేలా చేస్తుంది. మరో విధంగా చెప్పాలంటే గుర్తింపు కాంక్షకోసం అడ్డదారులు తొక్కవలసిన పరిస్థిని కళాకారులు ఎదుర్కొంటారు. ఇలాంటి విషయాలనే పెన్నా తన వ్యాసంలో విపులంగా వివరించారు. పై కారణాలతోపాటుగా విశృంఖలత్వం, మధ్యపానం వంటి అంశాలు కూడా సృజనాత్మక రంగంలోని వారి జీవితాలపై ప్రభావాన్ని చూపిస్తాయని పెన్నా అభిప్రాయం. కళాకారుల ఆత్మవిధ్వంసక ప్రవృత్తి, ఆత్మ హసనానికి దారి తీస్తుందనడానికి ఉదాహరణలు తన ఇచ్చారు.

కళాకారుల కల్లోల సాగరం వ్యాసంలో కళాకారుల పరిధిని గురించి చర్చించారు. మౌళికాంశాల వివేచన చేసి చాలా ఖచ్చితమైన, నిష్పక్షపాతమైన విమర్శకృషిని సాగించారు. ఈ వ్యాసాన్ని అనువర్తిత విమర్శగా చెప్పవచ్చు.

కన్నీటి కథ (వ్యాసం) :

జీవితంలో మనసారా నవ్వనివాడు ఉండవచ్చునేమో కాని ఒక్కసారైనా కన్నీరు కార్చనివారు ఉండరు. నిజానికి ఎవ్వరూ దుఃఖించాలని కోరుకోరు. కాని చాలా సందర్భాలలో కన్నీరు అనివార్యమవుతుంది. ఇలాంటి కన్నీరు గురించి కన్నీటి కథ అనే వ్యాసాన్ని రాసారు పెన్నా. ఇది ఆవిష్కరణ వ్యాస సంపుటిలో ప్రచురితమైంది.

ఈ వ్యాసంలో కన్నీరు ఏఏ సందర్భాలలో ఏ కారణాల వల్ల వస్తుంది, కన్నీరుకు కారణాలు ఏమిటి? ఏడ్చినప్పుడు కాకుండా నవ్వినప్పుడు కన్నీరు ఎందుకు వస్తాయి? దుఃఖాశ్రువులు మనుషులకేనా? ఇతర ప్రాణులకు ఉన్నాయా? ఇలాంటి అనేక ప్రశ్నలకు ఆసక్తికరమైన వివరణను పెన్నా ఇచ్చారు. ఈ వ్యాసం కళాతత్వ ఆవిష్కరణలతో కూడినది. లోతైన ఆలోచన చేసి కొత్త కోణాల నుండి దర్శించి విశ్లేంచి వివేచించారు పెన్నా.

రోజురోజుకో చరిత్ర (2004), జాతీయ, అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు (2006), తారీఖులో తెలంగాణ (2020) :

వివిధ రంగాలలో ప్రసిద్ధులైన వారిని గురించి రేఖా మాత్రముగా సమాచారాన్ని వివిధ రంగాలలో వ్యక్తులు చేసిన కృషిని విలక్షతను సంకలనం చేస్తూ పెన్నా రోజు రోజుకో చరిత్ర అనే గ్రంథాన్ని ప్రచురించారు. ఈ పుస్తకాన్ని విశాలాంధ్ర పబ్లికేషన్ హౌస్ వారు ప్రచురించారు. మన దేశంలో, ఇతర దేశాలలో వివిధ సంధర్భాలలో ప్రత్యేకంగా కొన్ని అంశాలలో దినోత్సవాలను జరుపుకుంటాము. అలాంటి దినోత్సవాలను గురించి జాతీయ, అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు అనే గ్రంథాన్ని ప్రచురించారు. ఈ పుస్తక రచనల్లో పెన్నా సమాచార విషయాన్ని సంక్షిప్త వివరణ ఇచ్చారు. ఇది పోటీపరీక్షలకు ప్రిపేరయ్యే అభ్యర్థులకు ఎంతో ఉపయోగకరం.

పై గ్రంథాల లాంటిదే తారీఖుల్లో తెలంగాణ దీనిని తెలంగాణ భాషా సాంస్కృతిక శాఖ వారు ప్రచురించారు. ఇందులో సమకాలీన తెలంగాణ ఉద్యమం, చరిత్రలోని ప్రధాన ఘట్టాలు, ప్రముఖ వ్యక్తుల గురించి సంక్షిప్త సమాచారాలు తేదీల వారీగా తెలంగాణ చరిత్రను లఘు పరిచయం చేశారు.

పెన్నా రచనలను అర్థం చేసుకోవడానికి మూడు పద్ధతుల ద్వారా అర్థం చేసుకోవచ్చు. అవి :

1. నిర్వచన స్థాయి.
2. ప్రయోగస్థాయి.
3. పఠన స్థాయి

తను ఎంచుకున్న అంశాన్ని ప్రాధాన్యత ఇచ్చి విషయాన్ని విపులంగా చర్చించి సిద్ధాంతీకరిస్తారు.

నిరాశావాది నిఘంటువు :

ఈ రచన చమత్కారాన్ని కలిగించే హాస్య, వ్యంగ నిర్వచనాల నిఘంటువు. దీనిలో వివిధ అంశాలకు, వివిధ వస్తువులకు ఉన్న విభిన్నమైన కోణాలను ఆవిష్కరించారు రచయిత. పుస్తకానికి ఉన్న శీర్షికను బట్టి ఇందులోని నిర్వచనాలు నిరాశకు ప్రతిబింబాలు అనుకుంటారు. కాని ఇవన్నీ నిగూఢార్థతను ఇచ్చే నిర్వచనాలు. పెన్నాయే అన్నట్లు "సహృదయత విశాల దృక్పథం ఉంటే వీటిని ఆనందించవచ్చు" ఈ నిర్వచనాలలో వ్యంగాన్ని అంతస్తవాన్ని బహిరంగంగా ఆమోదించకపోయినా అంతరంగికంగా విశ్లేషించి చూసుకోవచ్చు. ఈ నిర్వచనాలు ధ్వనించే సత్యాలను పాక్షిక సత్యాలుగా అర్థం చేసుకోవచ్చు.

జీవితంలో వివిధ సందర్భాలలోని వాస్తవ దృష్టి, లోతైన పరిశీలన దృష్టి మనం గమనించవచ్చు. వీటిలో చాలా నిర్వచనాలు మనల్ని ఆలోచింపచేస్తాయి. అకారాది

క్రమంలో రచయిత వివిధ అంశాలను నిర్వచించారు. వాటిలో కొన్ని మనం చూద్దాం.

1. అదృష్టం : ఇతరుల విజయానికి మనం చెప్పే ప్రధాన కారణం.

2. అబద్ధం : బుద్ధిహీనుడైనా నిజం మాట్లాడగలడు. అబద్ధం చెప్పేవాడు మాత్రం తెలివికలవాడై ఉండాలి. (శ్యామూల్ బట్లర్)

3. కమ్యూనిష్టు : నీ దగ్గర నుంచే వంట పాత్రను తీసుకొని నీ కోడిని వండుకుతినేవాడు.

4. కవిత్వం : రాజకీయనాయకులకు కోపం వస్తే కవిత్వం మాట్లాడతారు. కవులకు కోపం వస్తే రాజ కీయాలు మాట్లాడతారు.

5. నిర్ణయం : ఆలోనలతో అలసిపోయిన తర్వాత మనిషి స్వభావం.

6. న్యాయవాది : ప్రాక్టీస్ చేయడానికి అనుమతించ బడిన అబద్దాలకోరు.

7. పరిశోధన : ఒకరి నుంచి దొంగలిస్తే కాపీ అంటారు. అనేక మంది రచయితల నుండి దొంగిలిస్తే పరిశోధన. (విల్సన్)

8. పిసినారి : ధనవంతుడుగా చావడం కోసం నిత్యం పేదవాడిగా బతికేవాడు.

9. పుట్టుక : మరణానికి ప్రారంభం.

10. హీరో : పారిపోవడానికి భయపడేవాడు (ఇంగ్లీష్ సామెత)

ఈ నిర్వచన కూర్పు సేకరణ అంతా పెన్నా సరదాగా చేసారని అనుకోవడానికి వీల్లేదు. ఇందులో ప్రతి అంశంపై క్లుప్తం, వ్యంగ్యంగా, చమత్కారంగా నిగూఢార్థంగల నిర్వచనాలనే రచయిత ఇచ్చారు. కొన్నింటిలో నిరాశా, ప్రతికూల ధోరణి కనిపించినా వాటిలో కొన్నింటి అంత ర్థారం గ్రహిస్తే నగ్నసత్యాలుగా కనిపించక మానవు.

ప్రేమ.... మరికొన్ని సంగతులు :

ఇందులో ప్రపంచ ప్రసిద్ధమైన చమత్కారమైన ప్రేమ కొటేషన్లు సమాహారంగా ఉన్నాయి. మనుషులను, ప్రేమ అనే భావనను విడదీసి చెప్పలేము. జీవితంలో ఏదో ఒక దశలో ప్రేమ అనే భావనకి లోనుకాకుండా ఉండలేము. ప్రేమ గురించి మనకు తెలిసినా తెలియని అనేకానేక సంగతుల సమాహారం ఈ పుస్తకం.

దీనిలో రచయిత ప్రేమ అనే అంశాన్ని 13 విభాగాలుగా విభజించారు. అవి ప్రేమ, ముద్దు, సౌందర్యం, భార్య, భర్త, శృంగారం, స్త్రీ, పురుషుడు, పెళ్ళి, విడాకులు, బ్రహ్మచారి, ప్రేమలేఖ, కౌగిలింత పై విభాగాలలో ఆయా అంశాలకు సంబంధించిన వివిధ కవులు, విమర్శకులు, ప్రముఖులు ఇచ్చిన నిర్వచనాలను ఇచ్చారు. వాటిలో కొన్ని చూస్తే...

1. ప్రేమ ఒక అభిమాన సంఘం లాంటిది. కాకపోతే అందులో ఇద్దరే సభ్యులు.(అడ్రియాన్)
2. ప్రేమను కొనలేవు కాని దానికోసం బాగా ఖర్చుచేయవలసి వస్తుంది.(హెన్రీ హెంగ్‌మ్యాన్)
3. భార్య, భర్త పట్ల అతిగా ప్రేమను ప్రదర్శిస్తుందంటే ఆమె అతనిలోని లోపాలను నవరించాలని అనుకొంటుందనమాట.
4. పెళ్ళి చేసుకొమనే నేను పురుషులకు సలహా ఇస్తాను. మంచి భార్య దొరికితే ఆనందంగా జీవిస్తాడు. లేకపోతే తత్వవేత్త అవుతాడు.(సోక్రటీస్)
5. ఈ ప్రపంచంలో చాలా మంది మంచి మగవాళ్ళు ఉండవచ్చు. కాని మంచి భర్తలు చాలా తక్కువ.
6. చాలా మంది స్త్రీలు పురుషుల స్వభావాన్ని మార్చాలని ప్రయత్నిస్తుంటారు. నిజంగా పురుషులు మారితే స్త్రీలు వారిని ఇష్టపడలేరు.
7. స్త్రీలు స్త్రీలుగా పుట్టరు. స్త్రీలుగా పెంచబడతారు.
8. స్త్రీకి కూడా శరీరం ఉంది. దానికి వ్యాయామం ఇవ్వాలి. ఆమెకు మెదడు ఉంది. దానికి జ్ఞానం ఇవ్వాలి. ఆమెకు హృదయం ఉంది. దానికి అనుభవం ఇవ్వాలి.(చలం)

ముద్దుల ముచ్చట్లు :

ముద్దు అనేది ఎవరికైనా మధురానిభూతినే. ముద్దు ప్రేమకు తొలిసంకేతం. ఇలాంటి అంశంపై మహాఅయితే

ఒక పెద్ద వ్యాసాన్ని రాయవచ్చు కాని పెన్నా ఏకంగా ఒక లఘు గ్రంథంగా రాయడం సామాన్యవిషయం ఏమీ కాదు. ఈ పుస్తకం కోసం రచయిత ఎంతో శ్రమ చేశాడనే విషయం విషయ సూచిక చూస్తేనే అర్థమవుతుంది. దీనిలో పెన్నా సృజనాత్మకత శీర్షిక నుంచి చివరి పేజీ వరకు మనం గమనించవచ్చు. విషయ సూచికకు చుంబనశ్రేణి అని పేరు పెట్టడం సమంజసంగా ఉంది. దీనిలో ముద్దు ఎలా ఆరంభమైంది. ముద్దు తొలి లిఖిత ఆధారాలు, ముద్దుల ప్రయోజనం, పెదవుల స్వరూపం, రకారకాల ముద్దులు, వివిధ దేశాల ముద్దులు. ముద్దుల వివాదాలు ఇలా అనేకమైన విషయాలతో 39 శీర్షికలతో వివరించారు. ఈ గ్రంథంలో సాహిత్యపరంగా శాస్త్రీయ పరంగా అనేక విషయాలను చెప్పారు.

పెన్నా శివరామకృష్ణ తన ప్రతి రచనలో తీసుకున్న అంశాన్ని క్రమవికాసాలను ముగింపులను సమన్వయం చేస్తూ చర్చ సాగించారు. సాహిత్యేతర రచనల్లో కొత్తగా ఏ సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించకపోయినా విలువైన సమాచారాన్ని క్రోడీకరించి ఒక క్రమంలో చెప్పారు. పెన్నా సాహిత్య అనుభవ వ్యక్తీకరణకు అధిక ప్రాధాన్యమిచ్చారు. పెన్నా తన అనుభూతి మూలక విమర్శలో కింది విషయాలను ప్రధానంగా గమనించవచ్చు. అవి:

1. ఒక వస్తువు మీద భిన్నకవులు చేసిన వ్యాఖ్యలను ఒక దగ్గర కూర్చడం.
2. వస్తువును, విషయాన్ని ఒక క్రమంలో చెప్పడం.
3. తాను ఎంచుకున్న ప్రతి అంశాన్ని వివిధ భాగాలుగా విభజించుకొని సమగ్రంగా క్రమపద్ధతిలో చెప్పడం.

పెన్నా సాహిత్యేతర రచనల్లో పెన్నా శ్రమ, పరిశోధన, పరిశీలన అనే అంశాలు స్పష్టంగా తెలుస్తాయి. ఎంచుకున్న అంశాన్ని అవగాహన చేసుకొని సంధర్భోచితంగా వివరించారు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

మన వాగ్గేయకారులు

– డా॥. మానమ మునిరత్నం, తెలుగు శాఖాధ్యక్షులు, సర్ త్యాగరాయ కళాశాల, చెన్నై, తమిళనాడు.

సృష్టిలో ప్రాణుల ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు, హృదయ స్పందన లయాత్మకాలు. మనస్సును ఆలయతో మేళ వించడాన్ని, 'అజపాగాయత్రి' అన్నారు యోగసిద్ధులు. ఆ జపంలో ప్రాణా యామంవల్ల క్రమబద్ధమైన శ్వాసక్రియతో మనస్సు చేరి నిశ్చలమై అంతర్ముఖత్వానికి దారి కల్పి స్తుంది. అంతర్వీక్షణవల్ల మూలాధారంలో క్లుప్తమై, నిద్రాణమైయున్న ఆత్మశక్తి ఉద్బుద్ధమై ఊర్ధ్వగమనం పొందుతుంది. యోగసిద్ధికి ఇది ప్రారంభదశ, పరాశక్తి అనీ, కుండలినీ శక్తి అని పిలువబడే మూలాధార స్థానం లోని ఈ చైతన్య శక్తి ఉద్దీప్తమైనప్పుడే దివ్యనాదం జని స్తుంది. ఆత్మానుభవంకూడా దానితోబాటు కలుగు తుంది. ఈ నాదయోగాన్ని అనుభవగతం చేసుకొని దానితో సహజాతమైన దివ్యతత్వాను భవాన్ని నాదయోగ సిద్ధులైన మహనీయులు పశ్యంతీస్థితిని దాటి తమ దివ్యవాక్కులతో గాన రూపంలో వైఖరీ మార్గాన వ్యక్త పరిచారు. వైఖరిలో ఆనాదమే విభిన్న భాషా రూపాలతో అర్ధ పుష్టిగల మధుర పదబంధంతో వేద మంత్రాలకు సాటియైన కీర్తనలుగా వెలువడు తుంది. అలాంటి అందమైన సంకీర్తనలని మనకందించిన వాగ్గేయకారకులలో కొందరిని గురించి ఈ వ్యాసంలో ముచ్చటించుకొందాం.

లీలాశుకుడు :

పదమూడవ శతాబ్దివాడని అభిజ్ఞులు భావించే లీలాశు కుడు ఆంధ్రుడని కొందరు విమర్శకులు, ఉత్కళుడని మరికొందరు, కేరళీ యుడని మరికొందరు పేర్కొన్నారు. ఇతనికే 'బిల్వ మంగళు' డని ప్రసిద్ధికలదు. ఇతడు రచించిన గ్రంథం శ్రీకృష్ణ కర్ణామృతం. సంస్కృత శ్లోక రూపం, పాపయల్ల యసూరి అనే తెలుగు పండితుడు దీనికి వ్యాఖ్య రచించాడు. ఈ గ్రంథంలోని ప్రసిద్ధమైన శ్లోకాల్లో ఒకటైన కస్తూరీ తిలకం' అనే దానికి ముక్కకు ముక్కగా (కొద్ది మార్పుతో) గావింపబడిన అనువాదం - 'అరచంద్రులోని చిహ్నం శంబునుంబోలె నుదుట కస్తూరి బొట్టు పదనుకొనగ''

అని ప్రారంభమయ్యే సీస పద్యం, తెనాలి. రామకృష్ణుని 'పాండురంగ మాహాత్మ్యంలో ఉంది. ఇవి లీలాశుకుని ఆంధ్రత్వ నిరూపణకి ఆధారాలుగా విమర్శకులే పేర్కొన్నారు. ఉత్కళ దేశీయుడు, రూపగోస్వామి శిష్య వర్గంలోని వాడు అయిన కృష్ణదాసుకూడా. దీనికి వ్యాఖ్య వ్రాయడం వల్ల ఇతడు ఉత్కళుడే అని మరికొందరు. ఈ గ్రంథంలోని చాలా శ్లోకాలు నృత్యానుగుణంగా ఉన్నందున ఈ కవిని వాగ్గేయకారకుల కోవలో చేర్చవచ్చు.

అన్నమయ్య :

'శ్రీ కృష్ణ కర్ణామృతం'లోని భాష సంస్కృతం, లీలాశు కుని తర్వాత ఆంధ్ర దేశంలో వెలసిన కృష్ణమాచార్యులు రచించిన 'సింహగిరి వచనాలు' గేయలక్షణాల్ని సంపూ ర్ణంగా ఆకళించుకోని 'చూర్ణిక' అనే గేయ ప్రబంధం కావడం వల్ల సర్వాంగ లక్షణాలతో కూడిన అనేక పదాలని తెలుగులో రచించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులకే 'పద కవితా పితామహుడన్న బిరుదం సార్థకమైంది. సంకీర్తనలకి తొలి లక్షణ గ్రంథాన్ని అన్నమయ్య సంస్కృతంలో రచించి యుండడం ప్రసిద్ధం. అన్నమన్నార యేవచ'' అన్నట్లు అన్నం-అన్నాదః' అనే ఈ రెండు భగవంతుని పేర్లే. తైత్తరీయోపనిషత్తులో 'అన్న' శబ్దానికి ''వాక్'' అనే అర్థం ఉన్నట్లు పేర్కొనబడి ఉంది. సకల వాక్కులకు మూల మైన దివ్యవాక్శక్తియే 'అన్నమయ్య' అనే పేరుతో ఆవిర్భ వించింది నడం అతిశయోక్తి కాదు.

శ్రీ మహా విష్ణువు ఖడ్గమైన 'నందకం'' యొక్క అంశగా అన్నమయ్య అవతరించాడని అతని మనుముడు రచిం చిన 'అన్నమయ్య చరిత్ర' ద్విపదకావ్యం వల్ల తెలుస్తోంది.

అతని మూడు తరాలవారు పండితులై, కవులై పదకవితా, ప్రబంధకవితా ధురీణులై మీదు మిక్కిలి శ్రీ వేంకటేశ్వర పదారాధకులై కీర్తి పొందడం అన్నమయ్య వంశపు విలక్షణత. శఠగోపయతి శిష్యుడై, దేశికుడు పీఠాధిపత్యం వహించిన అహోబిల మఠంలో ముఖ్యారాధ్య దైవ మైన నృసింహ స్వామియొక్క మంత్రాన్ని ఉపదేశం పొంది జపసిద్ధి బడసినవాడు. అన్నమయ్య, అందువల్ల నృసింహ మంత్రంలోని ముప్పైరెండక్షరాల్లో అక్షరానికి వేయి చొప్పున కీర్తనలు రచించాడని అన్నమాచార్య కీర్తనలని పరిశోధించి వెలయించిన గౌరిపెద్ది రామ - సుశర్మగారు పేర్కొన్నారు.

భగవద్గుణాను భవాన్ని పెన్నిధ్ధరు. ఆళ్వారులు పాశు రాలనబడే తమిళ పద్యాలలో కీర్తించినవి దాదాపు నాలుగు వేలు. వీటికి "నాలాయిర దివ్య ప్రబంధ" మని ప్రశస్తి. దాని విశేషాలన్నింటినీ అన్నమయ్య తన పాటల్లో. నిక్షేపించాడని అభిజ్ఞుల తలంపు. ఈ విష యంలో తక్కిన వాగ్గేయకారులకన్న అన్నమయ్య. కున్న స్థానం విశిష్ట మైనది. జయదేవుడి "గీతగోవిందం' ఇలాటి లక్షణాలతో ఉన్నా. పరిమాణంలో అది రెండవదే. దాన్లో అష్ట పదులు ఇరవైనాలుగే శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రుల వారు తాము పరిశోధించి వెలయించిన అన్నమయ్య కృతుల సంపుటాల్లో క్రింది విధంగా ఆయన రచనలని గుర్తించారు. అవి: జాజర, చంద మామలు, కోవెల, చిలుక, తుమ్మెద పదాలు, లాలి, సువ్వి, గొబ్బి, ఉయ్యాల జోల, జోజో, జేజే, విజయాభవ, శోభన, మంగళ వైభోగ ములు, మేలుకొలుపులు, నలుగులు, దంపుళ్ళు, కొన్నారు. కూగూగు, గుజ్జన గూళ్ళు, చందమామ గుటికలు, నివాళులు, ఆరతులు, మంగళారతులు, జయ మంగళాలు, అల్లో నేరెళ్లు, ఛాంగుభూలు, భళాభళాలు, సానముఖాలు, అవధానములు, తందానాలు, వెన్నెలలు, చిత్తమా మనసా బుద్ధి సంబోధనలతో తగేయాలు. మనకు లభించినవి ఆయన కీర్తనల్లో సగానికన్న తక్కువే. దొరకని కీర్తనల్లో మరికొన్ని రీతులు ఉండి ఉండవచ్చు.

గేయ కవిత్వానికి వ్యావహారిక భాష్ణ ఉపయుక్తమనే ఒకఅభిప్రాయం వ్యాప్తిలో ఉంది. సమకాలీన ప్రజాభాష లోని నుడికారపు సొంపు, సంభాషణారీతి, ప్రజా సామాన్యులలో కనిపించే భావపరంపరలు సహజోప మానాలు, జాతీయత మొనవి అడుగడుగున, పదపదాన నిగ్గులుదేరేట్లు అన్నమయ్య కూర్చిన సాగసు ఏ ఇతర వాగ్గేయకారకుల రచనల్లోనే కాదు, ప్రతిభా సంపన్నులైన ప్రబంధకవుల రచనల్లో కూడ కనబడదంటే అది అతి శయోక్తి కాదు. భావుకతతో, అపురూపమైన భావాలతో "చిరునవ్వు నిప్పులు దోసిట ముంచేనే, తీగలు సాగెను తీరని వలపులు, పులియదెప్పుడును పూచిన వలపు, లేత మాయలు పూత సిగ్గులు, నిట్టూర్పులెండలు, కన్నుల వలపు చిలుకగ జడ మొదలైన నుడికారపు సొంపు సహృదయుల మనస్సులని పులకరింపజేస్తాయి. శృంగార కీర్తనలుగ, ఆధ్యాత్మ కీర్తనలుగ ఇహపర సుఖానుభవా నంద స్ఫూర్తి కలిగించే అన్నమా చార్య కృతులలోని పద సంపదకు, అర్థ వైశిష్ట్యానికి వ్యాఖ్యాన గ్రంథాలెన్ని వచ్చినా ఇంకా వెల్తి ఉంటూనే ఉంటుంది. ద్రావిడ వేదమన్న ప్రసిద్ధి పొందిన దివ్య ప్రబంధాలకి పరశ్శత వ్యాఖ్యానాలు ఏర్పడట్లు అన్నమాచా రుల కృతుల్ని తెలుగు వేదాలుగా గ్రహించి సులభవ్యాఖ్యలతో ప్రజాబాహుళ్యానికి ఆస్వాద నీయం గావించడం మన కర్తవ్యం.

నారాయణ తీర్థులు :

తెలుగు జాతీయ నృత్యగేయ ఫణితిని మేళవించుకొని వ్యాప్తిపొందిన సంగీత నాటక విధానం యక్షగానం. నృత్యమే వృత్తిగా గల జక్కులనబడే ఆంధ్రదేశంలోని ఒక తెగవారిచే ప్రదర్శింపబడేది కనుక దీనికి "యక్షగానమ"ని పేరు. శాస్త్రీయ నృత్య విధానం, దేశీయ పద్ధతి తగు మాత్రం సమ్మేళన పొంది, సంస్కృత నాటక లక్షణాలకంటె వేటైన లక్షణాలతో విభిన్న రగడలు, తాళ ప్రధానమైన రేకు, ద్విపద, ఏల, అర్ధచంద్రికలు, ధవళ శోభనములు అల్లోనేరెళ్లు మొదలైన దేశీచ్ఛంద విధానాలతో మధ్య మధ్య స్వల్ప మాత్రంగా ఉన్న వచనాలతో కూడిన మనోహర రచనా ప్రక్రియ యక్షగానం. తెలుగు సంప్ర దాయానికి చెందిన యక్షగాన ప్రబంధాన్ని సంస్కృత

వ్యాయానికి పరిచయం చేసిన మహనీయుడు శివ నారాయణ తీరులు. ఈయన రచించిన కృష్ణలీలా తరంగిణి'' అమృతథుని, శ్రీ భాగవతంలోని శ్రీకృష్ణలీలలు కొన్ని ఆధ్యాత్మిక తత్వవిన్యా సంతో ఈ గ్రంథంలో సహృదయ రంజకంగా చోటు చేసుకున్నాయి. శ్రీ కృష్ణజన్మ మొదలు అతని వివాహపర్యంతం గల లీలావిశేషా లిందులో వర్ణించబడ్డాయి. గజ్జెలరవళిలా గల గల శబ్దించే మధుర పదగుంభనతో, నృత్య భంగిమలకి చాలా అనుకూలించే వివిధ అభినయోపయుక్త భావ ప్రకర్షతో కూడిన దీన్లోని తరంగాలు నిజానికి పాలకడలి తరంగాలే, ఈ తరంగాల్లోని లయవిన్యాసాలు, తాళపు విరుపులు మరొక నృత్య భంగిమలో కనబడవు. వాడషయజ్ఞంగా కన్నుల పండువు చేసే అభినయంతో శ్రవణామృతంగా గానం చేస్తూ, సమర్థులైన వర్తకులు అభినయించే టప్పుడు ప్రేక్షకుల హృదయాల్లో ఆనంద ధునీ వీచికలు ఉవ్వెత్తుగా పొంగడం అనుభవైక వేద్యం. కృష్ణలీలల్లో నిగూఢ తత్వ రహస్యంతో కూడిన ఘట్టాలు గోపికా వస్త్రాపహరణం, రాసలీల, గోపికా గీత మొదలైనవి. ఈ ఘట్టాలని అభివర్ణించే సందర్భాల్లో కావ్యరసప్రకర్ష.. ఆధ్యాత్మిక తత్వవివేచన రెండింటికి సమ ప్రాధాన్యం కలిగేట్లు తనకున్న నాటకీయ పరిధిలోనే తీర్థలవారు కావించిన రచన మిక్కిలి ప్రశంసనీయం. దీనికొక నిదర్శనం.

'గోపికా వస్త్రాపహరణ' సందర్భంలో గోపికలకి శ్రీకృష్ణుడికి జరిగిన సంభాషణలో 'వస్త్రం' అనే పదానికి తీర్థలవారు' ఆవరణం' అనే పదాన్ని ప్రయోగించడం ఎంతో ప్రతిభా వంతమైంది. ఆవరణ శబ్దం వినగానే మనకి మొదట స్ఫురించే అర్థం 'కప్పు', ఇక్కడ మాయ - ఆవరణం. బ్రహ్మతత్వమే మాయా వరణం కారణంగా జీవుడుగా తన్ను భావించుకొని భేదదృష్టి పొందడమే సంసారం హేతువు. ఇది అద్వైత పద్ధతి. ఆ ఆవరణం తొలగి పోవడమే సంసార బంధ విముక్తి. 'లోకుల దృష్టిని కప్పివేయగల ఆవరణం. 'మాకిమ్ము'- అని గోపికలు వేడుగా, 'మీ కీయ దగ్గ ఆవరణం అనగా మాయావరణం నా వద్ద లేదని ''ఆవరణం మమ సహితే దాతుం, భావయ గోప వధూజనబృంద'' అని శ్రీకృష్ణుడు సమాధానం ఇస్తాడు. ఈ ఘట్టంలో గల సంవాదాన్ని అభినయం సమయంలో వినే సహృదయ ప్రేక్షకులకి గోపికా కృష్ణులన్న భావన గాక జీవ, పరమాత్మల సంవాదమనే దృష్టి కలుగు తుంది. తనలో గల జీవ సామాన్య లక్షణంవల్ల తాను కూడా ఒక గోపికగా బ్రహ్మతత్వోపదేశం పొందుతున్న భావన కలుగుతుందనడంలో అతిశయోక్తి లేదు.

ఇలాగే రాసక్రీడా సందర్భంలోను, శ్రీకృష్ణుని చేత తత్వో పదేశం పొంది గోపికలు ''పరమిహ పశ్యత పురుషం, స్వీకృత మాయిక మానుషం'' అంటూ మాయామానుష రూపంతో ఆవిర్భవించిన పరతత్వమే శ్రీ కృష్ణుడని పరస్పరం సంభాషించుకుంటూ నిర్మల హృదయులై రాస క్రీడలో పాల్గొన్నట్లు వర్ణింపబడింది.శ్లోకాలు, చూర్ణికలు, సంగీత సంవాదాలు దరువులు, ద్విపదలు, మంజ రులు, చతుష్పదులు, తద్ధిమితములు మొదలైన వానితో కూడిన ఈ తరంగాలు ఈ నాటికీ ఆంధ్రదేశంలో విజ్ఞులైన నటకులచే నృత్యనాటక రూపంగా ప్రదర్శింపబడుతూ సహృదయులకి మహానందాన్ని, బ్రహ్మ, తత్వ్రప్రబోధాన్ని కలిగిస్తున్నవిషయం మనమెఱిగినదే.

నారాయణ తీర్థులు 1580-1680 ప్రాంతంలో నివసించిన మహనీయులు. సన్యాసం స్వీకరించడానికి ముందు వీరి పేరు గోవిందశాస్త్రి. గుంటూరు సీమలోని 'ఖాజా' వీరి స్వస్థలం. తండ్రి తల్లావజల నీలకంఠశాస్త్రి గురువు శివరామానంద తీర్థలు. కృష్ణాతీరంలో షటాస్త్రాలు, సంగీత సాహిత్య పరిజ్ఞానం పొందారు. తెలుగులో కూడా పారిజాతాపహర ణమనే యక్షగానాన్ని రచించారు. తర్క, సాంఖ్య, మీమాంస శాస్త్రాలకి చెందిన సంస్కృత గ్రంథాలనే కాక యోగశాస్త్రానికి కూడ వ్యాఖ్య రచించినట్లు అభిజ్ఞులు చెబుతున్నారు. ఆంధ్రదేశీయులై నప్పటికీ తమిళ దేశంలో కావేరీ తీరంలో వరాహక్షేత్రమని ప్రసిద్ధి పొందిన వరహూరిలో నివాస మేర్పరచుకొన్నారు. వరహూరిలోని వేంకటేశ్వరాలయంలో తీర్థల వారి

చిత్తరువు ఈ నాటికీ ఉన్నదనీ, ఆయన ఆ ఆలయంలో ప్రారం భించిన ఉత్సవ విశేషాదులు ఈనాటికీ జరుప బడుతున్నాయనీ పెద్దలు చెబుతారు.

సిద్ధేంద్రయోగి :

సంగీత - సాహిత్య - నృత్తకళల్లోని మధుర రీతుల సమ్మేళనంతో రచింపబడిన సంగీత నాటకం 'భామా కలాపం' దీనికే 'పారిజాతా.. పహరణం' అనే నామాంతరం ఉంది. ఆంధ్ర జాతీయ గేయ ప్రబంధ రీతుల్లోని యక్షగాన ప్రక్రియలో అత్యుత్తమం, ప్రథమం అయిన యక్షగాన మిది. ఈయన నారాయణ తీర్థులకి సమకాలికులు. విమర్శకులు వీరిని తీర్థులకన్న దాదాపు ఇరవైయేళ్లు తరువాతివారని నిర్ణయిం చారు. తీర్థుల నిర్యాణానంతరం కొంతకాలం ఈయన జీవించినట్లు తెలుస్తోంది. సిద్ధేంద్ర యోగి 'గొల్ల కలాపమ' నే మరొక యక్షగానాన్ని రచించారు.

'కూచిపూడి నృత్యమనే తెలుగు జాతీయ నృత్య లక్షణ సమన్వితమైన భరత నాట్య ప్రక్రియకు ఈయనే ఆద్యుడు. 'భామా కలాపం' శృంగార రసాభ్యంచితంకాగా గొల్ల కలాపం'లో ఆధ్యాత్మిక తత్త్వమెక్కువ. చల్లనమ్మ వచ్చిన గొల్లభావంకి, శ్రీ కృష్ణ సఖుడైన విదూషకుడికి జరిగిన సంభాషణ రూపంగా సృష్టితత్వం, ఆధ్యాత్మిక తత్వాలు, జీవ, బ్రహ్మ తత్వాలు మొదలగునవి పేర్కొన బడ్డాయి. కూచిపూడి వారి ప్రదర్శనల్లో శబ్దాలు, సలాములు, జతులు, ముఖ్యంగా దశావతార శబ్దం ప్రసిద్ధ నృత్య విధానాలు. దశావతార శబ్దంలో ప్రాచీన, నవీన పద్ధతులు రెండూ వీరి సంప్రదాయంలో ప్రసిద్ధి చెందినవే.

క్షేత్రయ్య :

నారాయణ తీర్థులు, సిద్ధేంద్ర యోగి, రామదాసు అనే ముగ్గురికీ క్షేత్రయ్య సమకాలికుడు. కృష్ణా జిల్లాలోని 'కూచిపూడికి దగ్గరగల ''మువ్వ' ఇతని నివాసస్థానమని 'క్షేత్రయ్య పరముల' పీఠికలో శ్రీవిస్సా అప్పారావు. సహేతుకంగా నిరూపించారు. క్షేత్రయ్య చిన్ననాటి పేరు 'వరదయ్య'. అనేక క్షేత్రాలు దర్శిస్తూ తిరిగినందువల్ల 'క్షేత్రయ్య' అనే ప్రసిద్ధి కలిగింది. ఇతని పదాల్లో మన్నారు గుడి వద్దనున్న వరహూరు వరాహస్వామి, చిదం ఎంబరం తెల్ల గోవిందరాజస్వామి, వేదనారాయణ పురి నారాయణుడు, హేమకూటం హేమాద్రి స్వామి, యాదగిరి చెలువరాయడు, తిరుమల వేంకటేశుడు, తిరువళ్ళూరు వీరరాఘవస్వామి, శ్రీశైలం మల్లికార్జునుడు మరికొన్ని క్షేత్రాల ప్రశంసలూ ఉన్నాయి. తమ కీర్తనల్లో ఇతనివలె ఇన్ని క్షేత్ర దైవాల్ని ప్రశంసించిన కవి మరొక్కడు లేదు. కాబట్టి ఇతనికే క్షేత్రజ్ఞ నామం సార్థకమౌతుంది. ఈయన రచనల్లో కంచి వరదరాజుని ప్రశంసించే పదాలే ఎక్కువ. తన పేరిమీద వెలసిన స్వామిమీద అభిమానం దీనికి కారణం కావచ్చు! తంజాపుర రఘునాథ నాయకులు, అతని కుమారుడు విజయ రాఘవ నాయకుల నాశ్రయించి వారిమీద కూడా పదాలు పాడి బహుచూనాలందుకున్నవాడు క్షేత్రయ్య, తుపాకు వేంకటకృష్ణరాజుకు అంకితంగా రెండు, మూడు పదాలు గోలకొండ అబ్దుల్లా కుతుబ్షా పాదుషాని గురించి కొన్ని పదాలు రచించడం, రాజాశ్రయంతో వైభవం పొందడం ఈతని లౌకిక సుఖాసక్తికి నిదర్శనాలు.

అన్నమాచార్యుల కవితలోని పదాల కూర్పులకు అనుకరణాలనదగినవి క్షేత్రయ్య కవితలో ఉన్నాయి - క్షేత్రయ్య కవితలో కూడా ప్రజా వ్యవహారంలో ఉన్న చక్కని సామెతలు, పలుకుబళ్లు, సహజభావాలు, సహజ సంభాష ణలు కోకొల్లలుగా కనబడతాయి. '' అనుకొనే మున్నది. అరటాకు ములు, సామ్యమైనందు కిప్పుడు, తోటకూర దొంగవలె తొలిగిపోయే వాడు, వలపు సిగ్గెరుగదు, పైడి చేతికి వచ్చినదే చాలునటవే ఊరికి పోయిన వంగడం ఉట్టిపడ్డట్లు వచ్చి - మొదలగునవి నిదర్శనాలు. శ్రీనాథుడు, చేవుకూర వేంకటకవి మొదలైనవారి పలుకుబళ్లు కూడా ఈతని కవితలో కనబడతాయి. ''మెరుగు చామది ఛాయ మేను మరువాడె, కాయజుని తలిరు పదను కత్తులమ్మ యీచెలులు'' (కంచి యర వత కుసుమాస్తు ఖడ్గలతలు - శ్రీనాథుడు) వంటివి దీనికి నిదర్శనాలు. కొన్నిచోట్ల మేరమీరిన శృంగారం ఇతని

పదాల్లో కనిపించడం వల్ల భక్తి భావం కన్న శృంగార రసలోలత ఇతనిలో ఎక్కువ అనిపిస్తుంది. అయినా ఇతని రచనని మధురభక్తి భావనలతో కూడినదిగా భావించే విద్వర్వర్యులు లేకపోలేదు.

ఏది ఎలా వున్నా నాట్యానికి బాగా అనుకూలించే భావాలు, భావానుగుణాలైన మృదుపద గుంభనలు, సహజ జాతీయోక్తుల తోడి సంభాషణలు సామాన్యులనే కాక పండితులను కూడ తలలూపింపజేయడం నిర్వివాదం, ప్రౌఢభావాలతో, వింత చమత్కృతులని వెదజల్లే పదగుంభనలతో రచన చేసే కవివర్యులుండ వచ్చును గాని, అత్యంత సహజంగా మృదుమధుర లలిత పదముల తోడి అలతి అలతి కూర్పులతోనే ఎంతో రసపుష్టిగల పదాలని రచింపగల అనితర సాధారణ ప్రజ్ఞలో రేవుకూర వేంకటకవికి సాటి అనదగిన ప్రతిభాశాలి క్షేత్రయ్య.

సారంగపాణి :

చిత్తూరు మండలం కార్వేటినగర సంస్థానంలో ఉండిన వాగ్గేయకారుడు. సారంగపాణి. ఈయన క్షేత్రయ్య మార్గాన్నే అనుసరించి అతివేల శృంగారంతో కూడిన పదాలని రచించాడు. ఇవి 195 వరకే మనకు దొరుకు తున్నాయి. శృంగారంలో ఉదాత్తమైన రచన కనిపించదు. కాని ప్రజాసామాన్య వ్యవహార భాషలో, సామాన్య శృంగార భావనలే ఇతని కృతుల్లో కనిపిస్తాయి. లోకాభిజ్ఞత ఇతని పదాల్లో అడుగడుగున ఉట్టిపడుతూ ఉంటుంది. వైరాగ్య నీతి ప్రబోధకాలనదగిన పదాలు కొద్దిగా మాత్రమే ఉన్నాయి.

''పడతి నేస్తము వేణుగోపాల మాను
తడబడక నీవికను దాని చింత మాను
పంతమున అటుదిక్కు పదినాళ్ళు పోక మాను
యింతికిచ్చేవు సుమా ఈతమాను''

ఇటువంటి సామాన్య శ్లేష చమత్కృతులు ఇతని కవితలో కనబడతాయి. భక్తి, నీతి, వైరాగ్యాలని వెల్లడించే పదాలు కొన్ని వ్రాసినా, ఇతని కవిత్వాన్ని గురించి ఆలోచించి నప్పుడు కొట్టవచ్చేట్లు కనబడే అతివేల శృంగార భావనలే చదువరుల మనస్సులో నిలుస్తాయి. కాబట్టి వాగ్గేయకారుల్లో ఇతనిది క్షేత్రయ్య తరువాత స్థానమే.

రామదాసు :

'కంచర్ల గోపన్న'యే భద్రాచల 'రామదాస'న్న ప్రసిద్ధి పొందాడు. తెలంగాణా ప్రాంతంలోని 'నేలకొండ పల్లె' నివాసి. రఘునాథ భట్టరాచార్యుల వద్ద సమాశ్రయణం (పంచ సంస్కారాలు పొంది శ్రీ వైష్ణవుడ య్యాడు. చిన్నప్పటి నుంచి సహజసిద్ధమైన రామభక్తి కలవాడు. ఆ కాలంలో గోలకొండని అబ్దుల్లా తానీషా, అబుల్ హసన్ తానీషాలు పాలించేవారు. వారి కొలువులో ఉన్నతాధి కారులై యుండిన అక్కన్న, మాదన్నలు తన మేనమామ లువడంవల్ల వారి పలుకుబడిలో గోపన్న భద్రాచలానికి తహసీల్దారుగా నియ మింపబడ్డాడు. తాను వసూలు చేసిన సర్కారు పైకంతో భద్రాచలంలోని రామాలయానికి ప్రాకార గోపుర మంటపాలు నిర్మించి, దివ్యా భరణాలు చేయించాడు. అందువల్ల నవాబు కోపించి, గోపన్నను చెరసాలలో బంధించాడు. 12 సంవత్సరాలపాటు చెర సాలలోనే మగ్గుతూ, చివరకి విషం త్రాగి మరణించడానికి నిర్ణయించుకున్నాడు. సీతాదేవిని సంబోధిస్తూ ''నను బ్రోవమనీ చెప్పవే'' కీర్తనని పాడగా సీతాదేవియొక్క ప్రోద్బలంతో శ్రీరాముడే లక్ష్మణునితో సహా మారువేషాల్లో వచ్చి నవాబుకి చేరవలసిన రొక్కం చెల్లించి భక్తుడిని చెర విడిపించినట్లు జనశ్రుతి. రామదాసు రచించిన 'దాశరథీ శతకం' అచ్చు ప్రచారంలో ఉంది. కాని ' రామదాసు కీర్తన' అంటూ ప్రత్యేక గ్రంథమేదీ ముద్రింపబడలేదు. ప్రస్తుతం 'సింగరిదాసు' రచించిన 'రామదాసు చరిత్ర'' లోనే రామదాసు రచించిన కీర్తనలు కలిసియున్నట్లు విమర్శ కులు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

రామదాసు చరిత్రని యక్షగానంగా యాదవదాసు, సింగరిదాసు, కృష్ణదాసు అనేవారు రచించారు. రామదాసు కీర్తనల్లో జాలి కలిగేటట్లుగా రక్షింపుమని శ్రీరామున్ని

వేడుతూ పాడిన పాటలు, లలిత భావాలతో కూడిన గుణవైభవ ప్రశంసలు, ఒకటి, రెండూ తత్త్వబోధక కీర్తనలు తప్ప శృంగార భావంతో కూడినవి మచ్చుకైనా కనబడవు. అందరికీ అర్థమయ్యే భావాలని లలతపద గుంభనతో, సరళధారతో ఎలాంటివారికైనా పాడుకోవడానికి అనుకూలంగా ఉంటాయి ఈయన కీర్తనలు. చిందులు త్రొక్కుతూ, గంతులు వేస్తూ సులభంగా పాడదగినవిగా ఉండడంవల్ల ఇతని కీర్తనలు భజనపరుల్లో ఎక్కువగా వ్యాప్తిని పొందాయి.

త్యాగరాజు :

దక్షిణ భారతదేశంలో 18వ శతాబ్దిలో కర్ణాటక సంగీతానికి అద్భుతావహంగా మెరుగులు తీర్చి చిరంతనమైన యశస్సుని సంతరించుకొన్న మహనీయులు, రత్నత్రయమని ప్రసిద్ధిపొందినవారు శ్యామశాస్త్రి, త్యాగరాజు, ముత్తుస్వామి దీక్షితులు. వీరిలో త్యాగరాజు ఆంధ్రుడై, తమిళదేశంలో కావేరీ తీరంలో నివసించినవాడు. సంగీతాభ్యాసంలో గడితేరాలంటే ఎవరికైనా తన కీర్తనల సాధన తప్పనిసరి అనీ, మధురగానానికి అనువైనది సుధాసదృశ పదగుంభన సహజంగాగల తెలుగు భాష ఒక్కటే అని నిరూపించిన మహనీ యుడు త్యాగరాజు. అద్వితీయ ధాతు కల్పన లతో, హృదయంగమ భావాలతో, పవిత్ర భక్తి తత్త్వముట్టిపడే కీర్తనలనేగాక అప్పటి తెలుగు సాహిత్య ప్రక్రియగా ప్రసిద్ధి పొందిన యక్షగాన ప్రబంధ రచనలోను అగ్రగణ్యుడనిపించు కొనేట్లు మూడు సంగీత నాటకాలని రచించిన సంగీత సామ్రాట్టు త్యాగరాజు.

సంగీత శాస్త్రంలో సామాన్య పరిచయం కలవారు మొదలు తమ అగాధ, అద్వితీయ ప్రతిభని ప్రదర్శింప దలచుకొనే ఉత్తమశ్రేణి గాయకులవరకు, అన్ని తరగతుల వారూ. పాడుకొనదగిన కీర్తనలని రచించిన సవ్యసాచి త్యాగరాజు. తన అభిమతం ప్రకారం కీర్తనలని గానం చేసే పద్ధతిని చిరస్థాయిగ నిలుపగల్గిన శిష్యపరంపరని రూపొందించుకొనడం ఇతని మరొక విశిష్టత. భగవంతునికి కీర్తనలతోనే షోడశోపచారాలని సమర్పించి నాస్తికులను కూడా భక్త శిఖామణులుగా మలచగలిగిన కీర్తనలని రచించడం ఇతని మరొక విశిష్టత. జ్ఞానపూర్వక భక్తి ప్రాశస్త్యాన్ని "ప్రహ్లాద భక్తి విజయం'లోను, మధురభక్తి విశిష్టతని "నౌకాచరిత్రం' లోను చక్కగా నిరూపించాడు త్యాగయ్య. ఇవి రెండూ యక్షగాన లక్షణాలతో మాత్రమేకాదు, సంస్కృత నాటక లక్షణాల తోను కూడిన ఉత్కృష్ట రచనలు కూడా.

ముగింపు :

తెలుగు గేయ సాహిత్య ప్రపంచానికి అన్నమాచార్యులు, త్యాగరాజు సూర్యచంద్రులవంటివారు. అన్నమయ్య రచనలో మాతు కల్పనలో ప్రౌఢి, లోకజ్ఞత, జానుతెలుగు, భాషాభిజ్ఞత అడుగడుగునా కనపడతాయి. త్యాగరాజు కీర్తనల్లో విశిష్ట ధాతు కల్పన రాగమాధుర్య మేళన, గాయకులు సులభంగా పాడదగిన పదబంధం ఎక్కువ. నిత్యమూ పోతన భాగవతాన్ని పారాయణం చేయడం వల్ల నిర్దుష్ట పాండిత్యం ఈయనకు అలవడింది. ఇది ఈయన యక్షగాన రచనలో కనిపిస్తుంది. చక్కని సామెతలు, సామాన్య ప్రజల హృదయాల్లో తోచే భావనలు, ఎడనెడ ఈయన కృతులలో గోచరిస్తాయి. నివాస వాసనాబలం చేత తమిళ పదాలు, తమిళభాషా లోకోక్తుల అనువాదలనదగిన ప్రయోగాలు ఈయన కీర్తనల్లో చోటుచేసుకున్నాయి.

ఆధ్యాత్మక రామాయణ కీర్తనలు రచించిన మునిపల్లె సుబ్రహ్మణ్యకవి, త్యాగరాజస్వామి శిష్యులలో ముఖ్యులైన శ్రీ వేంకటరమణ భాగవతులు - మొదలైనవారు ఇంకా కొందరు ప్రసిద్ధ తెలుగు వాగ్గేయకారులున్నారు. పారమార్థిక చింత అలా ఉంచి, సహృదయత, విశ్వమానవ సౌభ్రాత్రం, భూతదయ మొదలైన సద్గుణాలు మానవునిలో కలిగించాలంటే సర్వాత్మకం, సర్వవ్యాసకం అయిన దైవతత్త్వమొకటి ఉందనే భావన ఎంతో తోడ్పడుతుంది. సామాన్య జనుల హృదయాల్ని రసార్ద్రం చేసి, వాటిలో భక్తిబీజాల్ని నాటి, జీవితాల్ని సుఫలం చెయ్యగల

శక్తి అన్నమయ్య, రామదాసు, త్యాగరాజు మొదలైన మహనీయులైన వాగ్గేకారకుల రచనలకి ఉంది. కారణ జన్ములైన అలాంటి మహనీయులు మనకు ప్రాత:స్మరణీయులు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. క్షేత్రయ్య దక్షిణాది భక్తపారిజాతాలు, శ్యామప్రియ, యస్.వి.యస్.గ్రాఫిక్స్, హైదరాబాదు, 2003.
2. క్షేత్రయ్య - తెలుగు వైతాళికులు సిరీస్ ప్రచురణ) - రచన డా.మంగళగిరి ప్రమీలాదేవి - ప్రచురణ: తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.
3. అన్నమాచార్య సంకీర్తనామృతము- ప్రథమ, ద్వితీయ భాగాలు. వాఖ్యాత: సముద్రాల లక్ష్మణయ్య, తిరుపతి, 2000.
4. త్యాగరాజు పంచరత్నములు - స్వర్ణసహితము, పొట్టిశ్రీరాములు తెలుగువిశ్వవిద్యాలయం, లలిత కళాక్షేత్రం పబ్లిక్‌గారెడ్డన్స్, హైదరాబాదు - 500004.
5. తెలుగు నాటక వికాసము - డా॥ కోణంగి శ్రీరామ అప్పారావు. శ్రీ పరమేశ్వర పబ్లికేషన్స్, చిక్కడపల్లి, హైదరాబాదు-20
6. సాహిత్య జగత్తు - ప్రచురణ, సాహితీ సదస్సు, కర్నూలు, సెప్టెంబర్, 1973.
7. శబ్దరత్నాకరము - బహుజనపల్లి సీతారామాచార్యులు, ఆసియన్ ఎడ్యుకేషనల్ సర్వీస్, న్యూఢిల్లీ, మద్రాసు 2003.
8. శ్రీమద్భాగవత మహాపురాణం - గీతాప్రెస్, గోరఖ్‌పూర్, గొబింద్ భవన్, కార్యాలయ, కలకత్తా. 2006
9. ఆంధ్ర వాగ్గేయకారచరిత్రము : బాలాంత్రపు రజనీకాంతరావు, విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, విజయవాడ - 1958.
10. సంగీత శాస్త్రసారము (వాల్యు -1) ఎన్.ఆర్.జానకీరామన్ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము, మద్రాసు - 1986.
11. నవవిధ భక్తులు, శ్రీ కుందుర్తి వెంకటనరసయ్య శ్రీసీతారామ నామసంకీర్తన సంఘం, గుంటూరు, 1986.
12. రామదాసు కీర్తనలు, మంచాళ జగన్నాథరావు, ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ 1975.
13. తెలుగువాణి, నాల్గవ ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల ప్రత్యేక సంచిక - 2012. ప్రధాన సం. ఆచార్య ఎల్లూరి శివారెడ్డి, పొట్టిశ్రీరాములు తెలుగువిశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాదు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

చలసాని వసుమతి - మనస్సు- విశ్లేషణ

- గుమ్మడిదల మురళీకృష్ణ, పరిశోధక విద్యార్థి, తెలుగు విభాగం, కృష్ణా విశ్వవిద్యాలయం, మచిలీపట్నం.

చలసాని వసుమతి ఒక గొప్ప నవలా రచయిత్రిగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. ఆమె రాసిన నవలలు, కథలే అందుకు తార్కాణం. ఆమె రచనలను పరిశీలించినప్పుడు ఒక్కొక్కసారి ఆస్తికురాలు అనిపిస్తుంది. అంతలోనే నాస్తికత్వం దర్శనమిస్తుంది. భగవంతున్ని నమ్మటం ఆరాధించటం ఉంటుంది. ఆదే సమయంలో మానవత్వం పట్ల మంచితనం పట్ల ఆమె హృదయం కన్పిస్తుంది. స్త్రీల పట్ల జరిగే అనేక రకాల అఘాయిత్యాలు, అత్యాచారాలు నిర్మూలించటం కోసం ఆమె నిరంతరం తన కవిత్వ పదునుతో ఎన్నో నవలలను, కథలను సమాజానికి అందించారు. ఆమె వయస్సు రిత్యా ముసలితనం వచ్చినా ఏమాత్రం క్రుంగిపోకుండా నేటికీ అనేక శారీరక ఇబ్బందులు ఎదరవుతున్నా మొక్కవోని దీక్షతో తన కలానికి పదునుపెట్టి ఎంతో మంది స్త్రీలను చైతన్య పరుస్తున్నారు. అటువంటి వసుమతీ గారి కలం నుండి జాలువారిన ఒక చక్కటి వ్యాసమే ఈ "మనస్సు".

మనస్సు- విశ్లేషణ :

చలసాని వసుమతి రాసిన "వసుమతీ వర్ణమాలిక" వ్యాసాల్లో "మనసు" వ్యాసం ముఖ్యమైనది మనిషి జీవితంలో తన మనసును తన ఆదీనంలో అదుపులో ఉంచుకోవాలి. సమాజ ధోరణులు, మనషుల మనస్తత్వాలు గుణాలు, ఆదేశాలు అంతులేని కోరికలు, కాలం కల్పించే పరిణామాలలో గంతులు వేస్తుంటాయి. మానవుడు ఏ జాతికి చెందినా స్థిరత్వంతో స్థిరమైన మనసుతో వున్నప్పుడు సృష్టి మరోలా కనిపిస్తుంది. నమ్మకంలేని పని, నిజాయితీ లేని ప్రార్థన, వాసనలేని ప్లాస్టిక్ లాంటివి బాహ్య ఆనందాలు తాత్కాలిక ఆనందాలే.

వాంఛల వల్ల జరిగే కర్మలు పువ్వులాంటి మనస్సును జలగలా పీల్చి పిప్పిచేసి మనస్సును చూసి వికటాట్టహాసం చేస్తుంది. అప్పుడు మనసు నీవు వదిలి వడలి పోయిన నిస్పృహను అని కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటుంది. నీతి నిజాయితీలతో కల్మషంలేని మనసు స్పష్టమైన తెల్ల కాగితంలా ఉంటుంది మబ్బిగ నుండి అప్పుడే తీసిన వెన్న లాగా సుతిమెత్తగా ఉండి ఆహ్లాదాన్ని పంచిపెడుతుంది అందుకే కాలంతో పాటు మనుషుల మనస్తత్వాలు అనూహ్యంగా మారుతుంటాయి కాలంలో వచ్చే మార్పు మంచిదే కానీ వ్యక్తిలో ఉండే స్థిరత్వం లేని మార్పు అత్యంత ప్రమాదకరం అందుకే మనిషి తన మనసును అదుపు చేసుకోవాలి.

నేటి కాలంలో మనిషి మనసు - విశ్లేషణ :

నేటి సమాజ స్థితిగతులు, ధోరణులు, మనుషుల మనస్తత్వాలు, గుణాలు, ఆవేశాలు, అంతులేని కోరికలు, కరోనా కాలంలో గంతులు వేస్తున్నాయి. ఎవరి మనసు పదికాలాలపాటు పదిలంగా ఉంటుందో తెలియదు ఎవరి వ్యక్తిత్వం ఎప్పుడు ఎలా మారుతుందో తెలియదు. ఎవరి జీవితం ఎప్పుడు ఎందుకు ఎలా దుర్భరంగా తయారవుతుందో తెలియదు ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో బాహ్యంగా వచ్చే ఇబ్బందులువేరు పరిసరాల ప్రభావం వలన వచ్చే అలజడులు వేరు అనుకోని ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు చెదల్లా పుట్టుకొస్తుంటాయి ప్రేమ కసిగా మారవచ్చు ఇష్టం అయిష్టంగా కనిపించవచ్చు లక్ష్యం నిరాసక్తంగా మారవచ్చు ఏదీ మనసు స్వాధీనంలో ఉండదు నేటి కరోనా కాలంలో ఇదీ మరీ ఎక్కువ పెద్దలు గురువులు చెప్పిన మాట పిల్లలు వినకపోవడం వల్ల వారి మనసు వారు అదుపులో ఉంచుకోకపోవడంవలన "చెప్పేవాడు లేక చెడిపోయాడు" అన్నట్లు సమాజం చెడు

వైపు పయనిస్తోంది. అందుకోసం యువతలో చైతన్యం తీసుకురావాలి. మంచి చెడుల విచక్షణజ్ఞానాన్ని వారిలో నూరిపోయాలి. అప్పుడు సమాజంలో కొంత మార్పు వస్తుంది. ప్రతి మనిషిలో స్వార్థం పేట్రేగిపోయింది మనిషి ఈ "నేను" లో ఉన్నంత వరకు ఈ కురుక్షేత్రం తప్పదు. ఆలోచించి జీవితంలో చక్కటి నిర్ణయాలు తీసుకుంటేనే మానవజాతికి సుఖసంతోషాలు కలుగుతాయి

మనిషి మానసికంగా కాకుండా క్రియరూపంలోనే హింసని దౌర్జన్యాన్ని ఎదుర్కోవాలి. బాధను, మాయను, విషాదాన్ని తొలగించడమే మత గ్రంథాల ప్రధాన ఉద్దేశం. ఏది జరిగినా, ఏది చేసినా తన వల్లనే జరిగిందనే బాధ మనిషిని బలహీనుడ్ని చేస్తుంది. మారిపోయే దశలు విషదంగా తెలిసినప్పటికి బాధ, సుఖం అనుభవించడం తప్పడం లేదు మనిషికి ఇలా బలమైన విధి ప్రక్రియను నడిపించేది అజ్ఞాత శక్తి. భగవానుడని పిలిచినా, చైతన్యమని పిలిచినా ఇది అంగీకరించాలి. జీవించి ఉన్నంత కాలం ప్రతిజీవి. ప్రతి మనిషీ ఎవరైనా సృష్టిలో ఏదైనా ఉనికి కలిగి ఉంటుంది. మనిషిగా పుట్టినప్పుడు పరాజయాన్ని వదిలి జీవించినంత కాలం ఆయా సమయాల్లో తన జీవితంలో తారసపడే పరిస్థితులను సహృదయంతో సంపూర్ణ హృదయంతో ఎదుర్కోవాలి. చేతలే ఇక్కడ ప్రమాణాలు, ఉపన్యాసాలు, రచనలు కావు.

ఏదైనా తీవ్రనమస్య వచ్చినప్పుడు ఈ జీవితం శాశ్వతం కాదు అనే తలంపు ప్రతి మనిషికి వస్తుంది. అసామాన్యమైన బాధలున్నప్పుడు ఈ భావన వచ్చినా చాలు మనిషి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని కొల్పోడు. కష్టతరమైన దు:ఖంలో కలుహితమై మునిగిపోయిన మనస్సును బయటకు తీసుకువచ్చినవేమీ శాశ్వతం కాదు. ఎంత ఎత్తు ఉన్నా ఎంత లావున్నా ఏదీ ఆగదు. పుట్టటం, పెరగటంలో సంతోషం, ఆనందం ఏడుపు, ఆశ్చర్యం, కోరిక, విచక్షణ గుణాలు ఆవరిస్తాయి. తరువాత స్వార్థం, కోరికలు బలమెక్కువై వివేకాన్ని వెనక్కి జరుపుతాయి. ఈ వచ్చే సంఘటనలు కరిగిపోతాయి కాలంతో అసలే సముద్రం కాదు. మనిషికి కావలసింది సుఖంగా జీవించటం సుఖమనేది మానసికం, శారీరకం కనుక సుఖాలు సుఖాలుగా కాక దు:ఖాలుగా కూడా రూపొందుతాయి. ఎదురుదెబ్బ తగిలినప్పుడు శరీరం మనసు బాధ పడుతుంది. శరీరం అనారోగ్యంగా ఉన్నా, మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉన్నావారికి సుఖం కలుగుతుంది.

ఆలోచనకు ఆలోచనకు మధ్య ఉన్న నిశ్శబ్దమే, ఆలోచన, అభిప్రాయాలు, ప్రవర్తన, ఆశయాలు, అభిరుచులు, ఆదర్శాలు, మంచి, చెడు-ఇవి ప్రతి మనిషికి వేరువేరుగా ఉంటాయి. ఈ వేరుగా ఉండేవే సృష్టికి మూలం. ఇది చాలా ఆశ్చర్యకరమైన విషయం. పునర్జన్మ ఉంది, లేదు అనే వాదన కూడా ఈ రహస్యంలో ఈ వింతలో దాగుంది. ముందు మనిషి తనకు ఏది నచ్చుతుందో తన అభిప్రాయాలేమిటో తన నడవడికపై చెప్పిన గుణాలు ఏది తనకు కావాలో నిర్ణయించుకోలేడు అలా నిర్ణయించుకోలేనివారి జీవితం అస్తవ్యస్తం. తను ఆచరించటం, తన దృఢమైన ఆలోచన ద్వారానే వస్తుంది. అప్పుడు కలత చెందే మనస్సు ఉండదు. దు:ఖాలుండవు. తనేమి చేయాలో తను చేసిన దానితో తను స్థిరపడిపోయి ఎంతో ఆనందంగా ఉంటాడు. మరొకరి ప్రభావం లేని వ్యక్తి స్థిరంగా ఉంటాడు. ఏ వ్యతిరేక భావం లేక స్థిరమైన ప్రవర్తన కలవాడై ఉంటాడు. అగ్నిప్రవేశం చేసిన సీత ఇందుకు తార్కణం. సీత ఏ తప్పు చేయలేదు. అలాగే కృష్ణుడు కాళింది మర్దన కొరకు నీటిలో మునగటానికి భయపడలేదు. ఆంజనేయస్వామి గాలికి భయపడడు. వీరులు భూమి మీద పడటానికి వెనుకంజవేయరు. దేవతలు ఆకాశంలో ఉంటారు. ధైర్యవంతుడు, వివేకి జీవితాన్ని తెలివిగా మలచుకున్నవాడు, గౌరవానాన్ని పొందాలనుకునేవాడు తన ప్రవర్తన ద్వారా పొందాలే గాని పనికట్టుకుని ఎవరూ గౌరవించరు. అపకీర్తి రావటానికి కారణం, తన స్వభావానికి విరుద్ధంగా నడుచుకోవడం వల్లనే స్వార్థమే మూలకారణం. శరీరానికి చేసేదంతా స్వార్థమే అలాగే ఎవరి మనస్సుకు అనుకూలంగా చేసేది

అయినా స్వార్థమే. అందుకే మనస్సుకు సుఖంగా ఉండుటే స్వధర్మం మనస్సు సుఖంగా ఎప్పుడుటుందో అప్పుడు మంచినే చేస్తుంది. దు:ఖం మనుస్సుకు సుఖం మనస్సుకు తాను వేరుగా చూసినప్పుడు మనస్సు బాధపడుతుంటే చూడగలిగేవాడే మహాపురుషుడు. మృత్యువు మనిషిని సూక్ష్మంగా ఆలోచింపజేస్తుంది. మనిషికి ఏదైనా ఆశ్చర్యమైన విషయం భావంలా వచ్చినప్పుడు అన్నీ మరచి ఎలా అయిపోతాడో ఆత్మలో కలిసిపోయిన భావం వచ్చినపుడు అలాగే అయిపోతాడు. భావం చాలా గొప్పది. భావంలో అనంతశక్తి ఉన్నది. ప్రహ్లుదుడు స్థంభాన్ని చూపించి భగవంతుడిని సాక్షాత్కరింపజేశాడు. భావాలు లేనిది శరీరాన్ని, మనస్సును పునీతం చేసేది, ఏ భావమెనా అదే ఆత్మానందం. ఆత్మానందమే మానవునికి కావలసింది.

ఆరోగ్యం, మంచి శారీరక సౌశీల్యం, క్రమశిక్షణ అన్ని ఉన్న మనిషికి వ్యతిరేక పరిస్థితులను ఎదుర్కోటమే గొప్ప విజయం. పిరికివాడుగా మారినపుడు ఓటమే. సమాజ శ్రేయస్సు, కుటంబ శ్రేయస్సు ఇలాంటివి వారిపై ఉంటాయి. అలాగే భాదలు, దు:ఖాలు వచ్చినప్పుడు స్థిరంగా నిశ్చలంగా ప్రశాంతంగా కూర్చోవటం అసంభవం. అందుకే ఆత్మవిశ్వాసం చాలా గొప్పది. నమ్మకుండా ఉన్న ప్రతి మనిషి బలహీనుడే. విశ్వాసము భగవంతుడే. సమాజానికి దేశానికి ఉపయోగపడే వారు సాధారణ మనిషికాడు. అలాగే మానసికంగా కృంగిపోయేవారికి తన తెలివితో ఆ మనస్సుతో యుద్ధం చేసి గేలవటం చాలా మంచి అవకాశం. నా మనస్సు బాగా లేదు అనేవాళ్ళు చాలా అదృష్టవంతులు. జీవితం వడ్డించిన విస్తరిలా ఉంటే మనస్సు, బుద్ధి, ఆత్మ పరమాత్మ ఇవన్ని ఎలా తెలియాలి. అందుకు అంతర్యుద్ధం అదృష్టవంతుడికే. అలాగే వీరుడు అంటే దొంగల దోపిడి చేయటం కాదు. అందరిని హింసించి బీదవారిని, దేశ సంస్కృతిని దుర్మార్గుల నుండి రక్షించటానికి ఉత్సాహపడే వారే వీరులు.

ఏకాగ్రత లేనప్పుడు మనస్సు ఎన్నో విధాల పోతుంది. ఒక లక్ష్యం పెట్టుకొని పని చేస్తే తప్పక ఏకాగ్రత వస్తుంది. ఫలితం బాగుంటుంది. ఈ ఆశయం, ఈ లక్ష్యం, దేశ కాల పరిస్థితులు, ప్రాంతాలు కూడా దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. లక్ష్యాన్ని, నిర్ణయాన్ని తీసుకున్న తరువాత ఇతరులు ఎన్ని చెప్పినా మారకూడదు. మారితే ఆత్మవిశ్వాసం పోతుంది చివరికి ఏదీ సాధించలేం. స్థిర సంకల్పంతోనే విజయం, ఆత్మవిశ్వాసం వరిస్తుంది. సాధారణ మానవుడు అహంకారం, విరుద్ధమైన కోరికలతో పదునులేని మనసుతో ఉంటాడు. విరుద్ధ సంఘర్షణకు లోనయ్యే ఈ మనస్సు, సెల్ఫ్‌థాట్స్, ఈ స్థితి మానవశక్తిని పాడుచేస్తుంది. మన వేదాలను, మత గ్రంధాలను ఎవరికనుకూలంగా వారు అర్థం చేసుకుని వాదించి, కర్మఫలమే ఉత్తమజన్మ అని అన్నారు. భోగాలు, కోరికలు జీవితం అనుకునే సాధారణ మానవునికి తను ఆత్మ అనే అద్భుతశక్తితో ఉన్నాననే స్పృహ కూడా ఉండదు. కర్మ అనే వంతెన మీద నుండి ఎన్ని జన్మలైనా ఎత్తి ఆత్మలో కలిసిపోయేదే ఈ జీవుడు. యజ్ఞయాగాదుల కంటే నిష్కల్మషకర్మ శ్రేష్ఠమైనదని శ్రీ కృష్ణుడు చెబుతున్నాడు. దీనిసారం జీవితం ఒక పూజతోనో, భక్తితోనో, ధ్యానంతోనో కర్మల నుండి లేచి త్వరగా రాని మోక్షం నిష్కల్మష సాధ్యమవుతుంది. సృష్టి అంతా మార్పు. క్షణం-క్షణం మారుతూ ఉంటుంది. ఇది తెలుసుకోవటం సులభంగా అనిపించినా చాలా కష్టసాధ్యమైంది. మతం నేర్పేది విప్లవం కాదు, కానీ ఓడిపోవటం అంగీకరించకూడదు. ధర్మం న్యాయం, విశాల హృదయం, అహింస, క్షమ కలిగిన వ్యక్తులు జీవితంలో తారసపడే పరిస్థితులను సహృదయంతోను, సంపూర్ణ మనసుతోను ఆహ్వానించాలి. చైతన్యం శాశ్వతమైనది. మనస్సు ఆలోచనలు తాత్కాలికమే. ఈ సృష్టిలో ప్రతీదీ పోయేదే నిత్యమైనది, సత్యమైనది ఏదో ఉన్నది లేకపోతే ఇన్ని రకాల మనస్తత్వాలు, ఇన్నిరకాల వస్తువులు ఇన్ని రకాల జీవులు ఉన్నాయంటే నిశ్శబ్దంగా స్థిరంగా ఉన్నవాడు ఉన్నాడు. ఏది జరిగినా అది ఆ శక్తి ఆధారం లేకుండా జరుగదు. ఎండ వాన చలి తేడాలు ఎలా ఉన్నాయో

రజస్తమోగుణాలు కూడా సుఖదుఃఖాలను కలుగజేస్తాయి. ద్వంద్వం పోయినపుడు అంతా సుఖమే. స్థిరంగా ఉండటం మానసికమైన పని. కర్మలయితే ఎలాగైనా చేయగలం కానీ ఎప్పుడూ ప్రపంచం చుట్టే మనస్సును ఏకాగ్ర పరచటం చాలా కష్టం. సముద్రం దగ్గర ఒక దోసెడు నీళ్ళకు ఎంత విలువ ఉందో అంతే విలువ కర్మకాండల వలన ఆత్మజ్ఞానికి అంతే ఉపయోగం ఉంది. ఒక నామమైనా చాలు, ఒక లక్ష్యం చాలు, అనేక త్రోవలు ఒక ఊరే చేరుతాయి.

ముగింపు :

చలసాని వసుమతిగారు సమాజంలోని మనుషుల మనస్తత్వాలను నిరంతరం అర్థంచేసుకుంటూ, తన ఎనభై సంవత్సరాల అనుభవంతో ఎన్నో మనస్తత్వాలను ఆకళింపుచేసుకొని తమ రచనల ద్వారా వారు ప్రజలు ఏ సందర్భములో ఎప్పుడు ఏవిధంగా ప్రవర్తిస్తారో మనకు తెలియజేశారు. మనిషికి తన జీవితంలో చక్కని మనసుండాలని అది ఎప్పుడూ "అప్పుడే తీసని వెన్నవలె" ఉండాలని ఈ మనస్సు వ్యాసం ద్వారా తేటతెల్లం జేశారు.

ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1. వసుమతీ చలసాని, వసుమతీ వర్ణమాలిక కవితా, వ్యాససంపుటి. పుట:416
2. వసుమతీ చలసాని, వసుమతీ వర్ణమాలిక కవితా, వ్యాససంపుటి. పుట: 417

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

ఎరుకల సమాజంలో సంస్కృతి

– ఎన్. రాజేష్ కుమార్ రెడ్డి, పరిశోధక విద్యార్థి, జానపద గిరిజన అధ్యయన శాఖ, ద్రావిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

భారతీయ సంస్కృతిలో ఆచారం మాటకు ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. ఆచారం అంటే నడత, మర్యాద, అలవాటు, ధర్మం, అభ్యాసం, సాంప్రదాయం వంటి అర్థాలు కూడా నిర్వచిస్తున్నాయి.

భారతదేశంలో ఆచారాలు ముఖ్యంగా జీవరాసుల వంటివి. ఇవి తరతరాలనుండి భారతదేశంలో కొనసాగుతున్న ఈ విధమైన ఆచారాలకు మనిషి జీవితంలో అత్యంత ప్రాధాన్యత వుంది. కాబట్టి ప్రస్తుత పరిస్థితులలో వీరి జీవన పరిస్థితులు ఈ ఆచారాలమీద ఆధారపడి వుంటారు. వీరి ఆచార వ్యవహారాలు సగటు సమాజానికి సమానంగా ఉన్నప్పటికి మరికొన్ని పూర్తిగా విరుద్ధంగా ప్రదర్శిస్తారు.

ప్రధానంగా పురాణాల పునాదుల నుండి ఉద్భవించిన ఈ ఆచార వ్యవహారాలు అనేవి కుల, మత, వర్ణ, జాతి ప్రాతిపదికన చూస్తే స్పష్టమైన వైవిధ్యాన్ని కనబరుస్తాయి. ఆచార వ్యవహారాల ఆధారంగా ఆయా వర్ణాలను అంచా వేయవచ్చుకూడా. ఈ విధంగా చూస్తే ఎరుకల ఆచార వ్యవహారాలు ఏ విధంగా ఉంటాయో పరిశీలన చేయ వలసి వుంది.

ఎరుకలవారి ఆచార వ్యవహారాల గురించి ఈ అధ్యాయంలో చర్చిద్దాం. ఎరుకల ఆచార వ్యవహారాల్ని ఈ క్రింది విధంగా విశ్లేషించవచ్చు. ఈ అధ్యాయం వలన వారి యొక్క సామాజిక జీవన సరళి బహిర్గతమవుతుంది.

మతం :

ఎరుకల వారి మతం, గోత్రం గురించి చర్చించే టప్పుడు ఎక్కువమంది ఎరుకల జాతి వారు హిందూ మతానికి చెందినవారు వారియొక్క ఆచార వ్యవహారాలలో హిందూమత సాంప్రదాయాన్ని ఎక్కువగా అనుసరిస్తారు. ఎరుకల గద్దె (సోది) చెప్పినప్పుడు వారు హిందూ దేవతలను కొలుస్తారు. వీరు కుటుంబంలో హిందూ మత పేర్లను పిల్లలకు పెడతారు. వీరు ఎక్కువగా హిందూ మత పండుగలు అంటే ఉగాది, శ్రీరామనవమి, నాగుల చవితి, దసరా, ఏరువాక పున్నమి, కృష్ణాష్టమి మొదలైన పండుగలు అన్నింటిని చేసుకుంటుంటారు. వీరిలో సెటిలెమెంట్స్‌లో స్థిరపడిన ఎరుకల తెగలలో క్రైస్తవ మతాన్ని స్వీకరించినవాళ్ళు కూడా వున్నారు. కొందరు నాగూరు మీరా సాయిబుని కొలవటం, పిల్లలకు ముస్లిం సంప్రదాయానికి సంబంధించిన పేర్లు పెట్టడం కూడా ఉంది.

గోత్రం :

ఎరుకల జాతిలో అనేక గోత్రాలు వున్నాయి. వీటిలో ముఖ్యమైనవి సాత్పడి, మానుపడి, కావడి, మేగ్రగత్తి మొదలైనవి. వీరికి సంబంధించిన గోత్రమంటూ ఒకటి లేదు. గోత్రం అనేది ఆ జాతిలో పేరెన్నికగన్న వ్యక్తి పేరులో ఏర్పడి ఉన్నట్లయితే వీరిది 'ఏకలవ్య' గోత్రమని చెప్పవచ్చు.

పండుగలు :

ఎరుకల జాతి వారు దాదాపు హిందూ మరియు క్రైస్తవ పండుగల్ని భక్తి శ్రద్ధలతో జరుపుకుంటారు.

దేవతలు :

ఎరుకల జాతి వారు 'అగ్నిదేవుడి'ని వీరి ఆరాధ్య దైవంగా నమ్ముతారు. వీరు దొంగతనాలకి వెళ్ళినప్పుడు అగ్నికి నమస్కరించి వెళ్తారని ప్రతీతి. ఎరుకల వారు బైటంకమ్మ, కొండదేవర, కొర్లాపురమ్మ వీరి కులదేవతలు. ఈ క్రమంలో వారి యొక్క ఆదిశక్తి రూపాలైన గ్రామ దేవతలను వీళ్లు కొలుస్తారు. మరియు వీరు కొలుపులు కొలుస్తారు, జాతరలు జరుపుతారు. ఎరుకలేశ్వర దేవర, ఎరుకమ్మ దేవతల్ని పూజిస్తారు. తాము కొలిచే దేవతల

పేర్లనే తమ బిడ్డలకు పుట్టిన తొమ్మిదో రోజు పెట్టుకొని ఆనందిస్తారు.

ఎరుకల వారి ఆచార వ్యవహారాలు :

ఎరుకలవారి ఆచార వ్యవహారాలను పరిశీలిస్తే వారి జీవన విధానంలోని కట్టుబాట్లు మనకు స్పష్టమౌతాయి. ఈ ఆచార వ్యవహారాలను బట్టి వారి సంస్కృతిని నేను నా పరిశోధనలో అర్థం చేసుకున్నాను.

మనదేశంలో భారతీయ సంస్కృతికి ప్రత్యేకమైన స్థానం ఉంది. దానిలో అతిముఖ్యమైనది ఆచారం. ఈ ఆచారం మాటకు భారతీయ నిఘంటును పరిశీలిస్తే ఆచరింప బడేది ఆచారం అని ఉన్నది. ఈ క్రమంలో ఆచారానికి అనేక అర్థాలు ఉన్నాయి. అవి - నడత, మర్యాద, సంప్రదాయం, అలవాటు, అభ్యాసం, ధర్మం వంటివి కూడా ఆచారం క్రిందికి వస్తాయి. ఎరుకల వారి ఆచార వ్యవహారాలను మరియు వారియొక్క జీవితాలలో కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలను తెలుసుకోవాలంటే పరిశీలన చేయాల్సిందే.

పెళ్ళివేడుక :

ఎరుకల జాతిలో పెళ్ళివేడుక గురించి చర్చించే ముందు భారతదేశంలో సంస్కృతి సాంప్రదాయాలకు ప్రాధాన్యం ఇస్తుంది. ఋగ్వేదం నుంచి ఏర్పడిన వివాహ వ్యవస్థ అనేది హిందూ ధర్మశాస్త్రం ప్రకారం ఒక కర్మ! ఇది సంప్రదాయాలతో ముడిపడిన ఒక సంస్కారం! మనిషి యవ్వనదశలో మరో మనిషి తన జీవితంలోకి ఆహ్వానించటం దీని పరిణామమే పరిణయం. అలాగే వధువుని వరుడు తన వెంట తీసుకు వెళ్ళే 'ఉద్వాహం' (ఉద్వాహం అంటే వధువును ఆమె పుట్టింటి నుంచి తీసుకొని వెళ్ళడం) అనే ప్రక్రియ వివాహంగా మారింది.

పెళ్ళిసంబంధం :

గ్రామీణ, పట్టణ ప్రాంతంలో ఎరుకల వారు ఇంకా పాత పద్ధతినే అనుసరిస్తున్నారు. ఎరుకల వారి అమ్మాయి పుష్పావతి కాగానే 'ప్రాయస్తురాలు' అయ్యిందని భావిస్తూ ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళి సంబంధం వెతకడం మొదలు పెడతారు. ప్రస్తుత కాలంలో చాలామంది ఎరుకల వారి అమ్మాయిలకు ఉన్నతమైన విద్యావంతులను చేయాలని ఆలోచిస్తున్నారు. ఎరుకలవారి పెళ్ళి సంబంధాల సమయంలో వారియొక్క గోత్రాలకు ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తాయి. ఎరుకల వారిలో రెండు రకాలు ఉంటారు. అవి 'సాతుపాటి', 'కావాడి' అనే గోత్రాలు ఉన్నాయి. ఈ రెండు గోత్రాలవారు ఒకరిని మరొకరు పెళ్ళిళ్ళు చేసు కుంటారు. ఇంటిపేరు గోత్రం, ఒక్కటే అయినప్పుడు 'అన్నా చెల్లెళ్ళు' వరున అవుతుంది. కనుక పెళ్ళి సంబంధాల విషయంలో ఆలోచన చేస్తారు.

మేనరిక సంబంధం :

ఎరుకల సాంప్రదాయ వ్యవహారాలలో వీళ్ళు ఎక్కువగా మేనరిక సంబంధాన్ని ఇష్టపడతారు. ఈ మేనరిక సంబంధంవల్ల శారీరక, మానసిక ఇబ్బందులు వస్తాయి. అని తెలిసిన కూడా వీరు మేనరిక సంబంధానికే ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. ఇలాంటి పెళ్ళిళ్ళ విషయంలో కట్నకానుకులకు మాకు మినహాయింపు ఉండదు.

మేనరికపు కట్నం :

వరుడు, పిల్ల మేనమామకు తన యొక్క ఆర్థిక స్థోమత బట్టి 51, 101, 116, 216, 516 రూపాయలు, కొబ్బరి, ఆకులు, వక్కలు, పూలు, పండ్లు పూజసామాగ్రితో అందిస్తారు. వాటిని మేనమామ బంధుమిత్రులందరికి చూపించి "ఈ పెళ్ళి నాకు ఇష్టమే" ఈ పెళ్ళి జరగడంలో నాకు ఎటువంటి అభ్యంతరం లేదు అని తెలియజేస్తాడు.

ఓలి సంప్రదాయం :

ఓలి అంటే 'అమ్మాయికి ఎదురు కట్నం ఇవ్వడం' అని అర్థం. ఆడపిల్ల కలిగిన ఎరుకల వారు చాలామంది తల్లిదండ్రులు ఓలి కోసం చూస్తూ వారి యొక్క ప్రయత్నాలు చేస్తువుంటారు. ఎరుకల వారి పెళ్ళి సంబంధం విషయంలో మధ్యవర్తిత్వానికి చాలా ప్రాధాన్యత ఉంటుంది. కాబట్టి వీరు ఓలి, కట్నం వంటి విషయంలో పూర్తి సమాచారం ముందే తెలుసుకొని ఆ

తర్వాత తమ ఇష్టాయిష్టాల్ని ప్రకటించమని అడగటానికి ముందుకువస్తారు. కాదంటే ఏదో ఒకటి చెప్పి తప్పించు కుంటారు.

మగపెళ్ళివాళ్ళు అమ్మాయి తల్లిదండ్రులకు ఓలి ఇచ్చుకోవాలి. సంసారాన్ని దొడ్డి అంటారు. ఓలి యిచ్చి వెళ్ళి చేసుకుంటే పుట్టే సంతానం చేసుకున్నవాడికి చెందుతుంది. ఓలి ఇవ్వక పోతే దొడ్డి, వధువు తల్లిదండ్రులదవుతుంది.

పెళ్ళిచూపులు :

ఎరుకల వారిలో పెళ్ళిచూపులు అనేవి ఒక పవిత్ర కార్యం. కాబట్టి వీరు తమ ఇళ్ళలో ఇలాంటి కార్యక్రమా లకు తప్పనిసరిగా ముత్తయిదువుల సహకారం తీసు కుంటారు. ముత్తయిదువులు పెద్దమనుషులు అందరూ కలిసి ఏదేని ఒక బేసి సంఖ్య క్రమంలో బయలు దేరుతారు. బయలుదేరే సమయం, గడియ, దినము, వారము, నక్షత్రం మొదలైనవి నమ్ముకొని కొనసాగు తుంటారు. పెళ్ళిచూపుల సమయంలో ప్రత్యక్షంగా ఎదుట వారి ఆర్థిక పరిస్థితి అంచనా వేసుకుంటారు. వరుడు ఇంటిని అంచనా వేసినప్పుడు ఎక్కువ పందులు, వేటాడే పనిముట్లు ఉండే పెళ్ళికూతురు జీవితం సుఖమయ మవుతుందని భావించి ఆ ఇంటికి వధువుని పంపించ డానికి ఇష్టపడతారు.

ప్రేమ వివాహం :

ఎరుకల వారిలో ప్రేమ వివాహం అనేది ఒకప్పుడు కులాచారం ప్రకారం తప్పచేయడం లాంటిది. అందుకే ఎరుకలవారిలో ప్రేమ వివాహాలు చాలా తక్కువ. కాబట్టి వీళ్ళల్లో ఇలాంటి వివాహాలకు ధైర్యం చేసేవాళ్ళు ఎక్కువగా కనబడేవారు కాదు. అయితే ప్రస్తుత పరిస్థితు లలో మార్పు రావడం వలన వీళ్ళల్లోనూ ప్రేమ వివాహాలు అక్కడక్కడా జరుగుతున్నాయి.

ఇల్లరికపు సంబంధాలు :

ఎరుకల వారి జీవన విధానంలో ఇల్లరికపు సంబం ధాలకు ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. పూర్వం నుండి ఇప్పటివరకు ఇలాంటి పెళ్ళిళ్ళు వీళ్ళలో విరివిగా జరుగుతున్నాయి. ఒక తండ్రికి అందరూ ఆడపిల్లలు అయితే వీళ్ళలో ఒక కూతురికి భర్తను ఇల్లరికం చేసు కుంటుంటారు. మరొక విధంగా ఆ కుటుంబంలో ఒకరి కూతురు అయినా కూడా ఇల్లరికం అల్లుడుని తెచ్చు కుంటుంటారు. మొత్తం కుటుంబ బాధ్యతలను ఇల్లరికం అల్లుడికి అప్పగిస్తారు. ఆ అల్లుడుకి గౌరవం, మర్యాదలు తగ్గకుండా చూసుకుంటుంటారు.

రూకమాడ :

రూకమాడ అంటే నిశ్చియ తాంబూలాలు, ఎంగేజ్ మెంట్ అని అర్థం వస్తుంది. ఎరుకల వాళ్ళల్లో రూకమాడ తతంగం ఒక ప్రత్యేకంగా జరుపుకుంటారు. పెళ్ళి సంబంధం ఇరువురికి నచ్చినట్లయితే 'రూకమాడ' గురించి ఆలోచిస్తారు. అలాంటి సందర్భంలో పూలు పండ్లు పెట్టుకుంటారు. ఎరుకలవారు రూకమాడ జరిగింది అంటే సగం పెళ్ళి జరిగినట్లు భావిస్తారు. ఒక వేళ మగ పెళ్ళివారి ఇంటిలో ప్రమాదవశాత్తు అశుభం జరిగితే (అంటే ఎవరైనా మరణిస్తే) ఇక్కడ వధువుకు 'మహిల' అని పాటిస్తారు. మహిల అంటే 'మైల' అని కూడా అంటారు. ఈ మైల వున్న వాళ్ళు పాటించే అన్ని ఆచారాల్ని ఇక్కడ అమ్మాయి కూడా విధిగా పాటిస్తూవుంటుంది.

'రూక' అంటే పావుభాగం అని, 'మాడ' అంటే రెండున్నర భాగం అని అర్థం. పూర్వకాల్‌లో ఒక పెళ్ళి జరగాలంటే వారియొక్క రూకమాడంత ఆర్థికస్థితి వుంటేనే అంతా సజావుగా సాగిపోయేది. నేను గమనించింది ఇక్కడ ఆర్థిక పరిస్థితి అంటే పెళ్ళికొడుకుకు సంబంధిం చినది. మగ పెళ్ళివారు ఆర్థికంగా బలంగా వుంటేనే ఆడ పెళ్ళివారు రూకమాడేందుకు ఇష్టపడతారు.

ఎరుకలవారు ముఖ్యంగా రూకమాడ తతంగం బంధుమిత్రుల సమక్షంలో సాయంకాల వేళ ఆడపెళ్ళి వారి ఇంట్లో జరుగుతుంది. ఇందుకోసం మగ పెళ్ళివారు ఆడపెళ్ళివారి ఇంటికి మధ్యాహ్న సమయానికి ఇంటికి

చేరుకుంటారు. కులపెద్దలు కూడా రూకమాడు సమయంలో తప్పనిసరిగా ఉండవలసిందే.

ఎరుకలవారిలో రూకమాడ జరిగేటప్పుడు అందరూ నల్లగొంగడిపై కూర్చుంటారు. ఒకవైపు ఆడపెళ్ళివారు మరొకవైపు మగ పెళ్ళివారు కూర్చుంటారు. వారి ఇద్దరి మధ్యలో కులపెద్దకూర్చుంటారు. అలాగే రూకమాడకు కావలసిన సామాగ్రి అంటే కొత్తబట్టలు, గాజులు, పూలు, పండ్లు, ఆకులు, వక్కలు మొదలైన వివిధ సామాగ్రిని కూడా ఇరువురి తరపువాళ్ళు కులపెద్దలముందు తాంబాలాలు పెట్టి పుచ్చుకుంటారు. అదే సమయంలో కులపెద్దలకు సారాయి అందిస్తారు. ఈ సారాయిని సాపు అంటారు. సాపు అందించడంలో వధువు తరపువాళ్ళు 2 సేరు వరుడు తరపువాళ్ళు 3 సేర్లు కొలతని పాటిస్తారు. ఆడపెళ్ళివారి కంటే మగపెళ్ళివారే అన్నింటిలో ఎక్కువగా కనబడేలా ప్రయత్నం చేస్తారు.

నిశ్చయ తాంబూలాలు :

ఎరుకల వారి నిశ్చయ తాంబూలాలు నేను పరిశీలించినప్పుడు సారా త్రాగాక ఇరువురి తరపున తల్లిదండ్రులు, కులపెద్దల సమక్షంలో బంధుమిత్రుల సాక్షిగా తాంబూలాలు మార్చుకుంటారు. తర్వాత వధూవరులు కొత్త బట్టలు ధరిస్తారు. వీరు పెద్దమనుషులు, బంధు మిత్రులు తల్లిదండ్రుల ఆశీర్వాదాన్ని తీసుకుంటారు.

పందిరి వేయడం :

ఎరుకల వారు పెళ్ళి సంబంధం కుదిరిన తరువాత వారు పెళ్లికి ఒకటి, రెండు రోజులు నుంచి ముహూర్తం చూసుకొని ఇంటి ముందు పందిరి వేస్తారు. వీరు పందిరి కోసం కానుగ, మర్రిచెట్టు కొమ్మల్ని ఉపయోగిస్తారు. ఈ కొమ్మలు తీసుకొని రావడానికి ప్రస్తుతం వాడే వాహనం ట్రాక్టర్లు. పూర్వకాలంలో ఎద్దులబండ్లు ఉపయోగించే వారు. పందిరివేసేవాళ్ళు. పందిరి కొమ్మలు తెచ్చి వాళ్ళు ప్రత్యేకంగా తలపాగాలు కట్టుకోవడం, కుంకుమ బొట్లు పెట్టుకోవడం ఒక ఆచారంగా దాన్ని సాగిస్తారు. వీరు పందిరికి కావలసినన్ని అమృత ఘడియలకు అంటే తెలవారు జామున వెళ్ళి మధ్యాహ్నంలోపు పందిరి ముగిస్తారు. పందిరి వేసేటప్పుడు భాజాభజంత్రీలు మోగిస్తారు. అలా ముగించిన పందిరి చుట్టూ మామిడి తోరణాలు కడతారు. తరువాత ఇంటికి వచ్చేదారిలో రెండు గుంజల్ని ప్రత్యేకంగా ద్వారంలా ఏర్పాటు చేసి మామిడి తోరణాలు కడతారు. ఆ గుంజలను అరటి లేదా కొబ్బరి కొమ్మలతో అలంకరిస్తారు. ఇది పెళ్ళి ఇంటికి వచ్చేందుకు ఒక ప్రత్యేకమైన పవిత్రమైన ప్రవేశద్వారం.

పుట్టమన్ను :

పుట్టమన్ను అనేది ఎరుకలవారి ఆచారంలో ప్రధానమైనది. పందిరి వేయడం పూర్తి అయిన తరువాత జరిగే వేడుక 'పుట్టమన్ను' ఆచారం. పుట్టమన్ను తీసుకొని రావడానికి సాయం సంధ్యా సమయంలో బయలు దేరుతారు. వీరు పుట్టమన్నుకు బయలుదేరేటప్పుడు భజంత్రీలు తప్పనిసరిగా ఉంటాయి. ఈ భజంత్రీల్లో మంగళ వాయిద్యాలు, బ్యాండ్‌మేళాలు అనే రెండురకాల వాయిద్యాలు ఉంటాయి. ఎరుకల వారు దాదాపు బ్యాండుమేళానికి ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. పుట్టమన్ను కోసం వెళ్ళేవాళ్ళలో వధువు, వరుడు మేనమామలు ఇద్దరూ వెళతారు. ఒక వేళ మేనమామ కాకపోతే మేనమామ వరుస అయ్యేవాళ్ళు వెళ్ళడం తప్పనిసరిగా జరుగుతుంది. చేతిని చేతిలో ఉండే గడ్డపారకు కంకణాలు కట్టడం చేస్తారు. ఈ పుట్టమన్ను తీసుకువచ్చేటప్పుడు పసుపు, కుంకుమ, గంధం వంటి ప్రత్యేకపాత్ర పోషిస్తారు. స్త్రీలయితే ఎర్రని కుంకుమని ధరిస్తారు.

పుట్టమన్ను తీసేటప్పుడు అనవాయితీగా చిన్నపాటి పూజ తరువాత మేనమామ పుట్టమన్నును గడ్డపారతో జాగ్రత్తగా తీస్తారు. అలా తీసినందుకు మేనమామ కట్నంలో కొన్ని బియ్యం, కొబ్బరికాయలు, కొంత డబ్బు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ఇది వాళ్ళ ఆచారం. ఇలా తీసుకొచ్చిన పుట్టమన్ను పందిరి గుంజలు, ఒక్కోదాని దగ్గర ఒక్కో చిన్నపాటి అరుగులు ఏర్పాటు చేస్తారు. అరుగుల్ని పేడతో అలుకుతారు.

పెళ్ళికూతుర్ని / పెళ్ళికొడుకుని చేయడం :

ఎరుకల వారి ఆచార సంప్రదాయాలను గమనించి నట్లయితే పెళ్ళికూతుర్ని/కొడుకుని చేసే కార్యక్రమం సాయంత్రంపూట కొనసాగుతుంది. ఇందులో ముఖ్యంగా పందిరిని పేడతో శుభ్రం చేస్తారు. తరువాత ఒక రథం ముగ్గువేస్తారు. ఈ ముగ్గు వేయడం వెనుక గొప్ప పరమార్థమే వుంది. రథం అనేది సూర్యునికి సంకేతం, సూర్యుడు లోకబాంధవుడు, సూర్యదేవుడు ప్రకాశమే లేకపోతే ఈ ప్రపంచమే లేదు. ముఖ్యఁగా 'ఏడుగుర్రాల దొర"గా చెప్పబడే సూర్యుడి వల్లనే పాడి పంటలు సమృద్ధిగా పండి ప్రపంచమే ఒక పచ్చతోరణమై వర్ధిల్లు తుంది. కాబట్టి, పెళ్ళాడే జంట కలకాలం పచ్చగా ఉం డాలని వారి జీవితాలు సుఖసంతోషాలతో అనే వెలుగు నిత్యం ప్రసరించాలని సూర్యసంకేతాల్ని వివాహం సందర్భంలో ముగ్గులుగా వేసుకోవడం జరుగుతుంది. ఈ ముగ్గుపై రెండు చెక్కపీటల్ని వేస్తారు. ఒక పీటపై వధువు వరుడు ఎదురెదురుగా ఇంటి దగ్గరవారు కూర్చోగా మరో పీటపై వరసయ్యేవాళ్ళని కూర్చోబెడతారు. వధువు/వరుడుకి బేసి సంఖ్యలో ముత్తైదువులు పసుపు, కుంకుమ, అక్షింతలతో ఆశీర్వదిస్తారు. ఆ తరువాత నలుగు, స్నానం చేయిస్తారు. తరువాత వారికి కొత్త బట్టలు కట్టించి వారిని తల్లిదండ్రులు మరియు బంధువులు ఆశీర్వదిస్తారు.

నలుగుస్నానం :

మనదేశంలో ఉన్న సాంప్రదాయాన్ని పరిశీలిస్తే వధూ వరులు ఇద్దరికి ముత్తైదువులు పసుపు పూస్తారు, మరియు కుంకుమబొట్లు విధిగా పెడతారు. ఈ సంప్రదాయానికి బేసి సంఖ్యలో ముత్తైదువులను పిలుస్తారు. ఈ వధూవరులకి నలుగు స్నానానికి ఇద్దర్ని కంకణాలు కట్టి వున్న రెండు రోకళ్ళమీద చెరోవైపు కూర్చోబెట్టి స్నానం చేయిస్తారు. ఈ స్నానం పూర్తి అయిన తరువాత వధూవరులను ఒక చోట నిలబెట్టి ఒక పిల్లవాడిని వారికి అప్పగిస్తారు. ఈ పిల్లవాడిని ఒకరికి ఒకరు మూడు సార్లు మార్చుకోవాలి. ఇలా చేయడం వలన వాళ్ళకి కూడా ఇలాంటి ముద్దులబాలుడు జన్మించాలనేది వారి ఉద్దేశ్యం మరియు నమ్మకం.

దిష్టి తీయడం :

ఎరుకల వారి నమ్మకాలలో దిష్టితీయడం ఒక సంప్రదాయంగా వస్తుంది. వధూవరులు ఇద్దరూ మూడు అడుగులు ముందుకు వేస్తారు. అలాగే మూడు రకాల రంగులు వేసిన అన్నంముద్దలు దిష్టి తీయడానికి ఉ పయోగిస్తారు. ఆ మూడు రంగులు గమనిస్తే ఎరుపు రంగు దీనికి కుంకుమతో తయారు చేస్తారు. పసుపు రంగు దీనిని పసుపుతో తయారుచేస్తారు. నలుపు రంగు దీనిని కుండప్రాయి క్రింద ఉన్న మసితో తయారుచేసి వారి దిష్టి తీయడం జరుగుతుంది.

పుస్తె, మెట్టెల సంప్రదాయం :

భారతీయ సంస్కృతిలో పుస్తె మెట్టెలకు చాలా ప్రాధాన్యం ఉంది. హైందవ సాంప్రదాయంలో వీటి విలువ అతి పవిత్రం మరియు దైవ సమానం. సూత్రాలు, మంగళ సూత్రాలు, తాళిబొట్టు, పుస్తెలు... అనే పేర్లతో పిలుస్తారు. స్త్రీని సౌభాగ్యవతిగా సూచించే ఈ సూత్రాలు స్త్రీ స్థానాన్ని నిర్దేశించడంలోను ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తుంది. నా పరిశోధనలో భాగంగా నేను అధ్యయనం చేసినది అస్సలు చెప్పాలంటే ఎరుకల వారు ఒకప్పుడు తాళి సంప్రదాయం కనబడేది కాదు. కేవలం నల్లపూసల్ని మాత్రమే వరుడు వధువు మెడలో కులపెద్దల సమక్షంలో కట్టేవాడు. ఈ నల్లపూసల్ని 'నల్లలు' అంటారు. సమాజంలో మార్పులు నేను గమనించినంత వరకు నేటికి ఈ సాంప్ర దాయానికి ఎంతో ప్రాధాన్యత ఉంది. బంగారం పుస్తెల తాడు వేసుకున్నప్పటికి తాళిబొట్టుకు ఇరువైపుల కొన్ని నల్లల్ని గుచ్చుకుంటారు.

మాంగల్య ధారణ :

ఎరుకల వారు మాంగల్యధారణకు ప్రాధాన్యం ఇస్తారు. సాప్రదాయిక హిందూ వివాహంలో తాళి ప్రాధాన్యత గురించి వేరే చెప్పనక్కర్లేదు తాళి కట్టడం,

కట్టించుకోవడం, అంతా ఒక ఉద్విగ్నభరితం. ముఖ్యంగా తాళి ముహూర్త సమయాన్ని వీరు ఖచ్చితంగా పాటిస్తారు. ఎరుకల వారు పెళ్ళి జరగవలసిన ప్రదేశాన్ని ప్రత్యేక ఆచారాలతో సిద్ధంచేస్తారు. వధూవరులతో పాటుగా అందరూ కొత్తబట్టలు ధరిస్తారు. అల్లుడికి కాళ్ళుకడగటం, పురోహితుడి వేద మంత్రాలు, జీలకర్ర, బెల్లం, ఇవన్నీ యథావిధిగా కొనసాగుతాయి. కాగా పూర్వకాలంలో ఎరుకల జాతిమొత్తంగా కేవలం కులపెద్దల సమక్షంలోనే పెళ్ళిళ్ళు చేసుకునేవారు. ప్రస్తుత కాలంలో మార్పులు రావడం వలన చాలావరకు ఎరుకవారు బ్రాహ్మణ పురోహితుణ్ణి ఆశ్రయిస్తున్నప్పటికీ ఇంకా చాలా ప్రాంతాల్లో కులపెద్దలు పెళ్ళిపెద్దగా వ్యవహరించడం జరుగుతుంది.

పెళ్ళివిందు :

పెళ్ళిరోజు భోజనంలో తప్పనిసరిగా పందిమాంసం వండుతారు. ఇది జాతి ఆచారం. భోజనంతోపాటుగా సారా, కల్లు తప్పనిసరిగా ఉంటాయి. ఈ ఏర్పాట్లలో తేడాలు వస్తే గొడవలు కూడా జరుగుతుంటాయి. కాబట్టి భోజనాలు, మద్యం, వీటి విషయాల్లో చాలా జాగ్రత్తగా ఉంటారు.

ఒడి బియ్యం :

పెళ్ళి తరువాత పెళ్ళిలో భాగంగా 'ఒడిబియ్యం' సాంప్రదాయం ఉంటుంది. ఒడి బియ్యం కోసం 5 సేర్ల బియ్యం (ఒకసేరు - 1 కిలో), 5 ఎండుకొబ్బరి చిప్పలు, 5, ఖర్జూరాలు, 5 వక్కలు, 5 తమలపాకులు, 5 రూపాయలు, సిద్ధంచేసుకుంటారు. మరియు పూలు, పండ్లు, సిద్ధం చేసుకుంటారు. ఈ క్రమంలో వటిని అన్నింటిని ఒక పెద్ద పాత్ర తీసుకొని పసుపు మరియు నూనెతో 5గురు ముత్తైదువులు కలుపుతారు. తరువాత వాటిని 5 లేదా 9 మంది ముత్తైదువులు ఒక్కొక్కరుగా వచ్చి దోసిళ్ళతో వధువు ఒడి నింపుతారు. 5 రూపాయల్ని వధువు కొంగులో పెట్టి ముడివేస్తారు. ఈ ఒడిబియ్యం సమయంలో వరుడు వధువు పక్కనే కూర్చొని ఉంటాడు.

సారె :

ఎరుకల వారి సారె విధానాన్ని మనం చూసినట్లయితే వీరు ఒడిబియ్యంతోపాటు సారె పంపిస్తారు. లేదంటే ఒక సంవత్సరం తరువాత సారె పెట్టడం జరుగుతుంది. ఈ సారె విధానాన్ని నేను నా పరిశోధనలో ఈతకట్టు ఎరుకల వారిలో ఈ విధానాన్ని గమనించాను.

ఎద్దబోయిసాని :

ఎరుకల తెగలలో భర్త మరణించిన స్త్రీ, ఏడు పెళ్ళిళ్ళ వరకు చేసుకోవచ్చు. ఇలా మనువాడి ఎక్కువమంది పిల్లలను కన్న స్త్రీని "పెద్దబోయసాని" అని పిలుస్తారు. ఈమెను శుభకార్యాల్లో ఆమెను పెద్ద ముత్తయిదువుగా గౌరవిస్తారు. ఈమె ఇచ్చే సుహాకు ఎప్పుడు వారి జాతిలో విలువ వుంటుంది. స్త్రీ స్వేచ్ఛను సామాజిక స్వేచ్ఛగా అంగీకరించడం అనేది ఎక్కువగా గిరిజన తెగల్లోనే కనిపిస్తుంది. మాతృస్వామ్య వ్యవస్థ లక్షణాలు వీరిలో ఎక్కువగా ఉన్నట్లు నా పరిశోధనలో తేలింది.

ఇతర ఆచారాలు :

ఎరుకల ఇతర ఆచారాల్లో ముఖ్యంగా పేర్కొనదగినది కువాడ్ సంప్రదాయం, పాలకూలి మొదలైనవి. ఇవి నేటికీ కొన్ని తెగల్లో జరుగుతూనే వున్నాయి.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. ఆంధ్రసర్వస్వము, అధ్యాయం-10
2. అబ్బేడు బోయి 1770-1848 Hindu Manners, Customs and Cermonics
3. థర్‌స్టన్. E.H. Caste and Tribes of South India

4. శ్రీరాములు, జి. మరియు బ్రహ్మానంద, హెచ్.ఎన్. 2010. ఎరుకల భాషా సంస్కృతి, సాహిత్యం, పరిశోధన, శ్రీకృష్ణదేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం.

5. శ్రీరామ మాలకొండయ్య. కుర్ర చరిత్ర. 6. సంపత్ కుమార్, ఎం. 1986 ఎం.ఫిల్. డిసర్టేషన్

7. సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, పిరాట్ల. 1992. గిరిజన గేయాలు సామాజిక పరిశీలన.

8. Census of India, Vol.I, Part-XI (1) 1961, p.372, Yerukala Dialect.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

'అముక్తమాల్యద' సౌందర్యం - రాయల భగవతి వర్ణన

- ప్రొ॥. కె.శ్రీదేవి, తెలుగు విభాగం, ద్రావిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.

నన్నయ, తిక్కన కవితాశిల్పం ప్రబంధ యుగం నాటికి అంతరించిపోయింది. అంతఃసౌందర్యం కంటే బాహ్మ సౌందర్యారాధన ప్రబలిపోయింది. ఇది శ్రీనాథుని దగ్గర నుండి మన సాహిత్యానికి సంక్రమించింది. అందుచేతనే ప్రబంధ యుగంలో పాడుకోడానికి. వీలైన పద్యం ఉన్నంతగా మననం చేయడానికి లేదు.

సామాన్యంగా ఇది ప్రబంధ శైలి లక్షణం. దీనికి మారుగా కొందరు కవులున్నారు. వారిలో శ్రీ కృష్ణదేవరాయ సార్వభౌములు అగ్రగణ్యులు. భారతీయునికి మతం అనేది జీవన విధానం తప్ప జీవితం కంటే భిన్నమైనది కాదు. దూరంగా ఉండి ఆరాధించేది కాదు. భౌతిక జీవితం అధ్యాత్మిక జీవితం రెంటికీ మతం నిర్వచనం ఏకత్వమే తప్ప భిన్నత్వం కాదు.

పాశ్చత్యుల దృష్ట్యా మతం నిర్వచనం వేరు. భారతీయుని దృష్ట్యా వేరు. దైవమన్నది వస్తుగత సత్యమే తప్ప వాస్తవిక జగత్తునకు దూరాన ఉన్నట్టిది కాదు. ఐహికాముష్మిక జీవితాలకు ముడిగా భారతీయ పౌరాణిక సాహిత్యం నిర్మించబడింది. ఈ రహస్యం శ్రీకృష్ణ దేవ రాయులకు తెలిసినట్లుగా ఆయన కథా ప్రణాళిక స్పష్టం చేస్తున్నది. మతం, రసం జీవితం ఈ మూటి కలయికకు ఆయన ప్రబంధం ఒక ఆదర్శం. గోదాదేవి కథ మత దృష్టి, రసదృష్టి సమన్వితమైన ఒక స్త్రీ కథ. అందు చేత రాయల కవితాశైలిలో ఈ సమస్వయం ప్రధానమైనది. ఇది కథా దృష్టితో చెప్పిన మాట. వర్ణన దృష్యా రాయల భావనా శక్తి కత్తి వాదరవలె (కత్తి అంచు) చాలా సునిశితమైనది.

రాయలవారు గోదాదేవి సౌందర్యాన్ని వర్ణించే వర్ణనలు మనవ స్త్రీని వర్ణించినట్లుగా కాక ఒక దివ్యమైన శక్తిని "భగవతి"ని అంటే భగవంతునికి భార్య కాగలిగిన స్త్రీకుండవలసిన లక్షణాలను గురించి ప్రస్తావించినవి. ఈ విషయాన్ని 'అముక్తమాల్యద' కావ్యంలోని గోదాదేవిని వర్ణించిన ప్రతి పద్యం ఋజువు చేస్తుంది.

గోదాదేవిలో బాల్యావస్థ లుప్తమై దాని స్థానంలో యవ్వనోదయ సౌందర్యం రేఖామాత్రంగా పాటుసరిస్తున్న కౌమార ప్రారంభావస్థను బహిర్గతం చేస్తున్న అంశాలు. శ్రీహరినే తన సౌందర్యముతో గెలుచుకొనుటకు సిద్ధపడిన గోదాదేవికి గల కేశరాశి అనన్యమైనది. ఆమె పాల భాగమున గల కర్పూర తిలకము అక్షరాలవలె ఒప్పు తున్నవి. భగవతి భావనకు సాక్షీభూతంగా రాయలు గోదాదేవి రూపును మన ముందు సాక్షాత్కరింపజేసినాడు శ్రీకృష్ణదేవరాయలు.

చెలికత్తెలు కళ్ళకు కాటుక పెట్టునపుడు ముఖాన్ని పైకెత్తి పైకి చూచినప్పుడు గోదాదేవి ఫాలభాగమనే చదుర్థీ చంద్రుని చూసింది. అలా చూడటంవలన కలిగిన దోషం వలన, ఆమె ముఖ కాంతిని దొంగలించిన చంద్రునికి ఏ అపవాదు కలుగ లేదు. కాని ఈమెకు మాత్రము చంద్రుని కాంతిని దొంగిలించిందనే అపవాదు వచ్చిందని కవి చమత్కరించాడు. అన్ని సుందరవస్తువుల కంటే ఆమె ముఖమే అందమైనది కనుక చంద్రునితో పోల్చడం రాయలవారికి గూడా తప్పనిసరి అయిందని గడుసుగా నీలాపనిందతో చమత్కరించాడు. కవి ప్రతిభను అను భూతం చేసే ఘట్టాలు ఇలాంటివే.

గోదాదేవి కన్నులు లేడికన్నులను మించిన అందంతో మిడిసి పడుతున్నాయి. దానితో ఆ లేడి అమెపై పగబట్టి చంద్రుని దగ్గర కెళ్ళి చంద్రుని రెచ్చగొట్టగా, చంద్రుడు ఆమె ముఖ కాంతి నాకున్నది. కాని అందుండి వెలువడు సువాసన నా దగ్గర లేదు కదా అని తప్పించుకొన్నాడు. ఎలాగైనా పగ సాధింపబూనిన ఆ లేడి చంద్రునికి పరి

మళత్వం అబ్బుటకై అతని యందు ప్రవేశించినది. దానితో గోదాదేవి నీవు నాపై పగబడతావా అని ఆగ్రహించి కస్తూరి మృగమును చంపి ఆ రక్తముతో బొట్టు పెట్టుకున్నది అని రాయల వారి వర్ణన.

ఆమె ముఖమున కబ్బిన వెలుగూ, వాసనా గోదాదేవికి సహజాతములే గాని అలంకారముల వలన అబ్బినవి కావని రాయలవారి భావన, పరిమళములే సహజసిద్ధంగా అమెయందున్నచో అమె ప్రత్యేకముగా వచ్చి కస్తూరినే ఎందుకు ధరించవలెననే సందేహం పఠితలకు కలుగుతుంది కదా. అందుకే కేవలం తనపై పగబట్టిన ఆ కస్తూరి మృగముపై పగను సాధించుకొనుటకే, ఆమె కస్తూరిని, ధరించింది కాని తనలో సౌందర్యాంశ కొఱవడి కాదనేది కవి భావన.

యవ్వనమనెడి మధువును తాగి గోదాదేవి కన్నులు కైపెక్కి ఉన్నవి. కర్ణముల వరకు వ్యాపించిన అమె నేత్రములు మత్తులో శ్రవణములనెడి గోతిలో పడకుండా బందించి ఉంచడానికి కాటుక రేఖలనెడి సంకెళ్ళు వేసినట్లుగా ఆమె కంటికి తీర్చిన కజ్జలము ఒప్పుచున్నదని రాయలవారు వర్ణించారు. ప్రతికవి మోహనాంగి కన్నుల వర్ణించు సందర్భంలో ఆమె కన్నులు పద్మములను పోలినవని లేదా లేడికన్నుల వలెనున్నవని వర్ణించిన వారే, కాని నూతనమైన భావ చిత్రాలను సృష్టించలేదు.

ఆమె పెద్ద కనుగవలు ఎలా ఉన్నాయి. అవి ఆకర్ణాంతములు అంటే చెవుల వరకూ కన్నులు అమరి వున్నాయని కాదుగానీ విశాలత్వాన్ని విశేషముగా చెప్పే గాఢమైన అనుభూతి ఇక్కడ ప్రతిధ్వనిస్తున్నది. అంతే కాదు కాటుక రేఖలను సంకెళ్ళతో పోల్చడం కూడా నూతన భావన.

గోదాదేవి నూగారును వర్ణిస్తూ మన్మధుడు శృంగార భావనలకు దూరమైన యోగుల పైన కోపించి తన బంగారు ఒర నుండి కత్తిని అతివేగంగా పైకి తీయుటకు ప్రయత్నించగా, ఆ వేగానికి ఒర చిరిగింది. చిరిగిన ఒర నుండి కనిపిస్తున్న కత్తి వాదరవలె ఆమె నూగారు (రోమ రేఖ) కనిపిస్తున్నదంటాడు. ఇంకా నూగారును నాగుపాము లాగా కూడా ఒప్పుచున్నదంటాడు మరో పద్యంలో....

"అండజ గామిని యూరువు
బిండు వలపు లాన నాభి బిలము వెడలి చ
న్గొండల నడుమగ బ్రాకెడు
కుండలియో యనగ నారు కొమరొప్పారున్"

ఉత్తమజాతికి చెందిన స్త్రీల శ్వాస సువాసనాభరితంగా ఉంటుందని లోక ప్రతీతి. అలాగే జాతి నాగుపాములు సువాసనలను పీల్చి కడుపు నింపుకుంటాయని కూడా లోక ప్రతీతి కవిసమయం. రాయల వారు దానిని గ్రహించి తన కవిత్వంలో గోదాదేవి నూగారును కుండలినితో(జాతి నాగసర్పంతో) పోలుస్తూ, ఆమె పీల్చి వదలిన గాలి సువాసనలు వెదజల్లుచున్నది. ఆ పరిమళభరితమైన గాలిని ఆస్వాదించడానికి నాభిరంధ్రము నుండి అనగా పుట్టలోనుండి బయల్పడిన నాగుపామా? అన్నట్లుగా ఆమె నూగారు ఒప్పుతోందంటాడు రాయలవారు.

ప్రతి ప్రబంధకవి స్త్రీ సౌందర్యాన్ని వర్ణించిన వారే. కవులు చేసిన స్త్రీ విషయక వర్ణనాత్మక శిల్పంలో కన్నులు పద్మములు, నాసిక సంపెంగ పూవు. సర్వమున కదే ఉపమానము. "పాడిందే పాడరా పాచిపండ్ల దానరీ" అన్నట్లు ఏ కావ్యములో చూసినా అవే సాదృశ్యములు కన్పిస్తున్నవి.

అయితే, రాయలవారి ఉపమానకోటి మాత్రం నవ్యమైనది, విలక్షణమైనది. గోదాదేవి సౌందర్యవర్ణనలో రాయలవారి కొక చిక్కు వచ్చింది. అదేమంటే భగవంతుడు తనకు తండ్రి. మరి ఆయనకు భార్య కాదగినది గోదాదేవి. రాయలవారికి అనగా తనకు మానసికంగా తల్లివంటిది. అయితే భౌతికంగా తనకు కావ్యనాయిక. లోక భావనను దర్శించినది ఒక్క శ్రీకృష్ణదేవరాయలు మాత్రమే.

"వాతెఱ తొంటి కైవడి మాటలాడదు
కుటీల వృత్తి వహించే గుంతలములు

అక్షులు సిరులు రా నఱగంట గనుగొనే
నాడించె బొమగొని మాననంబు
చనుగొమల్నెగయ వక్షముపేక్ష గడకొత్తె
బాణి పాదము లెర్రఱవాఱ దొడగె
సారేకు మధ్యంబు దారిద్ర్యములు చెప్పె
రొచ్చోర్వకిటు లోగఱ జొచ్చె మేను

వట్టి గాంభీర్య మొక్కడు పెట్టుకొనియె
నాభి నానాటి కీగతి నాటి పొందు
చవుక యైనట్టి యిచ్చట జనదు నిలువ
ననుచు జాఱిన కరణి బాల్యంబు జాఱఎ"

గోదాదేవి సౌందర్యవర్ణనలో మొట్టమొదటి పద్యమిది. గోదాదేవి యౌవనాన్ని మాత్రమే వర్ణించి బాల్యాన్ని వదిలివేయడంలో రాయల దృష్టి భిన్నమైనది. రాయల "ఆముక్తమాల్యద" కావ్యానికి ఔచిత్యం అధికం. కథ ఎంతవరకు చెప్పాలో అంతే చెప్పడం ఔచిత్యం. కావ్య జీవితానికి ఔచిత్యం ప్రాణం. గోదాదేవి తల్లిదండ్రులను ముద్దు మురిపాలతో ఆలరించడానికి పుట్టలేదు. ఆవిడ లక్ష్యం వేరు. అ లక్ష్య సాధనకు సాధ్యమైనంత తొందరగా ఉపక్రమించింది అని చెప్పడానికి రాయలవారు బాల్యాన్ని పరిహరించారు.

రాయలవారికి తెలిసిన ఔచిత్యం మరెవరికి తెలియ దనటం అతిశయోక్తి కాదు. ఎందుకంటే ఒక విషయాన్ని చెప్పేటప్పుడు కావ్యమార్గం తెలియాలి. గోదాదేవి హరిని వరించడానికే పుట్టింది. ముందు చెప్పినట్లుగా తల్లి దండ్రులను అలరించడానికి కాదు. బాల్యక్రీడలు, విద్యా భ్యాసం, గురుభక్తి లాంటి విశేషాలు కవి వర్ణించినట్లయితే కావ్య ఔచిత్యం దెబ్బతిని వుండేది. రాయలవారు ఉచిత్యజ్ఞుడు. ఆయన ఏమి రాసినా కవిత్యంలో ప్రౌఢత్వం. రాజదర్జా ఉంటుంది. రాయలవారి మాట గంభీరమైన మణి వంటిది. అందుకే తాను చెప్పదలచు కున్న విషయానికి సరాసరిగా వచ్చాడు. గోదాదేవికి యవ్వనం తొందరగా వచ్చింది. ఎందుకంటే శ్రీహరి యందు ఆమె మనసు లగ్నమైవుంది. అందుకే తనను ఉపేక్షించిందని భావించిన బాల్యం ఇంకా ఆమెలోనే వుండి అవమానాలు పడలేక జారిపోయిందంటారు కవి. గోదాదేవి తన మనసులో యవ్వనాన్ని ఆహ్వానిస్తున్నది. బాల్యాన్ని చూసి ముఖం ముడుచుకొంది. బాల్యంలో మాట్లాడినంత వడిగా, యవ్వనం వచ్చిన తరువాత ఆమె మాట్లాడటం లేదు.

యవ్వనోదయాన్ని ఓ కోణం నుండి కవి చూసిస్తు న్నారు. శిల్పాన్ని లైట్ %ఉ% షేడ్ పద్ధతిలో ఏ విధంగా శిల్పి చెక్కుతాడో అలాగే కవికూడా గోదాదేవి సౌందర్యాన్ని దివ్యమైన కోణం నుండి వర్ణిస్తూ పదబంధాల్ని చిత్రిం చాడు. యవ్వనం బాల్యావస్థల సంధికాలాన్ని ఇంత అద్భుతంగా చిత్రించిన కవి "నభూతో న భవిష్యతి" అనడం అతిశయోక్తి కాదు.

బాల్యంలో గోదాదేవి ఎట్లున్నది? యౌవనము వచ్చిన తరువాత ఆమె సౌందర్యంతో ఎలా ఒప్పుచున్నది? అనే రెండు ప్రశ్నలకు ఏక కాలంలో అంటే ఒకే అత్యద్భుతమైన నైపుణ్యంతో గోదాదేవి ఆహార్యాన్ని మనముందు ఆవిష్క రిస్తున్నాడు రాయలవారు.

మొదటి నుండి ఆమె శరీరములో గల ఎన్నో విశేషాల వలన అనగా బంగారు రంగులో మెరిసే ఆమె శరీరము వలన గాని, అరుణకాంతితో ఒప్పు పెదవివలన కాని, చంద్రబింబము వంటి ముఖమువలనగాని ఆమెకు ప్రత్యేకత రాలేదు. కానీ మధించిన తుమ్మెద రంగు కలిగిన కుంతల సమూహముచే గోదాదేవికి "శ్యామ" అనే పేరు వచ్చిందని కవి వర్ణిస్తాడు. బాల్య వృద్ధాప్యదశలలో జుట్టు కాంతివిహీనంగా వుంటుంది. యౌవనంలో మాత్రమే చక్కని కాంతులు వెదజల్లుతూ శోభాయమానంగా వుంటుంది. ఈ సూక్ష్మ విషయం సైతం రాయలవారి సునిశిత దృష్టి నుండి తప్పించుకోలేక గోదాదేవి సౌందర్య వర్ణనలో నిక్షిప్తమైంది.

"ఆయత భుజైక చక్రుం
డా యదుపతి దొమ్మి గెలువ నడురమరుని గా

లాయన చక్ర పరంపర
లో యన నుంగరపు గురలు యవతికి నమరున్''

విశాలమైన బాహువు నందు చక్రాయుధమును ధరించిన శ్రీకృష్ణుని ఆకర్షించి, మోహం కలుగజేయుట చిన్న విషయమేమి కాదు. అందుకే ఆ పోరులో గెలువగలుగుటకే మన్మథుడు గోదాదేవికి అండగా తరలుచున్న మన్మథుని సైన్య సమూహమా అన్నట్లుగా ఆమె యొక్క ఉంగర సమేత వెంట్రు కసమూహం అమరినవి అని రాయలవారు వర్ణిస్తున్నారు.

సామాన్యంగా పిల్లలు ఏ విషయంలోనైనా తండ్రి అనుమతి కొరకు తల్లిని మధ్యస్థం చేస్తారు. అలాగే ఇక్కడ కవి కూడా మాతృప్రేమ ద్వారా భగవంతుని దగ్గరకు వెళ్ళాలన్న లక్ష్యం తోనే భగవతిగా గోదాదేవిని గుర్తించాడు. భగవంతునికి భక్తునకు అనుసంధానకర్తగా భగవతి వర్ణన చేస్తున్నాడు.

భారతీయ శిల్పంలో స్త్రీ విగ్రహనిర్మాణంలో తల్లినీ, ప్రేయసినీ కలిపి శిల్పించిన పద్ధతి ఉన్నది. అందుకే భారతీయ శిల్పం తక్కిన వాటికంటే ప్రత్యేకమైనది. ఒక సామ్రాజ్యాధినేతగా శిల్పసంపదను అనమానంగా, అనన్యంగా పోషించిన వ్యక్తిగా రాయలవారికి శిల్పకళ, సౌదర్యారాధనల పట్ల ఎంతటి గాఢమైన అనుబంధం వుందో నేను ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన పనిలేదన కుంటాను. అలా ఎవరైనా సందేహిస్తే, హంపీ క్షేత్ర సందర్శనమే సమాధానమవగలదు.

గోదాదేవి సౌందర్య వర్ణనలో వుపయోగించిన 'శ్యామ', 'కుండలిని' శబ్దాలు యోగశాస్త్ర సంబంధమైనవి. ఆయన ఈ శబ్దాలద్వారా ఒక ప్రత్యేక ప్రయోజనాన్ని ఆశించాడు. అదేమనగా, గోదాదేవి వర్ణనలను అటు స్త్రీ దృష్టితో చూడకుండా, భౌతిక దృష్టితోనూ చూడకుండా ఆధ్యాత్మిక దృష్టిలోకి పాఠకులకు మళ్లించే ప్రతయ్నమిది. అందుకే యోగశాస్త్రంలోని పదాలను అలంకారులుగా వాడు కున్నాడు. చెలికత్తె లు కాటుక పెట్టినపుడు గోదాదేవి ఫాలభాగమనేడి చతుర్థీ చంద్రుని చూసినది అని చెప్పడంలో కూడా ఇక్కడ ''ఊర్ధ్వదృష్టి'' అనే అర్థం ధ్వనిస్తున్నది. ప్రతి వర్ణనతో సామాన్య దృష్టిని కలుగ జేయకుండా ఉండటం కోసమే ఈయన యోగశాస్త్రాన్ని, శిల్పశాస్త్రాలను, ఆధ్యాత్మిక తత్వాన్ని ఆధారం చేసుకొని తన వర్ణనాదృష్టిని సారించాడు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

శ్రీ శివభారతం - దేశభక్తి

- డా॥. శ్రీపాద సీతామహాలక్ష్మి సత్యవతి వేరమాంబ, తెలుగు లెక్చరర్ (డెప్యుటేషన్), జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, బొమ్మూరు, రాజమహేంద్రవరం.

కవితావతంస, కవిసింహ, అవధాని పంచానన, శతావధాని విద్వాన్ "గడియారం వేంకట శేషశాస్త్రి" గారు వ్రాసిన 'శ్రీశివభారతం" అను మహా ప్రబంధము ఆధునిక పంచ మహాకావ్యాలలో ఒకటి. శ్రీ గడియారం వేంకట శేషశాస్త్రి గారు కడపజిల్లా జమ్మలమడుగు తాలూకాలోని నెమళ్ళదిన్నె అగ్రహారంలో 7/4/1894న జన్మించారు. వీరి తల్లిదండ్రులు నరసమాంబ, రామయ్యలు. వీరు ప్రొద్దుటూరు మున్సిపల్ హైస్కూల్లో ఆంధ్రోపాధ్యాయులుగా పనిచేశారు. వీరి భార్య వెంకట సుబ్బమ్మ. వీరికి ఇద్దరు కుమారులు రామశేషయ్య, వెంకట సుబ్రహ్మణ్యం.

శాస్త్రి గారు బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. విమర్శకులుగా రాణించారు. జ్యోతిష, వాస్తుశాస్త్రాలను పుక్కిటపట్టారు. అవధానిగా రాయలసీమలోని పలు ప్రాంతాల్లో సాహితీ మిత్రుడు దుర్భాక రాజశేఖర శతావధానితో కలిసి 1915 నుండి 'రాజశేఖర వేంకట శేషకవులు' అనే పేరుతో కవితారంగంలో కాలుమోపారు. శరన్నవరాత్ర పద్యావళి (1915), వీరమతి (1924) అనే కావ్యాలు జంటగా వ్రాశారు. 1920 నుండి 1928 వరకు రాయలసీమలోని పలుప్రాంతాల్లో అనేక అష్టావధానాలు, శతావధానాలు చేశారు. సువర్ణ కంకణాది ఘనసన్మానాలు అందుకున్నారు. ఈ అవధాన జైత్రయాత్రా విశేషాలను స్పష్టపరచే గ్రంథమే అవధానసారం (1932). 1935 వరకు జంటగా ఉన్న వీరిద్దరూ స్వతంత్ర కావ్య రచనాభిలాష వల్ల విడిపోయారు. శ్రీశివభారతం, మురారి, పుష్పబాణ విలాసము, వాస్తు జంత్రి, మల్లికామారుతము వీరి రచనలు. ఈ విధంగా 1915లో కవితారంగంలో కాలుమోపిన శాస్త్రిగారు 1981 వరకు అనగా 66 సంవత్సరాల పాటు కవితా సరస్వతిని ఆరాధించి తరించారు.

శాస్త్రిగారికి బాగా పేరు తెచ్చిన కావ్యం 1943లో వీరు వ్రాసిన చారిత్రక కావ్యం శ్రీశివభారతం. భారతవంశరాజుల చరిత్ర భారతము. శివాజీ భారతవీరుడు. శివము అనగా భద్రము, క్షేమము అని అర్థము. భారతము అనగా భారత దేశము. ఇలా చూస్తే భారతదేశ క్షేమమును వర్ణించిన కావ్యం శ్రీశివభారతం. భారతదేశంలో సనాతన ధర్మ పునరుద్ధరణకై కంకణము కట్టుకొని హైందవధర్మ పతాకమును ప్రతిష్టించిన వీరుడయిన శివాజీ చరిత్రయే శివభారతం. పరాయి పాలనను నిరసించి, స్వతంత్ర కాంక్షను అణువణువునా రగుల్చుతూన్న ఈ 'శ్రీశివ భారతం' 2,500 పద్యములు, 5 అశ్వాసములు గల బృహత్కావ్యము.

'నానృషిః కురుతే కావ్యమ్' శాంతిసిద్ధి కలవాడే ఋషి. శాంతగుణం కలవారందరూ కావ్యకర్తలు కాలేరుకాని, కావ్యకర్తకు మాత్రము ఋషిత్వసిద్ధి యున్నపుడే మహాకావ్యము వెలువరింపగలడు.

"పరహితమాత్మ నిర్వృతి యపార యశోధన గౌరవాది వి
స్ఫురణము లందజేసి యిహమున్ బరమున్ వెలయించి మానవున్
ధర జరితార్థ జేయు కవితాకళ నావశమౌట బంచమ
స్వరమున నాలపించెద వసంత వనాంత రసాల శాఖలన్"

లోకానికి మంచిని చెబుతూ, రచించిన వ్యక్తికి ఆనందాన్ని, సంఘంలో గొప్ప కీర్తిని, సంపదలను, గౌరవాన్ని కలిగించి, ఈ లోకంలోను, పరలోకం లోను ప్రకాశింపజేసి మనిషి జన్మను ధన్యం చేసే శక్తి కవిత్వానికి ఉంది. ఆకళ తనకు ఉందని, వసంతకాలంలో మామిడి తోటలో లేత చిగుళ్ళను తింటూ పంచమ స్వరంతో మధురాతి మధురంగా కూసే కోయిలలా కవితాగానం

చేస్తానని ఆత్మవిశ్వాసంతో ప్రకటించుకుని కవితాసృష్టి చేసిన మహాకవి శేషశాస్త్రి గారు. స్వతంత్రకాంక్షను రేకెత్తించే స్వతంత్ర చారిత్రక కావ్యరచనకు పూనుకుని, మరాఠా వీరుడయిన శివాజీని నాయకునిగా చేసి, ఉదాత్తమయిన కవితాగుణాలను చేర్చి రచించడంతో పాటు చారిత్రక విలువలను పాటించారు. ప్రామాణికమయిన ఆంగ్లాంధ్ర చారిత్రకాధారాలను కూడా ఎక్కడిక్కడ పాదసూచికలలో ఇచ్చారు. గడియారం వారి అభిమాన కవి తిక్కన. తిక్కన భావనాశక్తిని, పలుకుబడిని, సొంపును, కళానేతృత్వాన్ని, రాజకీయ పరిజ్ఞానాన్ని, మానసిక, ఆధ్యాత్మిక ప్రవృత్తిలోని తాదాత్మ్యబుద్ధిని శాస్త్రి గారు తాదాత్మ్యంతో ఆవేశింప జేసుకుని తదనురూపమైన కవితా మాధురితో శివభారత కావ్యాన్ని వ్రాశారు. శివభారతంలోని దేశభక్తి నేటికీ సాహిత్య సభల్లో గానం చేయబడుతోంది, హరికథగా పాడబడు తోంది, పురాణంగా పారాయణం చేయబడుతోంది. శాస్త్రి గారు శ్రీ శివభారతమును తమ తల్లిదండ్రులకు అంకిత మిస్తూ

"ఆట పాటలు చదువు సంధ్యయని కడచె
మూవ ప్రాయము మీ ప్రేమ భూములందు
నన్నొక గృహస్థఁజేసితి; రిన్ని కళలు
వడసి, యను భోక్తనై ఋణం పడితి మీకు!
స్వర్గ మర్త్యంతరమున మీ చరణమంటి
యెటుల బదులిత్తు! ఏమిత్తు! ఎంతయిత్తు!
అది అసాధ్యము; ఇది నా హృదయగీతి
కృతి సమర్పింతుఁ త్వత్పదాంకితముఁ జేసి!" అని

వారి ఋణాన్ని తీర్చుకున్నారు. పవిత్ర భారతదేశము, అందు దక్షిణ పీఠభూములను వర్ణించిన తీరు అమోఘము

అచలావతంసమై యలరు హిమాలయం
బుత్తర సీమయై యొప్పుచుండఁ,
బూర్వదక్షిణ పశ్చిమోర్వీ విశాలత
కాయత జలరాశులవధి గాఁగ,
నలరు 'భారతదేశమ'ను భూమి దానిమ
ధ్యమ భాగమందు వింధ్యాద్రి గలదు;
వింధ్యాద్రి కుత్తరవీధి 'నార్యావర్త'
మననొప్పు నుత్తర హైందివోర్వి
వింధ్య దక్షిణ వీధిఁ బవిత్ర నదులు
తపతి! గోదావరియు, భీమతటిని, కృష్ణ,
తుంగభద్రయుఁ, గావేరి, పొంగి పాఱు
పావనస్థలి దక్షిణ భరతోర్వి!" అని దక్షిణ భారత దేశమును వర్ణించబడం జరిగింది. అక్కడ మహారాష్ట్రుల స్వభావమును వివరిస్తూ

"నదులు మహీధలు వనంబులుఁ దల్లియుఁ దోడు నీడగా
నెదిగిన వారలై జనుల కృతిమ నిష్ఠుర వృత్తి జీవనా
భ్యుదయ పరోపకారములనో మెడుచో మెయిఁబొంగు ఘర్మబు
ద్బుదముల మొగ్గలన్ జిదిమి, దోయిలి పట్టుదు రర్ఘ్యమెత్తుచున్" ఈ విధంగా నదులు, పర్వతాలు, వనాలు తోడునీడగా ఎదిగి, పరోపకారమే జీవనంగా మెలగుచున్న వ్యవసాయం చేసుకునే 'భోన్‌స్లే' కులానికి చెందిన కుటుంబంలో వైశాఖ పంచమీ శుభ దినమున భారతీయుల గృహమున 'అపరశివుడు' దయించాడు.

"మూడవ కన్ను నెన్నుదుట; ముమ్మొనవాలు కరమ్ము నందు, రే
ఱేడు శిరమ్ము నందు ఁజిగిరింపక, నాఁ డనసూయ యింటఁ బా
రాడిన పావఁడే మన గృహమ్మున నేఁడు దయించెనేమొ! ఱే
కాడిన వాని చాయలవి యట్టివి; ధన్యుడ వీవు భూవరా!
ఆర్యమతముల ఁబరులుఱూపాడునాఁడు
శంకరాచార్యు ఁగన్న వైశాఖ పంచ
మీదినంబిది నేఁడు జన్మింపఁజేసె
నపరశివు; నెట్టి మేలు ముందరయఁ గలదో!" ఈ

విధంగా కావ్యనాయకులైన శివాజీ క్రీ.శ. 19-02-1630న పూనె జిల్లాలోని జున్నార్ పట్టణం దగ్గర శివనేరి కోటలో షాహాజీ, జిజియాబాయి దంపతులకు జన్మించాడు. తల్లి జిజియా చంటిబిడ్డ శివాజీకి భారతవీరు చరిత్రలు,

మహనీయుల ధైర్యసాహసాలు, భారతదేశ గొప్పదనం, సంస్కృతీ సాంప్రదాయాలు, దేశభక్తి, మొదలుగాగల ఎన్నో విషయాలను ఉగ్గుపాలలో రంగరించి పోసింది. శివాజీ హృదయమంతా దేశభక్తితో నిండి, చిన్ననాటనే పుష్పించి, విరిసి, సుగంధ పరిమళాలను వెదజల్లింది.

"ధీర హృదయంబు హృదయముల్ దెఱచు చూపు
పలుకు పొందిక, పొందిక పఱచు తెలివి,
ధర్మభంగా సహిష్ణు వర్తనము బెరయ
విరిసి, యెల్లర మదులఁ బుష్పించె శివుడు" మనసు, చూపు, మాట, తెలివి, చేసేపని ఇవన్నీ పొందికగా ఉండడం వల్ల శివాజీ అందరి హృదయాల్లో ప్రత్యేక స్థానాన్ని ఆక్రమించుకున్నాడు. ఏ ఘట్టంలో చూసినా శివాజీ ఆత్మవిశ్వాసం ఉరకలేస్తూ ఉంటుంది.

శివాజీ చిన్ననాడు బీజాపురంలో రాజవీధిలో నడచి పోతూ, కసాయివాడు ఆవును పట్టుకొని గొంతుకోయ బోయే దృశ్యం చూశాడు. అంతే! శరవేగంతో దూసుకెళ్ళి

"బలము తేజంబు జీవన భాగ్యమిచ్చు
సాధుగోమాత భారత భూశ్వాస కోశ!
మరియునద్దాని బంధింప, నుడికి పోదె
వటదళమ్మున ఁగనుమూయు వానికడుపు!"

భారతదేశానికి బలము, తేజస్సు, జీవన భాగ్యం అన్నీ ధేనువు వల్లనే కలుగుతాయి. అటువంటి గోవుకు అన్యాయం జరిగితే వటపత్రశాయి సహింపడు.

"పదరకుము తల్లి! నీకేమి భయము గలదు?
బాలకృష్ణుండు నిన్ను కాపాడఁగలడు;
తల్లి గండానఁబాయు నీ తఱుపితోడ
నాడు కొనవమ్మఁ వనరు బయళ్ళయందు" భయపడుతున్న ఆవును, లేగదూడను విడిపించాడు.

"అని కదిలింప, నల్ల నడయాడుచు ధేనువు పోవ, లేఁగదా
నిను వెనుకాడ, నాయడుగునీడల బాలశివుండు వోవుచున్,
దనయదలింపు, హంతకులు తాలిమిదేఱి మనమ్ము మాఱి చూ
పిన వినయంబు, పౌరుల నవీన గుణాదరణంబు నెంచుచున్." ఆవు, దాని వెంట లేగదూడ, వాటి వెంట బాల శివాజీ వెళ్తున్నపుడు కసాయివాని మనస్సుమారి నవీన గుణాలు సంతరించుకుని శివాజీపట్ల వినయం చూపడం ఇక్కడ విశేషం. ఈ విధంగా ఈ కావ్యంలో ప్రతిఘట్టం రమణీయం, రసవంతం. ఈ విధంగా స్వధర్మ రక్షణకు, మాతృదేశ రక్షణకు తన 17వ సం॥ నుండి పాటుపడ్డాడు. మహమ్మదీయుల దాడులనుండి దేశాన్ని సంరక్షించుకుంటూ, జీవితకాలమంతా అవిచ్ఛిన్న పోరాటం చేసిన శివాజీ జీవనం అజరామరం. తనకున్న పరిమిత సైన్యంతో అపరిమిత సైన్యం గల మొఘల్ చక్రవర్తులను ఎదిరించిన యోధుడు. అఖండ హిందూ సామ్రాజాన్ని స్థాపించాడు. 1674లో జ్యేష్ఠ శుద్ధ త్రయోదశిన ఛత్రపతి, బిరుదుపొంది, పట్టాభిషిక్తు డయ్యాడు. ఈరోజును భారతదేశమంతా 'హిందూ సామ్రాజ్య దివస్' గా జరుపుకుంటోంది. శివాజీ పాలనలో ధార్మిక, తాత్విక, రాజకీయ ఉపదేశాలున్నాయి. పాలకులందరూ పాటించవలసిన రాజనీతి ధర్మాలు న్నాయి. స్త్రీలపట్ల గౌరవముంది. ముఖ్యంగా తల్లి ఆశీర్వచనాలున్నాయి.

"చిన్ననాడు తొడజేర్చికొని జీజియామాత
వినిపించు రాజనీతినిఁదలంచి,
తనవెంట నడిపించుకొనుచు దాదోజినే
ర్పిన రాజ్యపాలన విలువ దెలిసి,
విజ్ఞానదృష్టి వివేకించి రామదా
సస్వామి యిడు ధర్మసరణి వంచి
భారతాదుల ధర్మ పరిపాటి విడదీఁసి
పాదుపుగా ఁదన యనుభూతి ఁజొనిపి,
నాడు నేడును రాబోవు నాడు గూడ
ఖిలముగాకెట్టి నిపుణులేఁ గొలువదగిన
నవ్య రాజ్యాంగ పరిపాలన క్రమంబు
శివమహీపతి చతురుడై సిద్ధపరిచె" తల్లి జిజియా, దాదోజీ ఖాండదేవుని వద్ద రాజ్యపాలన, గురువయిన సమర్ధ రామదాసు వద్ద ధర్మమార్గము, తనదైన

వ్యక్తిత్వంతో నవ్యరాజ్యాంగ పరిపాలన చేశాడు ఛత్రపతి శివాజీ. యుద్ధతంత్రాలలో మాత్రమేకాక, పరిపాలనా విధానంలో కూడా శివాజీ సమర్థుడు. మంత్రిమండలి, విదేశాంగ విధానం, పటిష్టమయిన గూఢచారి వ్యవస్థ ఏర్పాటు చేశాడు. ప్రజల కోసమే ప్రభువు అన్న సూత్రాన్ని పాటించి, వ్యక్తిగత విలాసాలకు సమయాన్ని వృధా చేయక అనవరతం ప్రజల సంక్షేమం కోసమే పాటు పడ్డాడు. తన పాలనలో స్త్రీలను గౌరవించాడు. పర స్త్రీలను కన్నతల్లులవలె చూశాడు. శివాజీ సర్దారు అబ్బాజీ సోన్‌దేవుడు కల్యాణి దుర్గాన్ని జయించి, అక్కడి రాణి వాసమును బంధించి తెస్తాడు. అప్పుడు శివాజీ భారతదేశ స్త్రీలలోని పతివ్రతలను గురించి కల్యాణి దుర్గాధిపతి కోడలితో

హరిహర బ్రహ్మల ఁబురుటి బిడ్డలఁ జేసి
జోలపాడిన పురంధ్రీ లలామ,
యమధర్మరాజు పాశము ద్రుంచి యదలించి
పతిభిక్ష గొన్న పావన చరిత్ర,
ధగధగ ద్ధహన మధ్యము పూలరాశిగా
విహరించియున్న సాధ్వీమతల్లి,
పతి నిమిత్తము సూర్య భగవాను నుదయంబు
నరికట్టి నిలుపు పుణ్యములపంట,
అట్టియెందరో భరతాంబ యాడుబిడ్డ
లమల పతిదేవతాత్వ భాగ్యములు వోసి
పుట్టినిలు మెట్టినిలుఁ బెంచు పుణ్యసుతులు

గలరు, భారతవాని భాగ్య కల్పలతలు!" అంటూ అనసూయ, సీత, సావిత్రి, సుమతి వంటి మహా పతివ్రతలను భారతదేశ భాగ్య కల్పలతలని చెబుతూ ఆమెను

"యనవ పుణ్యాంగనా మణి వగుదు గాక
హైందవుల పూజ తల్లి యట్లందరాదె?
నీదు రూపము నా యందు లేదయైన
గనని తల్లివిగా నిన్ను గారవింతు!" అంటూ నీవు యవన దేశపు పుణ్యస్త్రీవి అయినా, మా హైందవపూజను స్వీకరించు. నిన్ను నా తల్లిగా గౌరవిస్తాను అని తగిన మర్యాద చేసి, సైన్యం తోడిచ్చి, సగౌరవంగా బీజాపురికి పంపాడు. ఈ విధంగా శివభారతంలోని ప్రతి ఘట్టం హృద్యంగా, కళ్ళకు కట్టినట్లుగా చిత్రించారు శాస్త్రి గారు.

"తెలుగుకు ఇంత లగువు, బిగువు కలదా అని ఆశ్చర్యపడేలా చేసే నుడికారాలు, పలుకుబళ్ళు, సామెతలు శివభారత కావ్యంలో కోకొల్లలుగా ఉన్నాయి"

- రాళ్ళపల్లి అనంత కృష్ణ శర్మ.

"ఈ మహాకావ్యం శతాబ్దులు, సహస్రాబ్దులు తెలుగువాళ్ళ కడుపులు నిండించే రాయలసీమ పంట"

- మధునాపంతుల సత్యనారాయణశాస్త్రి.

"శివభారతం గడియారం వారి పద్యరచన యొక్క తేనె కాలువ"

- విశ్వనాధ సత్యనారాయణ

ఈ కావ్యంలోని శివాజీ సంకల్పం, వీరోచిత పోరాటం, ఆత్మాభిమానం, పరమత సహనం, రాజకీయ విధానం, పరమత సహనం, హైందవ ధర్మం, దేశభక్తి, భూతదయ, స్త్రీల పట్ల గౌరవభావం, ప్రజాభిమానం, ఆత్మవిశ్వాసం ఇవన్నీ భావితరాలకు మార్గదర్శకాలు.

-- జైహింద్ --

ఆధార గ్రంథాలు :

1) శ్రీ శివభారతం - గడియారం వెంకట శేషశాస్త్రి
2) పదవ తరగతి తెలుగు వాచకం (ఆంధ్రప్రదేశ్)
3) వివిధ పత్రికలలోని వ్యాసాలు
4) అంతర్జాల వ్యాసాలు
5) శబ్ద రత్నాకరము

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

కర్నూలు జిల్లా పద్య కావ్యాలు కలుగోట్ల విజయాత్రేయ

- డా॥. జగర్లమూడి శ్యామసుందర శాస్త్రి

కర్నూలు జిల్లాలో వందలాదిగా కవులు గత అనేక శతాబ్దాలుగా సాహిత్య సృజన చేస్తూ ఉన్నారు. అయితే వారి గురించి సమగ్రంగా వివరించగల రచన ఏదీ లేకపోవడం శోచనీయం. ఉన్నంతలో దాదాపు 8 వందల మంది కవి పండితుల రచయితల వివరాలు తెలియజేసే 'కర్నూలు జిల్లా కవి తరంగిణి' అనే గ్రంథం పాఠకులకు, పరిశోధకులకు కొంత మార్గదర్శనం చేయగలుగుతూంది. సాహితీలోకం ఈ పుస్తక రచయిత శ్రీ వైద్యం వేంకటేశ్వరాచార్యులు గారికి కృతజ్ఞతలు చెల్లిస్తోంది.

వందలాదిగా ఉన్న కవులలో పేరెన్నికగన్న కొందరిని రేఖామాత్రంగా స్మరించడం ఈ సమయంలో నా బాధ్యతగా భావిస్తున్నాను.

ఒకప్పటి కర్నూలు జిల్లాలో భాగమైన 'కంబం' గ్రామానికి 16 కి.మీ. దూరంలో ఉన్న 'ఒరయూరు' రాజధానిగా పాలించిన 'నన్నెచోడుడు' కుమార సంభవం, కళావిలాసం అనే గ్రంథాలను రచించాడు. కాలం 11వ శతాబ్దం.

'చక్రపాణి రంగనాథుడు' అహోబిలం, శ్రీశైలం ప్రాంతాల్లో నివసించి, నయనరగడ పద్ధతిలో 'శివభక్తి దీపిక', శ్రీ గిరినాథ విక్రమం వంటి 'సీస' పద్య కావ్యం, ఇంకా అనేక కావ్యాలు శ్రీశైల మల్లికార్జునుని గురించి రచించాడు. 'రంగనాథ రామాయణం' ఈయన కృతమని చాలాకాలం భ్రమపడ్డారు. కాలం 13వ శతాబ్దం.

కోవెలకుంట్ల వాసుడుగా ఇటీవలి పరిశోధకులు భావిస్తున్న సంకుసాల నరసయ్య / నృసింహ కవి 'మాంధాతృ చరిత్ర' అనే మరో పేరున్న 'కవి కర్ణరసాయనం' అనే కావ్యాన్ని శృంగార ప్రౌఢ ప్రబంధంగా రచించాడు. దీన్ని చదివిన 'యతి' విటుడౌతాడని, 'విటుడు' యతిగా మారతాడని కవి ప్రతిజ్ఞ! కాలం 16వ శతాబ్దం.

'ఆంధ్ర కవితా పితామహుడు'గా శ్రీకృష్ణదేవరాయల మన్ననలు పొందిన 'అల్లసాని పెద్దన' - 'స్వారోచిషమను సంభవకర్త. అష్టదిగ్గజ కవులలో ఒకడుగా పేరుపొందిన ఈయన 'దోరణాల' వాసి అని ఇటీవలి పరిశోధకులు నిరూపించినట్లు తెలుస్తోంది. కాలం 16వ శతాబ్దం.

నందికొట్కూరు, 'పారుమంచాల' గ్రామానికి చెందిన చిత్రకవి పెద్దన 16వ శతాబ్దంలో... 'లక్షణసార సంగ్రహము, హనుమచ్ఛతకం' రచించాడు,..

నంద్యాల కృష్ణభూపతి ఆస్థానంలో ఉండిన పింగళి సూరన 'కానాల' నివాసి. కళాపూర్ణోదయం, రాఘవ పాండవీయం (తొలి ద్వ్యర్థి), ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నం, గిరిజా కల్యాణం, గరుడ పురాణం కావ్యాలు రచించాడు. కాలం 16 శతాబ్దం.

కోయిలకుంట్ల తాలూకా 'గుళ్ళదుర్తి'ని అగ్రహారంగా పొందిన 'క్రొంజ వేంకటాద్రి' కవి తొరగంటి నరసరాజు అనుగ్రహపాత్రుడు. 16వ శతాబ్దం నాటి ఈ కవి 'వాసంతికా పరిణయము' యక్షగాన కావ్యాన్ని రచించాడు.

18వ శతాబ్దానికి చెందిన 'ప్రాగటూరు' సంస్థానాధిపతి 'బిజ్జుల తిమ్మారెడ్డి' కందెనవోలు ప్రధానంగా పాలించాడు. 'అనర్ఘ రాఘవము' ఈతని కృతి.

'త్యాగరాజస్వామి' పితామహులైన 'గిరిరాజకవి' కాకర్ల వాన్తవ్యులు. 18వ శతాబ్దానికి చెందిన ఈయన 'రాజకన్యాపరిణయం', 'రాజమోహన కురవంజి' వంటి కావ్యాలు రచించాడు.

నందికొట్కూరు ప్రాంతీయుడైన 'గట్టు శేషకవి' సత్యభామా విజయం, కుచేలోపాఖ్యానం, యాజ్ఞవల్క్య చరిత్రం, సురాభాండేశ్వరం వంటి కావ్యాలు రచించాడు. ముక్కముళ్ళ వాస్తవ్యులు 'బందుమియ్య' తనకు

సమకాలికుడైన 'బుడ్డా వెంగళరెడ్డి' జీవిత విశేషాలను 'బుడ్డా వెంగళరెడ్డి చరిత్ర'గా కావ్యంగా రచించాడు.

'ఉప్పలపాడు' ప్రాంతీయులు ఉయ్యాలవాడ రామ చంద్రరావు 19వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. 'శ్రీరామ చరిత్రము' ఈయన కావ్యం.

'లక్ష్మీపురం' యల్లకవి' 19వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి. గోరంట్ల మాధవ ప్రబంధం 'యక్షగానంగా' రచించాడు.

'గని' వాస్తవ్యులైన నిడిచెనమెట్ల సుబ్బాశాస్త్రులు 20వ శతాబ్దపు కవి. 'గని నీలకంఠేశ్వర శతకం', రంగనాథ అక్షరాంక మాలిక ఈయన కావ్యాలు.

కొలిమిగుండ్ల మండలం 'నందిపాడు'కు చెందిన నందిపాటి శేషమ్మ 'బ్రహ్మైక్యబోధ', 'జయదేవ చరిత్రం' వంటి కావ్యాలు, నాటకాలు రచించింది. 20వ శతాబ్దం ఈమె కాలం.

ఓర్వకల్లు మండలం, 'కన్నమడకల' గ్రామ వాస్తవ్యులు నంద్యాల అనంతాచార్యులు 19వ శతాబ్దం చివరి భాగంలో గద్వాల శ్రీరామ భూపాలుని సంస్థాన పండితులుగా ఉండిన వీరు ఆచార్య వింశతి, ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి, మదన బాణవిజయం వంటి కావ్యాలు రచించారు.

'పెదపాడు' గ్రామ వాసి 'గోపయ్య' వాక్కుద్ధి గల కల కవి. రచనలేవీ లభ్యం కావడం లేదు. 'దామోదరం నంజీవయ్య' జన్మించడానికి ముందే ఆయన తల్లిదండ్రులకు కుమారుడి జీవిత విశేషాలను తెలియ జెప్పిన జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్త, కవి అయన.

'కలవటాల జయరామారావు' కోయిలకుంట్ల - కలవటాల వాస్తవ్యుడు. 'జయరామ నానార్థ నిఘంటువు' పేరిట 15 వేల కంద పద్యాలు రచించిన ఏకైక కవి. 20వ శతాబ్దం వీరి కాలం.

20వ శతాబ్దానికి చెందిన ఉప్పలూరి శివరామశాస్త్రి కర్నూలు నివాసి. 'రామాయణము'ను లఘు ద్విపద కృతిగా రచించారు.

'రాయసంశేషగిరి రావు' నంద్యాల వాస్తవ్యులు - తొలి పార్లమెంటు సభ్యులు - నంద్యాల నుండి శ్రీ పాణికేశ్వర మహాత్మ్యం, కుసుమావలి వంటి కావ్యాలు రచించారు.

బనగానపల్లి - పసుపుల వాస్తవులు 'నిశ్చింత సూగూర సూరి' చిన్న టేకూరులో కూడ నివసించారు. 'పంపా రమణ శతకం, మనశ్శుద్ధి శతకం' వంటి పద్య రచనలు చేశారు. కాలం 19-20వ శతాబ్దాలు.

ప్రధానంగా 20వ శతాబ్దంలో జీవించిన దైవందిన్నె రామారెడ్డి బెళగల్ - దైవందిన్నె ప్రాంతీయులు. స్వయంగా కవి.

పూర్వపు కర్నూలు జిల్లా ఎఱ్ఱగొండ పాలెం వాస్తవ్యులై, గద్వాల సంస్థాన కవిగా వెలిగిన గాడేపల్లి వీరరాఘవ శాస్త్రి అవధాని, ఆశుకవి; 19వ శతాబ్దంలో జీవించిన ఈయన "కర్నూలు జిల్లా జలప్రళయం, సీతాకల్యాణం, శ్రీ మదహోబల మహాత్యం" వంటి కావ్యాలు, శతకాలు రచించారు.

కర్నూలు వాస్తవ్యులు దోమా వెంకటస్వామి గుప్త. 20వ శతాబ్దికి చెందిన ఈయన శ్రీ పరకాల విలాసం, ప్రేమాభిరామం, బ్రహ్మవైవర్త పురాణం రచించారు. ఇంకా అనేక ముద్రిత గ్రంథాల రచయిత అయిన ఈయన శతావధాని.

నెల్లూరులో పుట్టినా నంద్యాలలో స్థిరపడి 'కవితా సామ్రాజ్యాన్ని' స్థాపించి, విశేషంగా సాహితీ సృజన చేసినవారు మద్దులపల్లి వేంకట సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి. అద్భుత చర్యలు, అమృత సందేశం వంటి అనేక రచనలు చేసిన ఈయన కాలం 20వ శతాబ్దం.

'అభినవ వేమన' బిరుదం పొందిన 'జోస్యం జనార్దన శాస్త్రి బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. పాణ్యం వాస్తవ్యులైన ఈయన కన్నతల్లి, వీరాంజనేయ విలాసము, పసిడి పంట, దేవీమహాత్యం వంటి అనేక కావాల్యను రచించారు. కాలం 20వ శతాబ్దం.

తెలుగు, ఆంగ్ల భాషలలో కవిగా, ఆంగ్లంలో ఖజూ ఎజుచీూ×ూచీఃు పేరుతో అష్టావధానాన్ని చేసిన వారుగా

పేరు పొందిన 'అందలం కృష్ణమూర్తి' మహాదాత (బుడ్డా వేంగళరెడ్డి), మధుగీతి, శ్రీకృష్ణ తాండవం వంటి పద్య కావ్యాలను రచించారు. కాలం 20వ శతాబ్దం.

'మొలగవెల్లి' వాస్తవ్యులు ఏలూరి యంగన్న శ్రీరామ జపమాల, ఇంకా కొన్ని ఖండికలు రచించారు. 20వ శతాబ్దానికి చెందిన ఈయన నటులు, గాయకులు కూడా.

దొర్నిపాడు - కొత్తపల్లి వాస్తవ్యులు మాచిరాజు శివ రామరాజు అష్టావధాని 'మణుల మూట, తేనె జల్లులు, దయానంద ప్రబంధం' వంటి కావ్యాలు రచించారు.

'ఆశిషమ్ములు వత్స! సంన్యాస దీక్ష
స్వీకరించిన నీ కిష్ట సిద్ధిరస్తు
వినుము' శుద్ధ చైతన్యుడన్ బేరు మారి
ప్రథితమగు 'దయానంద సరస్వతి' యను
నామ మిక నీకు భావినీ నాటి నుండి.
(దయానంద ప్రబంధం)

పాణ్యం నరసరామయ్య ఉయ్యాలవాడ వాస్తవ్యులు. 'స్వాతంత్ర్యవీరుడు', వీరకంకణం వంటి కావ్యాలు రచించారు. పాణ్యం లక్ష్మీనరసింహ శాస్త్రితో కలసి జంట కవులుగా 'ప్రభాత రేఖలు' వంటి కృతులు రచించారు.

అమితోద్దండ దురంత పీడనకులోనై భారతీయ ప్రజా
సముదాయం బొనరించినట్టి ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామ రం
గము కన్నన్ బదియేండ్లకున్మునుపె యాంగ్లప్రాజ్య సామ్రాజ్యపై
న్యముపై గత్తిని దూసినట్టి నరసింహారెడ్డి సామాన్యుడే!
(స్వాతంత్ర్య వీరుడు)

విరివింటి వేంకటరమణ శర్మ 'గని' వాస్తవ్యులు. 20వ శతాబ్దానికి చెందిన ఈయన ఊర్వశి, శర్మిష్ఠ, శృంగార ప్రభావతి, తులసిమాల వంటి ఖండ కావ్యాలు రచించారు.

పాలిడి జోల పాడగల భాగ్యములే కరవాయె, దానవో
ద్ధాలక శౌర్యరాశి యదునందను పట్టపు దేవివయ్యు, రా
రా లలితేంద్ర నీలరుచిరా! సుకుమార! కుమార! యంచు శం
పాలతికోపమాంగి కడుమక్కువ నంకము జేర్చి పుత్రకున్
(శృంగార ప్రభావతి)

దుద్దేల పుల్లయ్య నంద్యాల - బయ్యపు కోడూరు వాస్తవ్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకం, వృక్ష విలాపం వంటి పద్య కృతులు రచించారు.

పద్యము ఆంధ్ర సాహితిని ప్రక్రియలన్నిట నాద్యమై కడున్
హృద్యము, గాన బద్ధమయి, ఎంతయు నింపయి వీనుదోయికిన్
వాద్య విశేషమై విబుధ వర్యులకెల్లను ప్రీతిపాత్రమై
సద్యశమున్ గడించు నిల సత్కృతికర్తకు, దాని భర్తకున్.
(వృక్ష విలాపము - ఆంధ్ర భాషాయోష)

కిలారు చిన్న (కె.సి.హెచ్) సుబ్బరాయుడు గిద్దలూరు - రెడ్డిచర్లలో జన్మించి, ఆదోనిలో స్థిరపడ్డారు. లూక్రెసు భంగపాటు, దేశం కోసం వంటి కావ్యాలు రచించారు.

దేశము కోసమెవ్వడిల ధీరత మీరిన త్యాగభావనన్
లేశము శంకలేక నవలీలగ నాత్మ సమర్పణాకృతిన్
నాశనమౌనొ వాని జననంబు పునీతము కాన మీదు ని
ర్దేశము జాతి కోసమును, దివ్యము గావున దాల్తు నౌదలన్.
(దేశం కోసం)

నంద్యాల వాస్తవ్యులు గొట్టిముక్కల సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి శ్రీ శ్రీనివాస స్తోత్రమంజరి, పాండురంగ శతకం, శ్రీనివాసోదాహరణం, 'మల్లీ! ఓ మల్లీ', 'త్రయీ' వంటి కావ్యాలు రచించారు.

ఈ తెల్గు నేర్చెనా! ఏ భాషలోనైన స్పష్ట భాషణ రీతి పాదుకొనును!
ఈ తెల్గు నేర్చియే ఇంపుగా గీర్వాణ పద్యములం బాడు పాటగాడు!
ఈ తెల్గు గాయకుల్ హేలగా నేభాష పాటలనైనను పాడగలరు!
ఈ తెల్గు వచ్చెనా! ఏ భాషనుం బరకాయ ప్రవేశ సత్కళలు వచ్చు!

విశ్వమందీ తెలుగు నేర్చు విబుధుడొకడె; యాస దోపని రీతి మాట్లాడగలడు
అతిశయోక్తి కాదిది! సత్యమయ్య స్వామి; వేరుమాటేల సుథలూరు వెలుగు తెలుగు.

(త్రయీ...)

వైద్యం వేంకటేశ్వరాచార్యులు కర్నూలు వాసి. విశిష్ట పరిశోధకులు! మార్గదర్శకులు! వేంకటరమణ నక్షత్ర మాల, తెలుగుభాష, సుదర్శన చక్ర రాజ శతకము, శతక ద్వాదశి వంటి శతకాలు, శతక సంపుటులు రచించారు.

జగతి సమస్తమారయగ చక్రము లేనిది సాగదేదియున్
ప్రగతికి మంచి చిహ్నముగ భాసిలు చక్రము, మానవాలికిన్
ప్రగతికి సాధనమ్ముగను వాసికి నెక్కెను చక్రమెన్నగా
సుగతి నొసంగునిన్ శరణుజొత్తు - సుదర్శన చక్ర రాజమా!!

తాటిమాను నారాయణ రెడ్డి బేతంచర్ల నివాసి. 'శేషప్రభ' వీరి పద్య ప్రబంధం. శంకర శతకం, నాగ లింగేశ్వర శతకం, యుగనీతి, మాతృదేవోభవ ఈయన ఇతర రచనలు.

భూమిని జుట్టవచ్చు, మరి భూధరమెత్తగవచ్చు, విశ్వసం
గ్రామము సేయవచ్చు, కలకాలము పెద్దగ సాగవచ్చు, సౌ
దామిని బట్టవచ్చు, శ్రుతి ధర్మము మెప్పగ మార్చవచ్చు, నా
సోముని జేరవచ్చు, మహిశుంఠల మార్చగ నౌనె? శంకరా!

(శంకర శతకం)

డా॥. కోడూరు విష్ణునందన్ ఇటీవలి కాలపు పద్యకవి. అతి చిన్న వయసులో 'ధర్మ దండం' కావ్యాన్ని రచించాడు. ఆదిశంకరుల జీవిత చరిత్ర ఈ కావ్య కథ! నంద్యాల వాస్తవ్యుడైన ఈ కవి వైద్యుడు కూడా! 18వ సంవత్సరంలో ఈ కావ్యం పూర్తి చేశాడు.

ఆసౌజన్య మనస్వి భక్తికి ననంతానందమేపార నా
ధీ సంసర్గ సుశోభితుండు కరుణా దృష్టిన్ ప్రసారించి త
ద్వాసంబందున గాంచనామలకముల్ వర్షింపజేయంగ ల
క్ష్మీ సంస్తోత్రము సల్పివారలకు సంక్షేమంబు గూర్చెన్ గృపన్!

(ధర్మ దండం)

కలుగోట్ల విజయాత్రేయ కవిత్వం... కర్ణుడు కావ్యం:

'కలుగోట్ల విజయాత్రేయ' 20వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి. కర్నూలు జిల్లా 'గని' ఈతని స్వస్థలం. కలుగోట్ల సుందరరావు ఈయన పినతండ్రి. 1935లో జన్మించిన విజయాత్రేయ తన రచనా వ్యాసంగాన్ని నవలలతో ప్రారంభించారు. 42 నవలలు ముద్రితాలు. ఆ తర్వాత 4 నాటకాలు, ఒక ఏకాంకికను, '7' ఏకపాత్రలు రచించారు. ఆ తర్వాత 1956, 57 సంవత్సరాలలో 'సోపాన సందేశం'తో తన పద్య కవితా ప్రస్థానం ప్రారంభించారు. '9' కావ్యాలు, '57' ఖండ కావ్యాలు, 2 గేయ కావ్యాలు ఆయన కలం నుండి జాలువారాయి. ఇంత విస్తృతంగా 'రచనలు' చేసిన వారు, విభిన్న ప్రక్రియలు చేపట్టిన వారు అతి తక్కువగా కనిపిస్తారు.

1975 నాటికి 'రాణి ప్రమీల' కావ్యాన్ని వెలువరించారు. 'జైమినీ భారతం'లోని ఒక ఘట్టాన్ని అంతర్జాతీయ మహిళా సంవత్సరం నేపథ్యంలో కావ్యంగా రూపొందించారు. మహిళా ఔన్నత్యాన్ని ప్రముఖంగా ప్రస్తావించిన కావ్యం 'రాణి ప్రమీల'.

1977 నాటికి 'మహర్షి రావణ' కావ్యాన్ని రచించారు. ఆధ్యాత్మ రామాయణంలోని 'రావణ' పాత్రను 'మహర్షి రావణ'గా మలిచి రావణుడిని ఉన్నతంగా చూపిన కావ్యమిది.

1977లోనే 'ఊర్వశి' కావ్యాన్ని వెలువరించారు. మహాభారతంలోని ఊర్వశి పాత్ర, అరణ్య పర్యంలోని అర్జునుడి స్వర్లోకయాత్రల ఆధారంగా ఈ కావ్యాన్ని రూపొందించారు.

1979 సంవత్సరంలో విజయాత్రేయ 'హేమ శిఖరాలు' వెలవడింది. ఇదొక కల్పిత గాథ! విధి వశాన సన్యాసి అయిన యువకుడు, భిల్ల యువతి అయిన ఒక రాజకుమార్తె పరస్పరం కలుసుకోవడం, వారి మధ్య ప్రణయం, పరిణయం ఈ కావ్యంలోని ప్రధానాంశం.

1988 నాటికి 'కర్ణుడు' కావ్యాన్ని రచించారు. మహా భారతంలోని 'కర్ణుడి' కథ ఈ కావ్యంలోని ఇతివృత్తం. విజయాత్రేయ రచనలన్నిటిలోను ఉత్కృష్టమైనది 'కర్ణుడు' కావ్యం.

1990 సంవత్సరంలో 'కచుడు దేవయాని' కావ్యాన్ని రచించారు. మహాభారతంలోని కచదేవయాని వృత్తాంతం ఈ కావ్యంలోని కథ.

1993 సంవత్సరంలో 'వైరాటి' కావ్యాన్ని ఆవిష్కరించారు విజయాత్రేయ. మహాభారతంలోని 'విరాట పర్వం'లోని ఇతివృత్తం - 'ఉత్తరుడు' ప్రధానపాత్రగా - 'వైరాటి' కావ్యంగా రచించారు.

1994లో 'పచ్చిముత్యం' కావ్యాన్ని రచించారు. కళాపూర్ణోదయంలోని 'సుగాత్రీశాలీనుల' వృత్తాంతం ఈ కావ్యంలో రూపుదిద్దుకున్నది. ఇది అముద్రితం.

'59' ఖండ కావ్యాలలో 'సమ్రాట్ సుయోధన', దాశకన్య, చిత్రాంగి, జవరాలి సవాలు, ఊహావిహంగాలు - కావ్యస్థాయిని అందుకోగల రచనలు. 'లాస్యగౌరి' ముద్రిత గేయ కావ్యం; 'తాండవకృష్ణ' అముద్రిత గేయ కావ్యం.

పద్య కవిగా చేయి తిరిగిన కలుగోట్ల విజయాత్రేయ రచించిన కావ్యాలు సులభంగానే అర్థమయ్యే విధంగా ఉంటాయి. కేవలం మంచి పాత్రలు మాత్రమే కాక జన బాహుళ్యంలో ప్రతి నాయకులుగా, చెడు లక్షణాలు కలవారుగా పేరు పొందిన పాత్రలను కూడ తన కావ్యాలకు ప్రధానపాత్రలుగా తీర్చిదిద్దిన వారు విజయాత్రేయ. ప్రతి నాయక పాత్రలను నాయకులుగా తీర్చిదిద్దడం ఆంగ్ల సాహిత్య సంప్రదాయం. అటువంటి కావ్యాలను కూడ సముచితమైన సమర్థనలతో నిర్వహించిన రసజ్ఞ కవి కలుగోట్ల విజయాత్రేయ.

సమ్రాట్ సుయోధన, మహర్షి రావణ, కర్ణుడు అటువంటి కావ్యాలు. 'కర్ణుడు' కావ్యాన్ని సమీక్షించుదాం.

'కర్ణుడు' కావ్యంలో పదకొండు శీర్షికల విభజన కనిపిస్తుంది. అవి 'కౌంతేయుడు', రాధేయుడు, అంగరాజు, జగజెట్టి, నెరదాత, ప్రజ్ఞా శాలి, ఉపజ్ఞా శాలి, వినయ శిఖరం, కురుచమూనేత, సమర మార్తాండుడు, '11'వ అంకం. 11వ అంకానికి కవి పేరు పెట్టలేదు. కర్ణుని మరణం వల్ల ఏర్పడే శూన్యతకు గుర్తుగా కాబోలు... శీర్షిక లేకుండానే అంకాన్ని ముందుకు నడిపారు. ఈ శీర్షికలు ఆ అంకాలలోని కథాక్రమాన్ని తెలియజేస్తాయి.

'కర్ణుడి తల మహాభారతం' అనే తెలుగు సామెత తెలిసిందే. సంస్కృత, కవిత్రయ భారతాలలో కర్ణుడి పాత్రకు న్యాయం జరుగలేదని డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య వ్యాఖ్యానించారు. 'కర్ణుడు' కావ్యంలో ఆ లోపాన్ని పూరించే ప్రయత్నం చేశారనిపిస్తుంది - విజయాత్రేయ.

కవిత్రయ భారతంలోని శాంతి పర్వంలో నారదుడు ధర్మరాజుకు కర్ణుడి చరిత్రను తెలియజేస్తాడు. పాండవుల పట్ల అసూయాద్వేషాలు పెంచుకున్నవాడిగా కర్ణుడు కనిపిస్తాడు.

విజయాత్రేయ కర్ణుని మనసులోని ఈర్ష్యా, అసూయలను అర్జునుని వరకే పరిమితం చేశారు. అందుకే దుర్యోధనుని స్నేహాన్ని అంగీకరించాడు కర్ణుడు... అంగరాజయినాడు - అని వర్ణించారు.

అర్జునుని పట్ల నీర్ష్యా మహాగ్ని కీల
నాలుకలు చాచ నెదలోన నణచిపట్టి
తనదు బలదర్ప జీవితాధ్యాయమంత
ప్రియ సుయోధను ప్రగతి కర్పించినాడు...

అంతే కాక... కర్ణుని కీర్తికి లోపాలుగా కనిపించే అంశాలను కూడ విజయాత్రేయ తన కావ్యంలో పరిహరించారు.

ద్రౌపదీ స్వయంవర సభలో కర్ణుడు విల్లు ఎక్కుపెట్టలేకపోవడం - కర్ణుడు కావ్యంలో కనిపించదు. ఆ సన్నివేశమే లేకుండా శుభాంగి స్వయంవర సమయంలో - కర్ణుడు, తనను ద్రౌపది స్వయంవర సమయంలో 'కుల

విహీనుడని' నిందించడాన్ని గుర్తు చేసుకుంటాడు. అందువల్ల అసలు ప్రయత్నించనే లేదనే ధ్వనిని వినిపిస్తాడు.

శుభ శుభాంగీ స్వయంవర విభవ వీచి
వీచిన విజయ విక్రాంతవేళలోన
ద్రోపదీ స్వయంవర చటులావమాన
ఘట్టమొక్కటి కర్ణుని కనుల యెదుట.

పరశురాముని దగ్గర విద్యాభ్యాసం, ద్రౌపదీ వస్త్రాపహరణ సభలో కర్ణుడు కారణం కావడం కూడా విజయాత్రేయ పరిహరించారు. అభిమన్యుని విల్లు విరచడంలో కర్ణుడు అధర్మవర్తనకు పాల్పడడం కూడ పరిహరించారు. భీముని చేత కర్ణుడు ఓడి, మూర్ఛిల్లడాన్ని వదలిపెట్టారు.

అయితే విజయాత్రేయ కొన్ని అంశాలను ప్రత్యేకించి విస్తరించారు.

కర్ణుని అస్త్ర విద్యాభ్యాసానికై అధిరథుడు ధృతరాష్ట్రుని ప్రత్యేకంగా అభ్యర్థించి ద్రోణుని వద్ద చేర్చినట్టు రచించారు.

తనకు ధృతరాష్ట్ర కడగల చనువు కొలది
సుతుని జగదేక శూరుగా జూచుకొరకు...
హస్తి పుర రాచ సమర విద్యాలయాన
కుంభ సంభవు చరణ కుంకుమలమ్రోల
విడిచిపెట్టెను రాధేయు వినయధనుని
అధిరథుండు ధనుర్వేద మభ్యసింప!

దుర్యోధనుడు శుభాంగి స్వయంవరానికి వెళ్ళినప్పుడు తోడుగా వెళ్ళిన కర్ణుడు - జరాసంధాది ప్రముఖ వీరులందరినీ నిలువరిస్తాడు. జరాసంధుడు పగతో కర్ణుని ద్వంద్వ యుద్ధానికి ఆహ్వానిస్తాడు. ఓడి 'మాలిని' నగరాన్ని బహూకరిస్తాడు. ఇది కవిత్రయ భారత గాథ. కానీ విజయాత్రేయ... జరాసంధుడు కర్ణునితో స్నేహం కోరి మగధకు ఆహ్వానించినట్లు, దుర్యోధనుడు సమ్మతించి, పరస్పరం ఆతిథ్యం ఇచ్చిపుచ్చుకొన్నట్లు రచించారు.

మగధకు రండు, మా యతిథిమందిర గౌరవమంది కొండు నీ
యగణిత శౌర్య సాహస మహార్ణవ భీషణ ఘోషణాలు ఠీ
విగ సమరమ్ము సల్ప రణ వేదిక సిద్ధము సేయువాడ రా
బిగువుల పిల్పు కాదనక వేగిరమే యరుదేరగా వలెన్.
- ప్రతిగా దుర్యోధనుడు...
పిలువగా నుంటి మేము మిమ్ములను హస్తి
పురికి - ముందుగా మీరలా చరణ సేతు
రటులనే యగుగాక యాహ్వానితులుగ
రాగలము గాక తమ గిరివ్రజపురమ్ము! - అంటాడు.

కలుగోట్ల విజయాత్రేయ శైలి సరళం. ఆ విషయాన్ని తమ పీఠికలో ప్రకటించారు కూడ. పది మందికీ కావ్యం చేరాలనే కోరికతో కొంత స్వతంత్రించి రచన చేసినట్టు చెప్పుకున్నారు.

'కౌంతేయుడు' తొలి అంకం. ఇందులో 'కుంతీ నూర్యుల' వివాదం సామాజిక నీతి నియమాల నేపథ్యంలో చక్కగా నడిపారు విజయాత్రేయ. చివరికి మానవ సంకల్పానికి దైవం దాసోహమంటుందని సూర్యునితో పలికిస్తారు.

మంత్రబద్ధమ్ము మా యస్వతంత్ర జీవి
తమ్ము - దానిదాటంగ నేదారి లేదు
తప్పదొప్పుకొనకిట నీకెప్పగిదిని
కన్నెతనమున కొక లోటు కలుగదబల!

'కర్ణుని' ప్రసవించడాన్ని కూడ దయార్ద్రంగా చిత్రించారు విజయాత్రేయ. ఈ ఘట్టం చదివేటప్పుడు 'కరుణశ్రీ - కుంతీకుమారి' పెట్టియలోన... తప్పక జ్ఞాపకం వస్తుంది. ఈ ఖండిక కర్ణుడులోని ఈ ఘట్టానికి ప్రేరణగా నిలిచిందనిపిస్తుంది. కుంతి కర్ణుని పెట్టెలో పెట్టి నదిలో విడవడం ఆర్ద్రంగా సాగుతుంది. ఆమె బాలెంత తనం గురించి ప్రత్యేక ప్రస్తావన చేశారు విజయాత్రేయ.

చిన్ని బాలెంతరాలికి నెన్నడుమున
బిగువు నడికట్టు లేదని వగచువారు,
పచ్చి పాదాలు నీటిలోపలికి దించె
నంచు చింతించు వారు లేరైరి నాడు!

'రాధేయుడు' ఘట్టంలో ద్రోణుడు బ్రహ్మాస్త్రం నేర్పడానికి తిరస్కరించినప్పుడు కర్ణుని మనసులోని భావ సంచలనాన్ని కవి చక్కగా ఆవిష్కరించారు. సూతులు కూడా మానవులేనని, విప్రుల ఆధిపత్యం వల్ల వారికి అన్యాయం జరిగిందని, రాజులు దాన్ని ఆమోదించారని కవి తేటతెల్లం చేశారు.

సూతుడైనంత మానవ జాతి కాద
స్వార్థ పరిపూర్ణ పక్ష విప్రాధిపత్య
దుర్వినీతి సాహంకార ధోరణులవి
పిచ్చి రాజులు తలలూచి మెచ్చినారు.

అంగరాజుగా పట్టాభిషిక్తుడైనప్పుడు తనను తాను దుర్యోధనునికి సంపూర్ణంగా స్నేహితుని చేసుకున్నాడు. కవి ఈ సమయంలో కర్ణుని చూపిన తీరు చెప్పుకోదగినది.

పదుగురి ముందు మూర్ధమును వాల్చక తప్పని పాడు వేళ స
మ్మదమున రాజ్యమిచ్చి తను భూమిపుజేసిన రేని స్నేహ సౌ
హృద సుకుమార భావ రసహేలకు నంజలి పట్టినాడు నె
మ్మది పులకింప కర్ణుడతి మానుష దుర్విధి ధిక్కరించుచున్.

'నెరదాత'గా పేరుపొందిన కర్ణుని సూర్యుడు వారించినా వినకుండా ఇంద్రునికి కవచకుండలాలు దానం చేసిన మహోన్నత కీర్తిని విజయాత్రేయ చిత్రించిన తీరును పరిశీలించండి.

"ఈ యున్నతి చాలు నాకు జనమోర్వని గొప్పలు కోరనెప్పుడున్' అని స్పష్టం చేస్తాడు. సూర్యుడు అలా హెచ్చరించడం - వాత్సల్యపు మోజు చంపుకొనజాలని మీ మమకార మాధురీ లౌల్యమెగాని - అని తేటతెల్లం చేస్తాడు. ఇంద్రుడంతటివాడు - 'చేయిచాచనెటుగాదను వాడ ననూహ్యమెంతకున్' అని త్రోసిపుచ్చుతాడు.

ఇంతటి వారు లేడని మహిన్ మరి నింగి నగార మ్రోగు కొం
డంతటి యర్జునుండు నఖిలాస్త్ర విదుండు జగద్విజేత గె
ల్పింతకు సందియమ్ము కలిగించిన దింద్రున కన్నచాలు గ
ర్వింతును విశ్వవీధి విహరించిన బాహుబల ప్రసిద్ధికిన్.

'జాషువా' తన ఖండ కావ్యాలలో 'భారత వీరుడు' పేరుతో రెండుసార్లు కర్ణుని గురించి రచించారు. ఆయన దృష్టిలో భారత వీరుడనే పేరు మరొకరికి వర్తించదేమో! భారత పాత్రలలో ఆయన ప్రముఖంగా రచించిన వారు ఇద్దరే. ఒకరు గంగా సూనుడు, మరొకరు గంగా యానుడు.

కర్ణుని గురించి 'జాషువా' అభిప్రాయాలను విజయాత్రేయ చదివి ఉంటారు. అందుకే కొన్ని సందర్భాలలో నిష్కర్షగా తన అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు. అందుకు నాటకీయత జోడించారు.

ఈ కవచంబు గుండలములీయకు మల్లదె దొంగబాపడై
నాకవిభుండు వచ్చెడిని నాయనుగుం గొడుకా! యటంచు మ
ర్త్యాకృతి నుండి వల్కెడు సహస్కరు నింగని నవ్వి యవ్వియే
పోకడ పెట్టు నీ సుగుణమున్నుతియింప దరంబె! భానుజా!
(జాషువా...)

'ప్రజ్ఞాశాలి' గ కర్ణుని విజయాత్రేయ చూపిన విధానం పరికింపదగినది. శ్రీకృష్ణుడు పాండవ పక్షపాతంతో - పాండవ పక్షం వహించమని కోరిన సందర్భంలో...

హా! వినరాని వింత మరియాదలు వింటిని - రామరామ, నీ
భావికి కోటి దండములు - పావని ద్రోవది కే కళంక మా
నీ వివరాల నీటులిక నీ పరిశీలన లేనితీరు సం
భావన సల్పలేను! పెడవాదనతో పని యేమి నాకిటన్!

ఇదే అంశాన్ని 'జాషువా' రచించిన తీరు విజయాత్రేయకు స్ఫూర్తినిచ్చిందేమోననిపిస్తుంది.

ఒక పాంచాలికి భర్తలేవురని మర్త్యుల్‌గూడి మాటాడు వా
డుకయే కర్ణకఠోరమై మసలుచుండున్ డెందమందట్టివా
నికి నా కారవ భర్తృనామము ధరన్నిర్మింపకంచు న్మురా
రికి వాక్రుచ్చి, యశంబు జాటవె ధరిత్రీ మండలిన్ భానుజా!
(జాషువా)

'ఉపజ్ఞాశీలి'గా కర్ణుని సౌజన్యాన్ని విజయాత్రేయ కరుణ రసస్ఫోరకంగా చిత్రించారు. కుంతి కర్ణుని కలిసి తాను తల్లినని, పాండవ పక్షం వహించమని కోరినప్పుడు అతి నున్నితంగా తిరస్కరించి, ఆమె కోరకుండానే అర్జునుడిని తప్ప మరెవరినీ చంపనని మాట ఇస్తాడు.

ఈ మురిపాలు, ముచ్చటలు, నేదియు నెక్కడ లోటురాక, వే
నోముల పంటగా దలచి, నూరులు వేల విధాల దీర్చె, మా
రాములు, గోములన్నియును రాధ, ప్రియమ్ముగ బుజ్జగించి, నీ
వే మరి రాధలో మధుర వీచికవై విరబూచియుంటివో!

అంపశయ్యపై పడి ఉన్న భీష్ముని దగ్గరకు పోయి నమస్కరించి పరామర్శించిన 'వినయ శిఖరంగా' కర్ణుడు భాసిస్తాడు. భీష్ముడు కర్ణుడు మనను విప్పి మాట్లాడుకోవడాన్ని వివరంగా చిత్రించారు విజయాత్రేయ.

'మేలుకీడు లెన్ననే రాదు... మేధావి యెవడు గాని' అని భీష్ముడు ఊరడింపుగా పలుకుతాడు. ధైర్యం చెబుతాడు. దుర్యోధనుడు, ధర్మరాజు ఇద్దరికన్న మిన్నయైన సౌశీల్యం గలవాడు కనుకనే భీష్ముడు కర్ణునితో ఇద్దరి గురించి విమర్శ చేసినట్లు చిత్రించాడు విజయాత్రేయ.

జూదపు పిచ్చి యొక్కనిది! జూదములో సరివారి గెల్చు సం
పాదన పిచ్చి యొక్కనిది! వద్దని జూదము త్రోసిపుచ్చి పో
రాదను పిచ్చి యొక్కనిది! రాజసపున్ పగ విస్మరించనే
రాదను పిచ్చి యొక్కనిది! రాచకులానికి మేలు కల్గునే!...

అని తన మనస్సును ఆవిష్కరిస్తాడు భీష్ముడు.

ఆ తర్వాత 'కర్ణుడు' సర్వసైన్యాధిపతిగా 'కరుచమూనేత' కావడం... మరణించడం తెలిసిన వివరమే!

తాను గురువుగా భావించే డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్య కోరిక మేరకు దాదాపు ఐదు సంవత్సరాలు పరిశ్రమించి విజయాత్రేయ చేసిన కృతి ఇది.

మానవజాతి మనుగడకు దోహదం చేసే మహా ఇతిహాసం మహాభారతం నుండి 'కర్ణుడి'ని మాత్రమే మనకు చూపే కృతి ఇది.

ప్రజ్ఞా వికాసానికి కులము అడ్డు కారాదని 'కవి' కర్ణుని పాత్ర ద్వారా తెలియజెప్పారు. దానినెవరూ ఆపలేరని నొక్కి చెప్పారు.

మోసపోతున్న ఆధునిక యువతులకు గొప్ప మార్గ దర్శనం చేస్తుంది ఇందులోని కుంతి పాత్ర.

ధర్మ పాలన, స్నేహ ధర్మ పాలన రెండింటి మీద అసిధారావ్రతం చేసి త్యాగశీలతకు పెద్దపీట వేసిన ఇతివృత్తం కర్ణుడిది.

దాతృత్వ నియమాన్ని పాటించిన కర్ణుని జీవితం - నియమ నిబంధనలతో జీవితాన్ని ఎలా గడపాలో సూచిస్తుంది.

కృతజ్ఞతా భావనతో మెలగడం సమాజంలో ఎటువంటి బంధాలకు బలాన్నిస్తుందో... తద్వారా మనుషులు పొందగల మేలేమిటో ఈ కావ్యం తెలియజేస్తుంది.

కుటుంబ సంబంధాలు ఎంత సంక్లిష్టంగా ఉండగలవో... అలాగే ప్రభుత... రాజకీయాలు ఎంత స్వార్థ పూరితాలో... ఆ చట్రంలో ఎంత కుటిలతకు చోటున్నదో... ఆ స్థితిలో సౌశీల్యంతో ఎలా మెలగాలో అన్న లౌకిక జ్ఞానం ఈ కావ్యం తెలియజేస్తుంది.

విధి బలీయమని తెలిసి కూడ తన కర్తవ్యాన్ని శక్తి వంచన లేకుండా నిర్వర్తించిన కర్ణుడు, ఇతర పాత్రలు ఆధునిక యువతకు స్ఫూర్తి కేంద్రాలు.

ఎన్నో రకాల లౌల్యాలు మనిషిని లొంగదీయడానికి చేసే ప్రయత్నాలు - అయినా చెక్కుచెదరని వ్యక్తిత్వాన్ని ఎలా నిలుపుకోవాలో... కర్ణుడు కావ్యం ద్వారా 'కవితా కిరీటి' కలుగోట్ల విజయాత్రేయ మనకు విశదం చేశారు.

యువత ఈ కావ్యాన్ని అనుశీలించి జ్ఞానవంతులు కావాలని ఆశిస్తున్నాను.

॥ జై తెలుగుతల్లి! ॥

ఉపయుక్త గ్రంథాలు :

1) కర్నూలు జిల్లా కవితరంగిణి - వైద్యం వేంకటేశ్వరాచార్యులు
2) త్రయీ - గొట్టుముక్కల సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి
3) దయానంద ప్రబంధము - మాచిరాజు శివరామరాజు
4) స్వాతంత్ర్య వీరుడు - పాణ్యం నరసరామయ్య
5) శృంగార ప్రభావతి - విరివింటి వేంకటరమణ శర్మ
6) వృక్ష విలాపము - దుద్దేల పుల్లయ్య
7) దేశం కోసం - కిలారు చిన్న సుబ్బరాయుడు
8) శేషప్రభ, శంకర శతకం - తాటిమాను నారాయణరెడ్డి
9) ధర్మ దండం - డా॥ కోడూరు విష్ణునందన్
10) కర్ణుడు - కలుగోట్ల విజయాత్రేయ
11) కలుగోట్ల విజయాత్రేయ కవిత్వం - పరిశీలన - డా॥ జగర్లపూడి శ్యామసుందర శాస్త్రి
12) కుంతీకుమారి - కరుణశ్రీ
13) భారత వీరుడు - గుర్రం జాషువా
14) శ్రీ మదాంధ్ర మహాభారతం - కవిత్రయము (తి.తి.దే.)

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

మాసంపత్ కుమార్ 'వ్యక్తిత్వం'

– టి. దేవరాజ్, పరిశోధక విద్యార్థి, తెలుగుశాఖ, రాజధాని కళాశాల, చెన్నై, తమిళనాడు.

ఆచార్య మాడభూషి సంపత్ కుమార్ గారితో రెండు దశాబ్దాల పరిచయం నాది. 2002లో ఎం.ఎ విద్యార్థిగా మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం తెలుగు శాఖలో చేరి మాడభూషి గారి పాఠాలు విన్నాను. పాఠాలతోపాటు జీవితానికి సంబంధించిన బ్రతుకుదెరువు పాఠాలను నేర్పారు. తన అనుభవాలను, అనుభూతులను మాతో పంచుకునేవారు. వారు చెప్పిన ప్రతిమాట ప్రతి ఒక్కరిని ఆలోచింపజేసేదిగా ఉండేది. మహాప్రస్థానంలోని ప్రతి కవితను అనర్గళంగా పుస్తకం చూడకుండా వినిపించేవారు. మహాప్రస్థానంలోని కవితలను చెబుతుంటే సమాజానికి, సాహిత్యానికి ఇంత సంబంధం ఉందా అని ఆశ్చర్యపోయే వాడిని ఇంతేకాదు వారు ఏ పాఠం చెప్పినా అది ఎంతో వినసొంపుగా ఉండేది. అలా వారి దగ్గర జర్నలిజం పాఠాలు, అనువాద సాహిత్యం, భాషాశాస్త్రానికి సంబంధించిన పాఠాలు ఎంతో రసవత్తరంగా నేర్పారు. ఆ సాహిత్య పరిచయమే వారిమీద అమితమైన అభిమానాన్ని పెంపొందించుకునేటట్లు చేసింది. ఇప్పటి వరకు చెప్పిందంతా తరగతికి సంబంధించిన అంశాలే. మరో విషయం ఏమిటంటే నేను బి.ఎ హెచ్.ఇ.పి. వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయంలో చదువుకొన్నాను. నా మిత్రుడు మానమ మునిరత్నం ప్రోత్సాహంతో ఎం.ఎ తెలుగులో చేరాను. బి.ఎ చదువుతున్నప్పుడు తెలుగు మీద అంతగా ఇష్టం ఉండేది కాదు. ఇష్టం ఉన్నా, కష్టం ఉన్నా తెలుగు పేపర్ కూడా పాస్ అవ్వాలి. ఎలాగో ఒకలాగ రాఘవేంద్ర గైడుతోను, బ్రిలియంట్ గైడుతోను సహవాసం చేసి పరీక్షకు రెండు మూడు రోజులు ముందు చదువుకొని పాస్ అయ్యేవాడిని. నేను బి.ఎ తెలుగు విద్యార్థిని కాదని ఇంతక మునుపుగానే చెప్పాను. మా ఎం.ఎ తరగతిలో చాలామంది బి.ఎ తెలుగు, బ్యాచులర్ ఆఫ్ ఓరియంటల్ లాంగ్వేజ్ చదివిన విద్యార్థులు తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయులు అడిగిన ప్రశ్నలకు ఎంతో ఉత్సాహంగా సమాధానాలు చెప్పేవారు. వారి ఉత్సాహాన్ని చూసి నేను నిరుత్సాహపడేవాన్ని మాడభూషిగారు ఇదంతా గమనించి నా నిరుత్సాహంలోని 'నిర్'ని తీసేసి ఉత్సాహపరిచారు. వెన్నుతట్టి ముందుకు నడవడానికి దారి చూపించారు. ఈ సన్నివేశం వారిమీద ఇంకా ఇష్టాన్ని పెంచింది.

ఇదిలా ఉండగా మధ్యాహ్నం ఒకటి రెండు గంటల మధ్యలో దేవరాజ్ తిన్నావా అనేమాట నన్ను కలవర పెట్టింది. ఈ మాట నన్ను ఒక్కరినే కాదు. నాతోపాటు దీనంగా ఉండే ప్రతి విద్యార్థిని, విద్యార్థులను అడిగేవారు. అందరికీ అయనంటే ఇష్టం. నాకు మరీ ఇష్టం. మాడభూషి గారంటే ఇష్టమేకాని వారి దగ్గర ఏ విషయాన్ని నిర్భయంగా చెప్పే ధైర్యవంతున్ని కాదు. నాకు కాస్త బిడియం, జంకు, కాస్త మొహమాటం. నా మనోభావాలను గ్రహించి నా ప్రతి కదలికను పసిగట్టి తాను తెచ్చుకున్న భోజనం కూడా నాకు ఇచ్చేవారు. ఇలాంటి సన్నివేశాలు మాడభూషిగారి దగ్గర మరీ చేరువయ్యేటట్లు చేశాయి. ఇలా గడుస్తున్న సమయంలో నా స్థిరనివాసాలను గురించి, నా ఆర్థిక పరిస్థితులను గురించి, నా కుటుంబ నేపథ్యం గురించి, ఎలాగో తెలుసుకున్నారు. అప్పటి నుంచి నా మీద ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపారు. ఏదో ఒకరోజు మాట సందర్భంగా మాట్లాడతుంటే మీ నాన్న ఏమి చేస్తారు? అని అడిగారు. మా నాన్న లేదుసార్ అన్నాను. గమ్మున అయిపోయారు. మీ అమ్మ ఏమి చేస్తుంటుంది అన్నారు. అమ్మకూడా లేదుసార్ అన్నాను. ఆ మాట చెప్పిన వెంటనే మాడభూషిగారి మనస్సు మూగపోయింది. కంఠం గద్గద స్వరం అయ్యింది. నా జీవితంలో నా గురించి తెలిసి ఇంతగా బాధపడిన మనిషి మా గురువు

మాడభూషి గారే. అప్పటి నుంచి నన్ను ఎంతో దగ్గరకు తీసుకునేవాడు. ఆర్థికంగా, హార్థికంగా సహాయం చేసేవారు. మొదటి సంవత్సరంలో చేరినప్పుడు ఫీజులు చెల్లించిన నేను మరలా ఆ మాటకే పోలేదు. మిగతా ఫీజులన్నీ వారే చూసుకున్నారు. బస్సు చార్జీలు ఇచ్చి నన్ను ఇంటికి పంపిన సందర్భాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వారు నివాసం ఉండిన చెన్నైలోని విల్లివాక్కం నగరంలో ప్రభుత్వ ఉచిత హాస్టల్ ఉండేది. నా మిత్రులందరూ అక్కడ ఉన్నారు. నాకు హాస్టల్ సీటు రాలేదుకాని హాస్టల్ వార్డన్‌తో మాట్లాడి నాతోపాటు ఎంతోమంది విద్యార్థులకు దాక్కోవడానికి అండదండగా ఉన్నారు. పేరుకు మాత్రమే హాస్టల్‌లో ఉన్నాము. నాతోపాటు వేలాయుధం, మునిరత్నం, ప్రసాద్, మునిశేఖర్, వెంకటేశ్, ఎ.మునిరత్నం ఇలా ఎంతో మందిని వారి ఇంటికి తీసుకెళ్లి భోజనం పెట్టేవారు. ఇలా ఎన్నోరోజులు జరిగాయి. ఎం.ఎ మధ్యలో జరిగిన విషయాలన్నీ ఎన్నో చెప్పాలని ఉంది. ఏది ఏమైనప్పటికీ నన్ను మనిషిగా బ్రతకడానికి బ్రతుకుదెరువు నేర్పించాడు. ఎం.ఎ పూర్తి చేసిన తరువాత ఎటు వెళ్లాలో తెలియని పరిస్థితుల్లో వారి దగ్గరే ఎం.ఫిల్ సీటు ఇచ్చారు. జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రి 'పుష్పవిలాపం సామాజిక దృక్పథం' అనే అంశం మీద లఘుసిద్ధాంతాన్ని సమర్పించాను. నాతోపాటు నా పరిశోధనకు వారుకూడా శ్రమించారు. వారికి ఎంతో శ్రమ ఇచ్చాను. వారికి కోపం వస్తే మీరు ఎలా బ్రతుపోతారు? అని ఆవేధన చెందేవారు. అదేవారి కోపం. ఇంతకు మించి ఏమీ అనరు. ఎం.ఫిల్ పూర్తి చేసిన తరువాత ఎలా బ్రతకాలో తెలియలేదు. ఎలాగో ఒకలాగ పరోక్షంగా వారి సిఫారసు మేరకు ఒక ప్రైవేటు స్కూల్‌లో తెలుగు పండిట్‌గా చేరాను. అక్కడ చేరి మరలా పండిట్ ట్రైనింగ్ మహబూబ్ నగర్‌లో పూర్తి చేశాను. 2005వ సంవత్సరం ఎం.ఫిల్ పూర్తి చేయడంతో మాడభూషిగారితో పరిచయం తెగిపోయిందనుకున్నాను. నా మిత్రుల ద్వారా మాడభూషిగారు అప్పుడప్పుడు నన్ను అడుగుతున్నాడని విని సంతోషపడేవాన్ని. ఎలాగైనా మాడభూషిగారిని చూడాలని ఒకటిరెండు సార్లు చెన్నైవెళ్లి, తెలుగుశాఖలోనే కలిసాను. నేను ఎప్పుడు కలిసినా నా చేతికి ఒకబ్యాగో, ఒక పుస్తకమో, ఒక పెన్నో ఏదో ఒకటి ఇస్తూ బస్సు చార్జీకూడా ఇచ్చి పంపేవారు.

2009వ సంవత్సరం మాడభూషిగారు తెలుగుశాఖ అధ్యక్షులయ్యారు. ఆ సమయంలో తెలుగుశాఖలో విపరీతమైన తెలుగు కార్యక్రమాలు జరిగాయి. అన్ని కార్యక్రమాల్లో నేను కలుసుకోలేదుగాని కొన్ని కార్యక్రమాల్లో మాత్రం కలుసుకునేవాడిని. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం తెలుగుశాఖకి పుర ప్రముఖులంతా వచ్చేవారు. ఎన్నో జాతీయ, అంతర్జాతీయ సదస్సులతో పాటు ఉగాది సంబరాలు, కవి సమ్మేళనాలు, ధర్మనిధి ఉపన్యాసాలు, పుస్తకావిష్కరణ సభలు జరిపేవారు. అప్పుడు నా మిత్రులు మునిరత్నం, ప్రసాద్, వేలాయుధంతో అబ్బా మనసారు ఇన్ని కార్యక్రమాలు ఎలా జరుపుతున్నారని ఆశ్యర్యాన్ని వ్యక్తం చేశాను. అప్పటికే నా ముగ్గురు మిత్రులు డాక్టరేట్ పట్టా పొంది ఉన్నారు. నాకు కూడా పి.హెచ్.డి చేయాలని ఉంది అనే విషయాన్ని వారితో చెప్పాను. వారు నువ్వు పి.హెచ్.డి చేస్తే మనసార్ మీదనే పి.హెచ్.డి చేయవచ్చన్నారు. నేను నవ్వి ఊరకున్నాను. వాళ్లు నవ్వటం కాదు నిజంగానే చెబుతున్నాం అన్నారు. పి.హెచ్.డి సీటుకోసం నా మిత్రుడు మునిరత్నంతో పాటు సార్ దగ్గరికి వెళ్ళాను. పి.హెచ్.డి చేయాలని ఉంది సార్ అని అన్నాను. ఆ మాట విన్నంతనే మాడభూషిగారు నా దగ్గర సీట్లు లేదునాన్న నువ్వు ప్రసిడెన్సీ కళాశాలలో మురళీగారి పర్యవేక్షణలో చేయి నేను చెబుతానని చెప్పి పి.హెచ్.డి సీటు ఇప్పించారు. పి.హెచ్.డి టాపిక్ ఎన్నుకోవడంలో ఎన్నో తర్జనభర్జనలు పడ్డాను. ముందుగా తెలుగు తమిళ పొడుపు కథలు' మీద పరిశోధన చేయాలని తలపించాను. కొన్ని రోజులు ఇలా గడిచింది. మరలా వేరే అంశం మీద నా పి.హెచ్.డి టాపిక్ మారింది. ఇదిలా ఉండగా నా పి.హెచ్.డి పర్యవేక్షకులు మామిడి మురళీ గారు సలహా మేరకు మాడభూషి గారి రచనల మీద చేస్తే

బాగుంటుందని సూచన ప్రాయకంగా చెప్పారు. మాడభూషి గారి మీద పి.హెచ్.డి చేయాలనే తపన ఇంకా నన్ను ముందుకు తీసుకెళ్ళింది. పి.హెచ్.డి మాడభూషి గారి మీద ఏ కోణంలో చేయాలి, ఎలా చేయాలి అని ఆలోచనల్లో పడ్డాను. అప్పటికే మాడభూషిగారి పర్యవేక్షణలో 28 పి.హెచ్.డిలు, 79 ఎం.ఫిల్‌లు సమర్పించి ఉన్నారు. లెక్కకు లేనన్నీ తెలుగు కార్య క్రమాలు, సదస్సులు, సమావేశాలు జరిగి ఉన్నాయి. మాడభూషి సంపత్ కుమార్ గారు ఇన్ని పనులు ఉన్నా మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయంలో డి.లిట్ పట్టా అందుకుని ఉన్నారు. ఎన్నో పదవునలు అలంకరించి ఆ పదవులకు వన్నె తెచ్చి ఉన్నారు. ఎన్నో పురస్కారాలు, అవార్డులు, బిరుదులు, దేశ విదేశాలోలల్ల పర్యటించి తెలుగుకోసం నిర్విరామంగా కృషి చేసి ఉన్నారు. తెలుగు లిపికి అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి తెచ్చి ఉన్నారు. ఎన్నో సంపాద కత్వాలను, అనువాద రచనలను, చేసి ఉన్నారు. మూడు వందలకు పైగా వివిధ అంశాలపైన అమూల్యమైన వ్యాసాలు రాసి ఉన్నారు. పర్యటనలు చేసి ఉన్నారు. తెలుగు బుక్ ఆఫ్ రికార్డు, వరల్డ్ బుక్ ఆఫ్ రికార్డులలో వాసికెక్కి ఉన్నారు. ఎన్నో కవితా సంపుటాలు వెలువ రించిన మాడభూషి ఆచార్యులు మాత్రమే కాదు కవి, విమర్శకులు, పర్యవేక్షకులు, జర్నలిష్టు, అనువాదకుడు, ప్రముఖ సాహితీవేత్త, భాషాబోధకుడు, సహృదయత ఉన్న సాత్వికభావి, మంచి మనిషి, మృదుస్వభావి, తెలుగు కోసం నిరంతరం తన జీవితాన్ని అంకితం చేస్తున్న ధన్యజీవి. ఇలా ఎన్నైనా చెప్పుకోవచ్చు. ఇలాంటి ఉన్నత మైన వ్యక్తిత్వం కలిగిన మాడభూషి సంపత్‌కుమార్ గారి మీద పరిశోధన చేయడం నా అదృష్టం. వారి వ్యక్తిత్వాన్ని వారి సాహిత్యాన్ని వేరు చేసి చూడలేం. వారి వ్యక్తిత్వం ఎలాంటిదో వారి రచనలు కూడా అలాంటివే. మాడభూషి గారిది ఉన్నతమైన వ్యక్తిత్వం కాబట్టే శిష్యులందరం కలిసి వారిపేరు మీదుగా ధర్మనిధి ఉపన్యాసం ఏర్పాటుచేశాం. వారీమీద, వారి రచనల మీద అంతర్జాతీయ సదస్సు జరిపాం. వారి రచనలమీద పరిశోధనలు జరుగుతూ ఉ న్నాయి. ప్రతి సంవత్సరం మడభూషిగారు కొత్త కవితా సంపుటాన్ని వెలువరిస్తూనే ఉన్నారు. తెలుగుకోసం పాటు పడుతున్న మాడభూషి సంపత్‌కుమర్ గారు ప్రతిరోజు ఏదో ఒక దినపత్రికలోనో, వార పత్రికలోనో, పక్ష పత్రిక లోనూ, మాస పత్రికలోనో, ద్వైమాస పత్రికలోనో, త్రైమాస పత్రికలోనో వారి గొంతు తెలుగువాళ్ల కోసం వినిపిస్తూనే ఉంటారు. పదవి విరమణ తదనంతరం కూడా 'మాడభూషి సాహిత్య కళాపరిషత్' అధ్యక్షుడుగా, తెలుగులో కేంద్రసాహిత్య అకాడమీ అవార్డులు పొందిన వారిమీద ప్రత్యేక ఉపన్యాసాలు ఇప్పిస్తున్నారు. వాటన్నిం టినీ పుస్తక రూపంలో భద్రపరచడానికి పరితపిస్తున్నారు. ఏ కార్యక్రమం జరిపినా ప్రపంచం నలుమూలలా తెలియాలనే సదుద్ధేశంతో రికార్డు రూపంలో 'యూ టూబ్, ఫేస్‌బుక్‌లలో వెలువరిస్తున్నారు. ఇంతముందుగా చెప్పినట్లు మాడభూషిగారి జీవితాన్ని, వారి కవిత్వాన్ని, వారి వ్యక్తిత్వాన్ని వేరు చేసి చూడలేం అన్నదే అక్షర సత్యం. ఇలాంటి మహోన్నతమైన వ్యక్తిత్వం కలిగిన మాడభూషి గారు తెలుగువారికే కాదు మన భారతీయులకే గర్వ కారణం అనడంలో సందేహం లేదు.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

The Grouwth of Pharma Enterpreneurship During the Post - Liberalisation Period in Hyderabad

- Dr. Doneti Sivaji
Assistant Professor, Department of History & Archaeology,
NEHU-Tura, Meghalaya.

- Dr. Thrinadha Rao Bandaru
Assistant Professor, Department of Management,
NEHU-Tura , Meghalaya

- Dr. Seelam Srinivasa Rao
Assistant professor, Dept. of History,
SSSUHE, Kalaburagi.

After the 1990s, Hyderabad became a fruitful destiny, and doing business in pharma became a promising sector for technocrats to start their entrepreneurial career. During post-liberalization, Hyderabad city provided new opportunities in bulk-pharma and retail-pharma. Many MNC companies also focused on Hyderabad to test their fate in the pharmaceutical business. Dr. Anji Reddy set a great example in exploring profits in bulk pharma. This paper attempts to enumerate the business history of some noteworthy entrepreneurs in the pharma industry in Hyderabad and analyze the trends and factors in the pharma business in the post-liberalization period. The study adopted the qualitative data analysis method to analyze the data. By using the personal interview method, information and opinions were taken from entrepreneurs as primary data. Published and unpublished papers, referred business magazines, biographies, and internet sources were considered for gathering relevant secondary data.

Key Words : Post Liberalization, Entrepreneurship, Bulk Pharma, Retail Pharma.

Introduction :

The post-liberalization period has witnessed tremendous changes in the Indian economy. The services turned into a business in the healthcare sector. The nature of the services and infrastructure facilities provided by the healthcare sector had transformed into profit-oriented. Consumers demanded health care as a means to achieve a more extensive stock of 'health capital.' The demand for health is increased tremendously, unlike most other goods. People started allocating their resources primarily to health rather than other things. These circumstances transformed service-oriented hospitals into business-oriented health care hubs. The mentioned developments tremendously impacted the pharma sector, allowing the growth of new entrants in the pharma business. So Hyderabad became a fruitful destiny for international business for them. The objectives of this study are to examine the growth of Entrepreneurship in the Pharma industry and analyze the trends and entrepreneurship promotion factors in the Pharma industry given the post-liberalization period. The study tried to explain how the city Hyderabad became a testing ground for the new entrants and limited the scope of the study to Hyderabad city.

The study adopted the qualitative data analysis method to analyze the data. The personal interview method was used to collect the necessary information and took entrepreneurs' opinions as primary data. Published and un-

published papers, referred business magazines, biographies, and internet sources were considered for gathering relevant secondary data.

In India, entrepreneurship in the pharma sector has been traced to establishing Indian Drugs and Pharmaceuticals Limited (IDPL) in Hyderabad. IDPL has found in 1960 and some other centers for achieving India's march towards self-sufficiency and self-reliance in drugs and pharmaceuticals. The IDPL in Hyderabad focused primarily on research and development (R&D) activities. It played a pioneering infrastructural role in the growth of the Indian drug industry base.

The companies contributed significantly in manufacturing essential and lifesaving drugs as a narrow spectrum. Some of the drugs are Antibiotics, Tetracycline, Antifungal, Sulphonamides, Vitamins, Analgesics, Antihypertensive, Diuretics, Hypnotics, Antimalarial, and Antimalarial Fluoroquinolones. The IDPL at Hyderabad base had three patents on drugs related to Diarrhea, Arthritis, Depression, and Muscle relaxants. Nevertheless, IDPL gave a tremendous boost to indigenous efforts in the private sector of the pharmaceutical industry. Since the synthetic drug plant of IDPL has been located in Hyderabad, the city has developed into the main bulk drug manufacturing center in the country.

Growth of Entrepreneurs in Bulk Pharma:

After introducing the new economic policy and the onset of liberalization in 1991, the IDPL suffered severe losses as it continued to sell its generic drugs at meager prices. This practice was opposed by the MNC's and private sector firms, which sold the drugs at high prices due to its significant loss. The emergent new climate has created substantial global opportunities for Indian enterprises in the wake of liberalization. It is natural, and these conditions for new enterprises made the most successful entrepreneurs. "Reddy's Laboratories," a health care and pharmaceutical company in Hyderabad, is predominant among them. Dr. K. Anji Reddy , the Founder Chairman of Dr. Reddy's Laboratories, created a worldwide wave in the Pharma business. He served in the state-owned Indian Drugs & Pharmaceuticals Ltd, from 1969 to 1975. He was the Founder Managing Director of Uniloids Limited (1976 to 1980), and Standard Organics Limited (1980 to 1984) before founding Dr. Reddy's in 1984. was Founder Managing Director of Uniloids Ltd from 1976 to 1980, and Standard Organics Limited from 1980 to 1984, before founding Dr. Reddy's in 1984.

Dr. Reddy opened new vistas in the Pharma business by starting a research foundation in Hyderabad with brilliant scientists from various life sciences disciplines in 1993. The research program at this foundation has focused on diabetes and cancer. They have accomplished admirable success in their chosen fields. Several other companies have also started drug discovery research and have made significant investments in Hyderabad. Besides revolutionizing human healthcare management, the opportunities from new biology offered much greater potential to create wealth.

Around 600 Pharma units, including a dozen big ones like Dr. Reddy's Labs which has won international recognition, have mushroomed in Hyderabad city and some in the state Telangana districts, catering to the demand for bulk drugs cost-effectively. The cost-effectiveness of In-

dian manufacturers and the availability of skilled labour are among the significant advantages that had put Hyderabad on the world map of Pharma research and production, say's Dr. Anji Reddy, formulae scientist IDPL, and Dr. Reddy's Lab.

Under Dr. Anji Reddy's leadership, Dr. Reddy's Laboratory has become a pioneer and trendsetter in the Indian pharmaceutical industry. It turned the Indian bulk drug industry from import-dependent in the mid-80s to self-reliant in the mid-90s and finally into export-oriented today. Dr. Reddy's been the first company to begin drug discovery research in India in 1993 and has led the industry in turning from 'copycats' into innovators. Dr. Reddy's has listed on the New York Stock Exchange in April 2001 (RDY) - the first non-Japanese Asian pharmaceutical company listed on the NYSE. The present turnover of the company as of the 2020-2021 financial year is over Rs.1,89,722 million. Dr. Anji Reddy himself noted that he was energized and inspired by Nehru's call to advance the frontiers of science and technologies to build a solid and self-reliant nation.

G.V. Prasad is another influential entrepreneur in the Hyderabad Pharma industry. He spent his initial years managing various construction projects in Karnataka state. With Benzex Labs, a pharmaceutical enterprise, he was exposed to the world of pharmaceuticals as a co-founder in 1985. Dr.Reddys later acquired Benzex and Prasad returned to the construction business. Later he returned to pharma as the CEO and MD of Cheminor Drugs Limited in 1990. To transform into a world-class active pharmaceutical ingredient and generics manufacturer, Prasad infused professionalism, good governance, and transparency at Cheminor.[8]. In 2001, Cheminor Drugs merged with Dr. Reddy's Laboratories, and Prasad took over as the Vice-Chairman and CEO of the merged entity. Currently, he is Co-Chairman and Managing Director. As CEO, Prasad has strategized the transformation of the mid-sized pharmaceutical company into a globally respected major pharma. He has developed new lines of business, built a high-talent organization, expanded the global footprint, and crafted best-in-class practices in corporate governance.

Prasad has been widely acknowledged as the architect of Dr. Reddy's successful global generics strategy. He visualized the emergent of newer business platforms like the Custom Pharmaceutical business and Speciality Pharmaceuticals. He has strongly advocated for his company's vision to be "a discovery-led global pharmaceutical company" and focused on building an innovative business. Prasad has made significant and emphatic moves to expand his organization's size and operations through sustained global alliances and well-calculated mergers and acquisitions.

Prasad believes in his people, and he has encouraged dynamic HR practices. Over the years, he has built a diverse, talented, and experienced senior management team in India, Europe, and the USA. Today, Dr. Reddy's is widely known as one of India's best companies to work for across various 'best employer' surveys. Prasad strongly champions sustainable development at Dr. Reddy's even as he builds business. He supports new technologies and investments in transforming Dr. Reddy's into an environmentally conscious and socially responsible organization.

The companies such as Matrix Laboratories, Hetero Drugs Limited, Divis Labs, Aurobindo Pharma Limited, and Vimta Labs, which have been housed in the city, come under the bulk drug business. This period also witnessed the emergence of a handful of Pharma companies and became global leaders. Many entrepreneurial startups emerged and started churning out new drug discoveries for the world. Moreover, few Hyderabad companies became leaders in the global generics markets. The service sector also fuels these developments by creating products and services based on intellectual property. Predominantly, Hyderabad emerged as an important center for pharmaceuticals business with international standards in bulk drug and retail business.

Dr. S. P. Vasireddi established VIMTA Labs Limited in 1984, a leading provider of multidisciplinary contract research and testing industry in India. With its international quality systems, world-class infrastructure, and expert human resources, VIMTA is the preferred choice for many market leaders across the globe. VIMTA has an envious track record of providing services to a broad spectrum of industries.

Mr. P.V.Ramaprasad Reddy, Mr. K.Nityananda Reddy, and committed a small group of professionals in 1986 founded Aurobindo Pharma with a vision. It started operations in 1988-89 with a single unit manufacturing semi-synthetic penicillins (SSPs) at Pondicherry. Given less time, it became a public venture in 1992 and listed its shares in various stock exchanges by 1995. The company has become the market leader in semi-synthetic penicillin drugs. It also contributed to vital therapeutic segments like SSPs, cephalosporins, antivirals, CNS, cardiovascular, gastroenterology, etc[16]. Over the years, Aurobindo Pharma has evolved into a knowledge-driven company. Aurobindo Pharma is R&D focused, has a multi-product portfolio with multi-country manufacturing facilities, and is becoming a marketing conglomerate worldwide. Aurobindo Pharma created a name in manufacturing bulk actives and its core competencies.

After ensuring a firm foundation of cost-effective production capabilities and a clutch of loyal customers, the company has entered the high-margin specialty generic formulations segment with a global marketing network. The formulation business is systematically organized with a focused team for each key international market. Aurobindo believes in gaining volume and market share in every segment it enters. Aurobindo has invested substantial resources in building a mega infrastructure for APIs and formulations to emerge as a vertically integrated pharmaceutical company. Aurobindo's five units for APIs and four units for formulations are designed for the regulated markets.

Entrepreneurship in Retail Pharma :

The retail pharma business is a new trend that took shape in the Pharma business and the bulk drug pharma entrepreneurship development during the liberalization period. The companies like Apollo, Goodlife, Medplus, etc., are made their way into the retail market.

This new retail business trend is that many patients were pulled to the retail shops suffering from different health problems that were habituated to buy medicines over the counter at the medical stores even without consulting doctors. People are scared at the very pros-

pect of taking appointments one day or two days (weeks in some cases) in advance and then waiting in the long queues. So they either postpone their visits to the doctors or depend on the medical stores for quick fixes. By recognizing this problem, some pharmacy chains have started evolving plans to offer services at locations convenient to the people. Many entrepreneurs came forward to open pharma stores in Hyderabad to start their ventures.

The Apollo hospitals have played a key role by establishing pharmacy chains in the city. Apollo hospitals have the aggressive expansion of plans in its pharmacy business, a high-return growth sector, commanding high valuations of the retail business. Apollo Health & Lifestyle, Apollo Pharmacies, and Apollo Health Street had probably crossed the Rs. 1,000 crore mark in 2005, says Sunitha Reddy, Executive Director (finance). Currently, Apollo hospitals crossed Rs. 6,000 crore in 2021 and targeted Rs. 10,000 crore revenue.

Ms. Shivani Kanneganti, Chief Operating Officer of Goodlife, promoted by Global Hospitals chain, runs five regular pharmacies in the twin cities, provides health check-ups, diagnostic services, dental care, and medical counseling, besides selling pharma and wellness products. "*We offer the patients the first line of defense. They can see a physician without an appointment. They will be referred to a specialist only if it is warranted"*[21]. Goodlife is in the advanced stage of talks with the retail major Future group. "*We are planning to locate these convenience clinics at the malls or in the high street,"* Mrs. Shivani said. With Global Hospitals planning to enter all major cities, Goodlife sees a strong backing as it goes to those cities. The company is proposing to set up 30 such clinics in the next 12 months. Another city-based pharmacy chain, MedPlus, has already rolled out similar clinics.

It, however, is not an easy task, Dr. Surendra Mantena, CEO of MedPlus Path Labs, felt. '*We agree that people tend to seek out a specialist rather than a generalist in the current scenario as they have a wrong perception that a specialist is better than a generalist for treating any ailment'* he said. *'We believe that our conveniently located MedPlus Clinics can change this mentality, but it will take time and education'* he pointed out.

MedPlus, which operates 15 such integrated clinics is expecting to open at least 50 such clinics by March 2009. By 2015, Medplus positioned at second with 1,700 store outlets across 300 cities in India[24] after Appolo Pharmacy with 3500 outlets across 400 cities in India.

Conclusion :

At the outset, Hyderabad became a fruitful destiny by post-liberalization, and the pharmaceutical business became a promising sector for new entrants in this field. The new entrepreneurs from Hyderabad created their trends in Bulk-Pharma and Retail-Pharma. Dr. Reddy's Laboratories also opened new vistas in bulk and retail pharma. Many MNC companies streamlined to test their fate in the Pharma business in Hyderabad.

The policies pursued by the local government(s) supported setting up exclusive zones for Pharma industries around Hyderabad. Some of the initial successes made by the first-generation entrepreneurs in the Pharma field in Hyderabad gave the courage. They pushed

other investors to plunge into the industry. Dr. Reddy paved the way for new entrepreneurs to come into the Pharma sector. The other factors could include - availability of a well-educated employable workforce.

Hyderabad has been offered a platform for many intelligent young minds to take up these courses when they could not get admission to the first-tier medical education. Another factor could be the need for quality essential medicines at a much cheaper cost. Naturally, producing such essential medicines at nearby locations to save transportation costs could be another reason. Pharma industries in Hyderabad could enter into agreements with overseas leading Pharma companies to supply basic formulations and essential medicines.

The well-developed countries chose to subcontract manufacture and supply such medicines/formulations for less costly locations. Hyderabad happened to be one among them.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Dalits Conversion to Christianity : An Analytical Review from Historical to Political

- *S. Swaroop Sirapangi*, Department of Political Science, University of Hyderabad.

The article draws attention to a fascinating narration of the Christian foreign Missionaries' sustained work among the Dalits from 1850-1950. The writer reviews Santa Kumari Varikoti Jetty's work on 'Christian Missions among colonial Andhra Depressed Classes'. The reviewer, by and large, appreciates the author, Varikoti-Jetty's research efforts. Same time, the reviewer re-visualises the work under the lenses of Hindutva propaganda dynamics against the Christian Missions in India. Thus, while the work is from historical Christian Dalits conversion dynamics, the reviewer re-visualises the work in the light of the Hindutva section's objection to the Christian proselyte process and negates the Hindutva anxieties as against the liberal right to religious conversion. Also, the reviewer presents the current position of a few Christian congregations, i.e. AELC and TBC. Overall, the review continues in discussion and commentary style.

Key Words : Coastal Andhra, Colonial Andhra, Christian Missionaries, Conversion to Christianity, Madiga, Mala.

Introduction :

Religion in India is a deeply rooted and contested social segment. It is characterised by various historical factors that profoundly impact and affect sociological, cultural, and political contestations. (Manohar, 2010; Manohar, 2009) SanthaKumariVarikoti-Jetty's (hereafter 'Varikoti-Jetty') work is one such explorative construction concerning the colonial coastal Andhra zone. (Varikoti-Jetty, 2019) Historically, Varikoti-Jetty's work targeted constructing the Dalits religious conversion into the Christian fold.[1]Dalits have been known for experimenting with escaping Hindu ritualistic degrading pollution. In this process, by converting to other religions, Dalits attempted to find better spiritual solace in other religions like Buddhism, Christianity, Islam, etc. (Massey, 2009)

Varikoti-Jetty did commendable work in presenting all seven chapters in a fascinating mode. Though Varikoti-Jetty is an academic in history, her subjective justification of Missionaries work was observable. However, Varikoti-Jetty made analytical observations through a vital review of the literature and authentic sources citations in innumerable forms. The most positive contribution of her work lies in constructing colonial coastal Andhra Christian Missionaries dynamics for the years 1850-1950, with authoritative primary and secondary sources interwoven synthesis. Her study stands as a unique contribution, especially concerning the chosen six Missionaries and their influential impact on the conversion of Madiga and Mala (ex-untouchable/Dalit castes) into Christianity during colonial Andhra times. The six Protestant denominations under Varikoti-Jetty's focus include - the London Missionary Society, the Canadian Baptist Mission, the Godavari Delta Mission, the Church Missionary Society, the American Evangelical Lutheran Mission (AELM), and the American Baptist Mission (ABM).

Prime Summary :

The first chapter focused on the 19th century's socio-religious movements in Hindu and Christian religions. From this dimension, the author established how and why the colonial Andhra Dalit sections, i.e. Madiga and Mala castes, wished en-mass to convert into the Christian fold? What kind of factors acted as a motivating guide for them? The second chapter was dedicated to the 19th century's social, economic, religious and political conditions of the coastal Andhra districts, primarily concerning the Dalits. The third chapter focused on Christian Missions organisational patterns, evangelisation, and conversion dynamics in coastal Andhra. Towards this end, the chapter drew attention to some of the significant Christian Protestant congregations of the then times of 1850-1950. (Mahendra, 2021)

Chapter four is the crucial contribution of this work, as it dealt explicitly with Christian conversion spread factors among the Madiga and Mala sections of colonial coastal Andhra. Madiga and Mala castes historical dynamics in various Christian Missions across the colonial coastal Andhra were fascinatingly interwoven. Chapter five elucidated the role of Christian Missionaries in providing the educational and health care facilities across colonial Andhra, especially concerning the Madiga and Mala castes. Though Missionaries educational and health care facilities were extended to all the sections of society, ex-untouchables benefited much in due time, mainly due to their proximity to the Missionaries. Over time, these services uplifted Dalits and provided them professional mobility. As a result, Dalits could escape from caste-based professions. These services also created employment generation for Dalits within the Mission agencies. Chapter six analytically established how and why dominant tangible and qualitative structural changes among the Madiga and Mala sections were observable - due to sustained mediating socio-economic and socio-religious factors engagement through foreign Christian Missions. The last seventh chapter attempted to conclude the work and presented an epilogue. This article's 'analytical review' style should be understood as a kind of continued extension to Varikoti-Jetty's book conclusion and epilogue.

Varikoti-Jetty's inherent justification of how and why Protestant denominations established firm ground among the Dalits can be observed in the colonial Andhra. However, historically, Catholics failed to establish such firm ground among the Dalits. Nevertheless, Varikoti-Jetty did not explicitly focus on such a manner of Catholics versus Protestants. Thus, the reviewer attempts to reconnect with Varikoti-Jetty's work from his extended scholarship domain concerning Christianity and Dalits. The Catholic denomination attempted to convert the upper castes into the Christian fold, hoping that the lower castes would automatically follow them once the upper castes converted.

Nevertheless, though the upper castes utilised Christian educational institutions and health care establishments well, they disliked the Christian faith. One of the prime reasons for upper castes to dislike converting into the Christian fold was due to their fear of losing their privileged social position in the Hindu spiritual and ritualistic domain. However, when the Christian foreign Missionaries were compassionate towards the lower sections, like the

Dalits, then Dalits got attracted, especially in terms of spiritual solace. Thus, the success of the Christian foreign missionaries lies in doing commendable service among the Dalits by providing them with better educational and healthcare facilities.

The Christian foreign Missionaries extended their social services irrespective of any caste discrimination.However, due to extreme poverty conditions of the Dalits, Missionaries worked more among Dalits with empathy and compassion. As a result, Dalits chose to convert into the Christian fold overwhelmingly. Thus, the foreign missionaries' service-oriented path attracted Dalit masses to convert en-mass into the Christian fold at one level. However, the Missionaries were cautious in baptising the Dalits. After observing strict Christian spiritual blossoms, like among the Dalits, the Missionaries baptised the locals.

The coastal Andhra districts at that time were under the domain of the British India regime. However, Dalits condition on all vital social, religious, economic, and political aspects was under deplorable plight. In a way, the British India governance regime's concentration was not exclusively focused on improving the living standards of the Dalits. Nevertheless, with the focused work of the Christian foreign Missionaries among Dalits, there emerged gradual uplift for them. At times, Christian foreign Missionaries worked in minimal collaboration and engagement with the British India regime to empower Dalits. Most Missionaries depended on foreign monetary contributions to initiate and strengthen their works. However, some Missionaries focused on exclusive fund-raise from local sources in due course of time. Mostly, the local fund-raise attempts were unsuccessful. Nevertheless, Missionaries, by and large, never lost hope.

Overall, in terms of caste dynamics, there is a particular limitation on the part of Christianity in India (including in colonial Andhra) as it failed to curb caste identities even after conversion among the Dalits. In another way, it is not just the limitation of Indian Christianity; it is the peculiarity of Indian society that caste continues among South Asians even after conversion to - Buddhism, Christianity, Islam, etc. (Ahmad, 1978; Webster, 2012) Thus, the devotees were conscious of their caste identity before conversion and after conversion to Christianity. At times, Christian foreign Missionaries also uniquely concentrated on a few castes while working amidst them. In this sequence, one can observe the almost exclusive concentration of ABM among the Madigas and AELM among the Malas.

Re-visualising From Hindutva Propaganda Domain :

The author, Varikoti-Jetty, is a historian. However, the reviewer is from political science background. Since the reviewer has a political science background, he re-visualises Varikoti-Jetty's work from the contemporary 'politicisation of religion' in the Indian context. In other words, in the light of anti-Christian Missionaries anxieties and conspiracy dynamics expressed by the majoritarian Hindutva groups (Goel, 2004; Shourie, 2010), the reviewer attempts to understand Varikoti-Jetty's work. Hindutva objects to Christianity as a proselyte force.

Further, Hindutva accuses Christianity of attempting to annihilate the Hindu religion in

India. In this scenario, the reviewer relooks at the Hindutva's anxieties against Christianity from the realm of Varikoti-Jetty's work. Varikoti-Jetty's work establishes with how much empathy and compassion the Christian Missionaries worked among the Dalits. Though the Missionaries worked among various castes during the 19th century, they worked closely for the Dalits empowerment. In a way, Varikoti-Jetty's work establishes that there was no visibly hidden agenda among the six Christian Missions which worked in colonial Andhra. Or in other words, establishing any hidden agenda of the Christian Missions in colonial Andhra was also not the prime objective concern of Varikoti-Jetty's work.

Though Christian Missions preferred to work among various castes, the Dalits got much attracted to them. As a result, a few Christian Missions started exclusively focusing on a few Dalit castes. Thus a few Christian Missions and castes became synonymous for their engagement. In a way, the discriminative heterogeneous composition of the Hindu society's spiritual notions made the Dalits to shift their spiritual allegiance to Christianity when they witnessed compassion from the foreign Missionaries towards their historically continued miserable plight. As a result, the Hindutva should be careful in critiquing and alleging the Christian Missionary project in India as an automatic outcome of conspiracy dynamics. Instead in reality, Hinduism's inherent discriminative heterogeneous polarisationagainst Dalitspaved the way for the Christian proselyte mission to triumph.

Heredia (2007) engages and addresses the deep psychological factors involved in the religious conversion process in India. As a result, religious conversion cannot be negated and branded as an insult against converts to other religions, as the Hindutva force does. After deep psychological factors convince, people switch from one religious faith to another order. Thus, the religious conversion process and altering of faith from one religious domain to another cannot be negated and mocked as an attempt in shifting allegiance from one's inherited religious family order. The religiously converting people were very conscious of their actions while converting. The religious converts' rationality cannot be negated and mocked from another side, like the Hindutva section, without fully understanding the converts convincing positivist notions. (Rattaiah, 2000)

The generous empathy and compassion expressed by the Christian Missionaries attracted the Dalits into the Christian fold. In fact, in the traditional Indian social structure, Dalits never received such compassionate empathy from any other caste section. However, under Hindutva platforms, the caste Hindus object against the Christian proselyte mission. Thus, while the traditional Hindu society failed to extend and share empathy and compassion with the Dalits, the Hindutva vehemently opposes Christian activity and Dalits' conversion to Christianity. This establishes that before and after conversion to Christianity, Dalits face contempt of the Hindus first and then Hindutva forces next. (Copley, 2011; Dube, 2010)

The Hindutva's objection to Dalits conversion to Christianity is explicitly articulated. However, by and large, Hindutva is silent against the conversion of other castes into Christianity. (Jaffrelot, 2011; Froerer, 2012) This represents

the feudal mindset of Hindutva, which is against the liberal principles of modern society and constitutional polity. (Bhargava, 2010) Against this backdrop, Varikoti-Jetty's work establishes that Dalits converted to Christianity voluntarily, and no forced inducements were poured on them. The Missionaries' compassionate services like education and health care facilities were extended on humanitarian grounds. However, such compassionate institutionalised humanitarian gestures on the part of upper castes were negligible for Dalits empowerment, by and large, even in contemporary times.

Critical Remarks :

Varikotti-Jeety's book title indicates an ambitious domain of exploring Dalits conversion dynamics from historical, anthropological and sociological segments. However, the work can be primarily seen and understood from historical dynamics. As a result, other factors like anthropological and sociological influence could be observed in historical dynamics. Thus, the vastness of the title may not be justifiable in independent anthropological and sociological segments. Instead, (if) any anthropological and sociological factors in the study (were present, they) can be observed as part of historical dynamics. Any observable anthropological and sociological factors in the study are dependent on historical factors – but not independent from historical dynamics. As a result, Varikoti-Jetty, in the reviewer's opinion, should have limited the book's title to 'Christian Missions and Conversion: A Historical Study of the Depressed Castes of India, 1850-1950', by dropping anthropological and sociological words highlight.

As a historian, Varikoti-Jetty, presented a positive picture of the foreign Christian Missionaries' contribution to education, health care and other properties acquisition. However, as a researcher working on 'coastal Andhra Dalits and Christianity' from a political (science) background, the reviewer found that the Indian Christian Dalit leaders mismanaged Christian social services and properties. (APCLC, 1996). All this happened after foreign Christian Missionaries left India and handed over the Church Missions to the Indian Christians, who mainly belong to the Christian Dalit sections, i.e. Madiga and Mala.

In his intensive field studies, the reviewer observed that the Andhra Evangelical Lutheran Church (AELC) and Telugu Baptist Church (TBC) social services and properties declined over the years. Significantly, the TBC is under the worst stage than the AELC. (TV9 Telugu Live, 2021) Thus, all this indicates that the glorious social services and properties acquired by the foreign Missionaries for the significant benefit of Indian Christians (Dalits) are under deplorable conditions. This is a kind of failure for Christian Dalits to effectively maintain their historically inherited Christian social services lineage and properties management. (HMTV News, 2021; Guntur Citi News, 2021)

Both the TBC and AELC are well known as two prominent Christian Protestant congregations in the Telugu land of South India under the dominant management of Madiga and Mala Christians, respectively. The AELM, in due course of time, re-incarnated as AELC. In the same manner, the ABM was modified as the TBC. However, both the AELC and TBC contained Mala and Madiga Christians domination before and after modifications. Thus, in a way, the glorious positive picture presented by

Varikoti-Jetty, from a historical domain, when seen from contemporary lenses, presents a divergent picture on pragmatic grounds. The reviewer presents such observation after restudying Varikoti-Jetty's historically studied two congregations (out of six congregations), i.e. AELM and ABM, which re-incarnated as AELC and TBC, respectively.

Conclusion :

Varikoti-Jetty's work uniquely contributes to foreign Christian Missionaries' contribution in the colonial Andhra region. Methodologically, her work can be observed from the inductive results production domain, as it obtained qualitative analysis through a detailed description of historical sources. Thus, the methodological process involved rich archival sources retrieval and analysis. Overall, the work is a fascinating contribution to the existing literature on colonial Andhra Christian Missions work among Dalits and how Dalits embraced Christianity. The work will interest scholars specialising in Indian Christianity and Dalit studies alike. The work would also be helpful to understand the Hindutva sections expressed anxieties on the proselyte styles adopted, especially concerning the colonial coastal Andhra region.

Finally, the reviewer also presented a limitation on the part of contemporary Christian Missions position by drawing instances to the AELC and TBC, which are badly mismanaged by the Mala and Madiga Christian administration mostly. Thus, in a way, the reviewer presented a critique of the Hindutva's anxieties against the Christian proselyte process on one side. Furthermore, on the other side, how Indian Christian Dalit leaders fail to maintain their Christian properties was pinpointed. These two critiques are in addition to a critical review of Varikoti-Jetty's work.

References :

1. Ahmad, I. (1978). *Caste and Social Stratification among Muslims in India.* Manohar Publishers.
2. APCLC. (1996). *Pradhanalu Prabhunaku - Prasadam Palegaalaku.* Andhra Pradesh Civil Liberties Committee, Kurnool District.
3. Bhargava, R. (2010). *The Promise of India's Secular Democracy.* New Delhi: Oxford University Press.
4. Copley, A. (2011). *Religions in Conflict: Ideology, Cultural Conflict and Conversion in Late Colonial India.* New Delhi: Oxford University Press.
5. Dube, S. (2010). *After Conversion: Cultural Histories of Modern India.* New Delhi: Yoda Press.
6. Froerer, P. (2012). *Religious Division and Social Conflict: The Emergence of Hindu Nationalism in Rural India.* New Delhi: Social Science Press.
7. Goel, S. R. (2004). *Pseudo-Secularism: Christian Missions and Hindu Resistance.* New Delhi: Voice of India.

8. *Guntur Citi News*. (2021, August 7). Retrieved August 7, 2021, from YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=0gJNs9sxceA
9. Heredia, R. C. (2007). *Changing Gods: Rethinking Conversion in India.* New Delhi: Penguin Books.
10. *HMTV News*. (2021, January 21). Retrieved January 21, 2021, from YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=-VijVJR1zu8
11. Jaffrelot, C. (2011). *Hindu Nationalism: A Reader.* Ranikhet: Permanent Black.
12. Mahendra, S. K. (2021). Book Review. *Indian Church History Review*, 76-79.
13. Manohar, D. M. (2009). *Dalits and Religion.* New Delhi: Atlantic Publishers & Distributors (P) LTD.
14. Manohar, D. M. (2010). *Dalits and their religion (s).* New Delhi: Serial Publications.
15. Massey, J. (2009). *Dalits in India: Religion as Source of Bondage or Liberation with Special Reference to Christians.* New Delhi: Manohar Publishers & Distributors.
16. Rattaiah, G. P. (2000). *Conversion to Christianity In an Urban Setting: An Anthropological Study.* Hyderabad: Unpublished M.Phil., dissertation submitted to the Department of Anthropology, University of Hyderabad.
17. Shourie, A. (2010). *Missionaries in India: Continuities, Changes, Dilemmas.* New Delhi: Rupa & Co.
18. *TV9 Telugu Live*. (2021, July 25). Retrieved July 25, 2021, from YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=1WBFMXONIMw
19. Varikoti-Jetty, S. K. (2019). *Christian Missions and Conversion: A Historical, Sociological and Anthropological Study of the Depressed Castes of India, 1850-1950.* Delhi: Christian World Imprints.
20. Webster, J. C. (2012). *Historiography of Christianity in India.* New Delhi: Oxford University Press.

Acknowledgements :

An earlier draft version of this article was peer-reviewed by DrNageswaraRao A, Joby Mathew, KiranBabu M and Ashok Gurram. The author is grateful to these scholars for their offered critical insights. However, the writer is solely responsible for the full-fledged content.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

State Formation and Identity Consolidation in Manipur

- ***Dr. Sylvia Yambem***, Department of History, Manipur University.

State formation in Manipur is marked by the creation and consolidation of a group or tribe-based identity. Beginning with state formation under Nongda Lairen Pakhangba and as aSubordinated Native State under British occupation, identity formation was integral, if not corollary, to state formation. However, while under the Meitei Kings, the Meiteis, Nagas, Kukis shared certain cultural-social affinities, under the British exclusionary policies of the valley-hill divide, the process of building cohesive identity was challenged. Identity formation in Manipur has been shaped by the larger historical trajectory of state formation.

State formation, a Beginning

State formation in Manipur began under *Nongda Lairen Pakhangba* of the *Ningthouja* dynasty. The native state comprised clan-based principalities, tribes and their numerous subtribes. In the valley, collective identity comprised the seven clans or lineage known as saleis, of which there were seven*saleis*- the *Ningthouja (Mangang), Luwang, Angoms, Khumun, Moirang, Kha-Nganba (Khaba* and *Naganba)* and *Sarang-Leisangthem (Chenglei)*. It was the *Ningthouja salei* under *Pakhangba* also known as the *"Mayum Taret Ki Piba Thoububu"* or the ruler of the seven clans, who successfully subdued, subordinated or absorbed the other clans. State formation in the valley of Manipur was consequently, a result of ethnic-based group struggles between the numerous clans for supremacy over the throne at *Kangla*. Under the suzerainty of *Pakhangba* and the *Ningthouja* clan, all the other clans and social groups were integrated under the larger Meitei ethnonym.

The hills which surrounded the Manipur valley were further sub-divided into (i) the hills adjoining the valley under the permanent subjection of the King and (ii) hill areas not underthe direct rule of the King. In the northern hills, the Naga tribes were spread over far and wide, almost touching the hills bordering the valley area. Of this, (i) the *Tangkhul Nagas* were located in the east and north-east of the valley (ii) the *Mao* and *Maram Nagas* in the north of thevalley(iii)t he *Kolya, Khoiraoor Mayang Khong* in the hills south of *Mao* and *Maram* (iv) the *Kabui Nagas* inhabited the hills lying in the west and north-west of the valley and the smaller tribes of (v) *Quoirengs,* (vi) *Chirus* and (vii) *Marrings* were located in the hills bordering the valley. The *Kukis* were located in the south touching the *Lushai* hills (present state of Mizoram), though smaller *Kuki* habitations could be found all around the hills except in the Mao confederacy. The Kings of Manipur were constantly engaged in warfare with the hill tribes who either raided them or in the form of reprisals for their raids and aggressions. The *Cheitharol Kumbaba* (The Royal Chronicle) records numerous raids and internecine warfare between the *Meitei* Kings and the hill tribes, such as the conquest *of Lokkha-Haokha* (near *Sugnu*) by King *Taothingmang* of the *Ningthouja* dynasty as the first contact between the hillmen and the *Meiteis*).[8] The *Ningthourol Lambuba* also mentions raids by the *Meitei* Kings over the hill tribes as punish-

ments for their failure to pay tribute or offer *lallup*(lal-war, lup-organization, where every male member had to give 10 days labour over a period of 40 days for building roads and other public works) and to assert and consolidate the authority of the Meitei kings over the hill tribes. During the reign of King *Khagemba* several military expeditions beginning in 1598 is also recorded against the *Koireng-Kabui*, the defeat of the *Marams* in 1644 and the *Monthei* in 1646. Following the conquest of the Kabaw valley, *Meitei* political suzerainty was imposed over the tribes living in the mountain range between Kabaw and the Imphal valley such as the *Tangkhuls, Anals, Mahou, Maring, Taraos,Moyon*.

State formation was therefore marked both by the assertion and establishment of state sovereignty and identity based socio-political-administrative-economic units. The *Meitei* state exercised political authority over a defined territorial jurisdiction, collecting revenue from its subjects as well as tributes from its feudatories and in the process ensuring protection and safety. However, it would be wrong to also view these administrative units as distinct and isolated from the overall social, political, economic and cultural trends prevailing within the nativestate. Ethnic identity formation-amongst the *Meiteis, Nagas, Kukis* - was notan isolated process, rather the valley-based clansor social groups and the hill based ethnic groups share certain cultural - social affinities, which affected the process of identity formation. Hill-valley relationships were thus not always confrontational but rather symbiotic.

Shared identity values, a colonial account

Colonial official accounts and ethnography highlight the affinities between the inhabitants of the valley and the tribes of the hills. Major W. McCulloch drew his argument based on the directions in which the tribes and the members of the *saleis* came and also on shared similarities in language, customs, superstitions, and even ceremonies like the "*Phumban kaba*" or ascending the throne ceremony where the Raja and the Rani wore the Naga dress, and the "*Yim chau*" or the original house of the *Meitei* chief which is made in the Naga fashion, believed that the *Meities* of the valley were descendants of the surrounding hill tribes.[10] McCulloch notes that the Moirang came from the south direction of the *Kookies,* the *Koomul* from the East direction of the *Murrings*, and the *Meithei* and *Looang* from the North-West, the direction of the *Koupooees*. Likewise, the language of the *Murrings, Kookies* and *Koupooees* are all very similar. T.C. Hodson in his monograph also writes that based on internal organization, religion, inhabits, and manners, the *Meitheis* were as the hill people now are. Citing from the *Cheitharol Kumbaba,* Hodson states that during the reign of King Garib Nawaz, "The ministers and Sirdars of Manipur received the Naga chiefs continuously, and made friendship and intimacy with them. The Raja entertained the Naga chiefs with good feasts and wine", thus emphasizing on the closeness between the *Nagas* and the *Meitheis*. Hodson states that the ultimate homogeneity between the *Meitheis* and the *Nagas* and *Kukis* isundoubted.

This theory of shared identity between the *Meiteis, Nagas* and the *Kukis* though contested nevertheless Kamei writes "one cannot deny the Nagas and Kuki Chin elements in the evolution of the Meiteis as an ethnic group". The

close relationship between the inhabitants of the valley and the tribes of the hill, have also been established by historical institutions such as the community department of the *Haomacha Loishang* which was formed to facilitate contact and foster cordial relations with the Nagatribes. It was entrusted with the task of organizing the festival of *Mera Haochonba* that symbolizes the close relationship between the valley and the hills-men. This however does not mean that there was no hostility between the valley and the hill people. The system of *lallup* –which according to Kamei was hated by the hill people was imposed upon the hill tribes by the Meitei Kings. According to Captain E. W. Dun, the more distant *Tankuls, Mao* and *Maram* tribes, *Marrings* and a few *Kuki* villages paid tribute. The *Mao* and *Maram* villagers worked on the Kohima roads, built resthouses, carried loads etc., the *Marrings* who were skilled at basket-making worked similarly and the *Tangkuls* were good at making tanks. Every other hillman Dun writes "is bound to make two journeys per annum to Cachar to bring uploads on the Raja's accounts".

The nature of the relationship between the Meitei King and the hill chiefs and tribes was such that while the Meitei kings exercised larger sovereignty over the people including the hill people, the chiefs of the hill tribes exercised autonomy over their land and people. Under the *Meitei* native kings, the three cultural systems of the *Meitei, Naga* and the *Kukis,* dominated and determined the kind of administrative cultures prevalent in their respective territories. The administrative history that emerged in the valley and the northern and southern part of the Manipur hills were i n away different, yet shared somes emblance of culture and tradition with the valley and through the valley with each other. Common allegiance to the valley shared folklores and customs ensured that the *Meitei, Naga* and the *Kukis* though professing distinct ethnicity, values and symbols, however, were not in isolation from each other. The Meitei Kings also obtained tribute and exercised nominal allegiance upon the hill tribes.Commenting on the nature of the relationship between the *Meitei* Kings and the hillmen, B. C. Allen writes that "so firm was their rule that by some it was thought that the leopard had actually changed its spots and that the *Nagas* and *Kukis* had lost even the potentialities ofviolence". Even Dun had declared that the *Tankuls* were thoroughly subject to the Manipuris and were not in the least warlike.[17] State formation in the native kingdom of Manipur wastherefore governed by a relationship of allegiance between the valley and the hill people, which in turn strengthened the formation of composite identities. This process was facilitated by the nature of state formation under the nativekingdom.

British occupation and identity formation

The native kingdom of Manipur occupied a strategic position in the British Government of India's colonial interest in Eastern India. Manipur was a buffer state to Burmese invasions eastern India, while according to Lieutenant Fisher Manipur could act as a granary for the British troops. It was therefore imperative to British interest that a relationship of the strategic alliance was maintained with Manipur. The Treaty of Yandaboo 1826 relegated Manipur to a status of a Native Subordinate State. In 1891, following Manipur's defeat at

the Anglo- Manipur war, British control over the state was further strengthened. Manipur though not annexed was relegated to the status of a princely native state, with an 11gun salute under a minor King Raja Churachand Singh the youngest 5-year-old son of Chaobi Yaima, a collateral line of Maharaja ChandraKirtee.

British occupation of Manipur resulted in the structural transformation of the valley-hill relationship. The hill areas of Manipur and its inhabitants were completely separated from the valley and the hill administration demarcated from the authority of the Meitei Kings. Colonial policies created spatial divisions based upon geography and ethnic identities between the valley and the hills. This differentiation and segregation of the valley-hill wereaffected not only in terms of geographical divisions but also through an ideological construct of Manipur as comprising two entities - the *Meiteis* in the valley and the tribes in the hills. Dun thus writes that Manipur comprised the civilized Hindus and the barbarous tribes, though "The name of Manipur is only applicable, properly speaking, to the Hindu dwellers of the plains. The wild tribes are divided generally into the two classes of Naga and Kuki". Colonial ethnography applied the identity of Manipur and being a Manipuri to only the valley where the Meitei's lived. Based upon these territorial limitations and boundaries, according to Sir Robert Reid it was imperative to save the hill people from the rule of the Meitei Kings. Thus when Sir William Ward proposed for the annexation of the state it was done so in thelanguage of protecting the people of the hill state from oppression. In fact, Ward remarked that the hill population would welcome theannexation

Hill administration was therefore separated from the general administration on the basis that "the hill people are not Manipuris and have entirely different customs and languages".

The further historical relationship between the valley-hill was seen in terms of "dependent on" and hence "the boundaries of the State do not enclose a cultural unit, but are rather a limit up to which the Manipuris of the valley were in the past able effectively to extract tribute from the hill-men whom they despise" This restructuring of the valley-hill relationship was therefore effected through not just the structural transformation of the hill-valley administration but also ideologically that the valley-hill people were different from each other. However, this argument ignored and overlooked the historical relationship of nominal allegiance exercised by the Meitei kings over the hill tribes. Rather as seen, such exclusionary divisive policies of "divide et imperia" between the valleyhills were aimed at ensuring thestability and viability of the British government in Manipur. In fact, Colonel Shakespear was emphatic about the dangers of letting the Ruler have control of thehills.

The idealist ideology was that the primitive hill tribes must be preserved from colonial exploitation, missionary and clever Indians, according to Parratt, at one stroke 90% of the land area of the state and some third of the population were removed from the direct control of the Kings of Manipur. Further fragmentation and segregation of the valley-hill were done through the creation of special zones of "excluded", "partially excluded areas" and "innerline". Under colonial policies, the hills were therefore treated as a separate administrative unit from the valley. However, this dis-

rupted the shared customary traits between the valley and the hills and the "more effective control which the Manipuri rajahs had exercised over the hills in the past abruptly ceased after 1891". Parratt thus writes that

> while it was true that the hill peoples did have a different social, legal and religious system, it was also the case (as the British knew perfectly well) that the Meitei kings had exercised jurisdiction over the hills within their boundaries for long before, and that there had been close interaction with at least some of the Naga and Kuki clans from early times.

Thus under British rule the prevailing ethnocultural divisions were deepened and transformed into independent systems. This failure to establish centralized politicaland administrative institutions during the colonial period saw the fragmentation of authority structure into individual centres, each defined by narrow local identities. Under colonialoccupation, both the process of state and identity formation consolidated, however not to produce a composite idea of a Manipur state.

Conclusion

The historical trajectory of state formation, whether under the Meitei Kings or under British subordination has shaped identity formation in Manipur. No doubt that even under the Meitei Kings there did exist distinct identities of Meitei, Naga and Kukis, however under the exclusionary policies under colonial rule, these ethnic identities deepened into inclusive identities vis-à-vis the other. Thus though there existed distinct ethnic identities yet, the kingdom of Manipur and its people exhibited a composite identity of Manipur and Manipuri shaped not only by the fact that they were under the rule or suzerainty of the same ruler but also shaped by historical forces whether, in their united struggle against the Burmese or the British – during the 1723 Burmese invasion, 4000 hill tribes joined the forces under the command of the King.[32] However under British occupation, identity-based conflicts were sharpened to challenge the formation of a cohesive identity in Manipur.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Symbolismin GithaHariharan's I Have Become the Tide

- *Dr. Yashaswini PDr. Naresh Annem*, University of Agricultural SciencesUniversity of Hyderabad, GKVK, Bengaluru, Hyderabad.

Symbols are very strongsigns that connote powerful contextual meaning. Images are nothing but the visual representation of something. These symbols and images bring an extraordinary explanation in delivering the exact meaning. The technique of substitution based either on an analogy or on the relation of logical contiguity resulting in making the symbolsquite similar to the metaphors. Symbols and images explore the hidden truths of the routine practices. In Indian context symbols and images are the reflections of the society, few Indian practices specially oppressing the Dalits and their struggle for life are mirrored in GithaHariharan'snovel*I Have Become the Tide*. The present paper "SymbolisminGithaHariharan's*I Have Become the Tide"* attempts to critically analyse the symbols and images used in the novel to understand the meaning between the lines.

Key words : Symbols, Images, Dalit and Society.

Introduction :

'Symbol' in Greek means *symbolon* and in Latin meaning*symbolum*expressing the conventional sign. Dragomirescuin *Dictionary of the Figures of Speech*states that, "the figure of speech by which an abstract idea is expressed with the help of the name of an object belonging to the physical or animal world, on the basis of an easily perceivable analogy" (255). GithaHariharan's novel*I Have Become the Tide* (2019) elucidates the plight of Dalits from many centuries till today in India. The novel also focuses on the current social crisis. In order to bring the image of Dalits and the related aspects author has used vibrant symbols and images asRodicaZafiu defines the symbol as "a concrete image, which has its own significance, but on account of a certain specific correspondence, another abstract sense is identified".

Symbolism in GithaHariharan'sI Have Become the Tide :

The symbols and the images in the novels are categorized based on title, names of characters and food, culture and ethnicity etc.The entire novel *I Have Become the Tide*is the symbol bifurcation of the society based on caste. The major division is Dalits and upper caste. Their occupation symbolises their type of caste. These Dalits were treated inhumane from ages and untouchables as their occupation is to clean the society. Their existence is measured only through cleaning chores. They were never welcomed to the mainstream of the society in spite of their improvement in education. The other symbols of caste are 'discrimination', 'humiliation' and 'hatredness'. The Dalits were ever hated by many of the mainstream upper caste people.

Symbolism in Title :

The title of the novel *I Have Become the Tide* signifies power of tide which rises hard against the odds like winds and storms etc. This indicates the society's obstacles, the tide as the symbol of rebelliousness daring to dream equality by rising voice for it repeatedly. The author has taken title from J. V. Pawar's poem translated by Jayant Karve and Eleanor Zelliot. She

also uses the lines of the poem in the beginning of the novel, that is,

"I'm the sea, I soar, I surge.
I move out to build your tombs.
The winds, storms, sky, earth.
Now all are mine.
In every inch of the rising struggle
I stand erect."

The above poem has inspired the author to give the title as *I Have Become the Tide* where Dalits are striving hard against the odds of the society in proving their existence at every stage of their lives like tides.

Characters as symbols :

Asha :

Asha is acharacter who dreams to become doctor by studying medicine, but ends up in studying nursing. Her dream was to serve people by nursing them. Asha means 'wish', 'hope' or 'desire' in Sanskrit. She wishes and hopes for a casteless society. Asha stands as the symbol of 'wish' and 'hope' as she always hopes for the betterment of the society.

Ravi :

Ravi literally means Sun. He joins *Bhim Shakti* association in college and he involves in strikes and protests. His thinking and his rebellious nature to the existing caste discrimination and his sparkling nature refers to Sun. Ravi as the symbol of 'Sun'triesto throw light on the odds of the society.

Satya :

Satya means *truth*. The character, Satya, refers to the truth of institutionalised discrimination. He earns his medical seat in a medical college and tries very hard to study. In spite of his intelligence his Professor Dr. Sharma marks him absent and so that to take away his privilege of getting scholarship. Satya stands as an image saying 'truth shall prevail'.

Chikka :

Chikka is the symbol of 'transformation' as he shifts over his profession and he moves from his village to Anandagrama. He rejects to be a dead cattle skinner since it was his father's profession. He chooses to be a washer man to stay near the river, his social identity changes from Chikka to Chikkiah, he starts singing on his own this is the symbol of 'evolution'.

Mahadevi :

Mahadevi, wife Chikkaiahis the symbol of 'education and empowerment'. She sends her only sonKannappa to get education. After many long years she leaves from Anandagrama to monastery to meet his son, to her shock he even refuses to talk to her. Unfortunately, he had turned out to be a monk. She stays back there itself and takes help from *brothers*in learning reading and writing.Sheworks there to feed herself, but her real work is learning with a teacher. She writes songs on her observation and about past like Anandagrama and its people on palm leaves. After her death the box of hers consisting her reminiscences will be handed over to Kannadeva. Later those poems of Mahadevi were considered as saint poet Kannadevahadpenned it.

Kannappa :

Kannappa is the symbol of 'inter-caste marriage'. He was son of Chikkiahcarcass carrier turned washerman, grandson of dead cattle skinner and his mother Mahadevi, daughter of fisherman and field labourer. He also stands as symbol of 'enlightenment' where he turns out to be monk and he transforms from Kannappa to Kannadeva – Saint-poet Kannadeva.

Professor Krishna :

Professor Krishna was as scholarly person he was successful in his discovery proving that the saint –singer Kannadeva is the son of Chikkiah and grandson of shit carrier anddeadcattle skinner. This hurts the vested interests of the Hindu religion. His findings in palm-leaf manuscripts made the society to reconstruct itself. But extremists, armed with bullets, bombs and hit-lists tries to restrict,yet scholars and poets do what they ought to and enjoy the freedom of speech. Kirshna is the symbol of 'truth', and also brings an image of mythical character Lord Krishna in the Mahabharatha was the problem solver and trouble shooter. Unfortunately, professor Krishna though being a problem solver through his discovery, buthewas shot dead. This symbolises the 'curbing the freedom of speech of intellectuals' in the secular country India.

Professor Senthil :

Professor Senthil,a Dalit professor, teaches Physics in the degree college where Ravi was studying. He symbolises 'rebel, educated Dalit'. He says addressing students in *Bhim Shakti*, "We are not here because of someone's kindness, or some god, or some quota. We are here because we have the right to be here" (133). This statement made many young depressed and suppressed Dalit students to come out their insecurities. He profoundly believed in Dr. B. R. Ambedkar's words that are to "educate, agitate, organise".

Professor Dr. Sharma MBBS, MD (Lond) :

Professor Dr. Sharma MBBS, MD (Lond),a professor in medical college teaches anatomy where Satya studies. He is the symbol of 'institutionalised discrimination'. He tortures Satya in all possible ways just because he belongs to Dalit community and quota student. He deliberately marks him absent in attendance sheet that adversely effects on Satya's scholarship which made him to feel helpless and hopeless in continuing his education and hence commits suicide.

Symbolism in food, culture and ethnicity:

Balu and Iancu explain symbols in *Romanian Symbolism: Text and Interpretation*that the symbol is seen as "a concrete sign which, by the disclosed representations or by the suggested similarities, it conventionally designates something different from what it is" (15). So the food was never Dalit's choice but it was inevitability in feeding their hungry stomachs.

Food :

In this novel the poverty is portrayed through food. The dead animals were the food of these Dalits. Their occupation is to skinning the dead cattle and the flesh of it becomes their food. "At work, inserting the knife into the dead animal, drawing lines carefully so that the hide could be pulled off neatly" (8). It can be cow, goat or any cattle died because of disease or old age. If his father was singing means he is happy because the carcass they were skinning was a good one so that they could share some edible meat, not the meat that made them to vomit or run all day to the pond.

Chikka one day he refused to go with his father to skin a dead calf, which they have brought on their shoulders. Chikka's father shouts at him for not helping, but Chikka becomes quite because as Chikka is found of eating, "Chikka tries to shut out his father's voice, but his idiot mouth fills with saliva.... Chikka's stomach growls. He gets up defeated"

(120).Hence food is the symbol of poverty. One day Chikka's father was drunk as much as he can drink from his dented *lota.* He started sing in a different tune. He says, "They hate us, the miserable cunts. They love their cows. But can they love a cow like we do, use every bit of it once it's dead, eat it so it lets us live another day?" (120). In present India there are lot of debates and discussions on eating beef, but in this section it is said that beef is the food of lower caste people. Therefore food is a food.

Skinning the dead cows :

"At work, inserting the knife into the dead animal, drawing lines carefully so that the hide could be pulled off neatly" (8). The traditional occupation of the Dalits. But Chikka rejects that occupation he never wanted to continue it. whenever his father asks Chikkato help him in skinning Chikka does not move. His father remarks, "You'll be there, won't you, when we get our share of the meat? You'll be hungry, you'll be one of us then!" (120). Though Chikka can't bear his father's scoldings, his hunger makes to be quite. Chikka after his father's death throws the skinning tools his father and he used on cows, goats, whatever cattle died of disease or old age, he throws them into his father's grave.

Drum and drink :

Drum and drink arepart and parcel of Dalits. Chikka's father used to beat drum. He was very much attached to drum. His last words were "Drum and drink, you bastard'. He was worried when Chikka tells he does not want to live the life how his father had lived. His father used to shout in rage, "Drink. Beat the drum. How else do we keep living?" (7). This shows that only the menial works were offered for these low caste people hence no choice of living.

Drum is a symbol of 'hunger and humiliation'. Chikka remembers his father how he was beating drum,

"His father beats the drum as if it holds everything he knows- hunger, humiliation, the grinding repentition of it day after day. Then he throws the stick aside and holds the drum to his chest, looking remorseful. He strokes it, as if a carcass will put it in a good mood. Then he beats it gently. 'Where's that land....' he begins his plaint, the question he asks every night though it remains unanswered". (120-121).

Songs :

Chikka's father used to sing songs. In happy times he used to sing by beating drum,if he gets good meat by skinning the cattle. His father used to seize the drumand the stick and begin singing his only two questions that is,

"Where is that land
Where water flows free?
Tell me. Tell me" (9).

His poem had huge meaning asking where is the land where there is no restriction and freedom.

Later Chikka joined one word to it,
"Where is that land
Where water flows free?
Tell me. Tell me"
"Where is my land
Where water flows free?(9).

Chikka in his song questions about the identity of Dalits. As one of the characteristics explained by Tillich in *The Dynamics of Faith,* "the symbol's is that it not only opens up dimensions and elements of reality, which other-

wise would remain unapproachable, but also unlocks dimensions and elements of our soul that correspond to the dimensions and elements of reality" (74).

Education as symbolof Freedom :

'Education of Asha, Ravi and Satya' is the symbolic representation of freedom. They wanted freedom from the suppressedidentity and to have a better identity through their profession. Education is the symbol of 'enlightenment'.

Kannappa wanted to take formal education hence he leaves his village Anandagrama for studies purpose. Ultimately, he was enlightened in a philosophic manner and becomes a saintand turns as Kannadeva. He achieves his freedom from the materialistic world through education.

Water as symbol :

Water is symbol of life and purity, where water exists there the life. Water is even called as elixir of life. Chikka explains the untouchable pond saying how filthy it was, still had no option instead using it. He gives an example why people of low castes were falling sick and dying. When he reaches the village Anandagrama he gets astonished by looking at fresh flowing river. He wanted to opt for a profession where he can be near river. Water as symbol explains the transition of life of Chikka to Chikkaiah.

Poetry as symbol :

Poetry is something which has quality and has great intensity of emotion. As quoted by famous Irish poet Seamus Heaney, "If poetry and arts do anything, they can fortify your inner life your inwardness". The entire novel consists of many poems, through that, author brings the real issues of the society. Damaso Alonso in his *Spanish Poetry* says, "perceives the symbol from the perspective of continuity. To his mind, the symbol comprises the poem or includes a few stanzas, respectively verses" (1977). Poetry sung by Chikka and his father, Chikkiahand his wife, poetry of Satya and importantly poems of Kannappa which was duly written by his mother Mahadevi brings a remarkable strong expression of contextual meaning by the writer on the issues. Bousono states in *The Theory of the Poetical Expression* that, "the symbol is limited to a word, very seldom extending to several verses" (1975). Poetry served as a time depiction. Saint Kannadeva poetry serves as a symbolic representation and relevance of Bhakti movement.

Symbolism in Anandagrama :

Anandagrama is portrayed as the land of multi caste and multi culture in 12th century. It was more developed village where people can opt their profession. There were no restrictions at all. This village is the symbol of 'freedom and progress'. People of Anandagrama village were living in dignity. This land even gave the room for inter-caste marriages. The culture was so lively where the prayers and songs were never separable from people their admirations of rivers were unstoppable. The land is also the symbol of 'peace and harmony'. The land of 'unity in diversity',Puttanna, a rat catcher while introducing people of Anandagrama to new comer Chikkasays,

"There's Sidda the potter, Chenna the cobbler, Gundanna the toddy tapper. And in Anandagrama.... you'll meet weavers and sweepers and shit- carriers and farm workers...

city officials and scholars and poets, other Elder Brothers and Sisters, and our wise Prabhu... you will even meet people who used to be Brahmins', but are now just people" (68).

Symbol of Truth :

Prof. Krishna and Satyaare the symbol of truth. The truth that he does research on was very appreciative. But the same truth of belonging of saint-poet Kannadevato a Dalit community made him become prey for vested interests of the society. His murder is the symbol of assassination of intellectual free spirits. 'Satya'was also the symbol of truthwhere the system of society makes him to surrender to suicide.

Conclusion :

In Eugen Negrici's opinion, symbols are "mediating words" (1988), placed in the text to keep the reader close, in an attempt to determine him to keep looking for the idea. The few symbols and images discussed in this paper are quite evident that symbols convey beyond denotational and connotational meaning. Every symbol tries to explain more than what is being said by the writer. I. Coteanu defines in Functional Stylistics of the Romanian Language the symbol as being "the sign which sends to the object by another sign" (24). So every symbol and image will be the link to understand and analyse the other symbols and images.

References :

1. Balu, Ion, Iancu, Marin. *Romanian Symbolism: Text and Interpretation*, Erc Press Publishing House, Bucharest. 2006. pp-15.
2. Bousono, Carlos, *The Theory of the Poetical Expression*, Universe Publishing House, Bucharest. 1975.
3. Coteanu, I., (1973) Functional Stylistics of the Romanian Language. Style, Stylistics, Language, Publishing House of the Academy, Bucharest. 1973. Pp- 24.
4. Damaso, Alonso.*Spanish Poetry*, Universe Publishing House, Bucharest. 1977
5. Dragomirescu, Gh., N., *Dictionary of the Figures of Speech*. Scientific Publishing House, Bucharest. 1995. Pp- 255.
6. Hariharan, Githa. *I Have Become the Tide.* Simon & Schuster, New Delhi. 2019. Print.
7. Negrici, Eugen.*Systematics of the Poetry*, Romanian Book Publishing House, Bucharest. 1988.
8. Tillich, P. *The dynamics of faith*. Harper & Row, New York, New York, USA.1957. Pp- 74.
9. Zafiu, Rodica. *Romanian Symbolistic Poetry*.HumanitasPublishing House, Bucharest. 1996. Pp- 37.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Impact of Party Owned TV Channels and Voters Behaviour in Taminnadu

- D. Rajavel
Research Scholar, Centre for Film and Electronic Media Studies, Madurai Kamaraj University, Madurai – 625021.

- Dr. V. Ilamparithi
Assistant Professor, Centre for Film and Electronic Media Studies, Madurai Kamaraj University, Madurai.

Tamil Nadu political setting underwent a dramatic change over the past few years with several new players entering the political game. With a population of about 68 million, Tamil Nadu has approximately 59 million of eligible voters. Televisions are play major role in Tamil Nadu political because of Tamil Nadu has largest viewers list compare to other state in India. Each political party officially runs the Television Channels in Tamil Nadu. The objective is to identify the vital factors that influence voting preferences in Tamil Nadu and how party owned channels affect the voter's choice and thought. This is investigational research conducted to analyze the Voting Behavior of Voters in Tamil Nadu. The Voters of Tamil Nadu was interviewed on political, society, and demographical characteristics and their responses were collected through online and field surveys. The interest for a political career among the voters is questioned and the awareness of the voters in selecting the candidate is also measured. This research data is aimed at providing useful insights into the voting preferences that affect the voter's behavior due to party owned channels. The scope of the research is to identify the change of voter's behavior due to party owned channels in Tamil Nadu.

Keywords : Voter's behavior, Party owned TV channels, Voting preference.

Introduction :

The politics in Tamil Nadu completely differs from that of the rest of India. Because of the Dravidian party's dominance over Tamil Nadu since 1967. The well knowing political parties are ADMK and DMK plunk as strong in Tamil Nadu and they are alternatively ruled party in Tamil Nadu. And also, the State of Tamil Nadu has many community-oriented parties, which represent the legitimate concerns of the exploited communities or make vote banks for ruling parties. All the parties in Tamil Nadu both State and National parties are running Television Channels in Tamil Language. Because of the state Tamil Nadu has largest Television viewers compare to other state in Tamil Nadu, this may lead to influence the voters in view of Television Channels that convert to vote banks among the parties. Since the legislative assembly elections are planned, all the party leaders are giving their fullest effort towards campaigning in their own Television Channels.

Scope :

Comparing to the rest of India, Tamil Nadu politics is extensively different. The reason would be the level of domination by the state parties compared to the national parties. Therefore, in order to win the elections, the national parties have to depend on the state parties. In the present-day scenario, most people favorite TV Channels are run by state parties. It seems that the TV channels have more viewer and reach

the voters very easy way. Because of that, the party has a chance to win the majority even if it stands alone. Because of the above reasons, Tamil Nadu has been chosen for our investigation. The scope of our study would be restricted to Tamil Nadu which would be both interesting and unpredictable.

Proposed Research Model :

The proposed research model results in the Party Television Channels which are affected by certain variables of Voters behavior in Tamil Nadu. The variables are elucidated in the following figure and the variables include Political Party Characteristics, Party Owned Channels, Demography, Voters, Influencing Tools and the Technological Trends.

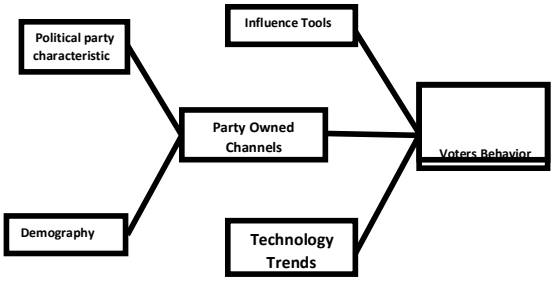

Research Methodology :

The objective of this investigational study is to identify the impact of Party Owned Channels among the viewer's opinions and thoughts in the election-prone areas of Tamil Nadu and to identify the factors that affect the voters in electing their candidate. Being in-depth research, the data arrived are made sure to be authentic and generous without any trash information. For this study, the data should be primary in nature, and hence the methods of collecting responses are through interviews and field surveys either via online questionnaires and other direct methods. The responses and perceptions of the people who are directly involved in political grounds are also recorded. The data on electoral norms and statistics were obtained from The Election Commission of India and Tamil Nadu Government Electoral websites since these sources are more authentic and maintained by the Government of India. This helped the people to be knowledgeable about the study before they reply to our questions. Microsoft Excel and IBM Statistical Package for the Social Sciences have been used for analyzing the data.

Results and Discussion :

Gender of Voters affects Party Owned Channels :

The below chart explains the response of voters according to gender liking to viewing party owned channels. It was observed that gender has significant effect on viewing party owned channels liking. Male voters (62%) are more influenced by the party owned channels than female voters (38%). As we are aware that male voters have more exposure towards environment and are more watching TV channels as compare to females, so, they are more provoked by party owned channels. This finding raises some concern as if contributes to gender dominance favoring male voters as dominant figures and role models.

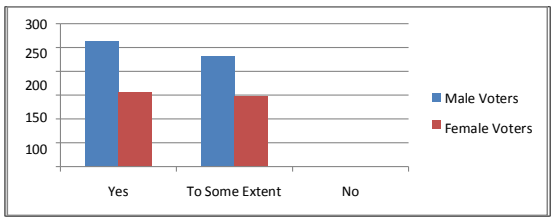

Area Wise Analysis of Voters Response to Party Owned Channels :

52.8% of the total voters irrespective of the rural and urban category often watch party owned channels. 34.37% sometimes watch party owned channels while only 12.75% of the total voters rarely watch party owned channels

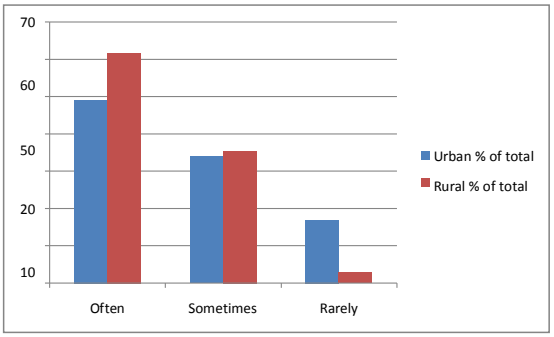

Voters Occupation Wise Analysis of watching party owned channels :

55.71% voters belonging to business class often watch party owned channels, 37.14% voters sometimes watch party owned channels while only 7.14% voters rarely watch party owned channels and 66.15% voters belonging to service class often watch party owned channels, 24.62% voters sometimes watch party owned channels while only 9.23% voters rarely watch party owned channels

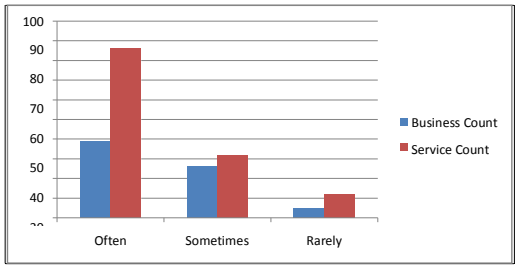

Sources of information affecting the voting behavior :

Below chart present that source of information affecting the voting behavior. The most trustworthy sources of information towards watching party owned channels for voting behavior is Campaign. Voters prefer mostly watching Political Leader Campaign 32.75%.

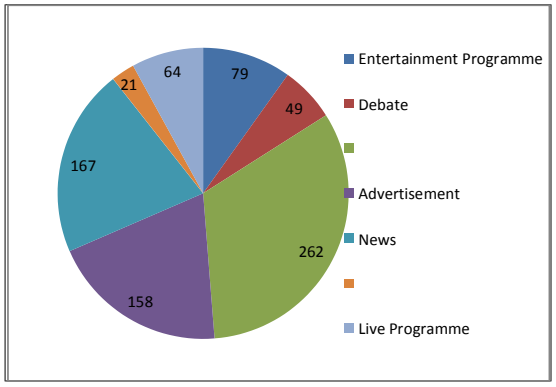

Changing voting behavior based on TV Channel Perception :

Analysis is based on selected and interacted with 20 TV Channels in Tamil Nadu which consists of Party owned channels, Neutral Channels and Other Channels in Tamil Nadu. Structured questionnaire to precise their opinions about the various factors affecting voter's behavior in Tamil Nadu. The male voters were more watch TV Channels compare to females as per gender data, regarding Viewership, party owned channels and news channels were more influenced the voters, in context to Time of watching, voters were more watch the Television channels on Prime Time, in case of Programme, the voters were more watch on entertainment channels.

Preference of the Voter to watch TV programme in Party owned channels :

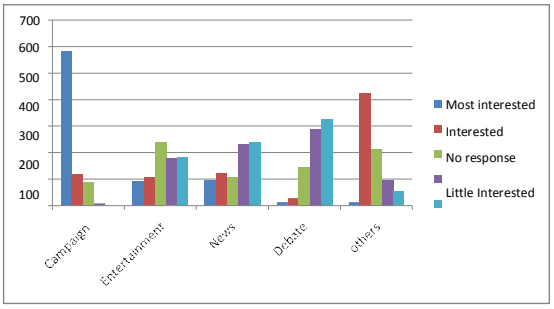

Above chart shows that voters were watch most of the Campaign programme, second voters give preference to other political related programme and voters also watching News channels increase.

Rating of Party Owned Channels by Voters :

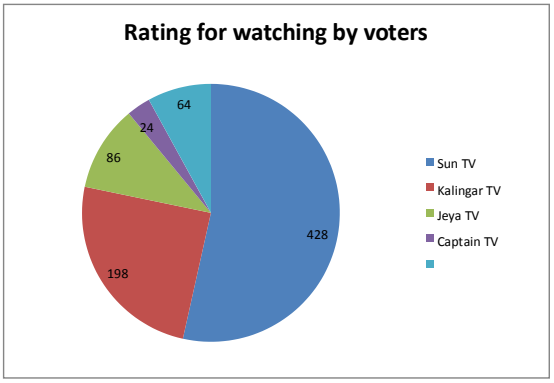

Above chart shows that youngsters were watch most of the entertainment channels, i.e., the age of the voters increase, frequency of watching entertainment channels decrease while frequency of watching Campaign and News channels increase. 53.5% of voters watch Sun TV and 24.75% voters watch kalingar TV.

Overall satisfaction of the Voters :

The overall satisfaction by creating cross tabulation between voting behavior and age data item. It was observed that 30.625% of voters are highly satisfied with watching programme with party owned channels, 31% of voters are satisfied with watch programme on party owned channels and only 15.62% of voters are dissatisfied with party owned channels.

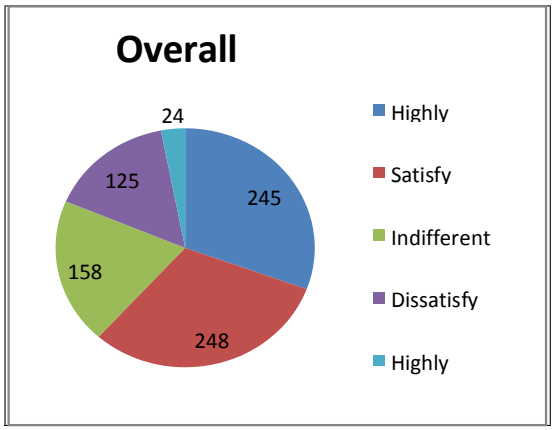

The Television is one of most entertainment resources in Tamil Nadu, so the current scenario of Tamil Nadu politics are correctly utilizing for voting bank and all party engaging their own Television channels competitively. The Channels make impact to change their behavior of voters not only in election time but entire days.

Conclusion :

The influence of the regional parties seems to continue in the state and the wait for the National Parties to make their mark continues in the state. The Votes are mostly attracted through TV channels particularly through party

channels, where rural people are easily brain washed through TV Programme to get their votes. There is an urgent need of good governance for the state in order to maintain the history the state is so proud of. The increasing rate of First Time Voters is surely going to play a vital role in the upcoming elections. They are well aware of the reasons and the pros and cons behind every move made by the political parties.

References :

1. Andrew Wyatt (2013). Populism and politics in contemporary Tamil Nadu, Taylor & Francis Online, Volume 21, Issue 4.
2. Arsha Saleem Meer et al. (2018). Impact of Political Communication on the Voting Behavior of Youth of Lahore, Social Science Review, Volume 4, Issue 1, pp. 29-41.
3. Dr. R. Swaminathan et al. (2019). Political Mindmap of Tamil Nadu- First Time Voters and Others, Global Journal of Political Science, Volume 7, Number 1, pp. 23-31.
4. Guo, Qin. (2020). The Relationship between Voting Behavior and Election Commitment: A Literature Review. Open Journal of Social Sciences. 08. pp. 201-210.
5. Maya Ranganathan (2006). Television in Tamil Nadu Politics, JSTOR, Vol. 41, No. 48, pp. 4947-4951.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Semiotics and film languages in selected movies of Adoor Gopalakrishnan- A textual analysis study.

- Arya M
Assistant Professor, Department of Journalism, St. Claret College, Bangalore.

- Dr S. Rajesh Kumar
Assistant Professor, Department of Journalism and Science Communication, Madurai Kamaraj University, Madurai.

This paper is about the portrayal of Women in selected films of Malayalam director Adoor Gopalakrishnan with reference to Elippathayam and Nallu Pennungal. This study gives enlighten on how particular themes in movies can be portrayed the reality of the society, and how these movies influence the people byviewing themselves in terms of their gender. This chapter proposes to understand the Poverty, the state of men mind, Cast Discrimination & Sexuality as related to women in the two chosen films of Gopalakrishnan. To move towards a meaningful theoretical framework, this chapter deals with relevant studies on Poverty, Cast Discrimination & Sexuality practices. The chapter also seeks to engage with the studies on Gopala Krishnan's films and his socio-political and regional representations of women. It also seeks to understand how the male characters view the female characters in the Adoor's films.

Key Words : Sexuality, Gender Relation, Malayalam Cinema, Adoor Gopalakrishnan

Introduction :

Film is a visual medium which communicates through informing, educating and entertaining the different strata of people. It portrays the culture of the society. People not only watch film as an entertainer but also the reality of the world.

Films provide a space for men to bring a change in their interpretations of women because they are exposed to the traditionally silenced narratives of women and thus given some insights into a woman's private and public worlds. Therefore, the representation of each of these women might possibly seduce the audience. Some women, in particular, become active, not static symbols, intelligent and powerful (even if destructively so), but not weak (Kaplan, 1998).

The Malayalam Film Industry is also known as the *Mollywood* in media. It is situated in the Indian state of Kerala. The social condition of Kerala is determined by the male dominated power structure. It is also portrayed in films. Malayalam films are known for the creativity in the story narration and the techniques of production. Film industry is mainly dominated by heroes but not the heroines. It is same in the case of Malayalam films also. Minority Malayalam films try to open up the issues of women but not much. Malayalam film's directors like Adoor Gopalakrishnan, T.V Chandran, Shyama Prasad and Padmarajan are the notable directors who make effort to show the women issues through their films.

Gopalakrishnan's works are a thoughtfully crafted and meticulously polished out creations which extend the viewers perception of the world. His movies are masterworks of creativity and a niche audience (Radhika, 1999).

His films revealed the current generation about the history, culture, actions, state of men mind, the issues of old generation women through his movies. Women in his movies are always looking like struggler to the freedom just for identity. He has created difficult and complexity women characters in his films that depicts the period of Kerala society. The characters in his movie have the complex process of conference the social reality and characters have the potentiality to portray the reality of our society.

Women characters in selected movies for research paper are Rajamma, Sridevi and Janamma from Elipathayam and Chinnu Amma, Kunjupennu, Kumari and Kamakshi from Naalu Pennungal. Gopalakrishnan portrayed each female characters in above movies is the representation of different women in the society. This study helps to understand the women characterisation in Adoor movies.

Objectives of the Study :

1. To explore and examine the social discriminations between men and women in these two films
2. To study the semiotics and various film languages in selected movies
3. To analyse the perception of men towards women.
4. To understand the gender discrimination in the movie.

Purpose of the Study :

- To examine how the women are portrayed in selected movies.
- To know about the use of symbolism by Adoor Gopalakrishnan.
- To study the social commitment of Gopalakrishnan movies.

Statement of the Problem :

The reason I have been writing this article because of my enthusiasm about women characters to give identity who were ignored by male dominated society in these films.

Purposive Sampling : Selection of Adoor Gopalakrishnan movies :

In this study, I have selected the 2 movies of Adoor Gopalakrishnan who is one of the famous film directors of Malayalam parallel cinema industry directed 12 films in which he focussed on women characters with different themes.

Data Analysis and Interpretation :

Naalu Pennungal is the tenth film of Adoor Gopalakrishnan released in the year 2007. The film Naalu Pennungal is based on four short stories written by Jnanpith award Thakazhi Sivasankara Pillai. This is about the life and struggles of four women from Kuttanad in Alappuzha district in Kerala between the 1940s and 60s.

Elippathayam is the first colour film of Adoor Gopalakrishnan released in the year 1981. It is about the collapse of the feudal system in Kerala tells the story of Unni's family who was living with his siblings, Rajamma and Sridevi. Rajamma is one of the prominent characters who were helping her brother Unni by doing all the house chores. While her younger sister, Sreedevi was busy in studies and beauty intention without doing any work.

Perception of men towards women :

Nallu Pennungal: In this movie perception of men towards women is showing in dif-

ferent manner in four different stories. In the case of Kunjupennu, she decides to stop sex work and starts new life by marrying a head load worker. During the work place she hears discouraging words from men like what is the need to do job if you need we will give money. Men dominated society doesn't allow a sex worker to live a normal life. Her former client can't digest the new life and change of behaviour of Kunjupennu. He still craves of her and falsely alligates her and partner in the name of prostitution. Manmade rules vanish the dreams of women.

Intelligence of the man to keep a woman in his control was showed in the story of Chinnu Amma through Nara Pillai the former classmate of her tries to influence her by blaming her husband for all her sadness about no child. Chinnu Amma husband denied accepting the reason behind short lifespan of their child death.

When it comes to marry men always fond of beauty and younger women was showed in nithyakanyaka. Kamakshi marriage is not happened because of she is a dark complexion girl.In Kanyaka we can see 2 types' men. One is her father and another one is her husband. On the one side Kumari's father is proud of her daughter because she is capable and independent to look the family. Another side she faced avoidance from her husband. Due to the silence of husband Kumari is the only one affected with rumours.

Elipathayam: In this movie the male character Unni is head of the family he used to treat his sisters as slaves. He used her sisters to satisfy his basic needs not caring about the others feelings and sufferings. For all his basic needs he will depend Rajamma. We can see the domination of men towards women in this movie.

Women – Semiotic Perspective :

Naalu Pennungal: The costumes wear by women character in 4 stories of this movie were different according to the era and social status.

Kunjupennu wears kaili and roukka. Colour of the rouka she weared was red it indicates visually she is a sex worker. Kaili was weared by the working low-class women and the roukka is the loose blouse. In the second story 'Kanyaka' based on the story of farm worker Kumari, she wears roukka and mundu. In the case of Chinnu Amma she is wearing floral blouse with *mundu* and neryathu. In the story of Nithya Kanyaka women started to wear low neck blouse and saree. According to the era and status their costumes also changed.

Elipathayam: Male and Female characters in the movie wear same colour dress throughout the movie it depicts the nature of the character to the audience. Rajamma the main women character in this movie wears blue blouse on the whole movie. It indicates her character kindness, nd fate. Janamma wears green colour blouse shows her practical nature and worldliness. Sridevi the younger sister in this film wears Red dress shows her vigour and rebel nature. Unni, male character wears white shirt with vertical stripes it signifies his discomfort and afraid of cold water, muddy water and sex obligations etc. Rat is the main character in this movies its shows the situation of people in the house. Audience can similarize Unni character with rat in this movie. Sounds of aeroplane is hearing in movie each time Rajamma hears the sound she started suffering from stomach

pain here sounds depicts the situation of house. Rajamma the younger sister of Unni always stand behind the door it shows the limitation.

Women – Economic Perspective :

Naalu Pennungal: Kunjupennu, the protagonist from the first story works as a sex worker priory and become construction worker to survive her life. Even she gets less wage also she is ready to go work because of dreaming to build family and home. Kumari from the second story is a farm worker supports her family and saves money for future expenses. Chinnu Amma from the third story is a housewife and hence depends on men economically. Kamakshi from the fourth story is portrayed to be economically stable living with their family.

Elippathayam: Women characters in this movie do not have job and depend on their only brother economically.

Women- Society Perspective :

Naalu Pennungal: In the case of first story Kunjupennu, the sex worker is hurt by the society rules and regulation. She decides to start a new life being a construction worker even though society is not accepting the change of a women she got criticized by many people although she did not mind the words of society and agreed to work for just 1 rupee per day while are men are getting more. She finds a partner and bound themselves that does not have any legal sanction. At last the protagonist is separated from his partner and punished for the informal marriage, Here the society did not allow a women sex worker to live a normal life by claiming homeless and in the name of marriage.

Kumari, the farm worker, the bold and responsible girl towards her family. As an obedient daughter to her parents agreed to marriage proposal with Narayan who was a shopkeeper. After the marriage she faced the problems from her husband that he denied to fulfill her desires. She went back to her home and become silent to all the family questions and rumours. Here the society misuse her silence and started defaming her without enquiring the truth. Being a bold and responsible woman she moves her life but society start to continue defamation.

Chinnu Amma a barren woman living with her husband meanwhile to meet by her classmate Narapillai gave promised her to give a healthy child through surrogating but she declined the offer to be as a holy housewife to her husband and the society. She considers and believes herself proud not being into infidelity relationship against to societal rules.

Kamakshi the protagonist of the last story unmarried upper middle class girl. She rejects by all the men in the name of age and dark complexion. Loneliness and hearing rumour from her own sister made a decision to live alone. She is challenging society to live her life without men.

Elippathayam: Women in this movie live in the ancestral house with their brother Unni. Rajamma is shown to struggler in her home. This gives a sense to the audience to realize the position of women in their family during the feudalistic period. Sreedevi, the younger sister was shown as busy in studies and beauty intention without doing any help to her sister Rajamma. Janamma struggling to get her share of harvest but Unni refused to give the share and asked to stay with him as she rejected his command. Except Janamma no one is raising their concerns to brother Unni it indicates the following

of the commands of *karanavar* (head of the family) of *tharavadu*.

Women- Psychological Perspective :

Naalu Pennungal: Kunjupennu in this movie is shown as sex worker one point she finds a person who really love her and she decide to live with the lovable partner. She is ready to work as a road construction worker by bearing all physical pain for to build the home to live with her partner. She started enjoying the happiness to be a loyal partner. But the circumstance is against them she is silent and voiceless to the unknown manmade rules and regulations.

Kumari is shown as bold and responsible but after the marriage her husband evades any kind of relation with her. She is not informing to her in laws as well as parents. Showing as she hides everything inside her and keeps silence about the rumours and not feeling that marriage to an impotent man is broken off.

Chinnu Amma is showing as ideal house wife women character worrying out being a childless couple. She takes decision on what is best of her family life. She knowingly rejects Nara Pillai offers her way to conceive and keep promising to give a healthy child. But Chinnu Amma rejects his offer to protect the sanctity of her marriage and she gives more importance to her life and not to pleasures.

Kamakshiis shown in the movie as a soft spoken she always express her pain and emotions through tears. Expression which Kamakshi gives by looking her mother when the younger sister says 'subdra is not opening the door' It shows the emotional problems facing by the women who doesn't marry before the younger ones.

Elippathayam: Rajamma is shown as ideal sister or women in Kerala family in feudalistic period. She works whole day for the family. She is a silent, gentle and submissive in nature. Rajamma has no courage to talk against Unni orders. Unni utilizes the chances and suppressed the Rajamma with the power of land lord by ordering so many personal works to her. When the relative comes with proposal she stands behind the door by hearing the conversation. It shows she is interested in marriage and she need a companion but she gives more preference to her brother than his pains and dreams

Rajamma is so kind in nature but the physical and mental pressure crossed the limit she raises her voice once when the younger sister Sreedevi runs away from home.

Sridevi is shown in movie as beautiful and highly beauty conscious. For example, Sreedevi asking opinion about her costumes and dressing about Rajamma. Sreedevi lives in a fantasy world of romantic day dream and only one in the movie the person who has some contact with outer world.

Janammais the practical women in the movie. Janamma is the only courage woman to speak against Unni. Example when Rajamma was sick Unni indirectly order Janamma to prepare the bath water but she frankly rejects her request by saying I won't heat water for you.

Findings :

- Women Characters in Adoor movies are moving ahead of times.
- Characters assigned to women are sex

worker, farm worker, house wife, and student, dependent to family members.

- The two movies are female centric themes and portrayed the struggles and suffering of women in various perspectives.
- Symbolism in Adoor films gives audience to understand the characters' mental state.
- Men in the movies are ignoring women after fulfilling their desires.
- Most of the women characters are shown as submissive in his films.
- Transition women characters from dependent into independent.
- Women is characterised as extremely feminine and following the rule and myths of society.

Conclusion :

Adoor's movies like Nallu Pennungal and Elippathayam are a good example of female characters being given more or same importance as male characters. These movies representing the importance of female characters in Malayalam films. Above films refers to the social status, attitudes and position of women in Kerala from 1940s to 1980s. This article gives us a sense of equality in fender issues and makes us to realize the women are equal to men in the fields without a smallest difference.

References :

1. Adoor, Gopalakrishnan., (2011). Cinema Samskaram. The Mathrubhumi Printing & Publishing Co Ltd.
2. Adoor, Gopalakrishnan., (2013). Cinemaanubhavam. The Mathrubhumi Printing & Publishing Co Ltd.
3. Gautaman, Bhaskaran., Sajeesh. N.P., (2011).Adoor Gopalakrishnan: Cinemayil oru jeevitham. The Mathrubhumi Printing & Publishing Co Ltd.
4. Sudheendran. C.V., (2011). Pennu Pennayathum Pinne Sareeramayathum. Kairalai Books.
5. Rupa, Peter. (2018). A study on the portrayal of the career woman in Tamil films, International Journal of Applied Research; 4(6): 106-112.
6. Simi Varghese,(2019). Remapping the Visual Contours: An Enquiry into the Film Narratives of Adoor Gopalakrishnan, Asian Review of Social Sciences ISSN: 2249-6319 Vol. 8 No. S1: 96-100.
7. K.S Pradeep. "A Critical Discourse Analysis of Spatial Practices and Women in Adoor Gopalakrishnan's Films" Madras University, December 2016.
8. C.S. Venketeswaran. "Mapping Themes in Adoor's Films,"Frontline, Hindu,April 29, 2016.(online).;https://frontline.thehindu.com/books/mapping-themes-in-adoors-films/article8465767.ece
9. Nitesh Rohit. "Naalu Pennungal(Four Women)," Winds From The East, June 12, 2008.(Online).;https://windsfromtheeast.blogspot.com/2008/06/megha-dakha-tara-screening-of-naalu.html

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

A Child's Reading Abilities in the English Language in Present Scenario

- B.Venkateshwarlu & - K.Saritha

This article is only a review of the fact that teens' willingness to read a book is dwindling. School children do not read for the purpose of learning about their subjects or studies. Reading is an important habit to develop in order to broaden one's experience and understanding. They should be given or assisted with access to good and entertaining literature with moral substance. Reading is beneficial to a person's intellect and personality development, as well as bringing insights into human issues and affecting attitudes and conduct. Teachers and parents must instill a love of reading in their students from an early age.

Key Words : Traditional Literature, Story Books, Social Media Websites, and Reading Habits

Introduction :

"A room without books is like a body without a soul." - Cicero

"A poll in the United Kingdom discovered that as people become older, their desire to read a book declines; the effect was particularly noticeable when comparing three age groups: six to eight, 12-14, and 15-17 years old. Parents and many other members of society have frowned upon teen use of Facebook, the internet, and other social networking services. They are dissatisfied with the lack of attention given to reading literature. As a result, it's worth debating whether social media is obliterating the activity of reading books." - CareerRide.com

In today's world, school kids, particularly teens, appear to be abandoning their academics and reading habits while simultaneously engrossed in social networking websites. True, school pupils do not develop reading habits in order to gain understanding of their subjects or studies. They rely on technological equipment or gadgets that deliver quick or pre-programmed responses/results from the internet. Instead of reading text books or learning about their academic subjects, they spend the majority of their time looking up what others are doing.

Backround Study:

For youngsters to increase their language abilities, they must develop a reading habit, (Reyene, 1998)

According to Bignold (2003), the habit of reading can help children improve their reading skills. Thus, whether for pleasure or for study, the habit of reading is vital for broadening young people's experiences and understanding (Green, 2002).

Grabe and Stoller (1997) found that having a healthy reading habit is important for people's personalities and mental talents to grow.

Children spend their time watching TV and playing video games, according to Kaufman (2001). When they are not reading or writing for a long period of time Information gathered.

According to the US Department of Education's Kaufman, "National Educational

Resource Center.Statistical data "Students' achievement in both has been falling in recent years, according to the data.

Responsbility of Parents and Teachers :

It is the obligation of teachers and parents to encourage youngsters to develop a reading habit. Reading is beneficial to a person's intellect and personality development, as well as bringing insights into human issues and affecting attitudes and conduct.

Reading is essential for everyone in order to keep up with fresh information in today's technologically advanced society (Sangkaeo, 1999). Teachers and parents should encourage children/pupils to visit school/public libraries and borrow story books, magazines, novels, and journals to read, as this will aid in the development of reading and writing skills, as well as equipping them with the ability to communicate effectively orally. As a result, the youngsters will be able to develop an excellent reading habit for a brighter future.

Parents and Teachers should lead and stimulate children to develop the habit of reading, as follows:

- Parents should read on a regular basis and ensure that their children notice it and begin reading with enjoyment. In most cases, children will mimic their parents' reading habits and appreciate the peaceful time spent with them while reading.
- Teachers or parents may encourage students to read by giving them a book with text and images and discussing the people, circumstances, and events in it with them. This will pique their curiosity and encourage them to read.

Books suggested to Pupils :

To encourage young students or youngsters to acquire the habit of reading, good and fascinating books with moral content-value should be offered or enabled, and they should be constructively helpful in developing their character in today's society.

Here are a few books that you could find useful.Picture Story Books: Story books with images may be used to convey concepts through illustrations. The "eye-candy" that attracts children's attention is the visuals.Literature from the past: It is beneficial for youngsters to be exposed to classical literature, the notion of a tale, and the various sorts of stories or genres available, such as:

- **Folk tales** - telling stories that explain facts about life, nature, or the human situation.
- **Fairy tales or magic stories** - with magical and enchanted elements, they invariably have a "happily ever after" ending, in which good triumphs over evil.
- **Fables** - stories about animals and other inanimate objects that teach life lessons, either in poetry or prose and concluding with a moral.
- **Legends** - adding to the story of a genuine person's life. The person's facts and exploits are inflated, making them legendary for their deeds.
- **Myths** - stories that portray themselves as being from a distant past, with recurring themes and characters, typically "gods."

Biography :

Biography is a nonfiction form based on a person's life. Biographies may inspire youngsters to learn about the lives of renowned and

influential individuals, as well as how the process of growing up influences the chances, choices, and problems that people experience throughout their lives.

Poetry and drama :

Children should be introduced to poetry and drama. Verse, prose, rhythm, rhyme, writing styles, literary techniques, symbolism, analogies, and metaphors are all key genres in poetry and play.

What is the Significance of Reading?

According to studies, reading for pleasure has a significant impact on children's academic success. Similarly, data shows that youngsters who read for pleasure every day not only score better on reading exams than those who do not, but also acquire a larger vocabulary, a greater general knowledge base, and a better awareness of various cultures.

In reality, whether a youngster does well in school is more likely to be determined by whether or not he or she enjoys reading.

As a Parent, What Difference can I make?

You have the power to make a significant impact! Parents are a child's most crucial educators – even more so than their instructors – and it's never too early to start reading together.

Babies learn to recognise their parents' sounds even before they are born. Reading to your baby from birth, even for a few minutes a day, provides them with the comfort of hearing your voice while also increasing their language exposure.

Increasing Vocabulary and Comprehension:

Listening and comprehending are as important as deciphering what is written on the page while learning to read. Children are exposed to a wide range of vocabulary by listening to stories. This helps kids expand their vocabulary and increase their listening comprehension, which is important when they begin to read. It's also crucial for kids to comprehend how tales operate. Even if your kid does not comprehend every word, they will be exposed to new sounds, words, and phrases, which they can subsequently imitate.

Whether your kid is learning to read for the first time or is a seasoned reader, you may play a crucial part in maintaining their interest in literature. Find out what interests them, assist them in selecting books that will be interesting and entertaining, and spend time together reading the books they bring home from school.

Conclusion :

As a result, parents and teachers should encourage children to develop strong reading habits from an early age. Prior to starting school, children are encouraged to spend a significant amount of time reading and adjusting to a reading-focused learning environment. Children who develop a reading habit gain the ability to communicate well orally while also knowing more about the world around them.

Reference :

1. J.C. Igbokwe and N.A. Obidike, Influence of Electronic Media on Reading Ability of School Children, Library Philosophy and Practice 2012, ISSN 1522-0222
2. http://www.careerride.com/view/social-media-is-killing-book-reading-habit-25391.aspx

3. http://www.yalsa.ala.org/jrlya/2010/11/teens-today-dont-read-books-anymore-a-study-of- differences-in-interestand-comprehension-based-on-reading-modalities-part-1-introduction-and-methodology
4. Pedagogy of English Language Teaching by T.S Council of Higher Education
5. Web source http://digitalindia.org
6. Web source http://mhrd.ac.in
7. Web source https://www.niti.gov.in

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao's Contribution to Literature on Yoga

- ***Dr. K. Ramesh Babu,*** Associate Professor & Head, Dept. of Yoga & Consciousness, Andhra University, Visakhapatnam.

The aim of this paper is to introduce the writings of a renowned Teacher and an exponent of Yoga named H.H Yogacharya Sri RaparthiRao who belongs to spiritual lineage of Sri RamlalPrubhuji of Himalayan tradition Yogi. He served as a teacher in the Government educational institutions in Andhra Pradesh and initiated in to Yoga Vidyaby his spiritual master KundalaGangaih and attained Nirvikalpa Samadhi. He has written numerous books on AnusthanaYogavedanta during his service period and after retirement. By reading his literature on Yoga and Vedanta, even a lay man also gets understand the nature of the concepts of Universe, God, Yoga, Self, Consciousness, Meditation and practical techniques to internalize the mind and senses for achieving the goal Yoga. Thispaper discusses the outlines of each book written by him andit is believed that by reading these books will lead the Yoga aspirant with tenacious determination for goal of Yoga.

Introduction :

Yogacharya Sri Raparthi Rama Raowas lived between 1921-2014at *Yoga Chaitanya Ramam* inVijinigiri village, Vizianagaram district, Andhra Pradesh. He has Post-graduation degree in English and History. He has mastered Astrology, Psychology, Homeopathy, Vedic scriptures, Upanishads& different branches of Yoga. He led the life of a householder. He started his career with a school teacher and retired as Principal of Government Junior college, Sompeta. Since his childhood, he was an ardent devotee and spiritually oriented and practiced various spiritual methods to attain Self-realization. He belongs to the *Guru sampradaya*(teacher-disciple tradition) of the great Himalayan Yogi Sri Ram LalPrabhujiMaharaj(1887-1938) ofAmritasar (Punjab state). When he was appointed as B.Ed. School assistant at Icchapuram, in August 1948, he practiced Yoga and attained Nirvikalpa Samadhi state in August 15th 1955 under the guidance of his spiritual master KundalaGangaiah.There after he continued as school teacher. After retirement in the year 1978 he remained in 'SahajaAvastha' and dedicated himself to propagation of Yoga by his teaching, guiding and writings.

Key words : Yoga, Vedanta,Self, Divine voice, Consciousness, Kundalini and Satchidananda.

The lineage of Yoga tradition of Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao :

YogacharyaSri Raparthi Rama Rao was born in 1921 at a small villageVijinigiri near Vizianagaramin Andhra Pradesh, Southern India(Antevasi. (2011). *Sri Guru Hrudayam*). Inspired by his grandmother's stories, in his youth he practiced the various disciplines of spirituality and did penance for ten days at Kumili village without food and water.He initially started yoga practice by practicing *asanas*. After completed B.Ed. degree he was appointed as B.Ed. School assistant at Surangi

High school, Icchapuram, in Srikakaulam district in August 1948. There he was introduced by his spiritual master KundalaGangaiah through his colleague teacherand practiced Yoga and attained Nirvikalpa Samadhi state. He belongs to the *Guru sampradaya*(teacher-disciple tradition) of the great Himalayan Yogi Sri Ram LalPrabhujiMaharaj(1887-1938) ofAmritasar (Punjab state).Sri Ram LalPrabhujiMaharajcured many ailments of people by his yogic powers. During his lifetime, he had disseminated the knowledge of *Raja-yoga* through the path of *Ashtanga yoga* to uplift the general public.Sri Ram LalPrabhujiMaharaj*ashramas* (monasteries) still spread throughout in India particularly in North India.

Sri NarayanaRaoPrabhuwas one of the disciples selected by Sri Ram LalPrabhuji for sustaining the tradition through generations. He waswho born in a Viswabrahmin family migrated from Andhra Pradesh to Rangoon in Burma (now Myanmar). Although Sri NarayanaRaoPrabhu never met Sri RamlalPrabhu personally, he always had internal contact i.e., soul to soul contact with his Guru.(Antevasi. (2011). *Sri Guru Hrudayam*)

After attaining *Nirvikalpasamadhi*, Sri NarayanaRaoPrabhu started his journey from Rishikeshto South India. On his way he stayed at Berhampur of Orissa state and gave spiritual discourses. There a tall hefty and well-built middle-aged person by name Sri Kundala Gangaiahgot inspired with the lectures of Sri NarayanaRaoPrabhu approached him and requested to teach him *Yoga Vidya* (science of Yoga). As NarayanaPrabhu agreed, Sri Gangaiah took him to his permanent residence at Icchapur, in Andhra Pradesh where he practicedyoga vigorously and reached highest state, under the guidance of his Guru Narayana Prabhu (Antevasi. (2011). *Sri Guru Hrudayam*). There Sri Gangaiah continued his living as a paper agent in Ichapuram as an ordinary person not revealing that he is a yogi to the people in general and to his own family members in particular.

Sri RaparthiRamarao was working as a High School teacher at Icchapur around 1948 where Sri Gangaiah working as paper agent.Knowing about Sri RaparthiRamarao's yoga practices, Sri KundalaGangaiah came to meet him at his residence in Icchapur, and then initiated him into Yoga Vidya. He made Sri RaparthiRamarao to experience ChaitanyaDarsan (a sensation of self-conscious energy), Dyana and *Nirvikalpa Samadhi*state and remained in that state for three days. After this, Sri Gangaiah taught him the true knowledge of the reality in a practical way. One day, he said, "From to-day, neither am I the Guru (teacher) nor are you the *Sishya*" (disciple) and left him, indicating thereby that the duality of the Guru and disciple ceased from then on. Since then Sri RaparthiRamarao is in his *Sahajavastha* (natural state of Yogi) and continued his job as school teacher and perform his daily activities as directed from time to time by the Super Consciousness(Antevasi. (2011). *Sri Guru Hrudayam*).He developed a comprehensive system of *Anustana Yoga Vedanta* and was being taught to many people with the aim of that everyone should know his real state i.eSelf.

Yogacharya'sContribution to Literature on Yoga :

TheYoga Chaitanya Pradipika is written

in Telugu authored byYogacharya Sri Raparthi Rama Rao. It is divided into two parts. Ofthese, the first part deals with hatha-yoga practice such as *shatkriyas*,meditative and other *âsanas, prânâyâma*techniques, *bandhatraya*, practical techniques of *pratyâhâra* and a special technique of *Santikriya*all of which are meant primarily for new *sâdhakas*to train themselves for higher stages of yoga. The second part is meant for those who have evolved to some extent in the hatha yoga practice. It expounds the new techniques which come under *mudrâs* which are not found in traditional hatha-yoga texts. These are viz., *kundalinimudrâ, kundalinibandha, kundaliniveda, paridânayuktimudrâ, Kundaliniviparitakarani* and *analamudrâs*. It further describes *kundalinikriya*which consists of four steps to quickly awaken the *kudalinisakti*.

The Journey to the Real Self (A Book on Yoga Consciousness)is written in English by Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao. This is a comprehensive book on the system of *Anusthana Yoga Vedanta* which is based on *Guru sampradaya* i.e., a system of transmitting knowledge directly from the Guru to the disciple. This book consists theory and practical methods of *Anusthana Yoga Vedanta* being taught by the author YogacharyaRaparthi Rama Rao to spiritual aspirants for the past four decades.

This book consists two sections. The first section deals in detailed theory of Yoga and its relation to Vedanta with special reference to the first five aspects of *Ashtanga Yoga* i.e., *Yama, Niyama, Asana, Pranayama*, and *Pratyahara*. It explains how to prepare the body and mind to gain entry into the higher states of Yoga or Yoga Consciousness by rectification of defects by Yogic methods such as *suddhikriyas*(bodily cleansing techniques), *asanas* (bodily postures), *pranayamas*(breath control) and *bandhas*(locks). It introduced a few new yogic techniques invented by Yogacharya.

The second section contains the methods to overcome the yoga obstacles; the special *kundalinimudras* invented by the author the methods of awakening *Kundalini* (the spiritual energy hidden in every human being). It shows the path with the help of this divine energy, how to go beyond the mind to realize himself. It also deals the finer aspects of *dharana*, *dhyana* and analysis of different stages of *Samadhi*; and practical aspects of Vedanta; and the methodology of attaining the knowledge of Self by experience. It also explains the analysis on *Mandukyopanishad*,[47] the secrets of *Kathopanishad*, practical philosophy of *Bhagavad Gita* and self-analysis.

Praadamika Yoga Dipika : (written in Telugu)

This is a simple primary practical book on Yoga. In this book a few important Asanas especially six in number which are related six *nadi* centers within the spinal column; cleansing techniques, breathing techniques have been explained for Yoga beginners.

The Divine Voice(Part-I): (also published in Telugu as DivyaVaani**)**

It is a quintessence of the spiritual teachings, written by intuitive vibrations of the author Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao. This treatise consists sixty nine articles, covered almost all aspects of Yoga and Vedanta. This book explains how to reach the goal coupled with tenacious determination for those young-

sters who have strong desire and just stepped into the courtyard of yoga practice. Many of the essays in this book emphasis the need of understanding the three states of consciousness (*avasthatrayam*), and remaining in one's real state and experiencing and simultaneously applying to the life.

The book explains in detailed about "Purpose of Human life"; Different practical aspects of yoga meanings. This book tells how to get the knowledge of the Self and experiencing the Self in all creatures; the theoretical part of *kundalini yoga*.It explains how to unite Individual Self with the Universal Self. It also covers the topics on the Practice of *Dharma*; Functions of the Mind; Actions Burnt by the Fire of Yoga; Panacea for the Mundane Life; The significance of Ekadasi (eleven day) Ritual in *Yoga Sadhana*; Experience of the Truth, Awareness and Bliss.

The Divine Voice (Part-II) : (also published in Telugu as DivyaVaani**)**

This is another book in continuation of part one written by Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao.It comprises fifty seven articles on Yoga and Vedanta. It helps the aspirants to tread the path to the discovery of the eternal truth. It stresses spiritual aspirants to experience the reality to achieve the purpose of their lives. It enlightens the ever oscillating minds and moulds them into spiritualistic. Some of important topics dealt in this book are: God is one - Symbols are Many ; Proof of *NirgunaTattwa* (Traitlessness); Contentment is Eternal Bliss;Your True Nature is but *Parabrahman*; Analysis of Deep Sleep State;Yoga and *Jnana* - Essential Prerequisites for Seekers of Liberation; Steps for Liberation;Necessity of *Nada, Bindu* and *Kala* for Taming the mind*Jagadbhasamu* (Illusionary nature of the world); Discrimination of the Seer and the Seen; Experiencing Universal Consciousness; *Gita*:the storehouse of complete knowledge; Discharge of Righteous Duty;"That" which is Beyond the Intellect; and Establishment of *Dharma* (righteousness).

Flight to Eternal Bliss (published in Telugu and English)This manual consists four chapters.Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao who belongs to that tradition of sages, has bestowed his valuable teachings in the form of this book to quench the spiritual thirst of the *sadhakas.*This book is written in the form dialogue between Spiritual Master and his Disciple.In his book, the Upanishad sayings "*Anando Brahma*' (Bliss is Brhman-God) is evidently explained in detailed with suitable examples. How every human being everyday can be experiencing the "Bliss" which is beyond happiness and sorrow. The emphatic question raised by the seekers of spiritualism is how this "Bliss" can be perpetually experienced. This book discusses how ancient Indian tradition has shown ways for human evolution and Self Realization.

First chapter deals search for happiness and scientifically proved that the real happiness lies within us and not in external things. This book emphasis, he who realizes this Truth can attain eternal Bliss. This book is the essence of what the ancient sages experienced and revealed in the *Upanishads*. Second Chapter deals purpose of human life, what is death? What happens to man after death? Is it possible to reach the state beyond life and death? What is the prime cause for the present birth? Lastly it con-

cludes how to make use of this physical body, mind, and sense organs for achieving the purpose of human life. Third chapter enlighten us on the real nature of ourselves in the form of conversation between Spiritual Master and his disciple and proved our real nature is *Satchidananda.* The last chapter of this book explains how universal experience can be clearly understood by analyzing the three states of consciousness i.e., wakeful, dream and deep sleep and presented required practices for attaining the state of *Satchidananda*.

Niraushada Chikitsa (Healing without Medication):

This is also written by YogacharyaRaparthi RamaRao in Telugu language. As title of the book indicates (*Niraushada*means without medication, *Chikitsa* means treatment), it deals different types of methods to be adopted for curing various physical and psychological ailments without medication. It is said wherever the disease originated within the *panchakoshas* (five sheaths) of human body, it manifests in physical body. This book consists sixteen chapters. Among them, the first chapter *Yoga Chikitsa* (Yogic Treatment) explains how various diseases will be cured by adopting yoga techniques such as *Suddhikriyas, Asanas, Pranayama* and *Mudras*. Second chapter *SvayamChikitsa* (Self treatment) tells about importance and utilization of One's own will power in curing the diseases. Next two chapters describe viz., *Varna Chikitsa* (Color Therapy) and *SauraChkitsa* (Sun Therapy). The another two chapters tell about healing of diseases by *Mantra Chikitsa* and *Adhyatmica Chikitsa* i.e how ailments will be cured by repetition of particular mantra and spiritual energy respectively. In another chapter there was discussion about *Nada Chikitsa* (Sound therapy). The last chapter prescribed *Hasta Mudra Chikitsa* (hand gestures) for curing diseases.

AntarangaTarangalu (Internal Spiritual Waves**) :**

It is written Telugu,consists twenty three spiritual waves, and deals the events of Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao during the time of his yoga practice. His enthusiasm and his thirst for self realization are revealed in this book. His submissions to God, the strong decisions he adopted to reach his attainment of his goal, and his planning and time table schedules for his daily spiritual practices are mentioned in detailed. On the whole, this book reveals different types of practices done by him and his pitfalls, his strong determinations in his practices are narrated. At the end of the book a hundred tips for spiritual practice has been given.

My Guru : Raja Yogi Sri Kundala Gangaiah Prabhu :

This book was written by Yogacharya Raparthi Rama Rao in memory and glorification of his Guru KundalaGangaiah. This book explains in detailed how spiritual progress of the *sadhakas*(spiritual aspirants) depends upon guidanceof their Gurus (Spiritual Masters). As said in Guru Gita, this book highlights Guru's grace is an absolute necessity for *sadhaka* who practices ceaselessly with aim of reaching the ultimate goal of Yoga and Vedanta i.e. eternal Bliss.

Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao has presented this small book to the public in general and yoga *sadhakas* in particular with an intention of conveying about the life of his great

Guru, Rajayogi Sri KundalaGangaiahPrabhu and his methods of training in Yoga Vedanta given by him. He has briefly touched upon the birth and childhood of Sri Gangaiah, his Guru's meeting with his spiritual master Sri NarayanaRaoPrabhu, his *yoga sadhana*, and some of the sweet memories from the lives of Sri RamLalPrabhujiMaharaj and Sri NarayanaRaoPrabhu. Thereafter, he explained the incident in which he met his Guru, Sri Gangaiah and the yoga training imparted to him by his Guru, his attainment of *Nirvikalpa-Samadhi* etc. Lastly, he has touched upon his vision of his Guru in the form of Sri Avadhutendraswamy of Cuddapah town in his meditation and described a few miracles of his Guru done in his presence.

Sri GurubodhaSudhalahari : (Teachings of Yogacharya Sri Raparthi Rama Rao)**:**

This manual was published in Telugu language in five parts. These five parts contain above hundred articles on different philosophical and Yoga themes such as significance of Indian Philosophy; Omkar; searching for Happiness; Meditation; Pancha-koshas and Samadhi; Disease and Yoga; Everything is God; Understanding of *Parabrahman*; Aim and means to attain; Greatness of Prayer; Greatness of *Yama* and *Niyama* in Yoga; Yoga practices and Eternal bliss; Stages of Devotion; Outlines of Patanjali's *Yoga Sutras*; The Secret beneath the story of *ksheerasagarmadanam* (churning the milk Sea)*;* Yoga practices; Practice of *Dharana*; Nature of the God; the knowledge of the Self etc., have been dealt indetail.

Sri RaparthiSatkam :

This is small booklet consists one hundred (*satakam*) guidelines for spiritual practice. It deals the importance of self-surrender; the main obstacles to meditation; fruits of meditation; nature of spiritual growth; the three things which are to be acquired, the three things to be controlled, the three things to be cultivated, the three things to be lovable, the three things to be avoided, the three things to be renounced for spiritual growth and things which encourages in spiritual practice etc., are discussed in detail.

Commentary (Gostani) on Sri Sitaramanjaneya Samvadam: (Telugu):

It is one of famous books on Yoga and Vedanta originally written by Sri Parusu Rama panthulaLingamurthy. In his commentary, Yogacharya revealed various secretes of Yoga techniques which are very useful for Yoga aspirants.

Conclusion :

Yoga is the core-course in any method that is why in all paths, yoga is added in the name itself just as *Bhakti yoga, Jnana yoga, Mantra yoga,Karma yoga* and *Raja yoga*etc, in order to emphasize the need of yoga for attaining perfect personality. According to Yoga charya *karma yoga* means getting purification of mind by doing good deeds without the sense of ownership, finally which becomes worthy to attain knowledge of eternal truth. According to him *Bhakti* gets developed in three stages. In the first stag, feeling that '*I am yours'*, in the second stage 'You *are mine'*, in third stage that '*I am You/That'*. He says remaining in third stage for ever is eternal emancipation. In *Jnana yoga*, *Nidhidyasam*which isthe feeling of merger with the higher self is termed as *Samadhi* by Yogacharya. As interpreted by Yogacharya in *Mantra yoga*, *Para* is stage where the practitioner goes beyond the mind

and becoming one with God which is called *samadhi* in Yoga. He contributed some mudrâs which are not found even in traditional texts of yoga like *KundalaniMudrâ; Kundalini Bandha Mudrâ; Kundalini Veda Mudrâ; KundaliniViparitakaraniMudrâ; Paridhana YuktiMudrâ*; *KundaliniKriya Mudra*; *Anala Mudra*; and *Antaryanam* to interiorize the mind and awaken the dormant energy *kundalini*by spiritual aspirant.

References :

1. Antevasi. (2011). *Sri Guru Hrudayam*, Yoga ChaitanyaSamstha, Vijinigiri
2. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi, (2003)*Yoga ChaitanyaPradipika*, Yoga ChaitanyaSamstha, Vijinigiri
3. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi. (2006). *Journey to the Real Self (A Book on Yoga Consciousness)*, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
4. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2005). *NiraushadaChikitsa*, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
5. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2007). *Flight to Eternal Bliss*, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
6. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2013). *Praadhamika Yoga Dipika*, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
7. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2012).*My Guru Raja Yogi Sri KundalaGangaiahPrabhu*, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
8. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2010). *AntarangaTarangaalu*, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
9. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2013). *Sri Gurubodhasudhalahari* Part-1, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
10. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2013). *Sri Gurubodhasudhalahari* Part-2, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
11. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2014). *Sri Gurubodhasudhalahari* Part-3, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
12. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2016). *Sri Gurubodhasudhalahari* Part-4, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
13. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2018). *Sri Gurubodhasudhalahari* Part-5, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
14. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2017). *Commentary on Sri SitaramanjaneyaSamvadam, (Gostani),* Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
15. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2014). *BharatiyaSamskruthi- Tatttvam*Part 1, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
16. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2004).*The Devine Voice* Part-1, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
17. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2005).*The Devine Voice* Part-2, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri
18. YogacharyaDr.RamaRaoRaparthi (2015). *BharatiyaSamskruthi- Tatttvam*Part 2, Yoga Consciousness Trust, Vijinigiri

★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Dislocation and Yearning for Self Identity : Critical Analysis of Ila in The Shadow Lines of Amitav Ghosh

- *Dr. Naresh Annem,* University of Hyderabad, Hyderabad

Identity denotes one's own existence and individuality. Everyone has his/her own identity pertaining to the land they are born in viz. one's nationality, religion, caste, gender and or race. In patriarchal societies women strive for their gender or female identity. French feminist theorist Simone De Beauvoir in her *The Second Sex* (1949) argues that "men oppress women by considering them as the *Other* and the *Object*". According to postcolonial feminist theories, women are double oppressed i.e., as women and as the colonized; hence women and female identities have been the issues of concern in postcolonial literatures. Many writers and novelists have written on the quandary of female identity. In the selected novel *The Shadow Lines* (1988) of Amitav Ghosh also we find a kind of identity crisis found in the character Ila. The present paper "Dislocation and Yearning for Self-Identity: Critical Analysis of Ila in *The Shadow Lines* of Amitav Ghosh" focuses on Ila's dislocation and her yearning for self-identity as female and a foreigner in England.

Key words : Dislocation, Yearning, Self-Identity, Identity crisis.

Introduction :

The Shadow Lines (1988) is one of the finest novels of Amitav Ghosh which received Sahitya Akademi award by Govt. of India. This novel, also considered as memory novel, has various facets and has two parts i.e., 'Going Away' and 'Coming Home'. The plot of the novel is revealed as a memory through recollection by the unnamed narrator, who is also the protagonist. The narrator narrates the story in the form of incidents happened in the course of time at various places like Calcutta, Delhi and London. The private life of individuals are correlated and linked to that of social history. In the process of narration, various incidents happened in the country like Swadeshi movement, Indo-China war, Calcutta riots, Partition of India, Creation of Bangladesh etc. appear in the novel. It talks about borders and boundaries; their impact on the major characters in the novel like the unnamed Narrator, Tridib, Robi, Tha'mma, Ila and May Price, of which the last three are the female characters. Ila's, the cousin of the unnamed narrator, dislocation and her yearning for self-identity are analysed in the next section.

Identity :

Identity is an agent. Every individual will have different identities and interactions in the social structure; different identities within person results in transactions. The term 'self' originates in the mind of a person playing vital role in characterizing an individual's consciousness of one's own being called as identity.

Cooper & Fazio in Psychology of intergroup relations explain :

"Social identity effects are based on protection and enhancement of self-concepts, threat to the self-concept would intuitively be related to the strongest identity effects. It is

confirmed that when groups pose a threat to one another, the effects of identification increase" (183–195).

Ila's Dislocation and Yearning for Self-Identity :

Ila is the cousin of the unnamed narrator in the novel. Her father Jatin is an economist with United Nations Organisation. Though Indian, Ila is very much westernized and always wanted to stay away from India because of her own reasons. She wanted to be free in the western country and wants to get that identity. As she was living abroad since her childhood and travelling different parts of the world, she preferred to follow western culture and mannerisms. She tries to get an identity and recognition in a foreign country but ends up in not belonging anywhere.

Amitav brings in dislocation, female identity crisis and her yearning for self-identity through the character, Ila. She is a very practical person and wide traveller; places are only just the places for her, she does not have attachment or does not imagine anything. In this case, she is totally contrary to Tridib. Ila wanted to escape from the very essential idea of home so that the idea of diasporic dislocation can make her free from stereotypical thought of identity. The narrator time and again points out that, "I could not persuade her that place does not merely exist, that it has to be invented in one's imagination" (21).

Further, Tridib also points out about Ila, "Although she had lived in many places, she had never travelled at all" (21). This is evident that Ila was quite away from her imagination as her constant movements might have kept her away from her own imagination process and her curiosity. For her "The words had nothing to do with an excitement stored in her senses" (30) and "The current was the real: it was as though she lived in a present which was like an airlock in a canal, shut away from the tidewaters of the past and the future by steel floodgates" (30). She also questions "why not just take the world as it is?" (31).

She wanted to be free and asserts that she is free by saying, "I am free" (32). She wanted to stay away from her native place because of her desire for individual freedom. Even Thaa'mma, the grandmother of unnamed narrator does not like Ila to be in London and she comments that Ila is staying in London for money. But, in fact Ila had her strong reason for staying in London in search of her 'self' identity. The self-identity that she was looking for in London was difficult in achieving. Even in her behaviour and practices, she tries to follow the western culture. For instance, when she saw Nick Price after a gap of ten years, she raises "herself on tiptoe, she flung her arms around his neck and kissed him, full on the mouth" (55). She was in love with Nick Price, who is a British who sometimes "didn't want to be seen with Ila" (76) because he was also concerned with his social identity, where he didn't want to become out group.

Turner *et al* in the article *Re discovering the social group : A self-categorization theory* stated that :

"The creation of group identities involves both the categorization of one's "in-group" with regard to an "out-group" and the tendency to view one's own group with a positive bias vis-a-vis the out-group. The result is identification with a collective, depersonalized identity based

on group membership and imbued with positive aspects".

In contrast, in her home land Calcutta, she was "surrounded by so many relatives and cars and servants that she would never have had to walk so much as the length of the street – and as for alone" (76). But in London, Ila was "walking alone because Nick Price was ashamed to be seen by his friends, walking home with an Indian" (76). This is an indication that Ila was suffering from dislocation and identity crisis in London.

Identity of women in Indian society often will be associated with their attires. Tha'mma says about Ila that "with her hair short, like the bristles on a toothbrush, wearing tight trousers like a Free School Street Whore" (80). This shows that Ila follows the western style in her dressing and attires. Grandmother says that Ila "has no right to be there. She doesn't belong there" (77). Tha'mma thinks that Ila wants to lead life like a "modern middle-class woman" (78). Ila wants to go Grand hotel because it is the "poshest place in the city" (84). The western culture imbibed in Ila was making things difficult to change herself to be like Indian.

Women have limitations in patriarchal societies; their freedom won't be much accessed. Ila too faces oppression by men and society. Yet she was ready to fight and assert herself against the odds. She had the desire to prove her identity and this is evident from the conversation between Robi and Ila in Grand Hotel when Robi doesn't allow her to dance with strangers:

"I'm not going to dance? She said. Why not?

Because I won't let you, said Robi evenly

You won't let me? She said. The muscles of her face went rigid.

You won't let me? She said. Why, who do you think you are?

…..

Well let's see him stop me.

She kicked her chair back and rose to her feet" (TSL: 86-87)

The above instance eventually proves that how women in Indian society are restricted and how men possess women as their property objectifying them and rule women. Further, she opposes when Robi says:

"Listen Ila, Robi said, shaking his head. You shouldn't have done what you did. You ought to know that; girls don't behave like that here.

What the fuck do you *mean*? She spat at him. What do you mean girls? I'll do what I bloody well want, when I want and where.

No you won't, he said. Not if I'm around. Girls don't behave like that here.

You can do what like in England, he said. But here there are certain things you cannot do. That's our culture; that's how we live" (TSL: 88).

Ila attempts to question and criticize the postcolonial national happenings or the devastated dreams of India after independence. She says that she has chosen to live in London because she wanted to be free, free from conservative Indian culture:

"Do you see now why I've chosen to live in London? Do you see?

It's only because I want to be free.

Free of what? I said

Free of you! She shouted back. Free of your bloody culture and free of all of you" (TSL: 89)

Like a country which needs freedom from colonial rulers, Ila also wanted to have her individual freedom.

Findings :

Independence is not for only men but also women. Ila asserts that women should also have the freedom of choosing what they wish for, like a country which needs freedom from colonial rulers. Ila also wanted to have her individual freedom by choosing to stay in London and by imbibing the western culture; was always assertive in her own way. She had the strong yearning for her self-identity as a woman and her national identity as an Indian. She wants her individual freedom than that of any other thing. She fights against the dominance of men and asserts herself identity as female and as an Indian.

Conclusion :

Ila's female consciousness became a movement in herself to liberate her 'self' from the stereotypical society and constructed set geographical boundaries. Though she was conscious, she struggles to overcome these patriarchal patterns of the society and the suppression to achieve the personal identity as well as her social identity. She yearns for self identity through her self-consciousness. She understands the complete meaning of identity. Ila is the true example of contemporary women in India representing the third wave feminism advocating the liberty of self. On the whole Ila's journey portrays of Indian women through tradition to modernity in search of self-identity.

Works Cited :

1. Ghosh, Amitav. *The Shadow Lines*. New Delhi: Ravi Dayal. 1988.
2. Beauvoir, Simone de. "The second sex. 1949." *Trans. HM Parshley. Harmondsworth: Penguin*.1972.
3. Cooper, J., & Fazio, R. H. The formation and persistence of attitudes that support intergroup conflict. In S. Worchel& W. Austin (Eds.), Psychology of intergroup relations Chicago: Nelson-Hall. 1986. pp. 183–195.
4. Turner, J. C., Hogg, M., Oakes, P., Reicher, S., & Wetherell, M. Rediscovering the social group: A self-categorization theory. Oxford, England: Basil Blackwell.1987.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

A Comparative Study of Yoga Concepts in Selected Yoga Upanishads

- Ch. Saibaba
Research Scholar, Dept. of Yoga & Consciousness, Andhra University, Visakhapatnam.

- Dr. K. Ramesh Babu
Associate Professor, Dept. of Yoga & Consciousness, Andhra University, Visakhapatnam.

The yoga, its way of practice and different divisions, the knowledge of Nirguna and Saguna Brahman has been described in the Tejobindu Upanishad Trishikibrahmana Upanishad, Darsana Upanishad and Sandilya Upanishad which are the yoga Upanishads among the 108 Upanishads listed in mukthika anthology. These Upanishads describes different types of yoga and yoga-angas, states of consciousness, types of nadis and its position, mudras and the knowledge of kundalini. There are many more similarities in yoga-angas in these four Yoga Upanishads. However, tejobindhu Upanishad has fifteen yoga-angas while the rest of the three has only eight yoga-angas. The yogic practices like, purification of nadis, mudras and the knowledge of kundalini has remarkable differences is observed while studying and analysing the texts. In this research paper the author tried to compare the yogic practices of the four Yoga Upanishads by taking different aspects into consideration.

Keywords : Tejobindhu Upanishad, Trishikibrahmana Upanishad, Darsana Upanishad, Sandilya Upanishad, Yoga-Angas, Brahman.

Introduction :

The word yoga is taken from the Sanskrit word Yujir' which intends to join or united. Yoga is ancient tradition practiced in India. According to the Upanishad the word yoga comes from yujateanenaiti. It meaning is to be uniting the soul with supreme soul, mind with the supreme mind and human body to the sacred body. In Yajnavalkyas view yoga is union of atma and paramatma. According to Patanjali 'yogahchittavrittinirodah' it means restraint of the mental modifications. As the nature of mind is fickleness. It is always moving due lack of knowledge. Thus, keeping the mind under one's own control and connect with the supreme mind is yoga. Yoga is nothing but restraint of mental actions by controlling the sense organs and considering the ultimate reality in whole is Brahman. Yoga plays a major role in the attainment of samadhi state or moksha. Yoga practice leads to obtain the transcendental knowledge like the knowledge of brahman, qualified and non-qualified brahman, attaining the state of jivanmukta and videhamukti. With this mystical knowledge one can attain liberation by uniting the jivaatma with paramatma.

Yoga in selected Yoga Upanishads :

(Tejobindhu Upanishad, Trishikibrahmana Upanishad, Darsana Upanishad and Sandilya Upanishad)

The Tejobindhu Upanishad is the thirty seventh of the 108 upanishads and forms the part of krishna Yajurveda. It describes about the fifteen folded path of yoga, realization of jivanmukta and videhamukti, existence of absolute Brahman, Consciousness and Bliss and

rule for the attainment of AhamBrahmashmi (I am the brahman). Trishikibrahmana Upanishad is the forty fourth of the 108 upanishads and forms the part of Sukla Yajurveda. It describes about the Brahman and Pinda, panchamahabhutas and its varients, Antahkarnas and Panchakarnas, states of Consciousness. Types of yoga (karma and jnana), eight folded yoga path and brief explanation about the eight angas, Nadis and their location, the process of purification of nadis, shamukimudra and knowledge of kundali. Darsana Upanishad is the nineteenth of the 108 upanishads and forms part of Samaveda. It deals with detailed explanation of the eightfold yoga for attainment of jivanmukta, nadis and vayus, shanmukhimudra and the position and form of kundalini. Sandilya Upanishad is the fifty eighth of the 108 upanishads and forms the part of Atharvaveda. It deals with the detailed explanation of the eight stages of yoga, nadis and their places, Bandhas, Mudras, form and movement of kundalini, the knowledge of Brahman, Para Brahman and three forms of Brahman. These four Yoga Upanishads briefly explained about the yogic practices and theory which helps to obtain the mystical knowledge through which one can unite the individual soul with the universal soul. are belonged to twenty yoga Upanishads. Although there are similarities in the yoga practices and theory but there is difference in the explanation of the stages of yoga, asanas, pranayamas, mudras, way of dharana on elements and dhyana on brahman or absolute knowledge.

Types of yogain Yoga Upanishads :

According to The Trishikibrahmana Upanishad yoga is of two kinds: Jnana and Karma yoga. Jnana yoga means confinement of the mind all the time towards the supreme end of existence (moksha). Karma yoga is one of the two categories of kriya yoga, which means confining of the mind at all times towards the observances and enjoyed alone by the scriptures, with those observances alone ought to be followed. The other category is samyoga, which means confinement of serene mind to a particular range. Also describes that he, who not with stand with these two kinds of yoga cannot attain the supreme end of character of liberation. In the rest of the three Yoga Upanishads didn't mention about the types of yoga.

States of Consciousness :

In Trishikibrahmana Upanishad only four states of consciousness have described. Jagrathi, (wakeful state) which is present in everywhere. Swapna (dreamful state) is present in the waking one. Susupthi (deep sleep) and Turiya (pure consciousness) states are nowhere present in any other state. It describes that when there is sheath, so there is jiva. When there is jiva there is shiva. When one change it is jiva. When one doesn't change it is shiva. The transformation of the jiva are the centers for sheaths and originates the states. In TejobindhuUpanishad explained about the consciousness but, not about the states of Consciousness. In the remaining two Upanishads not mentioned about the consciousness.

Stages of Yoga (Yoga Angas) :

The Tejobindhu Upanishad describes fifteenfold yoga as aid to attain the knowledge of Transcendent Brahman. Trishikibrahmana Upanishads describes eight folded yoga to attain the knowledge of Nirvesesha Brahman. Darsana Upanishads describes eight folded

yoga to attain the knowledge of Jivanmukti. Sandilya Upanishads describes eight folded yoga for the attainment of the Atman. Yama (self-control), Niyama (Right Observance), Tyaga (Relinquishment), Mauna (Calm), Desa (Right Place), Kala (Proper Time), Asana (Posture), Mula-bandha (Fundamental Check), Deha-samya (Equilibrium of the Body), Drk-sthiti (Stability of Introspection), Prana-samyama (Control of Breath), Pratyahara (Withdrawal), Dharana (stabilising), Atma-dhyana (Meditation on the Atman) and Samadhi (Concentration on the Brahman) are the fifteen stages of yoga described in Tejobindhu Upanishad. It is observed that all the four Upanishads have same angas but, in Tejobindu Upanishad in addition to the eight angas seven more angas have been described.

Yamas (self-control) :

The Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishads describes the same tenfold yamas: Ahimsa (Non-violence), Satya (Truthfulness), Asteya (Abstinence from stealing), Brahmacarya (Celibacy), Daya (Compassion), Arjava (Rectitude), ksama (Forbearance), Dhrti (Firmness), Mithahara (Temperance in food) and Saucha (Cleanliness). According to Tejobindu Upanishad, Yama means controlling of the manifold senses of perception and action. It is noticed that Tejobindu Upanishad not mentioned the tenfold yama. It simply explains the definition of yama, while the other three (Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya) upanishadsbriefly describes the tenfold yama.

Niyamas (Observances) :

The Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishads describes the same tenfold niyamas: tapas (Penance), Santosa (contentment), Astikya (Belief in the existence of the supreme), Dana (Munificence), Isvarapuana (Worship of isvara), SiddhantaSravana (study of the established truth), Hri (Modesty), Mati (Faith), Japa (prayer) and Vrata (Austere vow). But, Tejobindu Upanishad gives only the definition of niyama. Whereas Trishikibrahmana, Darsana and Sandilyaupanishads briefly describes about the tenfold niyamas. It is also observed that Japa is further divided into two: Manana and Dhyana.

Asanas :

The Tejobindu Upanishad describes only siddhasana. Trishikibrahman Upanishad describes seventeen asanas. Darsana Upanishad describes nine asanas. Sandilya Upanishad describes the eight asanas. Svastikasana, Gomukhasana, Padmasana, Virasana, Simhasana, Bhadrasana, Muktasana, mayurasana, are common for the Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishads. Sukhasana is common for the Trishikibrahmana and Darsana Upanishad. Siddhasana is common for Tejobindu and Trishiki Upanishads. Yogasana, Baddha-Padmasana, Kukkutasana, Uttanakurmasana, Dhanurasana, Matsyapithakasana, Pascimatanasana are described only in Trishikibrahmana Upanishad.

Kundalini :

The Trishikibrahmana Upanishad describes the position and functioning of the kundalini and it is situated below the nadicakra and the side of the kanda. It is composed of eight different constituents and eight spiral coils. It can be aroused by the Marut mingled with Agni at the time yoga. Darsana Upanishad describes the position and form of the kundalini, it is situated two-digit below the kanda and it is in eight

prakritis. It is always regulated with the vital air and the passage of food and drink to the mouth of Brahmarandhra. Sandilya Upanishad describes the form and movements of kundalini. It is across and below the navel region and it is about eightfold character with eight coils. It can be awakened by practicing yoga with effulgence of Apana, Agni and Ether. Whereas Tejobindu Upanishad didn't mention about the kundalini.

Nadis :

The Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishad mentions seventy-twothousand nadis. But, Trishikibrahmana describes only ten important nadis. Darsana and Sandilya Upanishad describes fourteen important nadis. Acccorting to the Trishikibrahmana Upanishad the position of ten nadis, Susumna is in the middle of umbilical knot with facing upwards to the Brahmarandhra. It is noted that the fourteen nadis are same in the Darsana and sandilya Upanishads but, some of the nadis locations are different. The nadisSusumna, Ida, Pingla, gamdhari, Hastijiva, Pusa, Yasasavini, Alambusa, are common for the Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishad. In addition to the eight nadis, Subhanadi and kausiki are the two nadis described only in Trishikibrahmana Upanishad. In addition to the eight nadis, Sarasvati, Varuna, Kuhu, Visvodara, Payasvini and sankhini are six nadis described only in Darsana and Sandilya Upanishad. Whereas in Tejobindu Upanishad not mentioned about the Nadis.

Vayus :

The Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishad describes the ten types of vayus with their position and functioning. According to Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishad the Prana pervades in the middle of the mouth, nose, heart, navel region and big toe of feet. Its function is to assimilate the water, food and other liquids. The apanavayu pervades in anus, genitals, thighs, and keens. Its function is to evacuate urine and others. The samana pervades entire body and it nourishes the body. The Udana in all joints, hands and legs. Its function is to upward actions in the body. The Vyana in two ears, thighs, shoulders, throat, hip and ankles. It helps in sneezing and actions of Prana and Apana. The Naga and other vayus in the skin and bones, etc. Naga helps in belching. Kurma for closing of eyelids. Krakara for the thrist, hunger and also twinkiling of eye lids. Devadatta for yawning and sleeping. Dhananjaya can be observed after the death. The vayus described in these three Upanishadare same. But there is slightly inter changes the position and functioning of the vayus (krakara and Devadatta) in Sandilya Upanishad while the Trishikibrahmana and Darsanaupanishds are same as mentioned above.

Pranayama :

The Yoga Upanishads defines Pranayama is expiration (Rechaka) of impure from the body, then inspiration (Puraka) of pure air, then purifying the air by holding (kumbhaka), similarly holding after complete exhalation. These four processes are said to be pranayama. It is observed that, in Tejobindhu Upanishad defines only the meaning of pranayama. But, in Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishad describes the procedure, time of practice, frequency of practice per day and fruits of pranayama, all these steps of pranayama are same in the three upanishads. It

is also observed that only in Sandilya Upanishad describes the four types of Pranayamas (Suryabedha, Ujjayi, Sitkara and Sitali), three types of Bandhas (Jalandhrabandha, Uddiyanabandha and Mulabandha) and Two types of Kumbhakas (Sahita and Kevala).

Mudras :

The Trishikibrahmana and Darsana Upanishads describes only the Shanmukhi Mudra. The Sandilya Upanishad describes three Mudras they are: Kechari Mudra, Vaisnavi Mudra and Shanmukhi Mudra. It is observed that no Mudra is mentioned in TejobinduUpanishad.

Pratyahara :

Trishikibrahmana Upanishad defines that, holding of the Prana in the eighteen seats of Marman and withdrawal of it from one seat to another is Pratyahara. Darsana and Sandilya Upanishads describes the five kinds of Pratyahara..they are: The forcible withdrawal of senses from the objects of sensual pleasue, seeing brahman in everything with control of mind, giving up of the fruits of the observances of the daily duties. Doing the karmas whether right or wrong till the moment of death should do unto Brahman, and dharana in eighteen seats of Marman. It is observed that fourth type of pratyahara of the above five types is different in Sandilya Upanishad.

Dharana :

In Tejobindu Upanishad, Dharana is the state of abstraction attained by the mind and seeing Brahman wherever it might travel. In Trishikibrahmana Upanishad, Dharana is the steady abstraction of the mind attained by the knowledge of Yama and other yogaangas. Dharana on the panchaMahabhutas (within the body) along with their location, shape, deity, emblem and letter described in Trishikibrahmana and Darsana Upanishads. Dharana in the Atman is only mentioned in the Darsana Upanishad. The Sandilya Upanishad describes the five kinds of Dharanas they are: stabilising the mind in Atman, Akasa, Daharakasa, Brahmans and PanchaMahabhutas. It is observed that Dharana in Trishikibrahmana and Darsana Upanishads are same while Dharana in Tejobindu and Sandilya Upanishads are unique.

Dhyana :

The Tejobindu Upanishad defines Dhyana is the state with real devotion of attitude "Aham-Brahmashmi"which gives delightful pleasure. The Trishikibrahmana Upanishad describes Dhyana on Deities (Aniruddha, Narayana, Pradyumna, samkarsana, Paramatma and Vasudeva) and their seats in the five elements respectively, Dhyana on Paramatman and results thereof, Dhyana on Saguna Brahman and Dhyana on Nirguna Brahman**.** The Darsana Upanishad describes Dhyana on Savisesa and Nirvesesa Brahman and also fruit (the knowledge of Vedanta) of Meditation. The Sandilya Upanishad describes two kinds of Dhyana (Saguna Dhyana and Nirguna Dhyana). It is observed that Saguna and Nirguna Dhyana is described in Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishads.

Samadhi :

The Tejobindhu Upanishad mentions, attaining the form of Brahman with never unreliable of the mind is Samadhi. The Trishikibrahmana Upanishad describes that, even the knowledge of the Qualified Brahman is productive of Samadhi and it mentions the indications after

the attainment of state of Brahman (I am only Brahman) which, leads to Kaivalyam. In Darsana Upanishad Samadhi is the birth of consciousness relating to the union of Jivatma with paramatma and there is no nondualism, no phenomenal world, cycles of birth and death and attains the state "I am only shiva". The Sandilya Upanishad describes the real form Samadhi which, means the union of the Jivatma (individual self) and the Paramatma (higher self) without the threefold aspects (the knower, the known, and the knowledge).

Conclusion :

Thus, this paper compared and analysed the yoga theory and practices in the Tejobindhu, Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishads simultaneously. Which helps the reader to go through these four Yoga Upanishads concurrently. In addition to the yogic theory and practices, this study also covers the knowledge of Brahman, which is the essence of the Upanishads to attain Moksha. It also observed that, the Astanga yoga mentioned in Trishikibrahmana, Darsana and Sandilya Upanishads are same but, some of the Angas with their explanation and internal classification are different to each other in these three Upanishads. It is concluded that all these four Yoga Upanishads describes the yogic practices and uses this yoga to attain the Transcendental Knowledge, which leads to the Samadhi state or Blissful state.

References :

1. T R Srinivasa Ayyangar, G Srinivasa Murti. The Yoga Upanishads. The Theosophical society, Adyar, Madras, India, 1952.
2. Upanishad Brahma Yogin, A Mahadeva Sastri. The Yoga Upanishads. The Theosophical society, Adyar, Madras, India, 1920.
3. K Narayanaswami. Thirty Minor Upanishads. The Theosophical society, Adyar, Madras, India, 1914.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Kalamkari Art : A study of method and Materials

- Muppidi Rambabu
Academic Consultant, Department of Animation, Dr. YSR. Architecture and Fine Arts University, Andhra Pradesh.

- Chatla Vidyanand
Academic Consultant, Department of Animation, Dr. YSR. Architecture and Fine Arts University, Andhra Pradesh.

- Chinta Ravi Kumar
Academic Consultant, Department of Animation, Dr. YSR. Architecture and Fine Arts University, Andhra Pradesh.

- Sreeramdas Dinesh Kumar
Academic Consultant, Department of Animation, Dr. YSR. Architecture and Fine Arts University, Andhra Pradesh.

The main reason why the kalamkari art of painting, which once competed with the rest of the world, many famous personalities, they are very encouraging. such as those played by the then kings and many artists, are present and the reason for the decline of this art today is so popular internationally is that its origins are in the fact that its origins are disappearing and the fruits of its development are disappearing. As part of the development, I know have no attempt to inform the Government and the public that Dimensional Heart Fans must safely incorporate them and their designs into this dream.

My paper conveys is that my attempt to bring back that dreams product is to change the existing design technology to improve the financial situation of art-based families.

Key words : Designs, Motifs, Two Dimensional Designs, Digital, Revival.

Introduction :

In Srikalahasti and Erpadu villages of Andhra Pradesh, many families depend on handicrafts for their livelihood. Archaeologists are still struggling to gather enough evidence before reaching the final conclusions about the role of silver in the art of Harappan Mohenjo-daro civilization. These two dimensional designs are well-known to both young and old alike, depicting images of the art mostly blindfolded in the Hindu tradition. Some of his most famous works are the Ramayana, the Mahabharata, the Shiva Purana and the Sri Krishna and Gita the coronation of Sri Ramachandra, Ashtalakshmi and Radhakrishna Vishnumurti Lakshmidevi.

In the Srikalahasti area, Musturu Nag raj son of Krishnaiah's family was very famous for doing this work and his wife Lakshmidevi's son Sai Prasad continued his education and became an idealist for the next generation by learning this work. Famous painters are the only source of livelihood in the region. Srikalahasti Artefacts Kalamkari is a dream come true that has the potential to impress onlookers with its fascination with traditional art.

History :

The Kalamkari art (Decorative art) is similar to that found in the Vijayanagara Empire (1336 AD) in the Srikalahasti region of Andhra Pradesh. This Kalamkari art is very famous and if you know it, you will find a lot of history. However, its shapes and forms are so natural that it is a dream comes true. Many artists in the Srikalahasti area still believe in this art and many families continue to live a similar life. The art is influential throughout India from the 13th century onwards regionally, especially along the

coastline of the Andhra Deccan Plateau. Historians also point out that Alexander the Great carried with him on his travels after his arrival in India, and that he carried with him decorative ornaments. The dream was much loved by the Mughal kings at that time and was much encouraged for a long time but the Nawabs of Golconda came from the Hyderabad region via Srikalahasti, Machilipatnam to carry these ornate garments.

The importance of this art :

However, the importance of this art is that it uses natural colors to make these decorative garments, which are made by nature and are highly developed. Historians say that the British also encouraged the kalamkari, Design, Colures, Patterns, Motifs, Pen and took our decorative garments overseas. In this way, it is a good example to say that the decorative art of our region has gained a lot of recognition internationally as well.

However, historians do not know how the art got its name: In any case, the Vijayanagara kings of the Deccan Plateau of the Andhra Pradesh region of Srikalahasti built temples, domes similar to those in the region, depicting our Hindu mythology in the form of garments and paintings on cloths to convey our Indian tradition and culture to the people. Also the people in the area convey the tradition of worshiping the idols they worship through the cultural images of the gods they worship.

There are two types of specialties in this art form :

1. Depicting epics related to Hindu mythology
2. Agriculture, Community festivals depicting this environment.

However in the first lesson the Ramayana, Mahabharata etc. Bhagavata, Puranas ,Epics , Puranika Kalamkari art clothes painted artisans here. Apart from these, there are many different designs and colors made by their own products and they are applied to the garments by virtuosos and designs.

Backgroundof Kalamkari (Kala + Kari)=kalamkari : Let's learn about this Kala= means pen (Drawing with a Pen), kari= means craft. People from different parts of the country used to call this art as such The British called this art = Chintz and the Portuguese called this art Pintadoes

Objective :

The main objective of the research is to study the kalamkari artisans.To their lifestyle, the standard of living, issues and challenges, faced by the artisans.To know the consumer buying behaviour towards kalamkari.To the knowledge how they're Knowing 2D kalamkari design.

- To study the process of kalamkari
- To understand the areas in which kalamkari is used.
- To know the consumer buying behaviour towards kalmakari.
- To the knowledge how their Knowing 2D kalamkari design
- To be connected to geometrical CAD (Computer Aided Design) innovatively
- To the artisan family encouraging those, to learn how to live this dream ideally for the future of kalamkari ideal village
- Toknow the various promotions and development policies encouraged by the government.

Methodology :

The primary data collected kalamkari artist to the area Erpedu, Sri kalahasti villages went to and do a research and observe the advance and get involved with their colleagues making difficulties, as well as collecting photos and videos documenting everything when the family arrives. As part of this case study the wood carvers who were in the area were met with whom the families got to know the documentation collecting photos interviews etc. The pilot took a complete look about who based on primary and secondary data.

Making Process :

Table of Indian Saris Geographical Indication :

Sl.No	Geographical Indication	Goods	State	Year
	From April 2007 – March 2008			
1	Mysore Silk	Handicraft	Karnataka	2008
2	Kancheepuram Silk	Handicraft	Tamil Nadu	2008
3	Orissa Ikat	Handicraft	Odisha	2008
4	Srikalahasthi Kalamkari	IIandicraft	Andhra Pradesh	2006
5	Kasuti Embroidery	Handicraft	Karnataka	2006
6	Ilkal Sarees	Handicraft	Karnataka	2006
7	Molakalmuru Sarees	Handicraft	Karnataka	2006
8	Salem Silk known as Salem Venpattu	Handicraft	Karnataka	2006
9	Kovai Kora Cotton Sarees	Handicraft	Karnataka	2006
10	Arani Silk	Handicraft	Karnataka	2006
	From April 2008 – March 2009			
11	Orissa Pattachitra	Handicraft	Odisha	2009
12	Machilipatnam Kalamkari	IIandicraft	Andhra Pradesh	2009
13	Bagh Prints of Madhya Pradesh	Handicraft	Madhya Pradesh	2009
14	Kutch Embroidery	Handicraft	Gujarat	2009
15	Chamba Rumal	Handicraft	Himachal Pradesh	2009
16	Uppada Jamdani Sarees	Handicraft	Andhra Pradesh	2009
	From April 2009 – March 2010			
17	Banaras Brocades and Sarees	Handicraft	Uttar Pradesh	2010
18	Tangaliya Shawl	Handicraft	Gujarat	2010
19	Santipore Saree	Handicraft	West Bengal	2010
20	Balaramapuram Sarees and Fine Cotton Fabrics	Handicraft	Kerala	2010
21	Gadwal Sarees	Handicraft	Telangana	2010
22	Kinnauri Shawl	Handicraft	Himachal Pradesh	2010
23	Kasaragod Sarees	Handicraft	Kerala	2010
24	Kuthampully Sarees	Handicraft	Kerala	2010
25	Sandur Lambani Embroidery	Handicraft	Karnataka	2010
26	Paithani Sarees and Fabrics	Handicraft	Maharashtra	2010
27	Champa Silk Saree And Fabrics	Handicraft	Chhattisgarh	2010

28	Surat Zari Craft	Handicraft	Gujarat	2010
29	Phulkari	Handicraft	India (Punjab, Haryana & Rajasthan)	2010
30	Khandua Saree and Fabrics	Handicraft	Odisha	2010
	From April 2011 – March 2012			
31	Venkatagiri Sarees	Handicraft	Andhra Pradesh	2012
32	Kachchh Shawls	Handicraft	Gujarat	2012
33	Baluchari Saree	Handicraft	West Bengal	2012
34	Dhaniakhali Saree	Handicraft	West Bengal	2012
35	Chendamangalam Dhoties & Set Mundu	Handicraft	Kerala	2012
36	Gopalpur Tussar Fabrics	Handicraft	Odisha	2012
37	Siddipet Gollabama	Handicraft	Telangana	2012
	From April 2012 – March 2013			
38	Maheshwar Sarees & Fabrics	Handicraft	Madhya Pradesh	2013
39	Dhalapathar Parda & Fabrics H	Handicraft	Odisha	2013
40	Sambalpuri Bandha Saree & Fabrics	Handicraft	Odisha	2013
41	Bomkai Saree & Fabrics	Handicraft	Odisha	2013
42	Habaspuri Saree & Fabrics	Handicraft	Odisha	2013
43	Berhampur Patta (Phoda Kumbha) Saree & Joda	Handicraft	Odisha	2013
44	Bhagalpur Silk	Handicraft	Bihar	2013
45	Mangalagiri Sarees and Fabrics	Handicraft	Andhra Pradesh	2013
46	Madurai Malli	Handicraft	Tamil Nadu	2013
47	Chettinad Kottan	Handicraft	Tamil Nadu	2013
48	Narayanpet Handloom Sarees	Handicraft	Telangana	2013
49	Toda Embroidery	Handicraft	Tamil Nadu	2013
50	Farrukhabad Prints	Handicraft	Uttar Pradesh	2013
51	Banaras Brocades and Sarees (Logo)	Handicraft	Uttar Pradesh	2013
	From April 2013 – March 2014			
52	Orissa Pattachitra (Logo)	Handicraft	Odisha	2014
53	Kullu ShawL (Logo)	Handicraft	Himachal Pradesh	2014
54	Muga Silk of Assam (Logo)	Handicraft	Assam	2014
55	Dharmavaram Handloom Pattu Sarres And Paavadas	Handicraft	Andhra Pradesh	2014
	From April 2014 – March 2015			
56	Mirzapur Handmade Dari	Handicraft	Uttar Pradesh	2016
	From April 2015 – March 2016			
57	Kutch Embroidery (Logo)	Handicraft	Gujarat	2015
58	Udupi Sarees	Handicraft	Karnataka	
59	Kuthampally Dhoties & Set Mundu	Handicraft	Kerala	
	From April 2016 – March 2017			
60	Mysore Silk (Logo)	Handicraft	Karnataka	2017
61	Karvath Kati Sarees & Fabrics	Handicraft	Maharashtra	2017

62	Chakshesang Shawl	Handicraft	Nagaland	2017
63	Lamphun Brocade Thai Silk	Handicraft	Thailand	2017
	From April 2017 – March 2018			
64	Pochampally Ikat (Logo)	Handicraft	Telangana	2018
65	Lamphun Brocade Thai Silk	Handicraft	Thailand	2018
66	Bengal Patachitra	Handicraft	West Bengal	2018
	From April 2018 – March 2019			
67	Thirubuvanam Silk Sarees	Handicraft	Tamil Nadu	2019

Table 1: GI Tag in Indian Saree.

Image :

Senior artisans Nagaraju sir and Family kalamkari artisan's forms of life in which poor families depend on kalamkari art works for their lively hood.

Flow chart

Table2: Flow Chart: Making process .

Review of Literature :

Toolika Gupta Wrote 2019 : Kasuti and Blackwork: twin sisters or just duplicates? :

According to a book called Asian Embroidery, the study of maternity and our artistic designs for lila countries is that the area there is adapted to them. This beautiful black print is of great interest not only in Asian countries but all over the national world as there is a greater interest in embroidery work being so close to black friends. Let's find out the origins of any design by painting above this decorative art: The designs depicted on them are from architecture and finance and are part of a geometric study that approaches black natural colors and is built with technology and development.[1]

Jyoti Phogat Wrote 2011: A Visual and Historical Study of the Scroll Narrative-kalamkari art in Andhra Pradesh : The Visual Stylistic Features Ancestors have been shown showing such paintings on the walls of animals, birds, and animals that carried Nature with them, as in a rock painting depicted above. Here are some of the ones I found to be interesting:

Pradeep Kumar Jena Wrote 2008: Globalization of Indian handicrafts: A Human Development approach: Globalization of Crafts: Indian handicrafts, economics, art and culture, this dream is highly developed and appreciated by many artists. According to 1989 of his works, handicrafts are either hand-made objects, paintings, designs, etc. According to the 1984 Task Force on the definition of handicrafts, the arts are the most popular, and every single object made from them is useful, from rural to urban, and The handicraft makers in hand is bringing livelihood to the rural urban areas in which there are many families involved who have all their lives tied up above all else.[3]

Ekta Sharma Wrote 2015: Pattachitra Painting of Orissa: Puri painting in the Orissa region dates back to the 12th century at the Puri Jagannath Temple and Such is the case in the area where Patta chitra is closely related to decorative images of kalamkari clothes The temples in the area have depicted images of God on canvas, designs with Ramayana and Mahabharata motifs and other paintings based on mythological traditions.

Soma Ghosh Wrote 2018: Retracing Kalamkari's journey: From classic to a Contemporary textile art: 1998 some painting artist, Weavers, Rural Artisans, Local craft artisans. This decorative art by all of artisans are working together closely at one stage. Whose products markets influenced countries around the world wide? Due to the efforts of social activist Padmashree Anitha reddy, such artists from Srikalahasti have spread their products to all parts of the world. Kalakari is one Sperm production has increased significantly in Kerala, such as in Machilipatnam and Pedana, Vijayawada, other villages, and their outlets have expanded to include Karnataka Bangalore-based corporate, as well as a number of companies in the Krishna district towns of Andhra Pradesh, Pedana among For many artists this same lifestyle is the basis for their family to be happy.

Artisan Interviews :

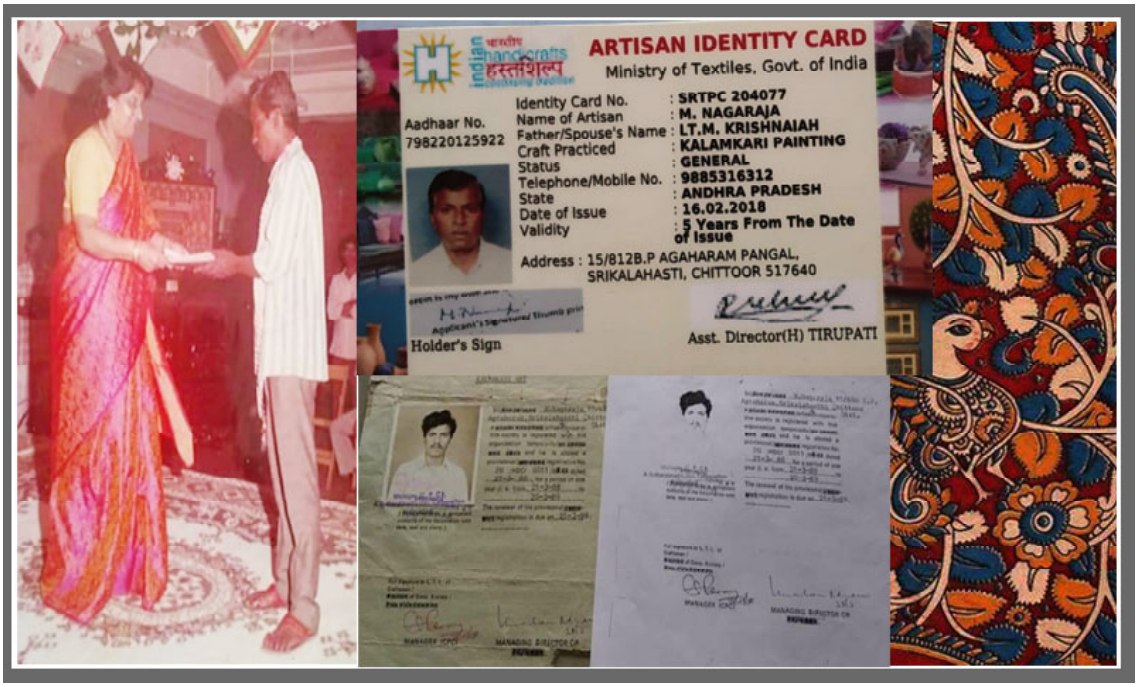

Image : Receiving award (1995) Kalmakari artisan South zone cultural centre Thanjavur, Tamilnadu.

Musturu Nag raj senior artisan :

He is a man who has trained many and trained the Dwakra Group, with his hands tied to the savings community. The artists are saying here is that the art of painting on clothes with vegetables expressing feelings is the traditional painting of Indian cinema whose occupation is to give cotton fabric as themes on them decorations patterns animal forms you live by depicting mythological and South Indian stories. The bouquet craftsmanship they make here is so much fun that such a diverse art culture tradition can be seen in the paintings.

Receiving Awards :

- 1995 Kalamkari south zone Award, all trade craft Mela , Thanjavur ,Tamilnadu.
- 1991Mahathma Gandhi birth Century Memorial award, Kalakari painting "Mahabharata "Victoria Technical institute madras, Tamilnadu.
- 1982 certified Kalmkari art training centre sri kalahasti, Department of Andhra Pradesh,

M. Lakshmi Devi, Senior artisan :

Some artist societies here are passionate about these paintings and I went so far as to say that if the government co-operates with poor artists feelings on providing material, form and form, we will show more skill and further expand this art.

Sai Prasad, young artisan: kalamkari drawing being done with parents, previous generation is provided by the technique of how they do it, More than 150 families are doing kalamkari art work. Making designs, pictures traditional, Cultural, Hindu mythology art works. To begin with has a unique identity. kalamkari drawing being done with along parents, previous generation is provided by the technique of learned,seniors trained me . how they technics,process will do it, More than 150 families are doing kalamkari art work. Making designs, pictures traditional, Cultural, Hindu mythology art works. To begin with has a unique identity.

Result Analysis

1. Some South India Which type of sari you prepare?

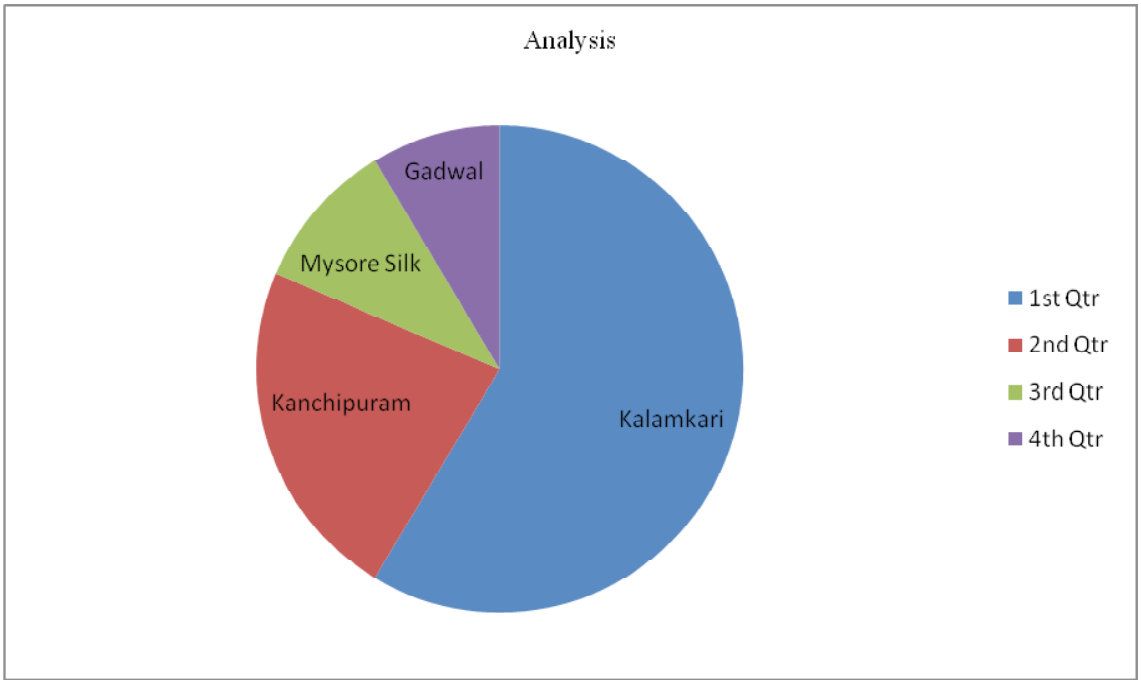

2. Which type of Sari you prefer for Sankranthi festival?

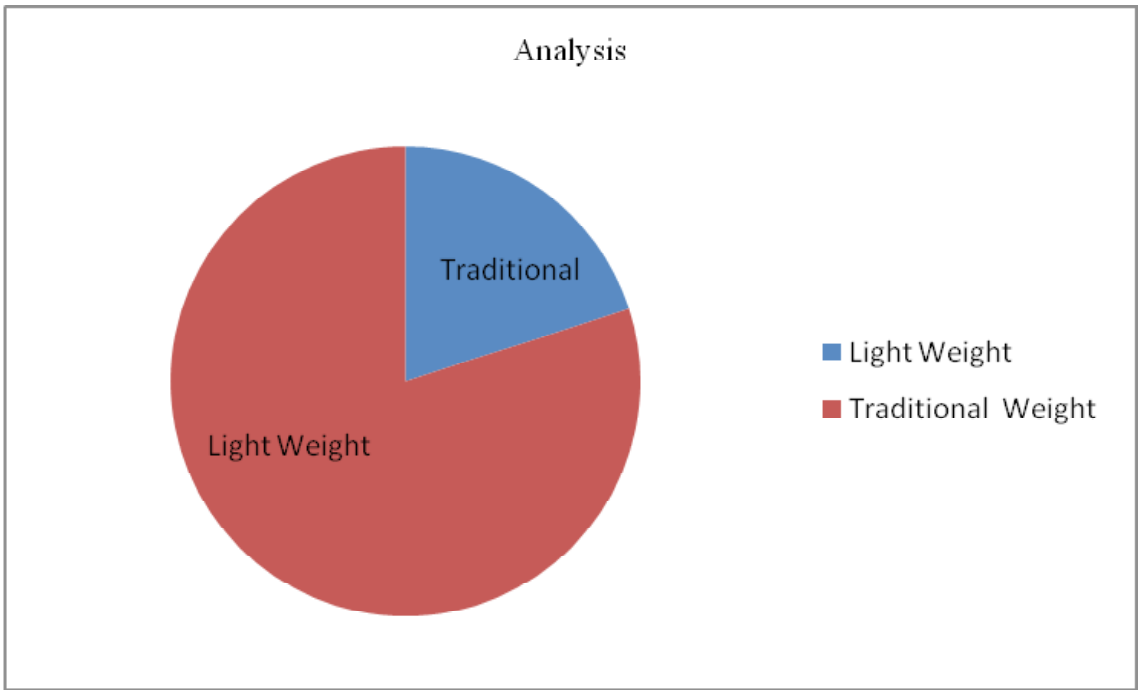

3. Which type of sari you like art or design

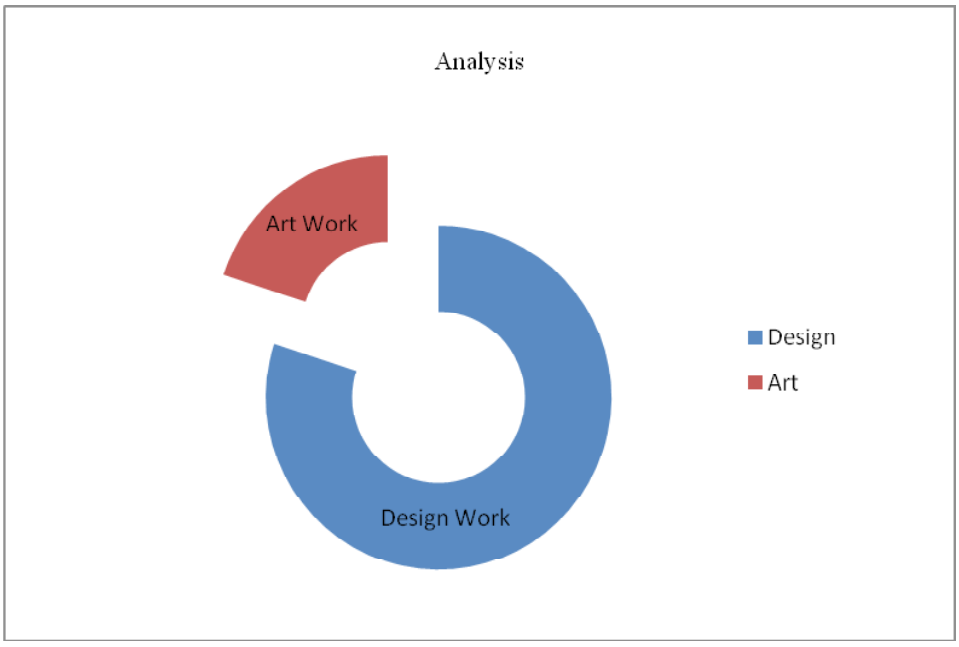

Conclusion :

Artists here are using the traditional practice of design works on saris but they can further develop if they know how to teach the present running how technology has become Furthermore what designs can give us the right impetus to depict Indian myths, Mahabharata, Ramayana etc. on the garments and embed them safely? Providing our desired e-identity documents Exhibitions subsidized loans will further enhance this decorative profession. Right now everything is run by designing computer so we are looking forward to learning how to adapt to either the technology. Screen printing Black printing is also running so I will try my best to do this Kalamkari hand work. Artisan Card, Subsidy Schemes, Bank Loans, Mudra Loans, etc. To further enhance this work with assistance. All in all I went to this area and looked at the decorative art that was there and looked at their peers' difficulties and the material they used and the process of making it so that they could find the right ways to preserve this art more and let them know too.

Reference :

1. Toolika Gupta, Kasuti and Blackwork: twin sisters or just duplicates: Textiles and Clothing Research Centre e-Journal, Volume 3, Issue 6, August 2019, pp. 18-22.
2. Jyoti Phogat, A Visual and Historical Study of the Scroll Narrative- kalamkari art in Andhra Pradesh: Dept. of History, Annamalai University, Publisher, Chennai, Tamilnadu. pp. 1-6.
3. Pradeep Kumar Jena, Globalization of Indian handicrafts: A Human Development approach, Publisher, Orissa review, Nov2008, pp. 19-25.
4. Ekta Sharma, Tribal Folk Arts of India: Journal of international academic research for multidisciplinary, Volume 3, June 2015, pp. 300-308.
5. Soma Ghosh, Retracing Kalamkari's journey: From classic to a Contemporary textile art : The Chitrolekha Journal on art and design, Vol. 2, No. 2, 2018, pp.1-27.

Interviews :

6. Musturu Nag raj, Kalamkari, Senior Artisan, Srikalahasti, Date 05.12.2020.
7. M. Lakshmi Devi, Senior artisan, Srikalahasti, Date 05.12.2020.
8. Sai Prasad, young artisan, Srikalahasti, Date 05.12.2020.

Tables :

9. **Table1:** Table 1: GI Tag in Indian Saree.
10. **Table2:** Flow Chart: Making process .

Images :

11. **Image :** Senior artisans Nagaraju sir and Family kalamkari artisan's forms of life in which poor families depend on kalamkari art works for their lively hood.
12. **Image :** Receiving award (1995) Kalmakari artisan South zone cultural centre Thanjavur, Tamilnadu.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావవీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

Is Woman Still A Commodity ?: Reflections of Harsh Realities in " Mathrubhumi : A Nation Without Women"

- *Dr.V.Nirmala,* Professor, Department of English, Sri PadmavatiMahilaVisvavidyalayam (Women's University), Tirupati, Andhrapradesh.

Indian cinema, one of the most powerful and popular media in terms of economy and entertainment has been in favour of hero-oriented plots for various reasons. Many films that are produced are far from reality as the main intension of making the films is to amuse and entertain the audiences while taking them to world of fancy and imagination , sometimes combining with facts and fiction. Public is also interested in watching the heroic deeds of the heroes and simultaneously enjoy the physical appearances of the heroines. The roles of the female characters are restricted to the songs, dances and insignificant action . They are just used as objects of beauty in the movies and also used as mere attraction in the form of item songs , the latest trend. Very few films have been produced on the issues related to women such as Sexual harassment, women trafficking, dowry system , gender discrimination, domestic violence, etc and they can be counted on fingers. Path-breaking films concerning the social issues are produced with so much vigor without expecting commercial benefits in order to sensitize people about the ground realities especially about the females and to bring a social change. One such film is "Mathrubhumi: A Nation without Women". The film is about the female feticide and the predicament of women in a village which is driven by its culture and male chauvinism. This paper intends to highlight the issues shown in the film pertaining to the indifferent attitude towards the females and the visionary Nation ending up in a dearth of females and the horrifying result of it and the brutality in men craving for a female "Body" which can be used as a commodity in the market of patriarchy.

Key words Indian Cinema, child abuse, patriarchy, oppression, Nation, women, gender discrimination.

Indian cinema, one of the most powerful and popular media in terms of economy and entertainment has been in favour of hero-oriented plots for various reasons. Many films that are produced are far from reality as the main intension of making the films is to amuse and entertain the audiences while taking them to a world of fancy and imagination , sometimes combining with facts and fiction. Public is also interested in watching the heroic deeds of the heroes and simultaneously enjoy the physical appearances of the heroines. The roles of the female characters are restricted to the songs, dances and insignificant action. They are just used as objects of beauty in the movies and also used as mere attraction in the form of item songs, the latest trend. Very few films have been produced on the issues related to women such as Sexual harassment, women trafficking, dowry system, gender discrimination, domestic violence, etc and they can be counted on fingers. Path-breaking films concerning the social issues are produced with so much vigor without expecting commercial benefits in or-

der to sensitize people about the ground realities especially about the females and to bring a social change. One such film is "Mathrubhumi: A Nation without Women". The film is about the female feticide and the predicament of women in a village which is driven by its culture and male chauvinism. This paper intends to highlight the issues shown in the film pertaining to the indifferent attitude towards the females and the visionary Nation ending up in a dearth of females and the horrifying result of it and the brutality in men craving for a female "Body" which can be used as a commodity in the market of patriarchy.

The title is given to the movie in a very satirical manner in the sense that there is no place for women in 'Mathrubhumi', the "Motherland". For being born as females , women are considered insignificant and a curse to the families. They are gender discriminated and not given any due importance while males are seen as assets and powerful. Women are just used as sexual commodities and the child producing machinery. The beginning of the film sets the tone of the rural Indian culture in Bihar.. A woman suffering from labour pains in the house and how she is not given proper medication and surgical procedure following no cleanliness and concern for the suffering of the pregnant woman is shown in all reality. Without taking the woman to the doctor the delivery procedure is conducted by the midwife and she roughly cuts the umbilical cord of the female baby with a knife.Since the baby is female everyone gets disappointed and decide to kill the infant. The woman is abused by the husband for giving birth to the female baby as if she has committed a grave mistake. . Movie begins with the shocking scene of a father killing a new born female child by drowning her in a tank filled with milk and praying to grant him a son next year. This very first scene explains how desperate are the village people for son, and its a customary rule there to ignore(murder) a female child at all cost. After this scene the rest of the movie depicts the aftermath of such wicked trend, and which is the issue of this movie. This scene is the reflection of the harsh reality that many female infants are being killed in villages by following different methods of killing.

The consequences of the continuous female feticide is shown in a fictional, futuristic rural setup in India where no more women are to be found to be the companions of men and is totally inhabited by menand a very few old women . The young and aggressive men in the village are desperate for wives and release their frustration through group screenings of imported porn films,cross dressed dance performances, and in desperate search for brides.

The story is centered on Kalki, only woman in a land full of men.A widower Ramcharan (Pandey) is desperate to find wives for his sons, all five of them… The local priest (Mishra) manages to find a girl, Kalki (Joshi) and subsequently arranges her marriage to not one, but all five of Ramcharan's sons. Ramcharan literally buys Kalki from her father by paying handsome amount. The sex (and to an extent conscience) starved siblings then exercise their conjugal rights in turn and the most disgusting thing is she is used as sexual object even by their father,Ramcharan.

Kalki's predicament in the village is portrayed in heart touching manner. Of all the five

siblings only the youngest brother Suraj (Singh) truly cares for Kalki. She tastes real love and concern from Suraj. Despite the astonishing circumstances they begin to share quiet moments togetherforming a beautiful bond of their own, much to the chagrin of the father and other brothers. Suraj symbolizes her emancipation, her only light in the darkness engulfing her. Through him Kalki rediscovers her smile, and slowly but surely they fall in love. Jealous at their growing intimacy, the siblings go to drastic lengths to curtail the relationship ,they even go to the extent of killing Suraj. Kalki also tries to escape from them with the help of a village boy but that boy is brutally killed by her husbands for helping her. The enraged villagers captureKalki and chain her to a post in a cow shed. For no fault of her Kalki becomes a scapegoat in a game of revenge, in an inter-community conflict.. The lower caste community of the village hold her responsible for the death of the servant boy, and decide to avenge the murder through gang rape.Kalki is then sent back to her husbands.

When Kalki becomes pregnant everyone is filled with joy and a new servant is appointed to take care of her. As the news spreads, every man in the village claims paternity of the unborn child, which causes violence to break out in the entire area.. Lot of violence erupts and the men kill each other while claiming the right over Kalki and her child. In the meanwhile Kalki goes into labour. The film ends on a violent but hopeful note, as Kalkigives birth to a baby girl.

Kalki's marriage to the five brothers can be alluded to Draupadi in the Mahabharattha and the director , by giving the name Kalki, God Vishnu's tenth incarnation as Kalki who would end the kaliyuga, so also as to put an end to all the suffering of women . The thought behind this cinema is not to put the audience in shock but to make them think upon issues like infanticide, and the importance of women in the society. Director Manish Jha, born and brought up in Bihar, , after witnessing the female feticide wants to examine the emotional and psychological impact of a society without women. Probably he wanted to get his message through to those many who see their daughters as burden.The impact the absence of women has on men; physically, emotionally, psychologically, and in the wider social context – forms the basis of the film. . It presents several taboo issues and graphic images such as: A graphic image of child being drowned in milk (female infanticide), gang-rape, serial rape, a Hindu priest engaging in a homosexual affair, incest, polygamous marriage, human slaughter, bestiality and frontal nudity. Inexorably underlining the fact that men ultimately cannot function without women, not simply for the progression of mankind, or to simply gratify their sexual desires..it goes much deeperthan that – impacting in ways never imagined; de-constructing societal fabric and exploring human-kind as we know it.As carnal desires give way to Neanderthal instincts, the impact of the absence of women on men sees them finding alternative sources of release – pornography, homosexuality, even gratification through bestial violence.. Manish has definitely brought about a revolution in Story telling in India. With Matrubhoomi he has not only challenged the very fabric of Indian Movie making but also the residing fear in Indians to accept and admit their own apathy towardstheir own wisdom and creed.

Indian cinema has long been manifested, rather infected with a megalomania of movie making thus fooling the audience into illusions of happiness and so called feel-good-factor. On the contrary, here is a movie that is brilliantly directed to not only present the an imagination perfectly, but also telling the story absolutely pertinent to fathomable future.Female foeticide is an alarming menace in modern India. It is not the poor states like Bihar, UP, MP, etc. who show declining juvenile ratio - but the worst cases have been reported from more prosperous states like Punjab,etc. Truly this cinema not only shows the harsh realities of female infanticide but also displays a sublime love and purity of womanhood to her kind. It also blends the cruelty of men responsible for female infanticide with a sympathy that veneers their characters due to lack of adulthood. It is certainly an opening movie . 'Matrubhoomi' is thought provoking and requires a lot of courage from the audience but it is an important film that should be seen, especially by every man.

★★★

BHAVAVEENA
Vol. 19, Issue. 2 (2), February - 2022
ISSN No. : 2456-4702 - RNI No. APTEL/2003/12253
భావ వీణ
UGC CARE List Group - 1 Journal
under Arts and Humanities Category

System of Mood and Realization in English and Lambada Languages

- *Dr. Korra Balu Naik*, Assistant professor Dept. Of Linguistics, Osmania University, Hyderabad.

In the theory of Systemic Functional Linguistics as propounded in Halliday and Matthiessen (2004), in functional view, language is analyzed as a multidimensional phenomenon. These dimensions are structure, system, stratification, instantiation and metafunctions. All these networks are interconnected when a natural language takes place as a medium of communication. In this particular research paper, Mood system in Lambada language is analyzed and compared with that of English language. This type of comparison can draw attention to typological identification of deviations. Hence this study can be useful to Lambadas who are trying to learn English grammatical system.

Lambada language

Lambada language is one of the Indo-Aryan languages. The language continued its existence in the form of oral communication as its script has not been developed. In case of necessity of written communication, the script of local predominant language is used. Hence, in Telangana also, Telugu script is used for such kind of purposes. Because of the influence of regional predominant language, most of the Lambadas are generally either bilinguals or multi-linguals.

Language Network and Stratification

The system of Mood is a lexico-grammatical system which is sub-network of one of the dimensions, i.e., stratification. According to the theoretical notion of stratification, any linguistic network operates as a stratified system. A language network can be divided as

- Semantic Stratum
- Lexico-grammatical Stratum
- Phonological /Phonetic Stratum

These three basic strata operate under context of situation (i.e. social /cultural). This Communicative context creates need for meaning (i.e. Semantic Stratum). The meaning level content takes the form of wordings (i.e. Lexico-grammatical Stratum). Eventually, this wording further takes the form of expression (i.e. Phonological Stratum). Under context of situation, the meaning making process works with a principle called realization.

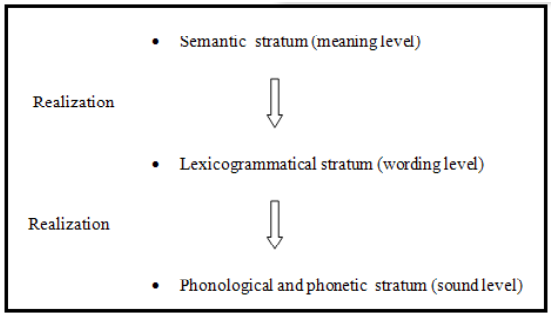

The process of realization in language

However, as mentioned earlier, the system of Mood is a network operation at the level of wording i.e. Lexico-grammatical Stratum. Mood, as a system, generally deals with grammatical types clauses. According to the theoretical concept of stratification, it is between meaning and expression. Now the operation of any language can be understood as below.

Meaning as function	Wording as Mood	Expression as sound
Statement	Declarative clause	Realization in specific Tone
Question /Polar Question	Interrogative clause	Realization in specific Tone
Command/Offer	Imperative clause	Realization in specific Tone

In this paper, English and Lambada stratified networks are observed and compared. System of Mood is taken as the central point to connect language functions (such as Statement, Question, Command/Offers) and phonological expressions in terms of tones (such as Falling tone, Rising tone etc.

Meaning Level Realization

In accordance with Halliday and Matthiessen (2004), the basic functions of meaning at semantic stratum of a language are statements, questions and commands & offers. The following are examples in English and Lambada.

English Semantic Stratum

- She will take food. (Statement)
- Will she take food? (Question)
- You take food (Command/ Offer)

Lambada Semantic Stratum

- wu dhan kha:vaca (Statement)
  She will eat food
- wu dhan kha:vaca ka? (Question)
  Will she eat food?
- tu dhan kho (Command/ Offer[1])
  You eat food

Clause Level Realization in Mood

Lexico-grammatical stratum deals with words, their grammatical information and their structural organization. The speech functions of meaning at the semantic stratum are realized in wordings in this stratum through MOOD of the clauses. Clauses generally have specific structure. In English mood element is followed by residue[2]; mood element is ordering of subject and finite. The type of order in English determines the type of clause.

- Subject + Finite ⟶ Declarative Mood
- Finite + Subject ⟶ Interrogative Mood
- Subject (optional) + Residue ⟶ Imperative Mood

The following are some examples of realizations of speech functions in English.

Realization of statement in a clause

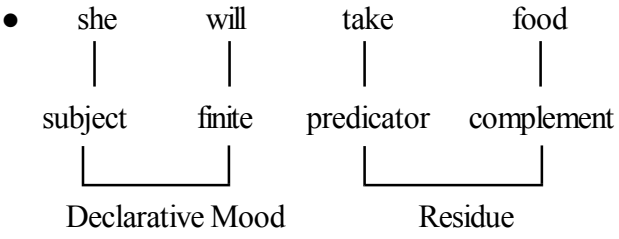

Declarative clause

Realization of question in a clause

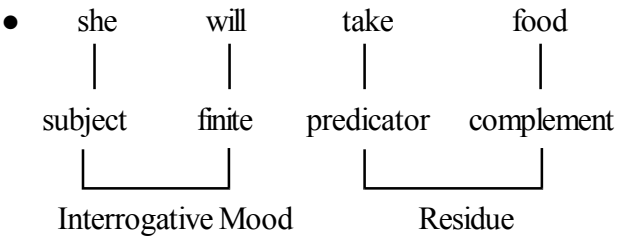

Interrogative clause

Realization of command/ offer in a clause

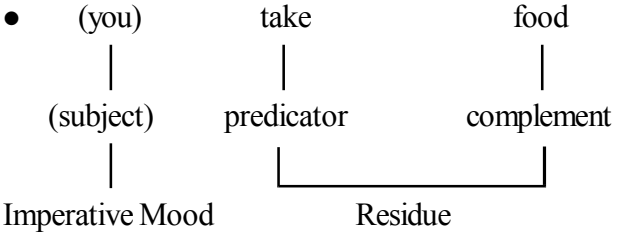

Imperative clause

Now the following are analyzed examples in Lambada language.

Realization of statement in a clause

Statements are realized in Interrogative clauses. In the Lambada language, there are two kinds of declarative clauses. Plus verb clauses and Minus verb clauses.

- + Verb clauses (PNG suffix acts as finite)

  Eg : Statement : She will take food

  In Lambada: U dhan leleca

wu	dhan	lele	ca	*Declarative clause*
He/she	food	take + will +	PNG	

- -Verb clauses

Eg : Statement : He is a teacher

In Lambada: U ek panthulu

wu	ek	panthulu	*Declarative clause*
He	a	teacher	

Phonological level realization : Falling Tone

Realization of question in a clause

Questions are realized in Interrogative clauses. They are generally are two kinds. They are Wh-type and yes/no type. In wh-type interrogatives, presence of interrogative element and PNG suffix determine an interrogative clause.

- Wh-type question

eg : Question : what will she take?

In Lambada: U kay leleca ? *Interrogative clause*

wu	kay	lele	ca
She	what	take + will +	PNG

- Yes/no type question

Eg : Question : Will she take food?

In Lambada : U dhan lelecka? *Interrogative clause*

wu	dhan	leleca	ka
she	food	take + will +	PNG + IP [Interrogative Particle]

Realization of command/ offer in a clause

Imperatives clauses generally serve the purpose of command/ offer. In Imperatives clauses, verb is the essential constituent, and subject is context dependent and so it can be sometimes an optional constituent.

Eg : Command/ Offer : You take food

In Lambada: Tu dhan lele

(tu)	dhan	lele [verb]
(You)	food	take

Till now we have observed the realization process from semantic stratum to lexicogrammatical stratum. The similar realization we are going to observe at phonological level through tone system of intonation.

Expression Level Realization

According to SFL theory, the basic information unit at the level of semantic stratum is a statement/ question / command, the basic grammatical structure is a clause at lexicogrammatical stratum and the very realization at phonological stratum is called tone unit/ tone group. Being equivalent in this realization is treated as general phenomenon across languages. Apart from this, tone system is an important factor to distinguish among meanings of expressions. The tone realizations in English and Lambada are given in the following tables.

English : Mood of clauses realized in tone

Language Function	Mood of the Clause	Realization in Tone	Example
Statements	Declarative	Falling tone ↘	//She will take FOOD//
Wh- Questions	Interrogative	Falling tone ↘	//what will she TAKE//
Yes/no type Questions	Polar Interrogative	Rising tone ↗	//Will she take FOOD//
Commands	Imperative	Falling tone ↘	//take FOOD//

Lambada: Mood of clauses realized in tone

Language Function	Mood of the Clause	Realization in Tone	Example
Statements	Declarative	Falling tone ↘	// u dhan **leleca**// (She will take food)
Wh- Questions	Interrogative	Falling tone ↘	// u kay **leleca** // (what will she take)
Yes/no type Questions	Polar Interrogative	Rising tone ↗	// u dhan **lelecaka**// (Will she take food)
Commands	Imperative	Falling tone ↘	// tu dhan **lele** // (Take food)

If we observe the realization process, as SFL theory propounds, the grammatical operation takes place in Lambada.

So far the grammatical network operation in Lambada has been described using the framework of systemic functional linguistics especially from the point of MOOD system. Through the system of stratification the connection among semantics, grammar and phonology have been observed. According to functional perspective of language, along with phonology, phonetics is also interlinked part of expression plane.

Conclusion :

It is observed that lexicogrammatical stratum of Lambada language doesn't follow subject & finite word order like that of English. Unlike that of English, Mood system in Lambada[3] language operates like Telugu as described in Prakasam (2004). Like Telugu Lambada also contains clauses without verb. Verbal inflection occurs with PNG (Person Number Gender) marker in a clause. Depending on context, a clause can be without an overt subject (since verb contains information of PNG). In yes/no type questions, an interrogative particle is suffixed to verb. In such languages, identifying finite is useful to determine the type of clauses. According to Prakasam (2004) finite is identified through the following rules.

- In the clauses with verbal wording, presence of PNG suffix can act as finite
- In the clauses without verbal wording, finite is realized through tone
- In interrogative clauses of polar type, interrogative particle is identified as finite.

This paper is based on my doctoral research which used Systemic Functional Grammar as the framework to analyze Lambada language spoken in Telangana.

References :

1. Fishman, J. A. (1989). Language and Ethnicity in Minority Sociolinguistics perspective. Philadelphia: Multilingual Matters Ltd.
2. Halliday, M. A. K., & Matthiessen, C. M. I. M. (2004). An introduction to functional grammar (3rd ed.). London: Arnold.
3. Hymes, D. (1977). Foundations in Sociolinguistics. London: Tavistock
4. Naik, D. B. (2000).The art and literature of Banjara Lambanis: a socio-cultural study. Abhinav Publications
5. Prakasam, V. (2004). Metafunctional profile of the grammar of Telugu. In A. Caffarel, J. R. Martin, & C. M. I. M. Matthiessen (Eds.), Language typology: A functional perspective (pp. 433-478). Amsterdam: John Benjamins.
6. Ronald L.Trail. (1970). The Grammar of Lambani. Published by Summer Institute of Linguistics in the University of Oklahoma, Norman.

★★★

భావవీణ

BHAVA VEENA

Journal of Arts, Literary, Culture & Language Study

కళలు, సాహిత్య సాంస్కృతిక భాషాధ్యయన పత్రిక

ISSN No. : 2456-4702
RNI No. APTEL/2003/12253
UGC Care List Group - 1
Journal under Arts and Humanities Category

February (2) 2022

నన్నయ

తిక్కన

సోమనాథుడు

ఎర్రన

పోతన

శ్రీనాథుడు

శ్రీకృష్ణదేవరాయలు

నంది తిమ్మన

మొల్ల

కందుకూరి వీరేశలింగం

గురజాడ అప్పారావు

గిడుగు రామ్మూర్తి

అన్నమయ్య

బండారు అచ్చమాంబ

గుర్రం జాషువా

బోయి భీమన్న

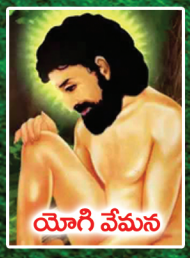
యోగి వేమన

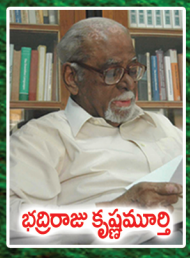
భద్రిరాజు కృష్ణమూర్తి

కాళోజి నారాయణరావు

బిరుదురాజు రామరాజు

సి. నారాయణరెడ్డి

దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి

శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు (శ్రీశ్రీ)

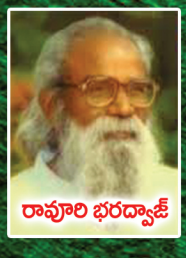
రావూరి భరద్వాజ్

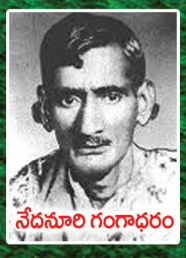
నేదునూరి గంగాధరం

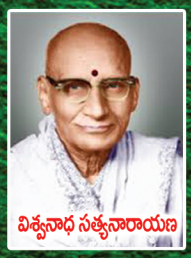
విశ్వనాధ సత్యనారాయణ

దాశరథి కృష్ణమాచారి

రాయప్రోలు సుబ్బారావు

Edited, Printed, Published and owned by Kolla Srikrishna Rao, Rohini Towers, 2/11 Brodipet, GUNTUR - 522 002.
Andhra Pradesh. Cell : 7386529274, 7989781963. E-mail : parisodhanatelugu@gmail.com.
Printed at : GLS Enterprises, Kavitha Nagar, Guntur - 522 002. Ph. 94 94 660 509.